

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

yalnız səhih hədislər əsasında

Tərcümə:

Rəşad Rəhimli

İxtisas redaktoru:

Elşən Şəkərov

Hazırladı:

Ramin İsbarxanlı

Bakı 2021

Qarabağ Azərbaycanıdır!

Azərbaycan Respublikasının Dini Qurumlarla
İş Üzrə Dövlət Komitəsinin 07 yanvar 2021-ci il tarixli
DK-832/Q sayılı məktubu əsasında
“Zərdabi Nəşr” MMC-də çap olunmuşdur.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI
Bakı, “Zərdabi Nəşr” MMC. 2021, 272 səh.

© “Zərdabi Nəşr” MMC, 2021

**Mərhəmətli, Rəhmli Allahın adı ilə!
Müqəddimə**

Bütün həmdlər Allaha məxsusdur! Nəflsələrimizin şərindən və pis əməllərimizdən Allaha sığınırıq. Biz şahidlik edirik ki, Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur və şahidlik edirik ki, Muhəmməd Onun qulu və elçisidir. Allahın salavatı və salamı onun üzərinə olsun!

Bu kitabda zikrlərə aid yalnız səhih hədislər toplanmışdır.

Ərəbcə olan sözün oxunuşunda iki nöqtə, ondan əvvəl gələn hərfin bir hərf uzadılması deməkdir.

“Lə: ilə:hə illəllah”, yəni “lə” sözündən sonra “ə” hərfi bir hərf uzadılır, və ya “ru:hi:” sözündə “u” və sonda olan “i” səsi bir hərf uzadılır.

Həmçinin ktabda əvvəlcə müəyyən zikrin ərəbcə yazılışı, sonra onun azərbaycan əlifbası ilə transkripsiyası, sonra da azərbaycan dilində verdiyi məna qeyd edilmişdir. Bunlardan sonra isə zikr rəvayət edilən hədis əvvəlcə ərəb dilində, sonra isə tərcüməsi qeyd edilmişdir. Ərəb əlifbasını bilməyənlərə əzbərləməsi asan olsun deyə azərbaycan əlifbası ilə bəzi surələrin transkripsiyası da yazılmışdır.

Uca Allah bu kitabın ərsəyə gəlməsində əməyi olan hər bir müsəlmanın əməl dəftərini Qiyamət günü sağ tərəfdən verilənlərdən etsin! Həmçinin burdakı zikrləri oxuyub faydalananlardan Allah razı olsun!

9 Noyabr, 2020 / 23 Rabiul-Əvvəl, 1442

Zikrin üstünlüyü

Uca Allah buyurur:

فَاذْكُرُونِي أَذْكَرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُوا

“Məni yad edin ki, Mən də sizi yad edim! Mənə şükür edin,və Mənə küfr etməyin” (əl-Bəqərə, 152)

...وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا

“...Allahı çox zikr edən kişilər və qadınlar üçün Allah bağışlanma və böyük mükafat hazırlamışdır” (əl-Əhzab, 35)

وَإِذْ كُرِرَ رَبُّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ

“Səhər-axşam ürəyində yalvararaq və qorxaraq, səsi qaldırmadan Rəbbini yad et və qafillərdən olma!” (əl-Əraf, 205)

Peyğəmbər ﷺ belə buyurmuşdur:

مَثَلُ الَّذِي يَذْكُرُ رَبَّهُ وَالَّذِي لَا يَذْكُرُ مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ

“Rəbbini yad edənlə Rəbbini yad etməyənin misalı diri ilə ölünün misalına bənzəyir”.¹

مَثَلُ النَّبِيِّ الَّذِي يَذْكُرُ اللَّهَ فِيهِ وَالنَّبِيِّ الَّذِي لَا يَذْكُرُ اللَّهَ فِيهِ مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ

¹ əl-Buxari, 6044, 6407.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

“Allah yad edilən evlə Allah yad edilməyən evin misalı diri ilə ölünün misalına bənzəyir”.¹

يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي وَأَنَا مَعَهُ إِذَا ذَكَرَنِي فَإِنْ ذَكَرَنِي فِي نَفْسِهِ ذَكَرْتُهُ فِي نَفْسِي وَإِنْ ذَكَرَنِي فِي مَلَأِ ذَكَرْتُهُ فِي مَلَأِ خَيْرٍ مِنْهُمْ وَإِنْ تَقَرَّبَ إِلَيَّ بِشَيْءٍ تَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ ذِرَاعًا وَإِنْ تَقَرَّبْتُ إِلَيْهِ بَاعًا وَإِنْ أَتَانِي يَسْتَشِيءُ أَتَيْتُهُ هَرَوَلَةً

“Uca Allah buyurur: “Qulum mənim barəmdə nə zənn edərsə, onu da edəcəyəm. Məni yad etdikcə onunlayam. O, Məni öz-özlüyündə yad etsə, Mən də onu Öz-Özlüyümdə yad edərəm. O, Məni camaatın yanında yad etsə, Mən onu onlardan daha xeyirli camaatın (mələklərin) yanında yad edərəm. O, Mənə bir qarış yaxınlaşsa, Mən ona bir dirsək yaxınlaşaram. O, Mənə bir dirsək yaxınlaşsa, Mən ona bir qulac yaxınlaşaram. O, Mənə doğru yeriyərək gəlsə, Mən ona doğru yüyürərək gələrəm”.²

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُسْرِ ، أَنَّ رَجُلًا قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ شَرَاعَ الْإِسْلَامِ قَدْ كَثُرَتْ عَلَيَّ ، فَأَحْبِرُنِي بِشَيْءٍ أَتَشَبَّهُتُ بِهِ ، قَالَ : لَا يَزَالُ لِسَانَكَ رَطْبًا مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ .

Abdullah ibn Busr رضي الله عنه rəvayət edir ki, bir kişi dedi: “Ey Allahın Elçisi, İslam ayinlərinin çoxluğu mənə ağır gəlir. Mənə elə bir şey öyrət ki, ondan bərk yapışıım”. Peyğəmbər ﷺ buyurdu: “Dilin Allahı zikr etməkdən qurumasın!”³⁴

¹ Muslim, 1299, 1859.

² əl-Buxari, 6856, 7405.

³ Yəni mömin adam bu ibadətləri yerinə yetirməkdə zəiflik göstərdiyi zaman bu zikrləri yerinə yetirməlidir ki, zikrlər sayəsində onun fəallığı artsın. Zikr etmək mömin adamı yaxşı işlər görməyə təşviq edir.

⁴ ət-Tirmizi, 3375, 3702. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 7700.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

مَنْ قَعَدَ مَعْدَا لَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ فِيهِ كَانَتْ عَلَيْهِ مِنَ اللَّهِ تِرَةٌ ، وَمَنْ اضْطَجَعَ مَضْجَعًا ، لَا يَذْكُرُ اللَّهَ فِيهِ كَانَتْ عَلَيْهِ مِنَ اللَّهِ تِرَةٌ

“Kim oturduğu (hər hansı) bir yerdə Allahı yad etməsə, (Axirətdə) Allah onu peşmançılığa məruz qoyar. Kim uzandı (hər hansı) bir yataqda Allahı yad etməsə, (Axirətdə) Allah onu peşmançılığa məruz qoyar”.¹

مَا جَلَسَ قَوْمٌ مَجْلِسًا لَمْ يَذْكُرُوا اللَّهَ فِيهِ وَلَمْ يُصَلُّوا عَلَى نَبِيِّهِمْ إِلَّا كَانَ عَلَيْهِمْ تِرَةٌ فَإِنْ شَاءَ عَذَّبَهُمْ وَإِنْ شَاءَ غَفَرَ لَهُمْ

“Hər hansı bir məclisdə oturub, orada Allahı yad etməyən və öz peyğəmbərinə salavat gətirməyən bir camaat (Qiyamət günü) mütləq peşmançılığa məruz qalar. Sonra Allah istəsə onlara əzab verir, istəsə onları bağışlayar”.²

...وأمركم بذكر الله كثيراً ومثل ذلك كمثل رجل طلبه العدو سراً في أثره فأتى حصناً حصيناً فأحرز نفسه فيه وإن العبد أخصن ما يكون من الشيطان إذا كان في ذكر الله تعالى

Uzun bir hədisdə Peyğəmbər ﷺ Zəkəriyyə peyğəmbərin عليه السلام belə dediyini rəvayət etmişdir: “...Allah sizə Onu çox zikr etməyi əmr edir. Bunun misalı isə düşmənin sürətlə izinə düşüb axtardığı adamın misalına bənzəyir. O gəlib bir qalada sığınacaq tapır və orada qorunur. Bəndə də Uca Allahı zikr etdikcə, şeytandan qorunmuş olar”.³

¹ Əbu Davud, 4856, 4858. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 6477.

² Ət-Tirmizi, 3708, 3380. Hədis səhih li-ğeyrihidir. Bax: Səhih ət-Tərğib vat-Tərhib, 1512.

³ əs-Suyuti “Cəmiul-Əhədis” 37187; ət-Tayəlisi, 1161, 1257; əl-Beyhəqi “Dəvətul-Kəbir” 12. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 1724.

1. Yuxudan oyanarkən edilən zikrlər

١ - الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا ، وَإِلَيْهِ التَّشْوُرُ

1. Əlhəmdulillə:hilləzi: əhyə:nə: bə'də mə: əmə:tənə: va ileyhin-nuşu:r!

1. Bizi öldürdükdən sonra dirildən Allaha həmd olsun! (Ölüb dirildikdən sonra) qayıdış Onadır!

عَنْ حُدَيْفَةَ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَنَامَ قَالَ « بِسْمِكَ اللَّهُمَّ أَمُوتْ وَأَحْيَا » .
وَإِذَا اسْتَيْقَظَ مِنْ مَنَامِهِ قَالَ « الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا ، وَإِلَيْهِ التَّشْوُرُ » .

Rəvayət edilir ki, Huzeyfə ؓ demişdir: “Peyğəmbər ﷺ yatmaq istədikdə: “Allahım, Sənin adınla ölür və dirilirəm! – (Bismik-Əlla:hummə əmu:tu va əhyə:!)”, yuxudan oyandıqda isə: “Bizi öldürdükdən sonra dirildən Allaha həmd olsun! (Ölüb dirildikdən sonra isə) qayıdış Onadır!”- deyərdi”.¹

٢ - لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، سُبْحَانَ اللَّهِ،
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

2. Lə: ilə:hə illəlla:hu vahdəhu lə: şəri:kə ləhu, ləhul-mulku va ləhul-həmdu va huvə alə: kulli şey in qadi:r, subhə:n-Alla:hi, valhəmdulillə:hi, va lə: ilə:hə illəlla:hu, valla:hu əkbər, va lə: həulə va lə: quvvətə illə: billə:hil-aliyyil-azi:m!

2. Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! O təkdir, Onun şəriki yoxdur! Mülk Onundur və həmd Onadır! O hər şeyə Qadirdir! Allah pak və müqəddəsdir! Həmd Allahadır!

¹ əl-Buxari, 5849, 6324.

Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! Allah ən Böyükdür! Qüdrət və güc yalnız Uca və Böyük Allahdadır!

عَنْ عَبْدِ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَنْ تَعَارَّ مِنَ اللَّيْلِ فَقَالَ حِينَ يَسْتَيْقِظُ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ ، وَكَهُ الْحَمْدُ ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، سُبْحَانَ اللَّهِ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ ، ثُمَّ دَعَا رَبَّ اغْفِرْ لِي ، غُفِرَ لَهُ . - قَالَ الْوَلِيدُ : أَوْ قَالَ : دَعَا اسْتَجِيبَ لَهُ ، فَإِنْ قَامَ فَتَوَضَّأَ ثُمَّ صَلَّى ، قُبِلَتْ صَلَاتُهُ .

Rəvayət edilir ki, Ubadə ibn əs-Samit ﷺ demişdir: “Peyğəmbər ﷺ belə buyurdu: “Kim gecə oyandıqda – “Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! O təkdir, Onun şəriki yoxdur! Mülk Onundur və həmd Onadır! O hər şeyə Qadir-dir! Allah pak və müqəddəsdir! Həmd Allahadır! Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! Allah ən Böyükdür! Qüdrət və güc yalnız Uca və Böyük Allahdadır!” - deyər, sonra dua edib: “Ey Rəbbim, məni bağışla! – (Rabbi gʻfirli!)” - desə, bağışlanar. Dua etsə, duası qəbul olunar, qalxıb dəstəmaz aldıqdan sonra namaz qılsa, namazı qəbul olunar”.¹

۳ - الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَافَانِي فِي جَسَدِي، وَرَدَّ عَلَيَّ رُوحِي، وَأَذِنَ لِي بِذِكْرِهِ

3. Əlhəmdulillə:hilləzi: a:fə:ni fi: cəsədi; va raddə aleyya ru:hi: va əzinə li: bizikrihi!

3. Bədənimə salamatlıq verən, ruhumu mənə qaytaran və mənə Onu yad etməyə izn verən Allaha həmd olsun!

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ عَنْ فِرَاشِهِ ثُمَّ رَجَعَ إِلَيْهِ فَلْيَنْفُضْهُ

¹ İbn Məcə, 3878. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 6156.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

بَصْنَفَةِ إِزَارِهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ، فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي مَا خَلَفَهُ عَلَيْهِ بَعْدُ ، فَإِذَا اضْطَجَعَ فَلْيَقُلْ : بِاسْمِكَ رَبِّي وَضَعْتَ جَنِّي ، وَبِكَ أَرْفَعُهُ ، فَإِنِ أَمْسَكَتَ نَفْسِي فَارْحَمْهَا ، وَإِنِ أَرْسَلْتَهَا فَاحْفَظْهَا بِمَا تَحْفَظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ ، فَإِذَا اسْتَبَقْتَ فَلْيَقُلْ : الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَافَانِي فِي حَسْبِي ، وَرَدَّ عَلَيَّ رُوحِي وَأَذِنَ لِي بِذِكْرِهِ .

Əbu Hureyra ﷺ rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Sizdən biriniz yatağından durduqdan sonra yenidən ora qayıtsa, paltarının ətəyi ilə yatağını üç dəfə çırpıb təmizləsin, çünki o, özündən sonra yatağına nəyin girdiyini bilməz. Yatdığı zaman isə belə desin: “Ey Rəbbim! Sənin adınla böyrümü yerə qoydum, Sənin sayəndə də qaldıraram. Ruhumu tutub saxlasan, ona rəhm et! Onu buraxsan, əməlisaleh qullarını qoruduğun kimi onu da qoru! – (Bismikə Rabbi: vada'tu cənbi: va bikə ərfə'uhu fə in əmsəkte nəfsi: fərhəmhə: va in ərsəltəhə: fəhfəzhə: bimə: təhfəzu bihi i'bə:dəkəs-sa:lihi:n!)”. Oyandıqda da belə desin: “Bədənimə salamatlıq verən, ruhumu mənə qaytaran və mənə Onu yad etməyə izn verən Allaha həmd olsun!”¹

٤ - إِنْ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ (١٩٠) الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ (١٩١) رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ (١٩٢) رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبِرَارِ (١٩٣) رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ (١٩٤) فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأُوذُوا فِي سَبِيلِي وَقَاتَلُوا وَقُتِلُوا لَأُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ تَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ النَّوَابِ (١٩٥) لَا يَغْرَتُكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ (١٩٦) مَتَاعٌ

¹ ət-Tirmizi, 3401, 3729. Hədis həsəndir. Bax: əl-Kəlimut-Tayyib, 34.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

قَلِيلٌ ثُمَّ مَاوَاهُمْ جَهَنَّمَ وَنَسَّ الْمَهَادُ (۱۹۷) لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا فِيهَا نُزُلٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِلْأَبْرَارِ (۱۹۸) وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ خَاشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ (۱۹۹) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ (۲۰۰)

4. (190) İnnə fi: xalqis-səmə:və:ti val-ərđi vaxtilə:fil-leyli vən-nəhə:ri ləə:yə:til-liulil-əl-bə:b. (191) Əlləzi:nə yəzkuru:nəlla:hə qiyə:mən va quu:dən va alə: cunu:bihim va yətəfəkkəru:nə fi: xalqis-səmə:və:ti val-ərđi Rabbənə: mə: xaləqtə hə:zə bə:tilən subhə:nəkə fəqinə: əzə:bən-nə:r. (192) Rabbənə: innəkə mən tudxilin-nə:ra fəqad əxzeytəhu: va mə: liz:za:limi:nə min ənsa:r. (193) Rabbənə: innənə: səmi'nə: munə:diyən yunə:di: lil-i:mə:ni ən ə:мину: bi Rabbikum fəə:mənnə:, Rabbənə: fəğfirlənə: zunu:bənə: va kəffir annə: seyyiə:tinə: va təvaffənə: məal-əbra:r. (194) Rabbənə: va ə:tinə: mə: vəadtənə: alə: rusulikə va lə: tuxzinə: yəvməl-qiyə:mə. İnnəkə lə: tuxliful-mi:a:d. (195) Fəstəcə:bə ləhum Rabbuhum ənni: lə: udi:u' amələ a:milim-minkum-min zəkərin əu unsə: bə'dukum mim bə'd. Fəlləzi:nə hə:cəru va uxricu: min diyə:rihim va u:zu fi: səbi:li: va qa:təlu: va qutilu: ləukəffirannə anhum seyyiə:tihim va ləudxilənnəhum cənnə:tin təcri: min təhtihəl-ənhə:ru səva:bəm min i'ndillə:h. Valla:hu i'ndəhu: husnus-səvə:b. (196) Lə: yəğurrannəkə təqallubulləzi:nə kəfəru: fil-bilə:d. (197) Mətə:un qali:lun summə mə'və:hum cəhənnəmu va bi'səl-mihə:d. (198) Lə:kinilləzi:nət-təqav Rabbəhum ləhum cənnə:tun təcri:min təhtihəl-ənhə:ru xa:lidi:nə fi:hə: nuzuləm-min i'ndillə:hi va mə: i'ndəlla:hi

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

xayrullil-əbra:r. (199) Va innə min əhlil-kitə:bi ləməy-yu'minu billə:hi va mə: unzilə ileykum va mə: unzilə ileyhim xa:şi'i:nə lillə:hi lə: yəştəru:nə biə:yə:tillə:hi səmənən qali:lə. Ulə:ikə ləhum əcruhum i'ndə Rəbbihim innəlla:hə səri:u'l-hisə:b. (200) Yə: əyyuhəlləzi:nə ə:mənusbiru: va sa:biru: va ra:bitu vattəqulla:hə ləalləkum tuflihu:n!

4. (190) Həqiqətən, göylərin və yerin yaradılmasında, gecə ilə gündüzün bir-birini əvəz etməsində ağıl sahibləri üçün dəlillər vardır. (191) O kəslər ki, ayaq üstə olanda da, oturanda da, uzananda da Allahu yad edir, göylərin və yerin yaradılması haqqında düşünlər (və deyirlər): “Ey Rəbbimiz! Sən bunları əbəs yerə yaratmısan. Sən pak və müqəddəssən. Bizi Odun əzabından qoru! (192) Ey Rəbbimiz! Sən Oda daxil etdiyin kəsi əlbəttə, rüsvay edərsən. Zalımların köməkçiləri olmaz. (193) Ey Rəbbimiz! Həqiqətən, biz: “Rəbbinizə iman gətirin!” – deyə imana çağıran bir kimsənin çağırışını eşidib iman gətirdik. Ey Rəbbimiz! Günahlarımızı bizə bağışla, təqsirlərimizdən keç və canımızı itaətkarlarla (möminlərlə) bir yerdə al! (194) Ey Rəbbimiz! Öz elçilərinin vasitəsi ilə bizə vəd etdiklərini ver və qiyamət günü bizi rüsvay etmə! Şübhəsiz ki, Sən vədə xilaf çıxmırsan!” (195) Onların Rəbbi onlara cavab verdi: “Mən, sizlərdən – istər kişi, istərsə də qadın olsun – heç bir iş görənin əməyini puç etmərəm. Siz bir-birinizdənsiniz (dində kişi və qadın eynidir). Hicrət edənlərin, öz yurdlarından çıxarılanların, Mənim yolumda əziyyətə düşər olanların, vuruşanların və öldürülənlərin əlbəttə təqsirlərindən keçəcək və onları (ağacları) altından çaylar axan cənnətlərə daxil edəcəyəm. (Bu, onlar

üçün) Allahdan bir mükafatdır. Gözəl mükafat yalnız Allah yanındadır". (196) Qoy kafirlərin diyarbədiyar gəzib-dolaşması səni aldatmasın! (197) Bu, az (yaxud keçici) bir zövqdür. Sonra isə onların məskəni Cəhənnəmdir. Ora nə pis yataqdır! (198) Lakin öz Rəbbindən qorxanlar üçün ağacları altından çaylar axan cənnətlər vardır ki, onlar orada əbədi qalacaqlar. (Bu, onlar üçün) Allahdan bir ziyafətdir. Allah yanında olan (nemətlər) itaətkarlar (möminlər) üçün daha xeyirlidir. (199) Həqiqətən, Kitab əhlindən elələri də vardır ki, Allaha müti olaraq həm Allaha, həm sizə nazil edilənə, həm də özlərinə nazil edilənə inanır, Allahın ayələrini ucuz qiymətə satmırlar. Onların öz Rəbbi yanında mükafatları vardır. Şübhəsiz ki, Allah tez haqq-hesab çəkəndir. (200) Ey iman gətirənlər! Səbir edin, dözümlü olun, (sərhəd boyu) növbə ilə keşik çəkin və Allahdan qorxun ki, bəlkə nicat tapasınız!" (Ali-İmran, 190-200).

أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ ، أَنَّهُ بَاتَ عِنْدَ مَيْمُونَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ وَهِيَ خَالَتُهُ ، فَاضْطَجَعَ فِي عَرْضِ الْوِسَادَةِ ، وَاضْطَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَهْلُهُ فِي طَوْلِهَا ، فَنَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، حَتَّى إِذَا انْتَصَفَ اللَّيْلُ أَوْ قَبْلَهُ قَلِيلًا أَوْ بَعْدَهُ قَلِيلًا اسْتَيْقَظَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَجَلَسَ يَمْسَحُ النَّوْمَ عَنْ وَجْهِهِ بِيَدِهِ ، ثُمَّ قَرَأَ الْعَشْرَ الْآيَاتِ الْخَوَاتِيمَ مِنْ سُورَةِ آلِ عِمْرَانَ ، ثُمَّ قَامَ إِلَى شَنٍّْ مُعَلَّقَةٍ ، فَتَوَضَّأَ مِنْهَا فَأَحْسَنَ وُضُوءَهُ ، ثُمَّ قَامَ يُصَلِّي ، قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ : قَمَمْتُ فَصَنَعْتُ مِثْلَ مَا صَنَعَ ، ثُمَّ ذَهَبْتُ فَقَمَمْتُ إِلَى جَنْبِهِ ، فَوَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ الْيَمْنَى عَلَى رَأْسِي ، وَأَخَذَ بَأُذُنِي الْيَمْنَى يُقْبِلُهَا ، فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ ، ثُمَّ رَكَعَتَيْنِ ، ثُمَّ رَكَعَتَيْنِ ، ثُمَّ رَكَعَتَيْنِ ، ثُمَّ رَكَعَتَيْنِ ، ثُمَّ رَكَعَتَيْنِ ، ثُمَّ رَكَعَتَيْنِ ، ثُمَّ رَكَعَتَيْنِ ، ثُمَّ رَكَعَتَيْنِ حَتَّى جَاءَهُ الْمُؤَدَّنُ فَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ .

Rəvayət edilir ki, Abdullah ibn Abbas رضي الله عنه xalası və möminlərin anası Məymunənin yanında gecələmişdi. İbn

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

Abbas başını yastığın enli tərəfinə qoyub uzandı. Allah Elçisi ﷺ və ailəsi də başlarını yastığın uzun tərəfindən qoyub yatdılar. Allah Elçisi ﷺ gecənin yarısı və ya ondan qabaq və ya sonraya qədər yatdı. Allah Elçisi ﷺ oyandıqdan sonra oturub əlləri ilə üzünü ovuşdurdu və Ali-İmran surəsinin sonundan on ayə oxudu. Sonra ayağa durub asılı vəziyyətdə olan tuluğdakı su ilə gözəl şəkildə dəstəmaz aldı. Sonra namaz qıldı. Abdullah ibn Abbas deyir: “Mən qalxdım və onun etdiyi kimi etdim. Sonra gedib onun yanında (sol tərəfində) dayandım. Allah Elçisi ﷺ sağ əlini başımın üzərinə qoydu və sağ qulağımdan çəkdi. Sonra iki rükət qıldı. Sonra iki rükət qıldı. Sonra iki rükət qıldı. Sonra iki rükət qıldı. Sonra iki rükət qıldı. Sonra da vitri qıldı və müəzzin gələnə qədər yatdı. (Azan verildikdən sonra) sonra da iki rükət yüngül (qısa) namaz qıldı”.¹

2. Paltar geyinərkən edilən dua

o - الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَسَانِي هَذَا الثَّوْبَ وَرَزَقَنِيهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةٍ...

5. Əlhəmdulillə:hilləzi: kəsə:ni: hə:zəs-səubə və razəqani:hi min ğayri haulin minni: və lə: quvvətin!

5. Bu paltarı mənə geyindirən və özüm heç bir qüdrət və güc sərfləmədən onu mənə bəxş edən Allaha həmd olsun!

عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ « مَنْ أَكَلَ طَعَامًا نُمُّ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنِي هَذَا الطَّعَامَ وَرَزَقَنِيهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةٍ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ لَهُ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ وَمَنْ لَبَسَ ثَوْبًا فَقَالَ الْحَمْدُ

¹ Ən-Nəsəi “Sunən” 1602, 1620, 1631. Hədis səhihdir. Bax: Muxtəsər əş-Şəməil, 224.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

«لِلَّهِ الَّذِي كَسَانِي هَذَا الثَّوْبَ وَرَزَقَنِيهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةٍ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ»

Ənəs رضي الله عنه rəvayət edir ki, Allah Elçisi صلى الله عليه وسلم belə demişdir: “Kim yemək yedikdən sonra bu duanı: “Bu yeməyi mənə yedirən və özüm heç bir qüdrət və güc sərf etmədən onu mənə bəxş edən Allaha həmd olsun! – (Əlhəmdulillə:hilləzi: ət'aməni: hə:zət-ta'a:mə va razəqani:hi min ğayri həulin minni: va lə: quvvətin!)”- deyərsə, onun keçmiş və gələcək günahları bağışlanar”. Həmçinin buyurdu: “Kim paltar geyinəndə: “Bu paltarı mənə geyindirən və özüm heç bir qüdrət və güc sərf etmədən onu mənə bəxş edən Allaha həmd olsun! – (Əlhəmdulillə:hilləzi: kəsə:ni: hə:zəs-səubə va razəqani:hi min ğayri haulin minni: va lə: quvvətin!)”- deyərsə, onun keçmiş və gələcək günahları bağışlanar”.¹

3. Təzə paltar geyinərkən edilən dua

٦ - اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ كَسَوْتَنِيهِ، أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِهِ وَخَيْرِ مَا صَنَعَ لَهُ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهِ وَشَرِّ مَا صُنِعَ لَهُ

6. Alla:hummə, ləkəl-həmdü əntə kəsəutəni:hi, əs əlukə min xayrihi va xayri mə: sunia ləhu va əu:zu bikə min şərrihi va şərri mə: sunia ləhu!

6. Allahım, həmd Sənədir! Bunu mənə Sən geyindirdin. Onun xeyrini və onun istifadəsinin xeyrini Səndən diləyirik! Onun şərindən və onun istifadəsinin şərindən Sənə sığınırıq!

¹ Əbu Davud, 4023, 4025. “Gələcək günahları” sözündən başqa hədisin qalan qismi həsəndir. Bax: Mişkətul-Məsəbih, 4343.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اسْتَجَدَّ نَوْبًا سَمَّاهُ بِاسْمِهِ إِمَّا قَمِيصًا أَوْ عِمَامَةً ثُمَّ يَقُولُ «اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ كَسَوْتَنِيهِ أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِهِ وَخَيْرِ مَا صُنِعَ لَهُ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهِ وَشَرِّ مَا صُنِعَ لَهُ». قَالَ أَبُو نَضْرَةَ فَكَانَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا لَبَسَ أَحَدُهُمْ نَوْبًا جَدِيدًا قِيلَ لَهُ تَبْلِي وَيُخْلِفُ اللَّهُ تَعَالَى.

Rəvayət edilir ki, Əbu Səid əl-Xudri ﷺ demişdir: “Peyğəmbər ﷺ təzə paltar geyinərkən onu öz adı ilə adlandıraraq “köynək və ya əmmamə” deyər, sonra isə belə dua edərdi: “Allahım, həmd Sənədir! Bunu mənə Sən geyindirdin. Onun xeyrini və onun istifadəsinin xeyrini Səndən diləyirik! Onun şərindən və onun istifadəsinin şərindən Sənə sığınırıq! – (Alla:hummə, ləkəl-həmdü əntə kəsəutəni:hi, əs əlukə min xayrihi va xayri mə: sunia ləhu va əu:zu bikə min şərrihi va şərri mə: sunia ləhu!)”. Əbu Nədra buyurur ki, Peyğəmbərin ﷺ səhabələri təzə paltar geyinərkən biri digərinə belə dua edərdi: “Bunu köhnəldəsən, Uca Allah da yenisini versin! – (Tubli: və yuxli-fulla:hu təa:lə!)”.¹

4. Təzə paltar geyinən üçün edilən dua

٧ - تَبْلِي وَيُخْلِفُ اللَّهُ تَعَالَى

7. Tubli: və yuxlifulla:hu təa:lə!

7. Bunu köhnəldəsən, Uca Allah da yenisini versin!²

٨ - اَلْبَسَ جَدِيدًا، وَعَشَ حَمِيْدًا، وَمَتَّ شَهِيْدًا

¹ Əbu Davud, 4020, 4022; ət-Tirmizi, 1767, 1873. Hədis səhihdir. Bax: Səhih Sunən ət-Tirmizi, 1838.

² 6-cı zikrə aid hədisdədir.

8. İlbis cədi:dən, va i'ş həmi:dən, va mut şəhi:dən!

8. Təzə geyinəsən, həmd edərək yaşayasan və şəhid olaraq vəfat edəsən!

عَنِ ابْنِ عُمَرَ ، قَالَ : رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ ثَوْبًا أبيضَ ، فَقَالَ : أَجَدِيدُ قَمِيصُكَ أَمْ غَسِيلٌ ؟ ، فَقَالَ : بَلْ جَدِيدٌ ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : الْبَسْ جَدِيدًا ، وَعَشْ حَمِيدًا ، وَمُتْ شَهِيدًا .

Rəvayət edilir ki, İbn Ömər رضي الله عنه demişdir: “Peyğəmbər ﷺ Ömər ibn əl-Xattabın üzərində ağ köynək görüb belə buyurdu: “Köynəyin təzədir, yoxsa yuyulub?” Ömər dedi: “Xeyr, təzədir”. Peyğəmbər ﷺ buyurdu: “Təzə geyinəsən, həmd edərək yaşayasan və şəhid olaraq vəfat edəsən! – (İlbis cədi:dən, va i'ş həmi:dən, va mut şəhi:dən!)”¹

5. Paltarını soyunarkən nə deyilir?

۹ - بِسْمِ اللَّهِ

9. Bismilləh!

9. Allahın adı ilə!

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَتْرُ مَا بَيْنَ عَوْرَاتِ بَنِي آدَمَ وَالْجَنِّ إِذَا وَضَعَ أَحَدُهُمْ ثَوْبَهُ أَنْ يَقُولُ بِسْمِ اللَّهِ

Rəvayət edilir ki, Ənəs ibn Malik رضي الله عنه demişdir: “Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Adəm övladının övrəti ilə cinlərin gözləri

¹ İbn Hibban, 6897; İbn Məcə, 3558. Hədis səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 352.

arasında olan pərdə sizdən birinin paltarını çıxardıqda “Bismilləh” deməsidir”.¹

6. Ayaqyoluna girərkən edilən dua

۱۰ - (بِسْمِ اللّٰهِ) اللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَعُوْذُ بِكَ مِنَ الْخُبْتِ وَالْخَبَاثِ

10. (Bismilləh!) Alla:hummə, inni: əu:zu bikə minəl-xubsi val-xabə:is!

10. (Allahın adı ilə!) Allahım, pislikdən və pis əməllərdən (erkək və dişi cinlərdən) Sənə sığınırım!

عَنْ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ « سَتَرٌ مَا بَيْنَ الْجَنِّ وَعَوْرَاتِ بَنِي آدَمَ إِذَا دَخَلَ أَحَدُهُمُ الْخَلَاءَ أَنْ يَقُولَ بِسْمِ اللَّهِ ». «

Əli ibn Əbu Talib ﷺ rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Adəm övladının övrəti ilə cinlərin gözləri arasında olan pərdə sizdən birinin ayaqyoluna girdikdə “Bismilləh” deməsidir”.²

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ الْخَلَاءَ قَالَ « اللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَعُوْذُ بِكَ مِنَ الْخُبْتِ وَالْخَبَاثِ »

Ənəs ﷺ rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ ayaqyoluna girərkən belə deyərdi: “Allahım, pislikdən və pis əməllərdən (erkək

¹ ət-Tabərani “Mucəmul-Əvsat” 7066. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 3610.

² ət-Tirmizi, 606, 609. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 3611.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

və dişi cinlərdən) Sənə sığınırım! – (Alla:hummə, inni: əu:zu bikə minəl-xubsi val-xabə:is!)”¹.

7. Ayaqyolundan çıxarkən edilən dua

۱۱ - غُفْرَانِكَ

11. Ğufra:nəkə!

11. (Allahım!) Məni bağışla!

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا خَرَجَ مِنَ الْخَلَاءِ قَالَ « غُفْرَانِكَ ».

Rəvayət edilir ki, Aişə رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا demişdir: “Peyğəmbər ﷺ ayaqyolundan çıxdıqda: “(Allahım), məni bağışla! – (Ğufra:nəkə!)”-deyərdi”².

8. Dəstəmazdan əvvəl edilən zikr

۱۲ - بِسْمِ اللَّهِ

12. Bismilləh!

12. Allahın adı ilə!

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَا وُضُوءَ لَهُ وَلَا وُضُوءَ لِمَنْ لَمْ يَذْكُرْ اسْمَ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ». «

Rəvayət edilir ki, Əbu Hureyra رضي الله عنه demişdir: “Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Dəstəmazı olmayanın namazı yoxdur! (Dəs-

¹ əl-Buxari, 142, 5847, 6322.

² ət-Tirmizi, 7. Hədis həsəndir. Bax: Səhih əl-Cami, 4707.

təmaza başlayarkən) Uca Allahın adını çəkməyənin də dəstəmazi yoxdur!"¹

9. Dəstəməzdən sonra edilən zikr

۱۳ - أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

13. Əşhədu ən lə: ilə:hə illəlla:hu vahdəhu lə: şəri:kə ləhu və əşhədu ənnə Muhəmmədən abduhu və Rasu:luhu!

13. Mən şahidlik edirəm ki, Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! O təkdir, Onun şəriki yoxdur! Və şahidlik edirəm ki, Muhəmməd Onun qulu və elçisidir!

عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ ، ثُمَّ قَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ، فَتُحْتَلَى لَهُ ثَمَانِيَةُ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ يَدْخُلُ مِنْ أَيِّهَا شَاءَ.

Rəvayət edilir ki, Ömər ibn əl-Xattab رضي الله عنه demişdir: "Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: "Kim dəstəməz alar və bunu gözəl şəkildə edər, sonra da "Mən şahidlik edirəm ki, Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! O təkdir, Onun şəriki yoxdur! Və şahidlik edirəm ki, Muhəmməd Onun qulu və elçisidir!"- deyərsə, onun üçün Cənnətin səkkiz qapısı açılar və o, hansından istəsə, (oradan Cənnətə) daxil olar"²

¹ İbn Məcə, 398-399; Əbu Davud, 101. Hədis həsən li-ğeyrihidir. Bax: Səhih ət-Tərgib vət-Tərhib, 203; İrvaul-Ğalil, 81. Burada dəstəmazin batil olması deyil, naqis olması nəzərdə tutulur.

² ən-Nəsəi "Sunən" 141, 148. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 6164.

14. Alla:humməc'alni: minət-təvva:bi:nə vac'alni: minəl-mutətahhiri:n!

14. Allahım, məni tövbə edənlərdən və təmizlənənlərdən et!

عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « مَنْ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ ثُمَّ قَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ وَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ فُتِيحتْ لَهُ تَمَانِيَةُ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ يَدْخُلُ مِنْ أَيِّهَا شَاءَ ».

Rəvayət edilir ki, Ömər ibn əl-Xəttab ﷺ demişdir: “Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Kim dəstəmaz alar və bunu gözəl şəkildə edər, sonra da “Mən şahidlik edirəm ki, Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! O təkdir, Onun şəriki yoxdur! Və şahidlik edirəm ki, Muhəmməd Onun qulu və elçisidir! Allahım, məni tövbə edənlərdən və təmizlənənlərdən et!”- deyərsə, onun üçün Cənnətin səkkiz qapısı açılar və o, hansından istəsə, (oradan Cənnətə) daxil olar”.¹

١٥ - سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ

15. Subhə:nək-Əlla:hummə və bihəmdik, əşhədu ən lə: ilə:hə illə ənt, əstəğfirukə və ətu:bu ileyk!

15. Allahım, Sən pak və müqəddəsən! Sənə həmd olsun! Şahidlik edirəm ki, Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! Səndən bağışlanma diləyir, Sənə tövbə edirəm!

¹ ət-Tirmizi, 55. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 6167.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ تَوَضَّأَ فَقَالَ: سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ اسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ كُتِبَ فِي رِيقِي نَمٌّ طَمِعَ بِطَاعِيهِ فَلَمْ يُكْسَرْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ».

Əbu Səid ﷺ rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ belə buyurdu: “Kim dəstəmaz alıb bu duanı: “Allahım, Sən pak və müqəddəssən! Sənə həmd olsun! Şahidlik edirəm ki, Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! Səndən bağışlanma diləyir, Sənə tövbə edirəm!”- deyərsə, dəri üzərinə yazılıb möhür vurular və Qiyamətə qədər qırılmaz”.¹

10. Evdən çıxanda və evə girəndə qılınan namaz

١٦ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "إِذَا خَرَجْتَ مِنْ مَنْزِلِكَ فَصَلِّ رَكْعَتَيْنِ يَمْنَعَانِكَ مِنْ مَخْرَجِ السَّوْءِ، وَإِذَا دَخَلْتَ إِلَى مَنْزِلِكَ فَصَلِّ رَكْعَتَيْنِ يَمْنَعَانِكَ مِنْ مَدْخَلِ السَّوْءِ"

16. Əbu Hureyra ﷺ rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ belə buyurdu: “Evindən çıxdıqda iki rükət namaz qıl, bu səni çöldəki pislidlərdən qoruyar. Evinə daxil olduqda iki rükət namaz qıl, bu da səni evdəki pis hadisələrdən qoruyar”.²

11. Evdən çıxarkən edilən zikir

١٧ - بِسْمِ اللَّهِ، تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

17. Bismilləh, təvəkkəltü aləlla:hi va lə: həulə va lə: quvvətə illə billəh!

¹ əl-Hakim, 564, 2072. Hədis səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 2333.

² əl-Bəzzər, 8567; əl-Beyhəqi “Şuabul-İman” 3078. Hədis həsəndir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 1۳۲3.

17. Allahın adı ilə! Allaha təvəkkül etdim! Qüdrət və güc yalnız Allahdadır!

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «إِذَا خَرَجَ الرَّجُلُ مِنْ بَيْتِهِ فَقَالَ بِسْمِ اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ». قَالَ «يُقَالُ حِينَئِذٍ هُدَيْتَ وَكُفَيْتَ وَوُفِّيتَ فَتَسْتَنجِي لَهُ الشَّيَاطِينَ فَيَقُولُ لَهُ شَيْطَانٌ آخَرٌ كَيْفَ لَكَ بِرَجُلٍ قَدْ هَدَىٰ وَكُفِيَ وَوُفِّيَ».

Ənəs ibn Malik ﷺ rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Kişi evindən çıxarkən: “Allahın adı ilə! Allaha təvəkkül etdim! Qüdrət və güc yalnız Allahdadır!”- deyərsə, o zaman ona belə deyilər: “Sən doğru yola yönəldin və qorundun”. Bu zaman şeytanlar qırağa çəkilir və bir şeytan digərinə belə deyir: “Doğru yola yönəldilən və qorunan kişiyə sən nə edə bilərsən?”¹

١٨ - اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَضِلَّ أَوْ أُضِلَّ، أَوْ أَزِلَّ أَوْ أُزَلَّ، أَوْ أَظْلِمَ أَوْ أُظْلَمَ، أَوْ أَجْهَلَ أَوْ يُجْهَلَ عَلَيَّ

18. Alla:hummə, inni: əu:zu bikə ən ədillə, əu udallə, əu əzillə, əu uzəllə, əu əzlimə, əu uzləmə, əu əchələ, əu yuchələ aleyyə!

18. Allahım, doğru yoldan azmaqdan və ya azdırılmaqdan, çaşmaqdan və ya çaşdırılmaqdan, zülm etməkdən və ya zülmə məruz qalmaqdan, cahil olmaqdan və ya mənə qarşı cahillik edilməsindən Sənə sığınırım!

عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا خَرَجَ مِنْ مَنْزِلِهِ قَالَ : اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَضِلَّ ، أَوْ أُزَلَّ ، أَوْ أَظْلِمَ أَوْ أُظْلَمَ ، أَوْ أَجْهَلَ أَوْ يُجْهَلَ عَلَيَّ .

¹ Əbu Davud, 5095, 5097; ət-Tirmizi, 3426, 3754. Hədis səhihdir. Bax: Səhih Sunən ət-Tirmizi, 3666.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

Ummu Sələmə رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ evindən çıxanda bu duanı oxuyardı: “Allahım, doğru yoldan azmaqdan və ya azdırılmaqdan, çaşmaqdan və ya çaşdırılmaqdan, zülm etməkdən və ya zülmə məruz qalmaqdan, cahil olmaqdan və ya mənə qarşı cahillik edilməsindən Sənə sığınırım!”¹

12. Evə girərkən edilən zikr

۱۹ - عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ « إِذَا دَخَلَ الرَّجُلُ بَيْتَهُ فَذَكَرَ اللَّهَ عِنْدَ دُخُولِهِ وَعِنْدَ طَعَامِهِ قَالَ الشَّيْطَانُ لَا مَبِيتَ لَكُمْ وَلَا عَشَاءَ. وَإِذَا دَخَلَ فَلَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ عِنْدَ دُخُولِهِ قَالَ الشَّيْطَانُ أَذْرَكْتُمُ الْمَبِيتَ. وَإِذَا لَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ عِنْدَ طَعَامِهِ قَالَ أَذْرَكْتُمُ الْمَبِيتَ وَالْعَشَاءَ. »

19. Rəvayət edilir ki, Cabir ibn Abdullah رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ Allah Elçisin ﷺ belə buyurduğunu eşitmişdir: “Kişi evinə daxil olarkən və yemək yeyərkən Allahı zikr etsə, şeytan belə deyər: “Sizin (burada) nə gecələməyə, nə də yaşamağa yeriniz var”. Kişi evinə daxil olarkən Allahı zikr etməzsə, şeytan belə deyər: “Gecəni keçirə bilərsiniz”. Həmçinin kişi yemək yeyərkən Allahı zikr etməzsə, şeytan belə deyər: “Həm gecələməyə, həm də yaşamağa yeriniz var”.²

13. Məscidə gedərkən edilən dua

۲۰ - اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِي قَلْبِي نُورًا، وَفِي لِسَانِي نُورًا، وَفِي سَمْعِي نُورًا، وَفِي بَصَرِي نُورًا، وَمِنْ فَوْقِي نُورًا، وَمِنْ تَحْتِي نُورًا، وَعَنْ يَمِينِي نُورًا، وَعَنْ شِمَالِي نُورًا، وَمِنْ أَمَامِي نُورًا، وَمِنْ خَلْفِي نُورًا، وَاجْعَلْ فِي نَفْسِي نُورًا، وَأَعْظِمْ لِي نُورًا، وَعَظِّمْ لِي نُورًا، وَاجْعَلْ لِي نُورًا، وَاجْعَلْ لِي نُورًا، اللَّهُمَّ أَعْظِمْ لِي نُورًا، وَاجْعَلْ

¹ İbn Məcə, 3884; Əbu Davud, 5094, 5096. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 4709.

² Muslim, 2018, 3762, 5381.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

فِي عَصِي نُورًا، وَفِي لَحْمِي نُورًا، وَفِي دَمِي نُورًا، وَفِي شَعْرِي نُورًا، وَفِي بَشْرِي نُورًا، (وَزِدْنِي نُورًا،
وَزِدْنِي نُورًا، وَزِدْنِي نُورًا، وَهَبْ لِي نُورًا عَلَى نُورٍ)

20. Alla:humməc al fi: qalbi: nu:ran va fi: lisə:ni nu:ran va fi: səm'i nu:ran va fi: bəsari nu:ran va min fəuqi nu:ran va min təhti nu:ran va an yəmi:ni nu:ran va an şimə:li nu:ran va min əmə:mi nu:ran va min xalfi nu:ran, vəc al fi: nəfsi nu:ran va a'zim li: nu:ran va azzim li: nu:ran, vəc al li: nu:ran, vac alni nu:ran! Allahummə ə'tini nu:ran, vəc al fi: asabi nu:ran va fi: ləhmi nu:ran və fi: dəmi nu:ran va fi: şə'ri nu:ran va fi: bəşəri nu:ran, va zidni: nu:ran, va zidni: nu:ran, va zidni: nu:ran!

20. Allahım, qəlbimi və dilimi nurlandır! Qulağımı və gözümü nurlandır! Başımın üstünü və ayağımın altını nurlandır! Sağımı və solumu nurlandır! Önümü və arxamı nurlandır! Nəfsimi nurlandır! Mənə böyük və uca nur ver! Mənim üçün nur et və məni nurlu et! Allahım, mənə nur bəxş et! Sinirimi nurlandır! Ətimi və qanıma nurlandır! Saçımı və dərimi nurlandır! Nurumu artır, nurumu artır, nurumu artır!¹

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ... فَأَتَاهُ بِلَالٌ فَأَذَنَهُ بِالصَّلَاةِ فَقَامَ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ وَكَانَ فِي دُعَائِهِ «اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِي قَلْبِي نُورًا وَفِي بَصَرِي نُورًا وَفِي سَمْعِي نُورًا وَعَنْ يَمِينِي نُورًا وَعَنْ يَسَارِي نُورًا وَفَوْقِي نُورًا وَتَحْتِي نُورًا وَأَمَامِي نُورًا وَخَلْفِي نُورًا وَعَظْمِي لِي نُورًا». قَالَ كُرَيْبٌ وَسَعَا فِي التَّابُوتِ فَلَقِيَتْ بَعْضَ وَلَدِ الْعَبَّاسِ فَحَدَّثَنِي بِهِمْ فَذَكَرَ عَصِيَّيَ وَالْحَمِيَّ وَدَمِيَّ وَشَعْرِيَّ وَبَشْرِيَّ وَذَكَرَ خَصَلَتَيْنِ.

¹ əl-Buxari "Ədəbul-Mufrad" 695. Hədis səhihdir. Bax: Səhih Ədəbul-Mufrad, 539. Həmçinin, bu ləfz ilə - Alla:humməc al li: nu:ran fi: qabri:.. va nu:ran fi: iza:mi: - (Allahım! Qəbrimə nur saç! Sümüyümü nurlandır!) - rəvayət olunan hədisin isnadı zəifdir. ət-Tirmizi, 3419, 3747. Bax: Daif əl-Cami, 1194.

İbn Abbasdan رضي الله عنه rəvayət edilən uzun bir hədisdə buyurulur: "...Sonra Bilal gələrək Peyğəmbərə ﷺ Sübh namazının girdiyini xəbər verdi. Peyğəmbər ﷺ də qalxıb dəstəmaz almadan namaz qıldı və belə dua etdi: "Allahım, qəlbimi, gözümü və qulağımı nurlandır! Sağımı, solumu, başımın üstünü və ayağımın altını nurlandır! Arxamı və önümü nurlandır! Mənə böyük nur ver!" Rəvayətçilərdən biri Kureyb belə buyurdu: "Yeddisi isə qəlbimdə idi, lakin unutmuşam. Sonra Abdullah ibn Abbasın övladlarından bəzisi ilə qarşılaşdım və mənə bunları xatırlatdı: "Sinirim, ətim, qanım, saçım və dərim – (Asabi, ləhmi, dəmi, şə'ri və bəşəri)". Mənə daha iki xüsusiyyəti xatırlatdı".¹

14. Məscidə girərkən edilən dua²

٢١ - أَعُوذُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ، وَبِوَجْهِهِ الْكَرِيمِ، وَسُلْطَانِهِ الْقَدِيمِ، مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ

21. Əu:zu billə:hil-azi:m va bivachihil-kəri:m va sulta:nihil-qadi:m minəş-şeyta:nir-raci:m!

¹ Muslim, 1274, 1824; əl-Buxari, 5841, 6316.

² Məscidə girərkən sağ ayaqla girmək, çıxarkən də sol ayaqla çıxmaq lazımdır. Rəvayət edilir ki, Aişə رضي الله عنها demişdir: "Peyğəmbər ﷺ ayaqqabılarını geydikdə, saçını daradıqda, yuyunduqda və bütün işlərində sağdan başlamağı sevərdi" (əl-Buxari, 168). İbn əl-Qeyyim رحمته الله demişdir: "Peyğəmbər ﷺ ayaqqabısını geydikdə, saçlarını daradıqda, dəstəmaz aldıqda, sağdan başlamağı, habelə yemək yedikdə, su içdikdə, bir şey aldıqda və ya verdikdə bunu sağ əli ilə yerinə yetirməyi sevərdi. Ayaqyolunda təmizləndiyi və s. ehtiram edilməyən işləri gördüyü zaman isə bunu sol əli ilə edər və ya sol tərəfdən başlayardı". (Zadul-Məad, 1/174).

21. Daşqalaq olunmuş (lənətə gəlmiş) şeytandan Böyük Allaha, Onun kəramətli Üzünə və əzəli hökmünə pənah aparıram!

عَنْ حَيَّوَةَ بْنِ شُرَيْحٍ قَالَ لَقِيتُ عُقْبَةَ بْنَ مُسْلِمٍ فَقُلْتُ لَهُ بَلَّغْنِي أَنَّكَ حَدَّثْتَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ إِذَا دَخَلَ الْمَسْجِدَ قَالَ «أَعُوذُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ وَبِوَجْهِهِ الْكَرِيمِ وَسُلْطَانِهِ الْقَدِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ». قَالَ أَقَطُّ قُلْتُ نَعَمْ. قَالَ فَإِذَا قَالَ ذَلِكَ قَالَ الشَّيْطَانُ حُفِظَ مِنِّي سَائِرَ الْيَوْمِ.

Rəvayət edilir ki, Heyvətə ibn Şureyh رضي الله عنه demişdir: “Mən Uqbə ibn Muslim ilə qarşılaşıb ona dedim: “Mənə sənin Abdullah ibn Amr ibn əl-Asdan nəql etdiyini bu xəbər çatıb: “Peyğəmbər ﷺ məscidə daxil olduqda deyərdi: “Daşqalaq olunmuş (lənətə gəlmiş) şeytandan Böyük Allaha, Onun kəramətli Üzünə və əzəli hökmünə pənah aparıram! – (Əu: zu billə: hil-azi: m və bivəchihil-kəri: m və sulta: nihil-qadi: m minəş-şeyta: nir-raci: m)”. O, məndən soruşdu: “Elə bunu eşitmişən?” Mən: “Bəli!”- dedikdə, o belə söylədi: “Məscidə girən adam bunu dedikdə, şeytan deyər: “Günün qalan hissəsində məndən qorunmuş oldu!”¹

۲۲ - وَالصَّلَاةَ وَالسَّلَامَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ

22. Bismilləh, vas-salə:tu vas-salə:mu alə: Rasu:lilləh, Alla:humməftəh li: əbva:bə rahmətik!

22. Allahın adı ilə! Salavat və salam olsun Allahın elçisinə! Allahım, mənim üçün rəhmət qapılarını aç!

¹ Əbu Davud, 466. Hədis səhihdir. Bax: Mişkətul-Məsabih, 749.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ الْأَنْصَارِيِّ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ الْمَسْجِدَ فَلْيَسَلِّمْ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ لْيَقُلِ اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ فَإِذَا خَرَجَ فَلْيَقُلِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ ».

Rəvayət edilir ki, Əbu Useyd əl-Ənsari ﷺ demişdir: “Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Sizdən biri məscidə girdikdə, Peyğəmbərə ﷺ salam və salavat desin! – (Allahın adı ilə! Salavat və salam olsun Allahın elçisinə! - Bismilləh, vas-salə:tu vas-salə:mu alə: Rasu:lilləh!). Sonra söyləsin: “Allahım, mənim üçün rəhmət qapılarını aç! – (Alla:humməftəh li: əbva:bə rahmətik!)”. Məsciddən çıxdıqda isə desin: “Allahım sənin lütfündən diləyirəm! – (Alla:hummə, inni: əs əlukə min fadlik!)”¹.

15. Məsciddən çıxarkən edilən dua

۲۳ - بِسْمِ اللَّهِ وَالصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ، اللَّهُمَّ اغْنِمْنِي مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

23. Bismilləh, vas-salə:tu vas-salə:mu alə: Rasu:lilləh!
Alla:hummə, inni: əs əlukə min fadlik! Alla:hummə'sımmni:
minəş-şeyta:nir-raci:m!

23. Allahın adı ilə! Salavat və salam olsun Allahın elçisinə!
Allahım, Sənin lütfündən diləyirəm! Allahım, məni daşqalaq
olunmuş (lənətə gəlmiş) şeytandan qoru!

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ الْمَسْجِدَ، فَلْيَسَلِّمْ عَلَى النَّبِيِّ

¹ Əbu Davud, 465. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 515.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَلَيَقُولُ : اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ ، وَإِذَا حَرَجَ ، فَلْيَسَلِّمْ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَلَيَقُولُ : اللَّهُمَّ اعْصِمْنِي مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ.

Əbu Hureyra ﷺ rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ buyurdu: “Sizdən biriniz məscidə girdikdə, Peyğəmbərə ﷺ salavat gətirsin (Allahın adı ilə! Allahın elçisinə salavat və salam olsun! - Bismilləh, vas-salə:tu vas-salə:mu alə: Rasu:lilləh!) və belə desin: “Allahım, mənim üçün rəhmət qapılarını aç! (Alla:humməftəh li: əbvə:bə rahmətik)”. Məsciddən çıxdıqda da Peyğəmbərə ﷺ salavat gətirsin və belə desin: “Allahım, məni daşqalaq olunmuş (lənətə gəlmiş) şeytandan qoru! - (Alla:hummə'sımnı: minəş-şeyta:nir-raci:m!)”¹

16. Azan zikrləri

24. Azan eşidildikdə müəzzinin dedikləri təkrar olunur. Yalnız:

حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ , حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ

Həyyə aləs-salə:h! Həyyə aləl-fələ:h!

“Namaza tələsin!”, “Nicat tapmağa tələsin!” ifadələrinin hər birinin əvəzinə:

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

Lə: həulə va lə: quvvətə illə: billəh!

¹ İbn Məcə, 773. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 514.

“Qüdrət və güc yalnız Allahdadır!” ifadəsi deyilir.

عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَالَ الْمُؤَدُّنُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ فَقَالَ أَحَدُكُمْ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ ثُمَّ قَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ قَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ثُمَّ قَالَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ قَالَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ثُمَّ قَالَ حَيٌّ عَلَى الصَّلَاةِ قَالَ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ثُمَّ قَالَ حَيٌّ عَلَى الْفَلَاحِ قَالَ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ ثُمَّ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مِنْ قَلْبِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ

Ömər ibn Xəttab ﷺ rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Müəzzin: “Alla:hu Əkbər, Alla:hu Əkbər”- dedikdə, sizdən biriniz “Alla:hu Əkbər, Alla:hu Əkbər”- deyərsə; müəzzin: “Əşhədu əl-lə: ilə:hə illəllah”- dedikdə, o da “Əşhədu əl-lə: ilə:hə illəllah”- deyərsə; müəzzin: “Əşhədu ənnə Muhəmmədən Rasu:lullah”- dedikdə, o da “Əşhədu ənnə Muhəmmədən Rasu:lullah”- deyərsə; müəzzin: “Həyyə aləs-saləh”- dedikdə, o da: “Lə: həulə va lə: quvvətə illə: billəh”- deyərsə; müəzzin: “Həyyə aləl-fələh”- dedikdə, o: “Lə: həulə va lə: quvvətə illə: billəh”- deyərsə; müəzzin: “Alla:hu Əkbər, Alla:hu Əkbər”- dedikdə, o da “Alla:hu Əkbər, Alla:hu Əkbər”- deyərsə; müəzzin: “Lə: ilə:hə illəllah”- dedikdə, o da ürəkdən “Lə: ilə:hə illəllah”- deyərsə, Cənnətə girər”.¹

٢٥ - وَأَنَا أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، رَضِيْتُ بِاللَّهِ رَبًّا، وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا

25. Va ənə: əşhədu ən lə: ilə:hə illəlla:hu vahdəhu lə: şəri:kə

¹ Muslim, 385, 578, 876.

ləhu və əşhədu ənnə Muhəmmədən abduhu va Rasu:luhu! Radi:tu billə:hi Rabbən, va bi Muhəmmədin rasu:lən, va bil-islə:mi di:nən!

25. Mən də şahidlik edirəm ki, Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! O təkdir, Onun şəriki yoxdur! Və şahidlik edirəm ki, Muhəmməd Onun qulu və elçisidir! Allahın Rəbb, Muhəmmədin elçi və İslamın din olduğundan razıyam! (Bu, müəzzinin şəhadət gətirməyinin ardınca deyilir).

عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ « مَنْ قَالَ حِينَ يَسْمَعُ الْمُؤَذِّنَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ رَضِيتُ بِاللَّهِ رَبًّا وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا. غُفِرَ لَهُ ذَنْبُهُ ».»

Səd ibn Əbu Vaqqas ﷺ rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Hər kim müəzzini (şəhadət gətirərkən) eşitdikdə: “Mən də şahidlik edirəm ki, Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! O təkdir, Onun şəriki yoxdur! Və şahidlik edirəm ki, Muhəmməd Onun qulu və elçisidir! Allahın Rəbb, Muhəmmədin elçi və İslamın din olduğundan razıyam! - (Va ənə: əşhədu ən lə: ilə:hə illəlla:hu vahdəhu lə: şəri:kə ləhu və əşhədu ənnə Muhəmmədən abduhu va Rasu:luhu! Radi:tu billə:hi Rabbən, va bi Muhəmmədin rasu:lən, va bil-islə:mi di:nən!)” - deyərsə, günahı bağışlanar!”¹

26. Azanı eşidib müəzzinin dediklərini axıra qədər təkrar edən şəxs söylədiklərini bitirdikdən sonra Peyğəmbərə ﷺ salavat gətirməlidir.

¹ Muslim, 579, 877; İbn Xuzeymə, 421.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا سَمِعْتُمُ الْمُؤَذِّنَ فَقُولُوا مِثْلَ مَا يَقُولُ ثُمَّ صَلُّوا عَلَيَّ فَإِنَّهُ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلَاةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ بِهَا عَشْرًا ثُمَّ سَلُوا اللَّهَ لِي الْوَسِيلَةَ فَإِنَّهَا مَنْزِلَةٌ فِي الْجَنَّةِ لَا تَنْبَغِي إِلَّا لِعَبْدٍ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ وَأَرْجُو أَنْ أَكُونَ أَنَا هُوَ فَمَنْ سَأَلَ لِي الْوَسِيلَةَ حَلَّتْ لَهُ الشَّفَاعَةُ

Abdullah ibn Amr ibn əl-As رضي الله عنه rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ belə buyurmuşdur: “Müəzzinin azan verdiyini eşitdiyiniz zaman siz də onun dediklərini təkrar edin, sonra da mənə salavat deyin. Kim mənə bir salavat edərsə, Allah ona bunun sayəsində on salavat edər. Sonra Allahdan mənim üçün “vasitə” istəyin. Həqiqətən o, Cənnətdə Allahın qullarından bir qul üçün layiq görülmüş bir yerdir. Mən ümid edirəm ki, o yer mənə veriləcəkdir. Kim mənim üçün “vasitə” istəyərsə, şafaətimə nail olar”.¹

Azandan sonra deyilən “vasitə” duası:

۲۷ - اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ، وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ، آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ، وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتُهُ

27. Alla:hummə, Rabbə hə:zihid-də'vətit-tə:mmə vas-salə:til qa:imə ə:ti Muhəmmədən əl-vasi:lətə val-fədi:lətə, vab'ashu məqa:mən məhmu:dənilləzi: və'adtəhu!

27. Bu tam dəvətin və qılınacaq namazın Rəbbi olan Allahım! Muhəmmədə vasitəçilik haqqı və fəzilət ver, onu vəd etdiyini təriflənən məqama çatdır!

¹ Muslim, 384, 577, 875.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ قَالَ حِينَ يَسْمَعُ الدَّاءَ اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتُهُ، حَلَّتْ لَهُ شَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ»

Cabir ibn Abdullah رضي الله عنه rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ belə buyurmuşdur: “Kim azanı eşitdikdə: “Bu tam dəvətin və qılınacaq namazın Rəbbi olan Allahım! Muhəmmədə vasitəçilik haqqı və fəzilət ver, onu vəd etdiyin tərifi lənən məqama çatdır!” - deyərsə, Qiyamət günü mənim şafaətimə qovuşar”.¹

17. Namaza başlayarkən birinci təkbirdən – “Allahu Əkbər” dedikdən - sonra edilən açılış duası

٢٨ - اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ حَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ، اللَّهُمَّ تَقْنِي مِنْ حَطَايَايَ كَمَا تُقْنِي الثَّوْبَ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ، اللَّهُمَّ اغْسِلْنِي مِنَ حَطَايَايَ بِالطَّلْحِ وَالْمَاءِ وَالْبَرَدِ

28. Alla:hummə, bə: id beyni: va beynə xata:yə:yə kəmə: bə:adtə beynəl-məşriqi val-məğribi! Alla:hummə nəqqini: min xata:yə:yə kəmə: yunəqqas-səubul-əbyədu minə-dənəsi! Alla:humməğsilni: min xata:yə:yə bis-səlci val-mə:i val-bəradi!

28. Allahım, məğriblə məşriqin arasını uzaqlaşdırdığın kimi məni də günahlarımdan uzaqlaşdır! Allahım, ağ paltar kirdən təmizləndiyi kimi məni də günahlarımdan təmizlə! Allahım, mənim günahlarımı qar, su və dolu ilə yu!

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كَبَّرَ فِي الصَّلَاةِ سَكَتَ هُنْتِةً قَبْلَ أَنْ يَقْرَأَ

¹ əl-Buxari, 579, 614.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ بِأَيِّ أُمَّتٍ أَرَأَيْتَ سُكُوتَكَ بَيْنَ التَّكْبِيرِ وَالْقِرَاءَةِ مَا تَقُولُ قَالَ « أَقُولُ اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ اللَّهُمَّ تَقْنِي مِنْ خَطَايَايَ كَمَا يُتَقْنَى الثُّوبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ اللَّهُمَّ اغْسِلْنِي مِنَ خَطَايَايَ بِالطَّلْحِ وَالْمَاءِ وَالْبَرَدِ »

Əbu Hureyra رضي الله عنه rəvayət edir ki, Allah Elçisi صلى الله عليه وسلم namazda təkbir etdikdə qiraətdən qabaq sükut edərdi. Mən dedim: “Ey Allahın Elçisi, atam-anam sənə fəda olsun! Mən sənin təkbirlə qiraət arasında sükut etdiyini gördüm. Sən nə deyirdin?” O dedi: “Allahım, məğriblə məşriqin arasını uzaqlaşdırdığın kimi məni də günahlarımdan uzaqlaşdır! Allahım, ağ paltar kirdən təmizləndiyi kimi məni də günahlarımdan təmizlə! Allahım, mənim günahlarımı qar, su və dolu ilə yu!”¹

٢٩ - سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، وَتَبَارَكَ اسْمُكَ، وَتَعَالَى حَدُّكَ، وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ

29. Subhə:nəkə Alla:hummə və bihəmdik və təbə:rakəsmuk və tə:lə cədduk və lə: ilə:hə ğayruk!

29. Allahım, Sən pak və müqəddəssən, Sənə həmd olsun! Sənin adın mübarək, əzəmətin ucadır! Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur!

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اسْتَفْتَحَ الصَّلَاةَ قَالَ: سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى حَدُّكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ

Rəvayət edilir ki, Aişə رضي الله عنها demişdir: “Allah Elçisi صلى الله عليه وسلم namaza başladığında belə deyərdi: “Allahım, Sən pak və müqəddəssən,

¹ Muslim, 940, 1382.

Sənə həmd olsun! Sənin adın mübarək, əzəmətin ucadır! Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur!"¹

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ أَحَبَّ الْكَلَامِ إِلَى اللَّهِ أَنْ يَقُولَ الْعَبْدُ: سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، وَتَبَارَكَ اسْمُكَ، وَتَعَالَى جَدُّكَ، وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ، وَإِنْ أَبْغَضَ الْكَلَامِ إِلَى اللَّهِ أَنْ يَقُولَ الرَّحْلُ لِلرَّحْلِ: اتَّقِ اللَّهَ فَيَقُولَ: عَلَيْكَ نَفْسَكَ.

Rəvayət edilir ki, Abdullah ﷺ demişdir: “Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Həqiqətən, Allaha ən sevimli kəlmə qulun belə deməsidir: “Allahım, Sən pak və müqəddəssən, Sənə həmd olsun! Sənin adın mübarək, əzəmətin ucadır! Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur!” Həqiqətən, Allahın nifrət etdiyi kəlmə isə bir kişinin digərinə: “Allahdan qorx!”- dedikdə, onun: “Get, öz işinlə məşğul ol!”- deməsidir”.²

٣٠ - وَجْهَتْ وَجْهِي لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ، إِنَّ صَلَاتِي، وَنُسُكِي، وَمَحْيَايَ، وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ. اللَّهُمَّ أَنْتَ الْمَلِكُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ. أَنْتَ رَبِّي وَأَنَا عَبْدُكَ، ظَلَمْتُ نَفْسِي وَاعْتَرَفْتُ بِذُنُوبِي، فَاعْفُرْ لِي ذُنُوبِي جَمِيعًا، إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ. وَاهْدِنِي لِأَحْسَنِ الْأَخْلَاقِ، لَا يَهْدِي لِأَحْسَنِهَا إِلَّا أَنْتَ، وَأَصْرِفْ عَنِّي سَيِّئَهَا، لَا يَصْرِفُ عَنِّي سَيِّئَهَا إِلَّا أَنْتَ. كَتَبْتُكَ وَسَعَدَيْتُكَ، وَالْخَيْرُ كُلُّهُ بِيَدَيْكَ، وَالشَّرُّ لَيْسَ إِلَيْكَ، أَنَا بِكَ وَإِلَيْكَ، تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ

30. Vaccəhtu vachiyəlləzi: fətaras-səmə:və:ti val-ərda həni:fən va mə: ənə: minəl-muşriki:n, innə salə:ti: va nusuki:

¹ Əbu Davud, 776; ət-Tirmizi, 244; İbn Məcə, 806. Hədis səhihdir. Bax: Mişkətul-Məsəbih, 815.

² ən-Nəsəi “Sunənul-Kubra” 10619. Hədis səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 2598, 2939.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

va məhyə:yə va məmə:ti: lillə:hi Rabbil-a:ləmi:n, lə: şəri:kə ləhu va bizə:likə umirtu va ənə: minəl-muslimi:n! Alla:hum-mə, əntəl-məliku lə: ilə:hə illə: ənt! Əntə Rabbi: va ənə: abdukə zaləmtu nəfsi: va'təraftu bizənbi: fəğfirli: zunu:bi: cəmi:an, innəhu lə: yəğfiruz-zunu:bə illə: ənt, vahdini: liəhsə-nil-əxlə:qi lə: yəhdi: liəhsənihə: illə: ənt, vasrif anni: seyyiəhə: lə: yəsrifu anni: seyyiəhə: illə: ənt! Ləbbeykə va sə'deykə, val-xayru kulluhu biyədeykə, vaş-şərru leysə ileykə, ənə: bikə va ileykə, təbə:raktə va təa:leytə, əstəğfirukə va ətu:bu ileykə!

30. Üzümü hənif (ixlasla Allaha ibadət edənlərdən) olaraq göyləri və yeri yaradana çevirdim və mən müşriklərdən deyiləm! Şübhəsiz ki, mənim namazım da, qurbanım da, həyatım da, ölümüm də ələmlərin Rəbbi Allah üçündür! Onun heç bir şəriki yoxdur! Mənə belə buyurulmuşdur və mən müsəlmanlardanam! Allahım, Hökmdar Sənsən, Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! Sən mənim Rəbbim-sən, mən isə Sənin qulun! Özümə zülm etdim və günahımı etiraf etdim. Mənim bütün günahlarımı bağışla! Şübhəsiz ki, günahları ancaq Sən bağışlaya bilərsiniz. Mənə ən gözəl əxlaq nəsisib et! Onun ən gözəlini ancaq Sən bəxş edə bilərsiniz. Onun pisindən məni uzaq et! Məni onun pisindən ancaq Sən uzaqlaşdırma bilərsiniz. Buyur, əmrinə müntəzirim! Xeyir bütünlüklə Sənin iki Əlindədir! Şər isə Sənə aid deyil. Mən Səninləyəm, Sənə də dönəcəyəm. Sən Mübarək və Ucasan! Səndən bağışlanma diləyir və Sənə tövbə edirəm!

عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ قَالَ «وَجَّهْتُ وَجْهِي لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحَبَّاتِي وَمَمَاتِي

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ اللَّهُمَّ أَنْتَ الْمَلِكُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ. أَنْتَ رَبِّي وَأَنَا عَبْدُكَ ظَلَمْتُ نَفْسِي وَاعْتَرَفْتُ بِذُنُوبِي فَأَعْفِرْ لِي ذُنُوبِي حَمِيمًا إِنَّهُ لَا يُعْفَرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ وَاهْدِنِي لِأَحْسَنِ الْأَخْلَاقِ لَا يَهْدِي لِأَحْسَنِهَا إِلَّا أَنْتَ وَأَصْرِفْ عَنِّي سَيِّئَهَا لَا يَصْرِفُ عَنِّي سَيِّئَهَا إِلَّا أَنْتَ لَبِيكُ وَسَعْدَيْكَ وَالْخَيْرُ كُلُّهُ فِي بَيْدِكَ وَالشَّرُّ لَيْسَ إِلَيْكَ أَنَا بِكَ وَإِلَيْكَ تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ»

Əli ibn Əbu Talib رضي الله عنه rəvayət edir ki, Allah Elçisi صلى الله عليه وسلم namaza başladıqda belə deyərdi: “Üzümü hənif (ixlasla Allaha ibadət edənlərdən) olaraq göyləri və yeri yaradana çevirdim və mən müşriklərdən deyiləm! Şübhəsiz ki, mənim namazım da, qurbanım da, həyatım da, ölümüm də aləmlərin Rəbbi Allah üçündür! Onun heç bir şəriki yoxdur! Mənə belə buyurulmuşdur və mən müsəlmanlardanam! Allahım, Hökmdar Sənsən, Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! Sən mənim Rəbbimsən, mən isə Sənin qulun! Özümə zülm etdim və günahımı etiraf etdim. Mənim bütün günahlarımı bağışla! Şübhəsiz ki, günahları ancaq Sən bağışlaya bilərsən. Mənə ən gözəl əxlaq nəsib et! Onun ən gözəlini ancaq Sən bəxş edə bilərsən. Onun pisindən məni uzaq et! Məni onun pisindən ancaq Sən uzaqlaşdırma bilərsən. Buyur, əmrinə müntəzirəm! Xeyir bütünlüklə Sənin iki Əlindədir! Şər isə Sənə aid deyil. Mən Səninləyəm, Sənə də dönəcəyəm. Sən Mübarək və Uca-san! Səndən bağışlanma diləyir və Sənə tövbə edirəm!”¹

¹ Muslim, 1290, 1848.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

۳۱ - اللَّهُمَّ رَبَّ جِبْرَائِيلَ، وَمِيكَائِيلَ، وَإِسْرَافِيلَ، فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ، أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ. اهْدِنِي لِمَا اخْتَلَفَ فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِكَ، إِنَّكَ تَهْدِي مَنْ تَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

31. Alla:hummə, Rabbə Cibra:i:lə va Mi:kə:i:lə va İsrə:fi:lə fə:tiras-səmə:və:ti val-ərd, a:liməl-ğaybi vaş-şəhə:dəti Əntə təhkumu beynə ibə:dikə fi:mə: kə:nu: fi:hi yəxtəlifu:n! İhdini: liməxtulifə fi:hi minəl-həqqi bi iznikə innəkə təhdi: mən təşə:u ilə: sira:tim mustəqi:m!

31. Cəbrailin, Mikailin və İsrafilin Rəbbi, göyləri və yeri yaradan, qeybdə və aşkarda olanı Bilən Allahım! İxtilafda olduqları şeylər barəsində bəndələrin arasında Sən hökm verirən. Baş vermiş ixtilafda məni Öz iznidlə haqqa yönəlt! Həqiqətən, Sən istədiyini doğru yola yönəldirsən!

حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ بِأَيِّ شَيْءٍ كَانَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَفْتَتِحُ صَلَاتَهُ إِذَا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ قَالَتْ كَانَ إِذَا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ افْتَتَحَ صَلَاتَهُ « اللَّهُمَّ رَبَّ جِبْرَائِيلَ وَمِيكَائِيلَ وَإِسْرَافِيلَ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ اهْدِنِي لِمَا اخْتَلَفَ فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِكَ إِنَّكَ تَهْدِي مَنْ تَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ».

Rəvayət edilir ki, Əbu Sələmə ibn Abdur-Rahmən ibn Auf رضي الله عنه demişdir: “Allahın Peyğəmbərinin صلى الله عليه وسلم gecə namazını qılarkən namaza nə başladığı haqda möminlərin anası Aişədən رضي الله عنها soruşdum. O dedi: “O, namaza başladıqda belə deyərdi: “Cəbrailin, Mikailin və İsrafilin Rəbbi, göyləri və yeri yaradan, qeybdə və aşkarda olanı Bilən Allahım! İxtilafda olduqları şeylər barəsində bəndələrin arasında Sən hökm

verirsən. Baş vermiş ixtilafda məni Öz izninlə haqqa yönəlt!
Həqiqətən, Sən istədiyini doğru yola yönəldirsən”.¹

۳۲ - اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا، وَسُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا

32. Alla:hu əkbəru kəbi:ran, val-həmdulillə:hi kəsi:ran, va subhə:n-Alla:hi bukratən va əsi:lən!

32. Allah böyüklükdə ən Böyükdür! Allaha çoxlu həmd olsun! Səhər-axşam Allaha təriflər olsun!

عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ نُصَلِّي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ قَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا وَسُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَنْ الْقَائِلُ كَلِمَةً كَذَا وَكَذَا». قَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ «عَجِبْتُ لَهَا فَنَحْتُ لَهَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ».

Rəvayət edilir ki, İbn Ömər رضي الله عنه demişdir: “Bir dəfə biz Allah Elçisi ﷺ ilə birlikdə namaz qılırdıq. Camaatdan bir kişi belə dua etdi: “Allah böyüklükdə ən Böyükdür! Allaha çoxlu həmd olsun! Səhər-axşam Allaha təriflər olsun! – (Alla:hu əkbəru kəbi:ran, val-həmdulillə:hi kəsi:ran, va subhə:n-Alla:hi bukratən va əsi:lən!)”. Allah Elçisi ﷺ dedi: “Bu kəlmələri kim dedi?” Həmin kişi dedi: “Mən idim, ey Allahın Elçisi!” Allah Elçisi ﷺ buyurdu: “Bu kəlmələrə təəccüb etdim. Bu kəlmələr səbəbilə səmanın qapıları açıldı”.²

۳۳ - اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ قِيَمُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ ، وَلَكَ الْحَمْدُ ، لَكَ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ ، وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ، وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ الْحَقُّ ، وَوَعْدُكَ الْحَقُّ

¹ Muslim, 1289, 1847.

² Muslim, 943, 1386.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

، وَلَقَاؤُكَ حَقٌّ ، وَقَوْلُكَ حَقٌّ ، وَالْحِجَّةُ حَقٌّ ، وَالنَّارُ حَقٌّ ، وَالنَّبِيُّونَ حَقٌّ ، وَمُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَقٌّ ، وَالسَّاعَةُ حَقٌّ ، اللَّهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ ، وَبِكَ آمَنْتُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ ، وَإِلَيْكَ أُنَبْتُ ، وَبِكَ خَاصَمْتُ ، وَإِلَيْكَ حَاكَمْتُ ، فَاغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ ، وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ ، أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ - أَوْ لَا إِلَهَ غَيْرُكَ

33. Alla:hummə, ləkəl-həmdü Əntə qayyimus-səmə:və:ti val-ərđi va mən fi:hinnə ləkəl-həmdü, ləkə mulkus-səmə:və:ti val-ərđi va mən fi:hinnə va ləkəl-həmdü Əntə nu:rus-səmə:və:ti val-ərđi va ləkəl-həmdü əntəl-haqq, va va'dukəl-haqq, va liqa:ukəl-haqq, va qaulukəl-haqq, val-Cənnətu haqq, van-Nə:ru haqq, van-nəbiyyu:nə haqq, va Muhəmmədun sallalla:hu aleyhi va səlləm haqq, vas-sə:atu haqq! Alla:hummə ləkə əsləmtu va bikə ə:məntu, aleykə təvək-kəltu, va ileykə ənəbtu, va bikə xa:səmtu, va ileykə hə:kəmtu, fəğfirli: mə: qaddəmtu va mə: əxxartu va mə: əsrartu va mə: ə'ləntu, əntəl-muqaddimu va əntəl-muəxxiru lə: ilə:hə illə: ənt (əu lə: ilə:hə ğayruk)!

33. Allahım, həmd yalnız Sənədir, Sən göylərin, yerin və onlarda olanların Hamisişən! Həmd yalnız Sənədir, göylərin, yerin və onlarda olanların səltənəti Sənə məxsusdur! Həmd yalnız Sənədir, Sən göylərin, yerin və onlarda olanların nurusan! Həmd yalnız Sənədir, Sən göylərin və yerin Hökm-darısan! Həmd yalnız Sənədir! Sən Haqsan! Verdiyın vəd haqdır! Sənə qovuşmaq haqdır! Dediyyın söz haqdır, Cənnət haqdır! Cəhənnəm haqdır! Peyğəmbərlər haqdır! Muhəmməd ﷺ haqdır! (Qiyamət) Saati haqdır! Allahım, Sənə təslim oldum, Sənə iman gətirdim, Sənə təvəkkül etdim, tövbə edib Sənə döndüm, Sənin uğrunda mübarizə apardım və Sənin

hökmünə üz tutdum! Əvvəl etdiyim, sonra edəcəyim, gizlin saxladığım və üzə çıxardığım (pis) əməllərimi bağışla! Əvvələ çəkən də Sənsən, təxirə salan da Sənsən! İbadətə layiq məbud yalnız Sənsən (və ya Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur)!

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ يَتَهَجَّدُ قَالَ «اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ قَدِيمُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ وَلَكَ الْحَمْدُ ، لَكَ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ ، وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ، وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ الْحَقُّ ، وَوَعْدُكَ الْحَقُّ ، وَوَقَاؤُكَ حَقٌّ ، وَقَوْلُكَ حَقٌّ ، وَالْحِجَّةُ حَقٌّ ، وَالنَّارُ حَقٌّ ، وَالنَّبِيُّونَ حَقٌّ ، وَمُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَقٌّ ، وَالسَّاعَةُ حَقٌّ ، اللَّهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ ، وَبِكَ آمَنْتُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ ، وَإِلَيْكَ أَنْبَتُ ، وَبِكَ خَاصَمْتُ ، وَإِلَيْكَ حَاكَمْتُ ، فَاعْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ ، وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ ، أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ - أَوْ لَا إِلَهَ غَيْرُكَ»

İbn Abbas رحمته عليه rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ gecə durub nafilə namazı qıldığında deyərdi: “Allahım, həmd yalnız Sənədir! Sən göylərin, yerin və onlarda olanların Hamisisən! Həmd yalnız Sənədir, göylərin, yerin və onlarda olanların səltənəti Sənə məxsusdur! Həmd yalnız Sənədir, Sən göylərin, yerin və onlarda olanların nurusan! Həmd yalnız Sənədir, Sən göylərin və yerin Hökmdarısan! Həmd yalnız Sənədir! Sən Haqsan. Verdiyin vəd haqdır! Sənə qovuşmaq haqdır! Dediğin söz haqdır! Cənnət haqdır! Cəhənnəm haqdır! Peyğəmbərlər haqdır! Muhəmməd ﷺ haqdır! (Qiyamət) Saati haqdır! Allahım, Sənə təslim oldum, Sənə iman gətirdim, Sənə təvəkkül etdim, tövbə edib Sənə döndüm, Sənin uğruna mübarizə apardım və Sənin hökmünə üz tutdum! Əvvəl etdiyim, sonra edəcəyim, gizlin saxladığım və üzə çıxartdığım

(pis) əməllərimi bağışla! Əvvələ çəkən də Sənsən, təxirə salan da Sənsən! İbadətə layiq məbud yalnız Sənsən (və ya Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur!)”¹

18. Rukuda edilən dua

۳۴ - سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ

34. Subhə:nə RabbİYəl-azi:m!

34. Əzəmətli Rəbbim pak və müqəddədir! (üç dəfə)

عَنْ حُدَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ ، أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا رَكَعَ : سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ ، ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ، وَإِذَا سَجَدَ قَالَ : سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى ، ثَلَاثَ مَرَّاتٍ .

Rəvayət edilir ki, Huzeyfə ibn əl-Yəmən رضي الله عنه Allah Elçisinin صلى الله عليه وسلم rukuda üç dəfə: “Əzəmətli Rəbbim pak və müqəddədir! – (Subhə:nə RabbİYəl-azi:m!)”, səcdədə də üç dəfə: “Ən Uca Rəbbim pak və müqəddədir! – (Subhə:nə RabbİYəl-Ə'lə!)”-dediyini eşitmişdir.²

۳۵ - سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي

35. Subhə:nəkə Alla:hummə Rəbbənə: va bihəmdik, Alla:hummə-ğfiri:!

35. Allahım, Sən pak və müqəddəssən! Ey Rəbbimiz, Sənə həmd olsun! Allahım, məni bağışla!

¹ əl-Buxari, 1053, 1120.

² ən-Nəsəi “Sunən” 1046, 1054; İbn Məcə, 888. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 4734.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي رُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي.

Rəvayət edilir ki, Aişə رضي الله عنها demişdir: “Peyğəmbər ﷺ rukuda və səcdədə: “Allahım, Sən pak və müqəddəsən! Ey Rəb-bimiz, Sənə həmd olsun! Allahım, məni bağışla! – (Sub-hə:nəkə Alla:hummə Rabbənə: va bihəmdik, Alla:hummə-ğfirlil:!)”- deyərdi”¹

۳۶ - سُُبْحٌ، قُدُوسٌ، رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ

36. Subbu:h, quddu:s, Rabbul-mələ:ikəti var-ru:h!

36. Pakdır, müqəddədir, mələklərin və Ruhun Rəbbidir!

أَنَّ عَائِشَةَ نَبَّأَتْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ فِي رُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ «سُبْحٌ قُدُوسٌ رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ»

Aişə رضي الله عنها rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ rukuda və səcdədə belə deyirdi: “Pakdır, müqəddədir, mələklərin və Ruhun Rəbbidir! – (Subbu:h, quddu:s, Rabbul-mələ:ikəti var-ru:h!)”²

۳۷ - اللَّهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَلَكَ أَسَلْتُ، أَنْتَ رَبِّي خَشَعَ سَمْعِي وَبَصَرِي وَمُخِّي وَعَظْمِي وَعَصَبِي، وَمَا اسْتَقَلَّتْ بِهِ قَدَمِي، لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

37. Alla:hummə, ləkə rakə'tu va bikə ə:məntu va ləkə əsləmtu, əntə Rabbi: xəşəə səm'i: va bəsari: va muxxi: va azmi: va asabi: va məstəqallət bihi qadəmi:, lillə:hi Rabbil-a:ləmi:n!

¹ əl-Buxari, 752, 794, 4293.

² Muslim, 752, 1119.

37. Allahım, Sənə ruku etdim, Sənə iman gətirdim, Sənə təslim oldum! Sən mənim Rəbbimsən. Qulağım, gözüm, beynim, sümüyüm, sinirim və ayaqlarımın üstündə dayanan (bədənim) aləmlərin Rəbbi Allaha tabe oldu!

عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا رَكَعَ قَالَ: "اللَّهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَلَكَ أَسَلْتُ، أَنْتَ رَبِّي خَشَعَ سَمْعِي وَبَصَرِي وَمُخِّي وَعَظْمِي وَعَصَبِي، وَمَا اسْتَقَلَّتْ بِه قَدَمِي، لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ"

Əli ibn Əbu Talib ﷺ rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ ruku etdikdə belə buyurdu: “Allahım, Sənə ruku etdim, Sənə iman gətirdim, Sənə təslim oldum! Sən mənim Rəbbimsən. Qulağım, gözüm, beynim, sümüyüm, sinirim və ayaqlarımın üstündə dayanan (bədənim) aləmlərin Rəbbi Allaha tabe oldu! – (Alla:hummə, ləkə rakə'tu və bikə ə:məntu və ləkə əsləmtu, əntə Rəbbi: xəşəə səm'i: və bəsəri: və muxxi: və azmi: və asabi: və məstəqallət bihi qadəmi:, lillə:hi Rəbbil-a:ləmi:n!)”¹

۳۸ - سُبْحَانَ ذِي الْجَبْرُوتِ، وَالْمَلَكُوتِ، وَالْكِبْرِيَاءِ، وَالْعَظْمَةِ

38. Subhə:nə zil-cəbəru:ti, val-mələku:ti, val-kibriyə:i, val-azaməti!

38. Qüdrət, səltənət, böyüklük və əzəmət sahibi pak və müqəddəsdir!

عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكِ الْأَشْجَعِيِّ قَالَ قُمْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةً فَقَامَ فَقَرَأَ سُورَةَ الْبَقَرَةِ لَا يَمُرُّ بِآيَةٍ رَحْمَةٍ إِلَّا وَقَفَ فَسَأَلَ وَلَا يَمُرُّ بِآيَةٍ عَذَابٍ إِلَّا وَقَفَ فَتَعَوَّذَ - قَالَ - ثُمَّ رَكَعَ بِقَدْرِ قِيَامِهِ يَقُولُ

¹ Əhməd, 960. Şueyb əl-Arnəvut isnadının səhih olduğunu bildirmişdir.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

فِي رُكُوعِهِ « سُبْحَانَ ذِي الْجَبَرُوتِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكَرِّيَاءِ وَالْعُظَمَاءِ ». ثُمَّ سَجَدَ بِقَدْرِ قِيَامِهِ ثُمَّ قَالَ فِي سُجُودِهِ مِثْلَ ذَلِكَ - ثُمَّ قَامَ فَقَرَأَ بِآلِ عِمْرَانَ ثُمَّ قَرَأَ سُورَةَ سُورَةٍ.

Rəvayət edilir ki, Auf ibn Malik əl-Əşcai رضي الله عنه demişdir: “Allah Elçisi صلى الله عليه وسلم ilə birlikdə gecə namazına qalxdım. O, durdu və əl-Bəqərə surəsini oxudu. Mərhəmətlə bağlı hər bir ayədə dayanıb Allahdan istəyərdi. Əzabla bağlı hər bir ayədən keçərkən dayanıb Allaha sığınardı. Sonra ayaq üstə dayandıqı qədər rükuda dayandı və duanı oxudu: “Qüdrət, səltənət, böyüklük və əzəmət sahibi pak və müqəddəsdir! – (Subhə:nə zil-cəbəruti, val-mələku:ti, val-kibriyə:i, val-azaməti)”. Sonra isə ayaq üstə dayandıqı qədər səcdədə dayandı və eyni duanı dedi. Sonra qalxdı və Ali-İmran surəsini oxudu. Sonra isə surə-surə oxudu”.¹

19. Rukudan qalxarkən edilən dua

۳۹ - سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ

39. Səmi Alla:hu limən həmidəh!

39. Allah Ona həmd edəni eşitdi!

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ يُكَبِّرُ حِينَ يَقُومُ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرُكَعُ، ثُمَّ يَقُولُ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ حِينَ يَرْفَعُ صُلْبَهُ مِنَ الرَّكْعَةِ، ثُمَّ يَقُولُ وَهُوَ قَائِمٌ: رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ.

Əbu Hureyra رضي الله عنه rəvayət edir ki, Peyğəmbər صلى الله عليه وسلم namaza

¹ Əbu Davud, 873. Hədis səhihdir. Bax: Mişkətul-Məsabih, 882; Muxtəsər əş-Şəmail, 267.

durarkən “Alla:hu Əkbər”- deyərdi. Habelə, rukuya gedər-kən də “Alla:hu Əkbər”- deyərdi. Rukudan qalxıb belini dikəldərkən “Allah Ona həmd edəni eşitdi! – (Səmi Alla:hu limən həmidəh!)”- deyər, qalxıb dikəldikdən sonra isə “Ey Rəbbimiz, Sənə həmd olsun! – (Rabbənə: ləkəl həmd!)”- deyərdi.¹

٤٠ - رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ، حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ

40. Rabbənə: va ləkəl-həmd, həmdən, kəsi:ran, tayyibən, mubə:rakən fi:hi!

40. Ey Rəbbimiz, Sənə həmd olsun; (özü də) çoxlu, xoş, mübarək bir həmd!

عَنْ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعِ الزُّرَقِيِّ قَالَ: كُنَّا يَوْمًا نُصَلِّي وَرَاءَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرَّكْعَةِ قَالَ: «سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ». قَالَ رَجُلٌ وَرَاءَهُ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ، حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ، فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ: «مَنْ الْمُتَكَلِّمُ»، قَالَ: أَنَا، قَالَ: «رَأَيْتُ بَضْعَةً وَتَلَايَيْنَ مَلَكًا يَبْتَدِرُونَهَا، أَيُّهُمْ يَكْتُبُهَا أَوَّلٌ».

Rəvayət edilir ki, Rifəa ibn Rafi əz-Zuraqi رضي الله عنه demişdir: “Bir dəfə biz Peyğəmbərin صلى الله عليه وسلم arxasında namaz qılırdıq. Rukudan başını qaldırıb: “Allah Ona həmd edəni eşitdi! – (Səmi Alla:hu limən həmidəh!)”- dedi. Arxasında duran bir nəfər isə: “Ey Rəbbimiz! Sənə həmd olsun; (özü də) çoxlu, xoş, mübarək bir həmd! – (Rabbənə: və ləkəl-həmd, həmdən, kəsi:ran, tayyibən, mubə:rakən fi:hi!)”- dedi. Peyğəmbər صلى الله عليه وسلم namazı bitirdikdən sonra soruşdu: “Bunu deyən kim idi?” Səhabə: “Mən”- dedi. Onda Peyğəmbər صلى الله عليه وسلم buyurdu: “Mən

¹ əl-Buxari, 747, 789.

otuzdan çox mələk gördüm ki, bu sözü hansı biri daha tez yazacaq deyər, bir-birini ötməyə çalışırdılar”.¹

Rəbbənə və ləkəl-həmd! - dedikdən sonra bunu da əlavə etmək olar:

٤١ - ...مِلَاءَ السَّمَوَاتِ وَمِلَاءَ الْأَرْضِ، وَمِلَاءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ. أَهْلَ الثَّنَاءِ وَالْمَجْدِ، أَحَقُّ مَا قَالَ الْعَبْدُ، وَكُلُّنَا لَكَ عَبْدٌ. اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ

41. ...mil əs-səmə:və:ti va mil əl-ərđi, va mil ə mə: şitə min şey in bə'd. Əhləs-sənə:i val-məcdi, əhaqqu mə: qa:ləl-abdu, va kullunə: ləkə abdun. Alla:humə lə: mə:ni'a limə: ə'taytə va lə: mu'tiyə limə: mənə'tə va lə: yənfəu zəl-cəddi minkəl-cədd.

41. Göylər dolusu, yer dolusu və bundan sonra istədiyən şeylər dolusu (Sənə həmd olsun). Ey tərif və şərəf sahibi! Bəndənin – hamımız Sənin qulunuq – söylədiyi ən doğru söz budur: Allahım! Sənin verdiyinə mane olacaq, mane olduğunu da verəcək bir kəs yoxdur. Heç bir hörmət sahibinə Sənin yanında hörməti fayda verməz.

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ قَالَ « رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ مِلَاءَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمِلَاءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ أَهْلَ الثَّنَاءِ وَالْمَجْدِ أَحَقُّ مَا قَالَ الْعَبْدُ وَكُلُّنَا لَكَ عَبْدٌ اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ ».

Rəvayət edilir ki, Əbu Səid əl-Xudri ﷺ demişdir: “Allah Elçisi ﷺ başını rukudan qaldırdıqda belə deyərđi: “Rəbbənə ləkəl-həmd... (yuxarıdakı dua)”.²

¹ əl-Buxari, 757, 799.

² Muslim, 736, 1099.

20. Səcdədə edilən dua

٤٢ - سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى

42. Subhə:nə Rabbiyəl-Ə'lə!

42. Ən Uca Rəbbim pak və müqəddəsdir! (üç dəfə)¹

٤٣ - سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي

43. Subhə:nəkə Alla:hummə Rabbənə va bihamdik, Alla:hummə-ğfirli!

43. Allahım! Sən pak və müqəddəssən. Ey Rəbbimiz! Sənə həmd olsun. Allahım, məni bağışla!²

٤٤ - سُبُّوحٌ، قُدُّوسٌ، رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ

44. Subbu:h, quddu:s, Rabbul-mələ:ikəti var-ru:h

44. Pakdır, müqəddəsdir, mələklərin və Ruhun Rəbbidir!³

٤٥ - اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَلَكَ أَسْلَمْتُ، سَجَدَ وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ، وَصَوَّرَهُ، وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ، تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ

45. Alla:hummə ləkə səcədtu va bikə ə:məntu va ləkə əsləmtu, səcədə vachiyəllilləzi: xaləqahu, va savvərahu, va şəqqə səm'ahu va bəsərahu, təbə:rakəlla:hu əhsənul-xa:liqin!

45. Allahım! Sənə səcdə etdim, Sənə iman gətirdim, Sənə təslim oldum! Üzüm onu yaradana, ona surət verənə, onda

¹ 34-cü zikrə aid hədisdədir.

² 35-ci zikrə aid hədisdədir.

³ 36-cı zikrə aid hədisdədir.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

göz və qulaq açana səcdə etdi. Yaradanların ən gözəli olan Allah nə qədər xeyirxahdır!

عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ... وَإِذَا سَجَدَ قَالَ «اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ
وَبِكَ آمَنْتُ وَلَكَ أَسَلِمْتُ سَجَدَ وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ وَصَوَّرَهُ وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَّرَهُ تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ
الْخَالِقِينَ»

Əli ibn Əbu Talhədən ﷺ rəvayət edilən uzun bir hədisdə deyilir: "...Allah Elçisi ﷺ səcdə etdikdə deyərdi: "Allahım! Sənə səcdə etdim, Sənə iman gətirdim, Sənə təslim oldum! Üzüm onu yaradana, ona surət verənə, onda göz və qulaq açana səcdə etdi. Yaradanların ən gözəli olan Allah nə qədər xeyirxahdır!"¹

٤٦ - سُبْحَانَ ذِي الْجَبَرُوتِ، وَالْمَلَكُوتِ، وَالْكِبْرِيَاءِ، وَالْعِظْمَةِ

46. Subhə:nə zil-cəbəru:ti, val-mələku:ti, val-kibriyə:i, val-azaməti!

46. Qüdrət, səltənət, böyüklük və əzəmət sahibi pak və müqəddəsdir!²

٤٧ - اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي كُلَّهُ، دِقَّةَ وَجِلَّتْ، وَأَوَّلَهُ وَآخِرَهُ، وَعَعْلَانِيَّتَهُ وَسِرَّهُ

47. Alla:hummə-ğfirli: zənbi: kulləhu, diqqəhu va cilləhu, va əvvələhu va ə:xirahu va alə:niyətəhu va sirrahu!

47. Allahım, günahlarımın hamısını – kiçiyini və böyüyünü, birincisini və axıncısını, aşkarını və gizlisini mənə bağışla!

¹ Muslim, 1290, 1848; ət-Tirmizi, 3421, 3751.

² 38-ci zikrə aid hədisdədir.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ فِي سُجُودِهِ «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي كُلَّهُ دِقَّةً وَجِلَّةً وَأَوَّلَهُ وَآخِرَهُ وَعَلَانِيَتَهُ وَسِرَّهُ».

Əbu Hureyra رضي الله عنه rəvayət edir ki, Allah Elçisi صلى الله عليه وسلم səcdələrində deyərdi: “Allahım, günahlarımın hamısını – kiçiyini və böyüyünü, birincisini və axıncısını, aşkarını və gizlisini mənə bağışla!”¹

٤٨ - اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ، وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ، لَا أُحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَيَّ نَفْسِكَ

48. Alla:hummə inni: əu:zu birida:kə min səxatikə və bimu'a:fə:tikə min uqu:bətikə və əu:zu bikə minkə, lə: uhsi: sənə:ən aleykə əntə kəmə əsneytə alə: nəfsikə!

48. Allahım! Sənin qəzəbindən razılığına, cəzandan əfvinə sığınırım. Səndən Sənə pənah aparıram. Mən Səni (layiqincə) tərif edə bilmərəm. Sən Özün Özünü tərif etdiyin kimi-sən!

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ فَقَدْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةً مِنَ الْفَرَاشِ فَالْتَمَسْتُهُ فَوَقَعَتْ يَدِي عَلَى بَطْنِ قَدَمَيْهِ وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ وَهُمَا مَنُصُوبَتَانِ وَهُوَ يَقُولُ «اللَّهُمَّ أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ لَا أُحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَيَّ نَفْسِكَ».

Rəvayət edilir ki, Aişə رضي الله عنها demişdir: “Bir dəfə mən Allah Elçisini صلى الله عليه وسلم gecə yatağında tapa bilmədim. Əlimlə onu axtarırdıqda əlim onun ayaqlarına dəydi. O, səcdə vəziyyətində ayaqları (səcdə etdikdə dabanları) dik vəziyyətdə belə

¹ Muslim, 745, 1112; Əbu Davud, 878.

deyirdi: “Allahım! Sənin qəzəbindən razılığına, cəzandan əfvinə sığınırım. Səndən Sənə pənah aparırım. Mən Səni (layiqincə) tərif edə bilmərəm. Sən Özün Özünü tərif etdiyin kimisən!”¹

21. İki səcdə arasında oturduqda edilən dua

٤٩ - رَبِّ اغْفِرْ لِي، رَبِّ اغْفِرْ لِي

49. Rabbi-ğfirlilə, Rabbi-ğfirlilə!

49. Rəbbim, məni bağışla! Rəbbim, məni bağışla!

عَنْ حُدَيْفَةَ أَنَّهُ رَأَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ... ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ وَكَانَ يُفْعِدُ فِيمَا بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ نَحْوًا مِنْ سُجُودِهِ وَكَانَ يَقُولُ «رَبِّ اغْفِرْ لِي رَبِّ اغْفِرْ لِي».

Uzun bir hədisdə Huzeyfə رضي الله عنه rəvayət edilir ki, Allah Elçisi صلى الله عليه وسلم gecə namaz qılarkən... başını səcdədən qaldırdı və iki səcdə arasında, səcdə etdiyi qədər oturaraq: “Rəbbim, məni bağışla! Rəbbim, məni bağışla! – (Rabiğfirlilə, Rabiğfirlilə)”- deyirdi...”.²

٥٠ - اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي، وَأَرْحَمْنِي، وَاهْدِنِي، وَأَجْبُرْنِي، وَعَافِنِي، وَأَرْزُقْنِي، وَأَرْفَعْنِي

50. Alla:hummə-ğfirlilə; varhəmni:, vahdini:, vacburni:, va a:fini:, varzuqni:, varfə'ni:!

¹ Əbu Davud, 1429. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 1280.

² Əbu Davud, 874. Hədis səhihdir. Bax: Mişkətül-Məsəbih, 1200.

50. Allahım! Məni bağışla, mənə rəhm et, məni doğru yola yönəlt, mənə lütf et, mənə salamatlıq ver, mənə ruzi yetir və məni ucalt!

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَعَافِنِي وَاهْدِنِي وَارْزُقْنِي». ... بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ فِي صَلَاةِ اللَّيْلِ: رَبِّ اغْفِرْ لِي، وَارْحَمْنِي، وَاجْبُرْنِي، وَارْزُقْنِي، وَارْفَعْنِي.

İbn Abbas رضي الله عنه rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ iki səcdə arasında belə deyərdi: “Allahım! Məni bağışla, mənə rəhm et, mənə salamatlıq ver, məni doğru yola yönəlt və mənə ruzi yetir! - (Alla:hummə-ğfirlı:, varhəmni:, va a:fini:, vahdini:, varzuqni:).”¹ Digər rəvayətdə belə deyilir: “Allah Elçisi ﷺ gecə namazında iki səcdə arasında belə deyirdi: “Rəbbim məni bağışla, mənə rəhm et, mənə lütf et, mənə ruzi yetir və məni ucalt! – (Rabbi-ğfirlı:, varhəmni:, vacburnı:, varzuqni:, varfəni:).”²

22. Tilavət səcdəsində³ edilən dua

٥١ - سَجَدَ وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ، وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ بِحَوْلِهِ وَقُوَّتِهِ

51. Səcədə vachiyə lilləzi: xaləqahu, va şəqqa səm’ahu, va bəsarahu bihəulihi va quvvatihu!

¹ Əbu Davud, 850. Hədis həsəndir. Bax: Mişkətul-Məsabih, 858.

² İbn Məcə, 898. Hədis səhihdir. Bax: Səhih Sunən İbn Məcə, 732.

³ Quran oxunarkən səcdə olunması əmr edilmiş ayəni oxuduqdan sonra səcdə etmək.

51. Üzüm onu Yaradana, Öz qüdrət və gücü ilə onda göz və qulaq açana səcdə etdi.

عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ فِي سُجُودِ الْقُرْآنِ بِاللَّيْلِ : سَجَدَ وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ بِحَوْلِهِ وَقُوَّتِهِ.

Rəvayət edilir ki, Aişə رضي الله عنها demişdir: “Peyğəmbər ﷺ gecə vaxtı Quranda (səcdə ayəsini) oxuyub səcdə etdikdə belə deyirdi: “Üzüm onu Yaradana, Öz qüdrət və gücü ilə onda göz və qulaq açana səcdə etdi”.¹

٥٢ - اللَّهُمَّ اكْتُبْ لِي بِهَا عِنْدَكَ أَجْرًا، وَضَعْ عَنِّي بِهَا وِزْرًا، وَاجْعَلْهَا لِي عِنْدَكَ ذُخْرًا، وَتَقَبَّلْ مِنِّي كَمَا تَقَبَّلْتَ مِنْ عَبْدِكَ دَاوُدَ

52. Alla:humməktubli: bihə: i'ndəkə əcran, vada' anni: bihə: vizran, vac alhə: li: i'ndəkə zuxran, va təqabbəl minni: kəmə: təqabbəltə min abdikə Də:vud!

52. Allahım! Bunun sayəsində mənə Öz yanında mükafat yaz, bunun səbəbilə məndən yükü götür (günahımı sil), bunu mənim üçün Öz yanında saxla və bunu bəndən Davuddan qəbul etdiyim kimi məndən də qəbul et!

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ يَقُولُ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي رَأَيْتُنِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ فِيمَا يَرَى النَّاسُ، كَأَنِّي أُصَلِّي عِنْدَ شَجَرَةٍ، وَكَأَنِّي قَرَأْتُ سُورَةَ السَّجْدَةِ، فَسَجَدْتُ فَرَأَيْتُ الشَّجَرَةَ كَأَنَّهَا سَجَدَتْ بِسُجُودِي، وَكَأَنِّي أَسْمَعُهَا وَهِيَ، تَقُولُ: اللَّهُمَّ اكْتُبْ لِي بِهَا عِنْدَكَ أَجْرًا، وَضَعْ عَنِّي بِهَا وِزْرًا، وَاجْعَلْهَا لِي عِنْدَكَ ذُخْرًا، وَتَقَبَّلْ مِنِّي كَمَا تَقَبَّلْتَ مِنْ عَبْدِكَ دَاوُدَ، قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: فَقَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ السَّجْدَةَ فَسَمِعْتُهُ، يَقُولُ فِي سُجُودِهِ كَمَا أَخْبَرَهُ الرَّجُلُ عَنْ قَوْلِ الشَّجَرَةِ.

¹ Əbu Davud, 1414, 1416. Hədis səhihdir. Bax: Mişkətul-Məsabih, 1035.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

Rəvayət edilir ki, İbn Abbas رضي الله عنه demişdir: “Bir kişi Peyğəmbərin ﷺ yanına gəlib dedi: “Ey Allahın Elçisi, bu gecə yuxumda bir ağacın yanında namaz qıldığımı gördüm. Səcdə surəsini oxuyurdum, səcdə etdikdə ağacın da səcdə etdiyini gördüm. Ağacın səcdə edərək belə dediyini eşitdim: “Allahım! Bunun sayəsində mənə Öz yanında mükafat yaz, bunun səbəbilə məndən yükü götür (günahımı sil), bunu mənim üçün Öz yanında saxla və bunu bəndən Davuddan qəbul etdiyini kimi məndən də qəbul et!” İbn Abbas رضي الله عنه deyir: “Mən Allah Elçisinin ﷺ səcdə etdiyini və səcdəsində ağacın dediyi kimi dediyini eşitdim”.¹

۵۳ - اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي بِهَا، اللَّهُمَّ حُطَّ عَنِّي بِهَا وَزُرًّا، وَأَحْدِثْ لِي بِهَا شُكْرًا، وَتَقَبَّلْهَا مِنِّي كَمَا تَقَبَّلْتَ مِنْ عَبْدِكَ دَاوُدَ

53. Alla:hummə-ğfirlı: bihə: Alla:hummə hutta anni: bihə: vizran, va əhdis li: bihə: şukran, va təqabbəlhə: minni: kəmə: təqabbəltə min abdikə Də:vud!

53. Allahım, bunun sayəsində məni bağışla! Allahım, bunun səbəbilə məndən yükü götür (günahımı sil), bununla məni şükür edənlərdən et və onu qulun Davuddan qəbul etdiyini kimi məndən də qəbul et!

عَنْ أَبِي سَعِيدِ الْخُدْرِيِّ قَالَ: رَأَيْتُ فِيمَا يَرَى النَّائِمُ كَأَنِّي تَحْتَ شَجَرَةٍ، وَكَأَنَّ الشَّجَرَةَ تَقْرَأُ ص، فَلَمَّا أَتَتْ عَلَى السَّجْدَةِ سَجَدَتْ، فَقَالَتْ فِي سُجُودِهَا: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي بِهَا، اللَّهُمَّ حُطَّ عَنِّي بِهَا وَزُرًّا، وَأَحْدِثْ لِي بِهَا شُكْرًا، وَتَقَبَّلْهَا مِنِّي كَمَا تَقَبَّلْتَ مِنْ عَبْدِكَ دَاوُدَ سَجْدَتُهُ، فَعَدَوْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

¹ ət-Tabərani “Mucəmul-Kəbir” 11099; ət-Tirmizi, 589, 3424, 3752. Hədis həsən li-ğeyrihidir. Bax: Səhih ət-Tərgib vat-Tərhıb, 1441.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

وَسَلَّمَ فَأَجْرَبُهُ فَكَانَ: سَحَدْتَ أَنْتَ يَا أَبَا سَعِيدٍ؟ قُلْتُ: لَا، قَالَ: فَأَنْتَ أَحَقُّ بِالسُّجُودِ مِنَ الشَّجَرَةِ، ثُمَّ قَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُورَةَ ص ثُمَّ أَتَى عَلَيَّ السَّحَدَةَ وَقَالَ فِي سُجُودِهِ مَا قَالَتِ الشَّجَرَةُ فِي سُجُودِهَا

Rəvayət edilir ki, Əbu Səid əl-Xudri رضي الله عنه demişdir: “Yuxuda özümü Sad surəsini oxuyan bir ağacın altında gördüm. Ağac səcdə ayəsinə gəlib çatanda səcdə edərək belə dua etdi: “Allahım, bunun sayəsində məni bağışla! Allahım, bunun səbəbilə məndən yükü götür (günahımı sil), bununla məni şükür edənlərdən et və onu qulun Davuddan qəbul etdiyini kimi məndən də qəbul et!” Səhər tezdən Allah Elçisinin صلى الله عليه وسلم yanına gəlib yuxunu ona danışdım. O buyurdu: “Səcdə etdinmi, ey Əbu Səid?” Dedim: “Xeyr”. O buyurdu: “Axı sən səcdə etməyə ağacdan daha layiqsən”. Sonra Allah Elçisi صلى الله عليه وسلم Sad surəsini oxudu, səcdə ayəsinə çatdıqda səcdə etdi və ağacın söylədiyini söylədi”.¹

23. Təşəhhüd

٥٤ - التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ، وَالصَّلَوَاتُ، وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ. أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

54. ət-Təhiyyə:tu lillə:hi, vas-saləva:tu, vat-tayyibə:tu, əs-sələ:mu aleykə əyyu:hən-nəbiyyu va rahmətulla:hi va bəra-kə:tuhu, əs-sələ:mu aleynə: va alə: ibə:dillə:his-sa:lihi:n!
Əşhədu ən lə: ilə:hə illəllah va əşhədu ənnə Muhəmmədən abduhu va rasu:luhu!

¹ Əbu Yalə, 1069. Hədis həsən li-ğeyrihidir. Bax: Səhih Tərgib vat-Tərhib, 1442.

54. Salamlar, dualar və gözəl şeylər Allaha aiddir. Ey Peyğəmbər, sənə Allahın salamu, rəhməti və bərəkəti olsun! Bizə və Allahın əməlisaleh qullarına salam olsun! Mən şahidlik edirəm ki, Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur və şahidlik edirəm ki, Muhəmməd Onun qulu və elçisidir!

قَالَ عَبْدُ اللَّهِ كُنَّا إِذَا صَلَّيْنَا خَلْفَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قُلْنَا السَّلَامَ عَلَى جِبْرِيلَ وَمِيكَائِيلَ، السَّلَامَ عَلَى فُلَانٍ وَفُلَانٍ. فَالْتَفَتَ إِلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ « إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّلَامُ، فَإِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ فَلْيَقُلِ التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ، وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ. فَإِنَّكُمْ إِذَا قُلْتُمُوهَا أَصَابَتْ كُلَّ عَبْدٍ لِلَّهِ صَالِحٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ »

Abdullah ibn Məsud ﷺ rəvayət edir ki, biz Peyğəmbərin ﷺ arxasında namaz qılarkən: “Allaha salam olsun, Cəbrailə və Mikailə salam olsun, filankəsə və filankəsə salam olsun”– deyərdik. Bir dəfə Peyğəmbər ﷺ bizə tərəf dönüb buyurdu: “Əslində, Salam Allahın Özüdür. Qoy sizlərdən biri namaz qılanda belə desin: “Salamlar, dualar və gözəl şeylər Allaha məxsusdur. Ey Peyğəmbər, sənə Allahın salamu, rəhməti və bərəkəti olsun! Bizə və Allahın əməlisaleh qullarına salam olsun!” Əgər siz bu sözləri desəniz, bunlar Allahın göylərdə və yerdə olan hər bir əməlisaleh quluna yetişər. (Sonra desin:) “Mən şahidlik edirəm ki, Allahdan başqa məbud yoxdur və şahidlik edirəm ki, Muhəmməd Onun qulu və elçisidir”.¹

٥٥ - التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ، وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ السَّلَامُ عَلَى النَّبِيِّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

¹ əl-Buxari, 788, 831.

55. ət-Təhiyyə:tu lillə:hi, vas-saləva:tu, vat-tayyibə:tu, əs-sələ:mu alən-nəbiyyi va rahmətulla:hi va bərakə:tuhu, əs-sələ:mu aleyinə: va alə: ibə:dillə:his-sa:lihi:n! Əşhədu ən lə: ilə:hə illəllah va əşhədu ənnə Muhəmmədən abduhu va rasu:luhu!

55. Salamlar, dualar və gözəl şeylər Allaha aiddir. Peyğəmbərə Allahın salamı, rəhməti və bərəkəti olsun! Bizə və Allahın əməlisaleh qullarına salam olsun! Mən şahidlik edirəm ki, Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur və şahidlik edirəm ki, Muhəmməd Onun qulu və elçisidir!

ابْنُ مَسْعُودٍ ، يَقُولُ : عَلَّمَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ التَّشَهُدَ - كَفَى بَيْنَ كَفَيْهِ - كَمَا يَعْلَمُنِي السُّورَةَ مِنَ الْقُرْآنِ، قَالَ : التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ، وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَهُوَ بَيْنَ ظَهْرَانِنَا، فَلَمَّا قَبِضَ قَلْبُنَا: السَّلَامُ عَلَى النَّبِيِّ

Rəvayət edilir ki, İbn Məsud ﷺ demişdir: “Allah Elçisi ﷺ mənə Qurandan surə öyrətdiyi kimi təşəhhüdü də elə öyrətmişdi: “Salamlar, dualar və gözəl şeylər Allaha aiddir. Ey Peyğəmbər, sənə Allahın salamı, rəhməti və bərəkəti olsun! Bizə və Allahın əməlisaleh qullarına salam olsun! Mən şahidlik edirəm ki, Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur və şahidlik edirəm ki, Muhəmməd Onun qulu və elçisidir!” Aramızda olduğu dövrdə belə idi. Dünyasını dəyişəndən sonra isə biz belə dedik: “Peyğəmbərə salam olsun... (alən-nəbiyyi...)”¹

¹ Əhməd, 3935. Hədis səhihdir. Bax: İrvau-Ğalil, 321.

24. Təşəhhüddən sonra Peyğəmbərə ﷺ oxunan salavat

٥٦ - اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ. اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.

56. Alla:hummə səlli ələ: Muhəmmədin və ələ: ə:li Muhəmməd, kəmə: salleytə ələ: İbra:hi:mə və ələ: ə:li İbra:hi:m, innəkə həmi:dun məci:d! Alla:hummə bə:rik ələ: Muhəmmədin və ələ: ə:li Muhəmməd, kəmə: bə:raktə ələ: İbra:hi:mə və ələ: ə:li İbra:hi:m, innəkə həmi:dun məci:d!

56. Allahım! İbrahimə və İbrahimin ailəsinə xeyir-dua verdiyin kimi, Muhəmmədə və Muhəmmədin ailəsinə də xeyir-dua ver! Şübhəsiz ki, Sən tərəfəlayiqsən, şan-şöhrətlisən! Allahım! İbrahimə və İbrahimin ailəsinə bərəkət verdiyin kimi, Muhəmmədə və Muhəmmədin ailəsinə də bərəkət ver! Şübhəsiz ki, Sən tərəfəlayiqsən, şan-şöhrətlisən!

عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَمَا السَّلَامُ عَلَيْكَ فَقَدْ عَرَفْنَاهُ فَكَيْفَ الصَّلَاةُ عَلَيْكَ قَالَ قُولُوا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.

Rəvayət edilir ki, Kəb ibn Uca رضى الله عنه demişdir: “Bir dəfə Peyğəmbərdən ﷺ soruşdular: “Ey Allahın Elçisi, biz sənə salamu necə verməyi bilirik. Bəs xeyir-duanı sənə necə edək?” Peyğəmbər ﷺ buyurdu: “Deyin: “Allahım! İbrahimə və İbrahimin ailəsinə xeyir-dua verdiyin kimi, Muhəmmədə və Muhəmmədin ailəsinə də xeyir-dua ver! Şübhəsiz ki, Sən tərəfəlayiqsən, şan-şöhrətlisən! Allahım! İbrahimə və İbrahi-

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

min ailəsinə bərəkət verdiyin kimi, Muhəmmədə və Muhəmmədin ailəsinə də bərəkət ver! Şübhəsiz ki, Sən tərifəlayıqsən, şan-şöhrətlişən!"¹

٥٧ - اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ أَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَىٰ آلِ إِبْرَاهِيمَ. وَبَارِكْ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ أَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ كَمَا بَارَكْتَ عَلَىٰ آلِ إِبْرَاهِيمَ. إِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ

57. Alla:hummə salli alə: Muhəmmədin va alə: əzvə:cihi va zurriyyətihi, kəmə: salleytə alə: ə:li İbra:hi:m! Va bə:rik alə: Muhəmmədin va alə: əzvə:cihi va zurriyyətihi, kəmə: bə:rak-tə alə: ə:li İbra:hi:m, innəkə həmi:dun məci:d!

57. Allahım! İbrahimin ailəsinə xeyir-dua verdiyin kimi, Muhəmmədə, onun zövcələrinə və nəslinə də xeyir-dua ver! İbrahimin ailəsinə bərəkət verdiyin kimi, Muhəmmədə, onun zövcələrinə və nəslinə də bərəkət ver! Şübhəsiz ki, Sən tərifəlayıqsən, şan-şöhrətlişən!

أَخْبَرَنِي أَبُو حَمِيدٍ السَّاعِدِيُّ أَنَّهُمْ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ نَصَلِّيَ عَلَيْكَ قَالَ « قُولُوا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ أَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَىٰ آلِ إِبْرَاهِيمَ وَبَارِكْ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ أَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ كَمَا بَارَكْتَ عَلَىٰ آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ ».

Əbu Humeyd əs-Səidi ﷺ rəvayət edir ki, Peyğəmbərə ﷺ belə dedilər: “Ey Allahın Elçisi, sənə salavatı necə deyək?” Peyğəmbər ﷺ buyurdu: “Deyin: “Allahım! İbrahimin ailəsinə xeyir-dua verdiyin kimi, Muhəmmədə, onun zövcələrinə və nəslinə də xeyir-dua ver! İbrahimin ailəsinə bərəkət verdiyin

¹ əl-Buxari, 3119, 3370, 4797.

kimi, Muhəmmədə, onun zövcələrinə və nəslinə də bərəkət ver! Şübhəsiz ki, Sən tərifləyiqsən, şan-şöhrətlisən!”¹

25. Axırıncı təşəhhüddən sonra, salamdan qabaq edilən dua

٥٨ - اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ

58. Alla:hummə, inni: əu:zu bikə min azə:bi Cəhənnəm, və min azə:bil-qabri, və min fitnətil-məhyə: val-məmə:ti, və min şərri fitnətil-məsi:hid-dəccə:l!

58. Allahım! Cəhənnəm əzabından, qəbir əzabından, həyatın və ölümün fitnəsindən, Məsih Dəccalın fitnəsinin şərindən Sənə sığınırım!

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « إِذَا تَشَهَّدَ أَحَدُكُمْ فَلْيَسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنْ أَرْبَعٍ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ ».

Rəvayət edilir ki, Əbu Hureyra رضي الله عنه demişdir: “Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Biriniz təşəhhüd dedikdə, dörd şeydən Allaha sığınaraq desin: “Allahım! Cəhənnəm əzabından, qəbir əzabından, həyatın və ölümün fitnəsindən, Məsih Dəccalın fitnəsinin şərindən Sənə sığınırım!”²

٥٩ - اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ

¹ Muslim, 615, 938; əl-Buxari, 3118, 3369.

² Muslim, ٩٢٤, ١٣٥٢.

المَحْيَا وَالْمَمَاتِ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَأْتَمِ وَالْمَعْرَمِ

59. Alla:hummə, inni: əu:zu bikə min azə:bil-qabri, va əu:zu bikə min fitnətil-məsi:hid-dəccə:l, va əu:zu bikə min fitnətil-məhyə: val-məmə:ti! Alla:hummə, inni əu:zu bikə minəl-mə'səmi val-məğrami!

59. Allahım, Qəbir əzabından Sənə sığınırım! Məsih Dəccalın fitnəsindən Sənə sığınırım! Həyatın və ölümün fitnəsindən Sənə sığınırım! Allahım, günahdan və cərimədən (borcdan) Sənə sığınırım!

أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَدْعُو فِي الصَّلَاةِ «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَأْتَمِ وَالْمَعْرَمِ». قَالَتْ فَقَالَ لَهُ قَائِلٌ مَا أَكْثَرَ مَا تَسْتَعِذُ مِنَ الْمَعْرَمِ يَا رَسُولَ اللَّهِ. فَقَالَ «إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا غَرِمَ حَدَّثَ فَكَذَبَ وَوَعَدَ فَأَخْلَفَ».

Peyğəmbərin ﷺ zövcəsi Aişə رəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ namazda belə dua edərdi: “Allahım, qəbir əzabından Sənə sığınırım! Məsih Dəccalın fitnəsindən Sənə sığınırım! Həyatın və ölümün fitnəsindən Sənə sığınırım! Allahım, günahdan və borcdan Sənə sığınırım!” Bir kişi ondan soruşdu: “Borca görə nə çox Allaha sığınırsan, ey Allahın Elçisi?” O da dedi: “Kişi borca düşdükdə yalan danışar, vəd verdikdə isə ona xilaf çıxar”¹

٦٠ - اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا، وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ، فَاعْفُرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ وَارْحَمْنِي، إِنَّكَ أَنْتَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ

¹ Muslim, 925, ١٣٥٣.

60. Alla:hummə, inni: zaləmtu nəfsi: zülmən kəsi:ran, va lə: yəğfiruz-zunu:bə illə: ənt, fəğfirli: məğfiratən min i'ndikə varhəmni:, innəkə əntəl-ğafu:rur-rahi:m!

60. Allahım! Mən özümə çoxlu zülm etdim və günahları yalnız Sən bağışlayırsan. Özün günahımdan keçməklə məni bağışla və mənə rəhm et! Həqiqətən, Sən Bağışlayansan, Rəhmlisən!

عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ أَنَّهُ قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَّمَنِي دُعَاءً أَدْعُو بِهِ فِي صَلَاتِي . قَالَ «قُلِ اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ ، فَاعْفُرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ ، وَارْحَمْنِي إِنَّكَ أَنْتَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ»

Əbu Bəkr əs-Siddiq ﷺ rəvayət edir ki, bir dəfə mən Allah Elçisinə ﷺ dedim: “Mənə namazımda edəcəyim bir dua öyrət”. O ded: “De: “Allahım! Mən özümə çoxlu zülm etdim və günahları yalnız Sən bağışlayırsan. Özün günahımdan keçməklə məni bağışla və mənə rəhm et! Həqiqətən, Sən Bağışlayansan, Rəhmlisən!”¹

٦١ - اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ، وَمَا أَخَّرْتُ، وَمَا أَسْرَرْتُ، وَمَا أَعْلَنْتُ، وَمَا أَسْرَفْتُ، وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي. أَنْتَ الْمُقَدِّمُ ، وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

61. Alla:hummə-ğfirli: mə: qaddəmtu, va mə: əxxartu, va mə: əsrartu, va mə: ə'ləntu, va mə: əsraftu, va mə: əntə ə'ləmu bihi minni:, əntəl-muqaddimu, va əntəl-muəxxiru, lə: illə:hə illə: ənt!

61. Allahım! Əvvəl etdiyim və sonra edəcəyim, gizlin saxladığım və üzə çıxardığım, xəta etdiyim və məndən daha yaxşı

¹ əl-Buxari, 790, 834, 5851, 6326, 6839.

bildiyin pis əməllərimi bağışla! Əvvələ çəkən də Sənsən, təxirə salan da Sənsən. Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur!

عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ كَانَ إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ قَالَ ... ثُمَّ يُكُونُ مِنْ آخِرِ مَا يَقُولُ بَيْنَ التَّسْبِيحِ وَالتَّسْلِيمِ «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ وَمَا أَسْرَفْتُ وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ».

Əli ibn Əbu Talib رضي الله عنه uzun bir hədisdə Allah Elçisinin صلى الله عليه وسلم namazda necə dua etdiyi haqda belə demişdir: "...Axırda təşəhhüdlə salamın arasında belə deyərdi: "Allahım! Əvvəl etdiyim və sonra edəcəyim, gizlin saxladığım və üzə çıxardığım, xəta etdiyim və məndən daha yaxşı bildiyin (pis) əməllərimi bağışla! Əvvələ çəkən də Sənsən, təxirə salan da Sənsən. Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur".¹

٦٢ - اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى ذِكْرِكَ، وَشُكْرِكَ، وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ

62. Alla:hummə, əinni: alə: zikrikə, va şukrikə, va husni ibə:dətik!

62. Allahım! Səni zikr etmək, Sənə şükür etmək və Sənə gözəl tərzdə ibadət etmək üçün mənə yardım et!

عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَدَ بِيَدِهِ وَقَالَ «يَا مُعَاذُ وَاللَّهِ إِنِّي لأُحِبُّكَ وَاللَّهِ إِنِّي لأُحِبُّكَ». فَقَالَ «أَوْصِيكَ يَا مُعَاذُ لَا تَدْعَنِّي فِي ذُبْرِ كُلِّ صَلَاةٍ تَقُولُ اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ».

¹ Muslim, ١٢٩٠, ١٨٤٨.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

Muaz ibn Cəbəl ﷺ rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ onun əlin-dən tutub dedi: “Ey Muaz! Allaha and olsun, mən səni sevirəm! Allaha and olsun, mən səni sevirəm! Sənə vəsiyyəət edəcəyəm, ey Muaz! Onları hər namazdan sonra deməyi tərk etmə: “Allahım! Səni zikr etmək, Sənə şükür etmək və Sənə gözəl tərzdə ibadət etmək üçün mənə yardım et!”¹

٦٣ - اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبُخْلِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْدَلِ الْعُمْرِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الْقَبْرِ

63. Alla:hummə, inni: əu:zu bikə minəl-buxli, və əu:zu bikə minəl-cubni, və əu:zu bikə min ən uraddə ilə: ərzəlil-umuri, və əu:zu bikə min fitnətid-dunyə: və azə:bil-qabri!

63. Allahım, xəsislikdən Sənə sığınırım! Qorxaqlıqdan Sənə sığınırım! Qocalığın ən düşkün çağına çatmaqdan Sənə sığınırım! Dünyanın fitnəsindən və qəbir əzabından Sənə sığınırım!

عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَأْمُرُ بِهَذِهِ الْكَلِمَاتِ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ الْبُخْلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْدَلِ الْعُمْرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الْقَبْرِ.

Səd ibn Əbu Vəqqas ﷺ rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ bu kəlmələri deməyi əmr edərdi: “Allahım, xəsislikdən Sənə sığınırım! Qorxaqlıqdan Sənə sığınırım! Qocalığın ən düş-

¹ Əbu Davud, 1524; ən-Nəsəi “Sunənul-Kubra” 9937. Hədis səhihdir. Bax; Səhih əl-Cami, 7969.

kün çağına çatmaqdan Sənə sığınırım! Dünyanın fitnəsindən Sənə sığınırım! Qəbir əzabından Sənə sığınırım!”¹

٦٤ - اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ

64. Alla:hummə, inni: əs əlukəl-cənnətə və əu:zu bikə minən-nə:r!

64. Allahım, Səndən Cənnəti diləyirəm və Cəhənnəmdən Sənə sığınırım!

عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِرَجُلٍ « كَيْفَ تَقُولُ فِي الصَّلَاةِ ». قَالَ أَتَشْهَدُ وَأَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ أَمَا إِنِّي لَا أَحْسِنُ دَنْدَتَكَ وَلَا دَنْدَنَةَ مُعَاذٍ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « حَوْلَهَا تُدْنِدُنُ ».

Əbu Salih Peyğəmbərin ﷺ bəzi səhabələrindən belə rəvayət etmişdir: “Peyğəmbər ﷺ bir kişidən: “Namazda nə deyirsən?”- deyə soruşdu. O belə cavab verdi: “Şəhadət edib sonra: “Allahım, Səndən Cənnəti diləyirəm və Cəhənnəmdən Sənə sığınırım!”- deyirəm. Amma sənin və Muazın donqultusunu bacarmıram”. Peyğəmbər ﷺ ona: “Biz də sənin dediklərinin ətrafında donquldanırdıq!”- deyə buyurdu”.²

٦٥ - اللَّهُمَّ بَعْلِمِكَ الْغَيْبِ وَقُدْرَتِكَ عَلَى الْخَلْقِ أَحْيِينِي مَا عَلِمْتَ الْحَيَاةَ خَيْرًا لِي، وَتَوَفَّنِي إِذَا عَلِمْتَ الْوَفَاةَ خَيْرًا لِي، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ حَسْبَتَيْكَ فِي الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ، وَأَسْأَلُكَ كَلِمَةَ الْحَقِّ فِي الرِّضَا وَالْعَصَبِ، وَأَسْأَلُكَ الْقَصْدَ فِي الْفَقْرِ وَالْغِنَى، وَأَسْأَلُكَ نَعِيمًا لَا يَنْفَدُ، وَأَسْأَلُكَ قُرَّةَ عَيْنٍ لَا تَنْقَطِعُ، وَأَسْأَلُكَ الرِّضَا بَعْدَ

¹ əl-Buxari, 5888, 6365.

² Əbu Davud, 792. Hədis səhihdir. Səhih əl-Cami, 3163.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

الْقَضَاءِ، وَأَسْأَلُكَ بَرْدَ الْعَيْشِ بَعْدَ الْمَوْتِ، وَأَسْأَلُكَ لَذَّةَ النَّظَرِ إِلَى وَجْهِكَ وَالشُّوقَ إِلَى لِقَائِكَ فِي غَيْرِ
ضَرَاءٍ مُضِرَّةٍ وَلَا فِتْنَةٍ مُضِلَّةٍ، اللَّهُمَّ زَيِّنَا بِزِينَةِ الْإِيمَانِ وَاجْعَلْنَا هُدَاةً مُهْتَدِينَ

65. Alla:hummə, bi ilmikəl-ğaybə, va qudratikə aləl-xalqi, əhyini: mə: alimtəl-həyə:tə xayran li:, va təvaffəni: izə: alimtəl-vafə:tə xayran li:, va əs əlukə xaşyətəkə fil-ğaybi vaş-şəhə:də, va əs əlukə kəlīmətəl-həqqi fir-rida: val-ğadab, va əs əlukəl-qasdə fil-fəqri val-ğinə:, va əs əlukə nəi:mən lə: yənfədu, va əs əlukə qurratə aynin lə: tənqatiu, va əs əlukər-rida: bə'dəl-qada:i, va əs əlukə bərdəl-ayşi bə'dəl-məut, va əs əlukə ləzzətən-nəzari ilə: vachikə, vaş-şəvqa ilə: liqa:ikə fi: ğayri darra:ə mudirra, va lə: fitnətin mudillə! Alla:hummə, zeyyinnə: bi-zi:nətil-i:mə:n, vac alnə: hudə:tən muhtədi:n!

65. Allahım! Qeybi bilməyinlə və yaratma qüdrətinlə yaşamağın mənim üçün xeyirli olduğunu bildiyin qədər məyi yaşat, ölümün mənim üçün daha xeyirli olduğunu bildikdə isə məni öldür! Allahım, gizlində də, aşkarda da Səndən layiqlincə qorxmağı diləyirəm! Səndən razılıq və qəzəb anında haqq söz söyləməyimi diləyirəm! Zənginlikdə də, kasıblıqda da Səndən mötədillik diləyirəm! Səndən tükənməz nemət və ardı kəsilməyən bir göz aydınlığı (sevinc) diləyirəm! Səndən, başıma gələn qəzadan sonra ondan razı qalmağımı və ölümdən sonra olan gözəl həyatı diləyirəm! Sənin Üzünə baxmağın ləzzətini, zərər verən xəstəliyə və azğınlığa aparən fitnəyə uğramadıqca Səninlə qarşılaşmaq həsrətini Səndən diləyirəm! Allahım, bizi imanın gözəlliyi ilə gözəlləşdir və bizi doğru yolda olan başçılardan et!

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

حَدَّثَنَا عَطَاءُ بْنُ السَّائِبِ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : صَلَّى بِنَا عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ صَلَاةً ، فَأَوْجَزَ فِيهَا ، فَقَالَ لَهُ بَعْضُ الْقَوْمِ : لَقَدْ خَفَّفْتَ أَوْ أَوْجَزْتَ الصَّلَاةَ ، فَقَالَ : أَمَّا عَلَيَّ ذَلِكَ ، فَقَدْ دَعَوْتُ فِيهَا بِدَعَوَاتٍ سَمِعْتُهُنَّ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَلَمَّا قَامَ تَبِعُهُ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ هُوَ أَبِي عَيْرٍ أَنَّهُ كَتَبَ عَنْ نَفْسِهِ ، فَسَأَلَهُ عَنِ الدُّعَاءِ ، ثُمَّ جَاءَ فَأَخْبَرَ بِهِ الْقَوْمَ : اللَّهُمَّ بَعِّمِ الْعَيْبَ ، وَقُدِّرْ لِي عَلَى الْخَلْقِ ، أْحْبِنِي مَا عَلِمْتَ الْحَيَاةَ خَيْرًا لِي ، وَتَوَفَّنِي إِذَا عَلِمْتَ الْوَفَاةَ خَيْرًا لِي ، وَأَسْأَلُكَ خَشْيَتِكَ فِي الْعَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ، وَأَسْأَلُكَ كَلِمَةَ الْحَقِّ فِي الرِّضَا وَالْعُضْبِ ، وَأَسْأَلُكَ الْقَصْدَ فِي الْفَقْرِ وَالْغِنَى ، وَأَسْأَلُكَ نَعِيمًا لَا يَنْفَدُ ، وَأَسْأَلُكَ قُرَّةَ عَيْنٍ لَا تَنْقُطُ ، وَأَسْأَلُكَ الرِّضَاءَ بَعْدَ الْقَضَاءِ ، وَأَسْأَلُكَ بَرْدَ الْعَيْشِ بَعْدَ الْمَوْتِ ، وَأَسْأَلُكَ لَذَّةَ النَّظَرِ إِلَى وَجْهِكَ ، وَالشُّوقَ إِلَى لِقَائِكَ فِي غَيْرِ ضَرَاءٍ مُضِرَّةٍ ، وَلَا فِتْنَةٍ مُضِلَّةٍ ، اللَّهُمَّ زَيِّنَا بِرَبِيبَةِ الْإِيمَانِ ، وَاجْعَلْنَا هُدَاةً مُهْتَدِينَ .

Əta ibn əs-Saib رحمته atasının belə dediyini rəvayət edir: “Ammar ibn Yasir bizə namaz qıldırdı və bu namazı qısa etdi. Camaatdan olan bəzi insanlar ona dedilər: “Sən namazı yüngül və qısa etdin!” O da dedi: “O ki qaldı mənə, mən namazda Allah Elçisindən ﷺ eşitdiyim bir duanı dedim”. Qalxıb getdikdə, cammatdan bir kişi onun ardı ilə getdi. Onun adı Ubey idi. O, Ammardan bu dua haqda soruşdu. Sonra gəlib camaata bu duanı xəbər verdi: “Allahım! Qeybi bilməyinlə və yaratma qüdrətinlə yaşamağın mənim üçün xeyirli olduğunu bildiyin qədər məyi yaşat, ölümün mənim üçün daha xeyirli olduğunu bildikdə isə məni öldür! Allahım, gizləndə də, aşkarda da Səndən layiqincə qorxmağı diləyirəm! Səndən, razılıq və qəzəb anında haqq söz söyləməyimi diləyirəm! Kasıblıqda da, zənginlikdə də Səndən mötədillik diləyirəm! Səndən tükənməz nemət və ardı kəsilməyən bir göz aydınlığı (sevinc) diləyirəm! Səndən, başıma gələn qəzadan sonra ondan razı qalmağımı və ölümdən sonra olan gözəl həyatı diləyirəm! Sənin Üzünə baxmağın

ləzzətini, zərər verən xəstəliyə və azğınlığa aparan fitnəyə uğramadıqca Səninlə qarşılaşmaq həsrətini Səndən diləyirəm! Allahım, bizi imanın gözəlliyi ilə gözəlləşdir və bizi doğru yolda olan başçılardan et!”¹

٦٦ - اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ بِأَنَّكَ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الصَّمَدُ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ،
أَنْ تُعْفِرَ لِي ذُنُوبِي، إِنَّكَ أَنْتَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ

66. Alla:hummə, inni: əs əlukə yə: Alla:hu biənnəkəl-va:hi-dul-əhədus-saməd əlləzi: ləm yəlid va ləm yu:ləd va ləm yəkun ləhu kufuvən əhəd, ən təğfirali: zunu:bi:, innəkə əntəl-ğafu:rur-rahi:m!

66. Allahım, Sənə yalvarıram, ey Allah! Sən Vahid, Tək, Möhtac olmayan, doğmayan, doğulmayan, bənzəri olmayan-sən! Günahlarımı bağışla, şübhəsiz ki, Sən Bağışlayan-sən, Rəhmlisən!

أَنَّ مِجْحَنَ بْنَ الْأَدْرَعِ حَدَّثَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ الْمَسْجِدَ إِذَا رَجُلٌ قَدْ قَضَى صَلَاتَهُ وَهُوَ يَتَشَهَّدُ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا اللَّهُ بِأَنَّكَ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الصَّمَدُ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ أَنْ تُعْفِرَ لِي ذُنُوبِي إِنَّكَ أَنْتَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « قَدْ غُفِرَ لَهُ ». ثَلَاثًا.

Mihcən ibn əl-Ədrai رضي الله عنه rəvayət edir ki, Allah Elçisi صلى الله عليه وسلم məscidə girdikdə, bir kişi namazını bitirərkən təşəhhüddə belə dua etdi: “Allahım, Sənə yalvarıram, ey Allah! Sən Vahid, Tək, Möhtac olmayan, doğmayan, doğulmayan, bənzəri olma-

¹ ən-Nəsəi “Sunən” 1288, 1305, 1313; İbn Hibban, 1971. Hədis səhihdir. Bax: Mişkətul-Məsəbih, 2497.

yansan! Günahlarımı bağışla, şübhəsiz ki, Sən Bağışlayan, Rəhmlisən!” Allah Elçisi ﷺ üç dəfə dedi: “Artıq o bağışlandı!”¹

٦٧ - اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنَّ لَكَ الْحَمْدَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْمَنَّانُ بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ إِنِّي أَسْأَلُكَ

67. Alla:hummə, inni: əs əlukə biənnə ləkəl-həmdə, lə: ilə:hə illə: əntəl-Mənnə:nu, bədi:us-səmə:və:ti val-ərđi, yə: Zəl-Cələ:li vəl-İkra:m, yə: Həyyu, yə: Qayyu:m, inni: əsəlukə!

67. Allahım, Sənə yalvarıram, həmd Sənə məxsusdur, Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, Sən lütf edən, yeri-göyü icad edənsən! Ey Ucalıq və Kəramət Sahibi, ey əbədi Yaşayan, ey Qəyyum olan, Sənə yalvarıram!

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسًا - يَعْنِي - وَرَجُلٌ قَائِمٌ يُصَلِّي فَلَمَّا رَكَعَ وَسَجَدَ وَتَشَهَّدَ دَعَا فَقَالَ فِي دُعَائِهِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنَّ لَكَ الْحَمْدَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْمَنَّانُ بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ إِنِّي أَسْأَلُكَ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَصْحَابِهِ « تَذَرُونَ بِمَا دَعَا ». قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ « وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَدْ دَعَا اللَّهُ بِاسْمِهِ الْعَظِيمِ الَّذِي إِذَا دُعِيَ بِهِ أَجَابَ وَإِذَا سُئِلَ بِهِ أُعْطِيَ ».

Rəvayət edilir ki, Ənəs ibn Malik ﷺ demişdir: “Allah Elçisi ﷺ ilə birlikdə oturmuşduq. Bir kişi namaz qılarkən ruku, səcdə və təşəhhüddə belə dua etdi: “Allahım, Sənə yalvarıram, həmd Sənə məxsusdur, Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, Sən lütf edən, yeri göyü icad edənsən! Ey Ucalıq və

¹ Ən-Nəsəi “Sunən” 1309. Hədis səhihdir. Bax: Səhih və Daif Sunən ən-Nəsəi, 1301.

Kəramət Sahibi, ey əbədi Yaşayan, ey Qəyyum olan, Sənə yalvarıram!” Peyğəmbər ﷺ səhabələrinə buyurdu: “Onun necə dua etdiyini bilirsinizmi?” Dedilər: “Allah və Onun Elçisi daha yaxşı bilir!” Peyğəmbər ﷺ buyurdu: “Canım əlində Olana and olsun ki, o, Allahın ən əzəmətli adı ilə dua etdi. Bu adla dua edənin duası qəbul edilər və istədiyi verilər”.¹

٦٨ - اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنِّي أَشْهَدُ أَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْأَحَدُ الصَّمَدُ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

68. Alla:hummə, inni: əs əlukə biənni: əşhədu ənnəkə əntəlla:hu lə: ilə:hə illə: əntəl-əhədus-saməd, əlləzi: ləm yəlid və ləm yu:ləd və ləm yəkun ləhu kufuvən əhəd!

68. Allahım, Sənə yalvarıram! Mən şahidlik edirəm ki, Sən Allahsan, Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! Doğmayan, doğulmayan və heç bir tayı-bərabəri olmayan Tək-sən, Möhtac deyilsən!

حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَمِعَ رَجُلًا يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنِّي أَشْهَدُ أَنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْأَحَدُ الصَّمَدُ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ. فَقَالَ «لَقَدْ سَأَلْتَ اللَّهَ بِالْإِسْمِ الَّذِي إِذَا سُئِلَ بِهِ أُعْطِيَ وَإِذَا دُعِيَ بِهِ أُجَابَ»

Abdulla ibn Bureydə atasının ﷺ belə dediyini rəvayət etmişdir: “Allah Elçisi ﷺ bir kişinin “Allahım, Sənə yalvarıram! Mən şahidlik edirəm ki, Sən Allahsan, Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur. Doğmayan, doğulmayan və heç bir ta-

¹ ən-Nəsəi “Sunən” 1308. Hədis səhihdir. Bax: Səhih və Daif Sunən ən-Nəsəi, 1300.

yı-bərabəri olmayan Təksən, Möhtac deyilsən!”- dediyini eşitdi və buyurdu: “Sən Allahdan istənildiyi vaxt verilən və dua edildiyi vaxt cavab verilən adla istədin”.¹

26. Salam verib namazı bitirdikdən sonra edilən zikrlər

٦٩ - أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ (ثَلَاثًا) اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ، وَمِنْكَ السَّلَامُ، تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

69. Əstəğfirullah! (üç dəfə). Alla:hummə, əntəs-sələ:mu və minkəs-sələ:mu təbə:raktə yə: zəl-cələ:li val-ikra:m!

69. Allahdan bağışlanma diləyirəm! (üç dəfə). Allahım, Salam (bütün nöqsanlardan və eyblərdən uzaq) Sənsən və əmin-amanlıq Səndəndir. Ey əzəmət və ehtiram sahibi, Sən xeyirxahsan!

عَنْ ثَوْبَانَ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا انْصَرَفَ مِنْ صَلَاتِهِ اسْتَغْفَرَ ثَلَاثًا وَقَالَ «اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ». قَالَ الْوَلِيدُ فَقُلْتُ لِلْأَوْزَاعِيِّ كَيْفَ الْإِسْتِغْفَارُ قَالَ تَقُولُ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ.

Rəvayət edilir ki, Səuban ﷺ demişdir: “Allah Elçisi ﷺ namazı bitirdikdə üç dəfə “Allahdan bağışlanma diləyirəm!” dedikdən sonra buyurardı: “Allahım! Salam (bütün nöqsanlardan və eyblərdən uzaq olan) Sənsən və əmin-amanlıq Səndəndir. Ey əzəmət və ehtiram sahibi, Sən xeyirxahsan!”²

٧٠ - لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا

¹ Əbu Davud, 1493, 1495; ət-Tirmizi, 3475, 3812; İbn Macə, 3857. Hədis səhihdir. Bax: Səhih ət-Tərgib vat-Tərhib, 1640.

² Muslim, 931, 1362.

أَعْطَيْتَ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ

70. Lə: ilə:hə illəlla:hu vahdəhu lə: şəri:kə ləhu, ləhul-mulku va ləhul-həmdu va huvə alə: kulli şey in qadi:r! Alla:hummə, lə: mə:nia limə: ə'taytə va lə: mu'tiyə limə mənə'tə va lə: yənfəu zəl-cəddi minkəl-cədd!

70. Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, O təkdir, Onun şəriki yoxdur! Mülk Onundur və həmd Onadır! O hər şeyə Qadirdir! Allahım, Sənin verdiyinə mane olacaq, mane olduğunu da verəcək bir kəs yoxdur! Heç bir hörmət sahibinə Sənin yanında hörməti fayda verməz.

عَنْ وَرَادٍ كَاتِبِ الْمُعَيَّرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ أَمَلَى عَلَيَّ الْمُعَيَّرَةُ بْنُ شُعْبَةَ فِي كِتَابٍ إِلَى مُعَاوِيَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ فِي ذُبْرِ كُلِّ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ « لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ ، وَهُوَ الْحَمْدُ ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ » .

Muğira ibn Şobənin katibi Vərrad رضي الله عنه demişdir: “Bir dəfə Muğira ibn Şobə ona, Müaviyəyə belə bir məktub yazdırdı: “Peyğəmbər ﷺ hər bir vacib namazdan sonra deyərdi: “Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, O təkdir, Onun şəriki yoxdur! Mülk Onundur və həmd Onadır! O hər şeyə Qadirdir! Allahım, Sənin verdiyinə mane olacaq, mane olduğunu da verəcək bir kəs yoxdur! Heç bir hörmət sahibinə Sənin yanında hörməti fayda verməz”¹.

٧١ - لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَهُوَ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ

¹ əl-Buxari, ٧٩٩, 844; Muslim, 933, 1366, 1370.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

إِلَّا بِاللَّهِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَلَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ، لَهُ النِّعْمَةُ وَكَهُ الْفَضْلُ وَكَهُ التَّنَاءُ الْحَسَنُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَكَهُ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

71. Lə: ilə:hə illəlla:hu vahdəhu lə: şəri:kə ləhu, ləhul-mulku va ləhul-həmdu va huvə alə: kulli şey in qadi:r! Lə: həulə va lə: quvvətə illə: billəh! Lə: ilə:hə illəlla:hu, va lə: nə'budu illə: iyyə:hu, ləhun-ni'mətu va ləhul-fədlu va ləhus-sənə:ul-həsənu! Lə: ilə:hə illəlla:hu muxlisi:nə ləhud-di:nə: va ləu kərihəl-kə:firu:n!

71. Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, O təkdir, Onun şəriki yoxdur! Mülk Onundur və həmd Onadır! O hər şeyə Qadirdir! Qüdrət və güc yalnız Allahdadır! Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! Biz yalnız Ona ibadət edirik! Nemət Onundur, lütf Onundur və gözəl tərif Onadır! Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! Kafirlərə xoş gəlməsə də, biz dini yalnız Ona məxsus edirik!

عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ قَالَ كَانَ ابْنُ الزُّبَيْرِ يَقُولُ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ حِينَ يُسَلِّمُ « لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَكَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَلَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ لَهُ النِّعْمَةُ وَكَهُ الْفَضْلُ وَكَهُ التَّنَاءُ الْحَسَنُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَكَهُ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ». وَقَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُهَلِّلُ بِهِنَّ دُبُرَ كُلِّ صَلَاةٍ.

Rəvayət edilir ki, Əbuz-Zubeyr رضي الله عنه demişdir: “İbn əz-Zubeyr hər namazdan sonra belə deyərdi: “Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, O təkdir, Onun şəriki yoxdur! Mülk Onundur və həmd Onadır! O hər şeyə Qadirdir! Qüdrət və güc yalnız Allahdadır! Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! Biz yalnız Ona ibadət edirik! Nemət Onundur, lütf

Onundur və gözəl tərif Onadır! Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! Kafirlərə xoş gəlməsə də, biz dini yalnız Ona məxsus edirik!" Allah Elçisi ﷺ bu sözlərlə hər namazdan sonra Allahı zikr edərdi".¹

٧٢ - سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ (ثَلَاثًا وَ ثَلَاثِينَ) لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَهُوَ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

72. Subhə:n-Alla:h, valhəmdulilləh, valla:hu əkbər! (hərəsini otuz üç dəfə). Lə: ilə:hə illəlla:hu vahdə:hu lə: şəri:kə ləhu, ləhul-mulku va ləhul-həmdü va huvə alə: kulli şey in qadı:r!
72. Allah pak və müqəddəsdür! Həmd Allahadır! Allah Böyükdür! (hərəsini otuz üç dəfə). Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, O, təkdir, Onun şəriki yoxdur! Mülk Onundur və həmd Onadır! O hər şeyə Qadirdir!

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « مَنْ سَبَّحَ اللَّهَ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَحَمِدَ اللَّهَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَكَبَّرَ اللَّهَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ فَبِكَرْتِكَ تَسَعَةً وَتَسَعُونَ وَقَالَ تَمَامَ الْمِائَةِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ غُفِرَتْ خَطَايَاهُ وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ ».

Əbu Hureyra ﷺ rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: "Kim hər namazdan sonra otuz üç dəfə "Subhə:n-Allah!", otuz üç dəfə "Əlhəmdulilləh!", otuz üç dəfə "Alla:hu Əkbər!" deyərsə, bunlar doxsan doqquzdur. Yüzü tamamlayaraq: "Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, O, təkdir, Onun şəriki yoxdur! Mülk Onundur və həmd Onadır! O, hər şeyə Qadirdir!"- deyərsə, onun günahları dənizin

¹ Muslim, 935, 1371.

köpükləri qədər olsa belə bağışlanar”.¹

73. Subhə:n-Alla:h! (otuz üç dəfə), Əlhəmdulilləh! (otuz üç dəfə), Alla:hu əkbər! (otuz dörd dəfə).

73. Allah pak və müqəddəsdır! (otuz üç dəfə). Həmd Allahadır! (otuz üç dəfə). Allah Böyükdür! (otuz dörd dəfə).

عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مُعْتَبَاتٌ لَا يَحْيِبُ قَائِلُهُنَّ : يُسَبِّحُ اللَّهَ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ ، وَيَحْمَدُهُ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ ، وَيُكَبِّرُهُ أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ.

Rəvayət edilir ki, Kəb ibn Uca رضي الله عنه demişdir: “Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Bir-birinin ardı ilə gələn kəlmələri deyənlər məhrum olmazlar. Onlar hər namazdan sonra otuz üç dəfə “subhə:n-Allah!”, otuz üç dəfə “əlhəmulilləh!”, otuz dörd dəfə “Alla:hu əkbər!” deməkdir”.²

74. Hər vacib namazdan sonra əl-İxlas, əl-Fələq və ən-Nas surələrini bir dəfə oxumaq.

عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ : أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ أَقْرَأَ الْمُعَوِّذَاتِ دُبُرَ كُلِّ صَلَاةٍ.

Rəvayət edilir ki, Uqbə ibn Amir رضي الله عنه demişdir: “Allah Elçisi ﷺ hər namazdan sonra əl-Muavvizəti (əl-İxlas, əl-Fələq və ən-Nəs surələrini) oxumağı əmr etdi”.³

¹ Muslim, 939, 1380.

² ən-Nəsəi “Sunən” 1332, 1349. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 5882.

³ ən-Nəsəi “Sunən” 1336, 1354. Hədis səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 1514.

əl-İxlas surəsi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ (۱) اللَّهُ الصَّمَدُ (۲) لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ (۳) وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ (۴)

Bismillə:hir-Rahmə:nir-Rahi:m

(1) Qul huvalla:hu əhəd, (2) Alla:hus-Saməd, (3) Ləm yəlid va ləm yu:ləd, (4) Va ləm yəkul-ləhu: kufuvan əhəd.

Mərhəmətli, Rəhmli Allahın adı ilə!

(1) De: "O Allah Təkdir! (2) Allah Möhtac deyildir. (3) O, nə doğub, nə doğulub, (4) Onun bənzəri də yoxdur".

əl-Fələq surəsi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ (۱) مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ (۲) وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ (۳) وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ (۴) وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ (۵)

Bismillə:hir-Rahmə:nir-Rahi:m

(1) Qul əu:zu bi-Rabbil-fələq, (2) MİN şərri mə: xaləq, (3) Va mİN şərri ğa:siqİN izə: vəqab, (4) Va mİN şərrin-nəffə:sə:ti fil-u'qad, (5) Va mİN şərri hə:sidin izə: həsəd!

Mərhəmətli, Rəhmli Allahın adı ilə!

(1) De: "Sığınram sübhün Rəbbinə! (2) Məxluqatının şərindən, (3) çökən zülmətin şərindən, (4) düyünlərə üfürən (cadugər) qadınların şərindən (5) və həsəd aparan zaman paxılın şərindən!

ən-Nəs surəsi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ (۱) مَلِكِ النَّاسِ (۲) إِلَهِ النَّاسِ (۳) مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ (۴) الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ (۵) مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ (۶)

Bismillə:hir-Rahmə:nir-Rahi:m

(1) Qul əu:zu bi-Rabbın-nə:s, (2) Məlikin-nə:s, (3) İlə:hin-nə:s, (4) Min şərril-vasva:sil-xannə:s, (5) Əlləzi: yuvasvisu fi: sudu:rin-nə:s, (6) Minəl-cinnəti van-nə:s!

Mərthəmətli, Rəhmli Allahın adı ilə!

(1) De: “Sığınırım insanların Rəbbinə, (2) insanların Hökm-darına, (3) insanların ibadətə layiq olan Məbuduna! (4) Vəsvəsə verənin, (Allahın adı çəkildə isə) geri çəkilənin (şeytanın) şəridən. (5) Hansı ki, insanların kökslərinə vəsvəsə salır, (6) cinlərdən də (olur), insanlardan da!

75. Hər vacib namazdan sonra “Ayətul-Kursini” (Kursi ayəsini - əl-Bəqərə, 255) oxumaq.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

Əu:zu billə:hi minəş-şeyta:nir-raci:m

Alla:hu lə: ilə:hə illə: huvəl-həyyul-qayyu:m. Lə: tə'xuzuhu:

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

sinətun va lə: nəum. Ləhu: mə: fis-səmə:və:ti va mə: fil-ərd. Mən zəlləzi: yəşfəu' i'ndəhu: illə: bi iznih. Yə'ləmu mə: beynə əydi:him va mə: xalfəhum. Va lə: yuhi:tu:nə bi şey im min i'lmih: illə: bimə: şə:ə. Vasia' kursiyuhus-səmə:və:ti val-ərd. Va lə: yəu:duhu: hıfzuhumə: va huvəl-aliyyul-azi:m!
Allah! Ondan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, (əbədi) Yaşayandır, Qəyyumdur (kainatı yaradan və onu idarə edəndir, bəndələrinin işlərini yoluna qoyan və onları qoruyandır). Onu nə mürgü tutar, nə də yuxu. Göylərdə və yerdə nə varsa, Onundur. Onun izni olmadan Onun yanında kim havadarlıq edər? O, onların (yaranmışların) önlərində və arxalarında olanı (nə olub, nə olur və nə olacağını) bilir. Onlar Onun elmindən Onun istədiyindən başqa heç bir şey qavraya bilməzlər. Onun Kürsüsü göyləri və yeri əhatə edir. Bunları qoruyub saxlamaq Ona ağır gəlmir. O, Ucadır, Böyükdür!

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ قَرَأَ آيَةَ الْكُرْسِيِّ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ، لَمْ يَمْنَعْهُ مِنْ دُخُولِ الْجَنَّةِ إِلَّا أَنْ يَمُوتَ».

Əbu Umamə ﷺ rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ belə buyurmuşdur: “Kim hər vacib namazdan sonra “Ayətul-Kursi”ni (əl-Bəqərə, 255) oxuyarsa, Cənnətlə onun arasında yalnız ölüm durar”.¹

٧٦ - لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

¹ ən-Nəsəi “Sünənul-Kubra” 9928; ət-Tabərani “Mucəmul-Kəbir” 7408, “əd-Dua” 675. Hədis həsəndir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 972.

76. Lə: ilə:hə illəlla:hu vahdəhu lə: şəri:kə ləhu, ləhul-mulku va ləhul-həmdü, yuhyi: va yumi:tu va huvə alə: kulli şey in qadi:r!

76. Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, O, təkdir, Onun şəriki yoxdur! Mülk Onundur və həmd Onadır! Dirildir və öldürür! O, hər şeyə Qadirdir!" (Məğrib və Sübh namazlarından sonra on dəfə oxumaq).

عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: مَنْ قَالَ حِينَ يُصْبِحُ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، عَشْرَ مَرَّاتٍ، كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ وَاحِدَةٍ قَالَهَا عَشْرَ حَسَنَاتٍ، وَحَطَّ اللَّهُ عَنْهُ بِهَا عَشْرَ سَيِّئَاتٍ، وَرَفَعَهُ اللَّهُ بِهَا عَشْرَ دَرَجَاتٍ، وَكُنَّ لَهُ كَعَشْرِ رِقَابٍ، وَكُنَّ لَهُ مَسْلُحَةً مِنْ أَوَّلِ النَّهَارِ إِلَى آخِرِهِ، وَلَمْ يَعْمَلْ يَوْمَئِذٍ عَمَلًا يَقْهَرُهُنَّ، فَإِنْ قَالَ حِينَ يُمَسِّي، فَمِثْلُ ذَلِكَ.

Əbu Əyyub əl-Ənsari ﷺ rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ belə buyurdu: "Kim səhər açıldıqda on dəfə: "Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, O, təkdir, Onun şəriki yoxdur! Mülk Onundur və həmd Onadır! Dirildir və öldürür! O, hər şeyə Qadirdir! – (Lə: ilə:hə illəlla:hu vahdəhu lə: şəri:kə ləhu, ləhul-mulku va ləhul-həmdü, yuhyi: va yumi:tu va huvə alə: kulli şey in qadi:r!)" - deyərsə, Allah bu zikrin hər birinə görə ona on savab yazar, on günahını silər, on dərəcə yüksəldər, ona on qul azad etmək savabı verilər. Bu sözlər günün əvvəlindən sonunadək onu qoruyan silahlı dəstə olar, bu əməl o gün edilən əməllərdən ən üstünü olar. Bunu axşam deyərsə, eyni savaba nail olar".¹

¹ Əhməd, 23401, 23614. Hədisin isnadı səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 114.

۷۷ - اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا، وَرِزْقًا طَيِّبًا، وَعَمَلًا مُتَقَبَّلًا

77. Alla:hummə, inni: əs əlukə i'lmən nə:fian va rizqan tayyibən va əmələn mutəqabbələn!

77. Allahım, Səndən faydalı elm, təmiz ruzi və qəbul olunan əməl diləyirəm! (Sübh namazından sonra).

عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ إِذَا صَلَّى الصُّبْحَ حِينَ يُسَلِّمُ : اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا ، وَرِزْقًا طَيِّبًا ، وَعَمَلًا مُتَقَبَّلًا .

Ummu Sələmə رضي الله عنها rəvayət edir ki, Peyğəmbər صلى الله عليه وسلم Sübh namazında salam verdikdən sonra belə deyərdi: “Allahım, Səndən faydalı elm, təmiz ruzi və qəbul olunan əməl diləyirəm! – (Alla:hummə, inni: əs əlukə i'lmən nə:fian va rizqan tayyibən va əmələn mutəqabbələn!)”¹

27. Duha² namazından sonra deyilən zikr

۷۸ - اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي، وَتُبْ عَلَيَّ، إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

78. Alla:hummə-ğfirli:, va tub aleyyə, innəkə əntət-təvva:bur-rahi:m!

78. Allahım, məni bağışla və tövbəmi qəbul et! Şübhəsiz ki, Sən tövbələri qəbul edənsən, Rəhmlisən!

¹ İbn Macə, 925. Hədis səhihdir. Bax: Səhih Sunən İbn Məcə, 753.

² Duha namazının vaxtı - günəş üfüqdən bir nizə hündürlüyündə qalxdıqdan sonra - təqribən günəş çıxdıqdan 20 dəqiqə sonra, günəş səmanın ortasına - zenitə yüksəlməsindən bir az əvvələdək olan vaxtdır. Ən fəzilətli vaxtı isə günəş çixandan bir saat sonradır.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الضُّحَى ثُمَّ قَالَ: «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي، وَتُبْ عَلَيَّ، إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ» حَتَّى قَالَهَا مِئَةَ مَرَّةٍ.

Rəvayət edilir ki, Aişə رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا demişdir: “Allah Elçisi ﷺ duha namazını qıldıqdan sonra yüz dəfə: “Allahım, məni bağışla və tövbəmi qəbul et! Şübhəsiz ki, Sən tövbələri qəbul edənsən, Rəhmlisən! – (Alla:hummə-ğfiri:; va tub aleyyə, innəkə əntət-təvva:bur-rahi:m!)”- dedi”.¹

28. İstixarə² namazının duası

٧٩ - اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَجِيرُكَ بِعِلْمِكَ، وَأَسْتَقْدِرُكَ بِقُدْرَتِكَ، وَأَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ الْعَظِيمِ، فَإِنَّكَ تَقْدِرُ وَلَا أَقْدِرُ، وَتَعْلَمُ وَلَا أَعْلَمُ، وَأَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ. اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ خَيْرٌ لِي فِي دِينِي، وَمَعَاشِي، وَعَاقِبَةِ أَمْرِي - أَوْ قَالَ: عَاجِلِهِ وَأَجَلِهِ - فَاقْدُرْهُ لِي، وَيَسِّرْهُ لِي، ثُمَّ بَارِكْ لِي فِيهِ. وَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ شَرٌّ لِي فِي دِينِي، وَمَعَاشِي، وَعَاقِبَةِ أَمْرِي - أَوْ قَالَ: عَاجِلِهِ وَأَجَلِهِ - فَاصْرِفْهُ عَنِّي، وَاصْرِفْنِي عَنْهُ، وَاقْدِرْ لِي الْخَيْرَ حَيْثُ كَانَ، ثُمَّ أَرْضِنِي بِهِ

79. Alla:hummə, inni: əstəxi:rukə bi ilmikə, va əstəqdirukə bi qudratikə, va əs əlukə min fədləkəl-azi:m, fəinnəkə təqdiru va lə: əqdir, va tə'ləmu va lə: ə'ləm, va əntə allə:mul-ğuyu:b! Alla:hummə, in kuntə tə'ləmu ənnə hə:zəl-əmra xayrun li: fi: di:ni: va məə:şi: va a:qibəti əmri:, (a:cilihi va ə:cilihi) fəqdurhu li: va yəssirhu li:, summə bərik li: fi:hi! Va in kuntə tə'ləmu ənnə hə:zəl-əmra şərrun li: fi: di:ni va məə:şi: va a:qibəti əmri: (a:cilihi va ə:cilihi) fəsrifhu anni:, vasrifni: an-

¹ əl-Buxari “Ədəbul-Mufrad” 619. Hədisin isnadı səhihdir. Bax: Səhih Ədəbul-Mufrad, 483.

² Bir işə başlamaq istədikdə, Allahdan uğur diləməyərek xüsusi namaz qılmaq.

hu, vaqdur liyəl-xayra həysu kə:nə, summə ərdini: bihi!

79. Allahım, Səndən Öz elminlə mənə xeyir verməyini diləyirəm və Öz qüdrətinlə mənə qüdrət verməyini diləyirəm! Səndən, Sənin böyük lütfünü diləyirəm! Sənin (hər şeyə) qüdrətin çatır, mənimsə qüdrətim çatmır, Sən (hər şeyi) bilirsən, mən isə bilmirəm. Qeybləri bilən Sənsən! Allahım, bu iş (adını çəkir) mənim üçün dinimdə, yaşayışında və işimin sonunda (yaxud deyirsən: dünyam və axirətim üçün) xeyirlidirsə, onu mənə nəşib et, asanlaşdır, sonra da onu mənim üçün bərəkətli et! Bu iş mənim üçün dinimdə, yaşayışında və işimin sonunda (yaxud deyirsən: dünyam və axirətim üçün) zərərlidirsə, onu məndən, məni də ondan uzaq et! Hərada olsa, mənə xeyir nəşib et, sonra məni ondan razı sal!

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَلِّمُنَا الْإِسْتِخَارَةَ فِي الْأُمُورِ كَمَا يُعَلِّمُنَا السُّورَةَ مِنَ الْقُرْآنِ يَقُولُ « إِذَا هَمَّ أَحَدُكُمْ بِالْأَمْرِ فَلْيَرْكَعْ رَكَعَتَيْنِ مِنْ غَيْرِ الْفَرِيضَةِ ثُمَّ لِيَقُلْ: ...

Rəvayət edilir ki, Cabir ibn Abdullah رضي الله عنه demişdir: “Allah Elçisi ﷺ Qurandakı surələri bizə öyrətdiyi kimi istixarə duasını da bizə öyrədib deyərdi: “Sizdən biriniz bir işə başlamaq istədikdə, fərz namazlarından əlavə iki rükət namaz qılsın və desin: “...(Yuxarıda qeyd edilən dua)”.¹

29. Səhər və axşam zikrləri

٨٠ - عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «لَأَنْ أَفْعُدَ مَعَ قَوْمٍ يَذْكُرُونَ اللَّهَ تَعَالَى

¹ əl-Buxari, 1096, 1162.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

مِنْ صَلَاةِ الْعَدَاةِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أُعْتِقَ أَرْبَعَةً مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ وَلَا أَنْ أَفْعُدَ مَعَ قَوْمٍ يَذْكُرُونَ اللَّهَ مِنْ صَلَاةِ الْعَصْرِ إِلَى أَنْ تَغْرُبَ الشَّمْسُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أُعْتِقَ أَرْبَعَةً».

80. Rəvayət edilir ki, Ənəs ibn Malik رضي الله عنه demişdir: “Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Mənim üçün Sübh namazından gün-çixana qədər Allahı zikr edən camaatla oturmaq, İsmail övladından dörd qulu azad etməkdən daha sevimlidir. Həmçinin Əsr namazından günbatana qədər Allahı zikr edən camaatla oturmaq, mənim üçün dörd qul azad etməkdən daha sevimlidir”.¹

۸۱ - الْحَمْدُ لِلَّهِ وَحْدَهُ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيَّ مَنْ لَا نَبِيَّ بَعْدَهُ

81. Əlhəmdulillə:hi vahdəhu vas-salə:tu vas-sələ:mu alə: mən lə: nəbiyyə bə'dəhu!

81. Bir olan Allaha həmd olsun! Özündən sonra Peyğəmbər olmayan kimsəyə (yəni Muhəmmədə) salavat və salam olsun!

82. “Ayətul-Kursi”ni (əl-Bəqərə, 255) bir dəfə oxumaq.

عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي بِن كَعْبٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، أَنَّهُ كَانَ لَهُ جُرْنٌ مِنْ تَمْرٍ ، فَكَانَ يَنْقُصُ ، فَحَرَسَهُ ذَاتَ لَيْلَةٍ ، فَإِذَا هُوَ بِدَايَةِ شَيْبِهِ الْغُلَامِ الْمُحْتَلِمِ ، فَسَلَّمَ عَلَيْهِ ، فَرَدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ ، فَقَالَ : مَا أَنْتَ ، جَنِّي أَمْ إِنْسِي ؟ ، قَالَ : لَا بَلْ جَنِّي ، قَالَ : فَنَاوِلْنِي يَدَكَ ، فَنَاوَلَهُ يَدَهُ ، فَإِذَا يَدُهُ يَدُ كَلْبٍ ، وَشَعْرُهُ شَعْرُ كَلْبٍ ، قَالَ : هَكَذَا خَلَقَ الْجِنَّ ، قَالَ : فَذُ عِلِمَتِ الْجِنِّ أَنَّ مَا فِيهِمْ رَجُلٌ أَشَدُّ مِنِّي ، قَالَ : فَمَا جَاءَ بِكَ ؟ قَالَ : بَلَعْنَا أَنَّكَ تُحِبُّ الصَّدَقَةَ ، فَجِئْنَا نَصِيبُ مِنْ طَعَامِكَ ، قَالَ : فَمَا يُنَجِّنَا مِنْكُمْ ؟ قَالَ : هَذِهِ الْآيَةُ الَّتِي فِي سُورَةِ الْبَقَرَةِ : { اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ } مَنْ قَالَهَا حِينَ يُمَسِّي أُجِرَ مِنَّا حَتَّى يُصْبِحَ ، وَمَنْ قَالَهَا حِينَ

¹ Əbu Davud, 3667, 3669. Hədis həsəndir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 2916.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

يُصْبِحُ أَجِيرٌ مِنَّا حَتَّى يُمَسِيَ ، فَلَمَّا أَصْبَحَ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهُ ، فَقَالَ :
صَدَقَ الْخَبِيثُ.

Muhəmməd ibn Ubey ibn Kəb atasından ﷺ rəvayət edir ki, onun xurma anbarı var idi. Bu anbardan xurma azalırdı. Bir gecə o, anbarın keşiyində durarkən yetkinlik yaşına çatmış oğlana bənzər bir heyvan gördü. Ubey ibn Kəb salam verdi, o da salamı aldı. Ubey ibn Kəb soruşdu: “Sən cinsən, yoxsa insan?” O dedi: “Mən cinəm”. Ubey ibn Kəb dedi: “Əlini mənə uzat!” O, əlini uzatdıqda əlinin it əli, tükünün də it tükü olduğunu gördü. Cin dedi: “Bu, cinlərin xilqətidir. Cinlər aralarında məndən daha qüvvətli kişi olmadığını bilirlər”. Ubey ibn Kəb dedi: “Səni bura gətirən nədir?” Cin dedi: “Bizə xəbər çatıb ki, sən sədəqə verməyi xoşlayırsan, biz də azuqənə zərər vermək üçün gəldik”. Ubey ibn Kəb dedi: “Bizi sizdən nə qoruyar?” Cin dedi: “əl-Bəqərə” surəsində olan bu ayə - **“Allah, Ondan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, əbədi Yaşayandır, bütün yaratdıqlarının Qəyyumudur”** (əl-Bəqərə, 255). Kim onu axşam oxuyarsa, səhər açılanadək bizdən qorunar. Kim də onu səhər oxuyarsa, axşamadək bizdən qorunar”. Səhər açıldıqda o, Allah Elçisinin ﷺ yanına gəlib olanları ona danışdıqda, Allah Elçisi ﷺ buyurdu: “Xəbis doğru söylədi”.¹

83. əl-İxlas, əl-Fələq və ən-Nas surələrini üç dəfə oxumaq.

¹ ət-Tabərani “Mucəmul-Kəbir” 542. Hədis səhihdir. Bax: Səhih ət-Tərgib vət-Tərhib, 662.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

عَنْ مُعَاذِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَبِيبٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ خَرَجْنَا فِي لَيْلَةٍ مَطِيرَةٍ وَظُلْمَةٌ شَدِيدَةٌ تَطْلُبُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُصَلِّي لَنَا - قَالَ - فَأَذْرَكُنْهُ فَقَالَ «قُلْ». فَلَمْ أَقُلْ شَيْئًا ثُمَّ قَالَ «قُلْ». فَلَمْ أَقُلْ شَيْئًا. قَالَ «قُلْ». قُلْتُ مَا أَقُولُ قَالَ «قُلْ (هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ) وَالْمَعُودَتَيْنِ حِينَ تُمَسِّي وَتُصْبِحُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ تَكْفِيكَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ».

Muaz ibn Abdullah ibn Xubeyb atasından ﷺ rəvayət edərək belə demişdir: “Qaranlıq və yağışlı bir gecədə Allah Elçisini ﷺ bizə namaz qıldırmaq üçün axtarmağa çıxmışdıq. Mən ona gəlib çatdıqda, o buyurdu: “De!” Mən heç nə demədim. O yenə buyurdu: “De!” Mən yenə heç nə demədim. O yenə: “De!”- buyurduqda, mən soruşdum: “Nə deyim?” O buyurdu: “Səhər və axşam üç dəfə: **“O Allah Təkdir”** (əl-İxlas surəsini) və Muavvizəteyni (əl-Fələq və ən-Nəs surələrini) de! Bunlar sənə hər şeydən (qorunmaq üçün) kifayət edər”.¹

٨٤ - أَمْسَيْنَا وَأَمْسَى الْمُلْكُ لِلَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، رَبِّ أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَخَيْرَ مَا بَعْدَهَا وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهَا رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ وَسَوْءِ الْكِبَرِ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ فِي النَّارِ وَعَذَابِ فِي الْقَبْرِ

84. Əmseynə: va əmsəl-mulku lillə:hi valhəmdulillə:hi lə: ilə:hə illəlla:hu vahdəhu lə: şəri:kə ləhu, ləhul-mulku va ləhul-həmdu va huvə alə: kulli şey in qadi:r! Rabbi əs əlukə xayra mə: fi: hə:zihil-leyləti va xayra mə: bə'dəhə: va əu:zu bikə min şərri mə: fi: hə:zihil-leyləti va şərri mə: bə'dəhə:,

¹ ət-Tirmizi, 3575, 3924; Əbu Davud, 5084. Hədis həsəndir. Bax: Səhih əl-Cami, 4406.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

Rabbi əu:zu bikə minəl-kəsəli va su:il-kibəri! Rabbi əu:zu bikə min azə:bin fin-nə:ri va azə:bin fil-qabr!

84. Axşama çıxdıq, hökm də Allahın olaraq axşama çıxdı. Allaha həmd olsun! Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, O, təkdir, Onun şərriki yoxdur! Mülk Onundur və həmd Onadır! O, hər şeyə Qadirdir! Ey Rəbbim! Səndən bu gecənin xeyrini və bundan sonrakı xeyri diləyirəm! Bu gecənin şərindən və bundan sonrakı şərdən Sənə sığınırım! Ey Rəbbim, tənbellikdən və pis qocalıqdan Sənə sığınırım! Ey Rəbbim, Cəhənnəmdəki əzabdan və qəbirdəki əzabdan Sənə sığınırım!

Səhər isə: (Əmseyənə: va əmsəl-mulku lillə:hi) əvəzinə (Əsbəhnə: və əsbəhəl-mulku lilləh), (Rabbi əs əlukə xayra mə: fi: hə:zihil-leyləti va xayra mə: bə'dəhə:, va əu:zu bikə min şərri mə: fi: hə:zihil-leyləti va şərri mə: bə'dəhə:) əvəzinə isə (Rabbi əs əlukə xayra mə: fi: hə:zəl-yəumi va xayra mə: bə'dəhu, va əu:zu bikə min şərri mə: fi: hə:zəl-yəumi va şərri mə: bə'dəhu) - deyilir.

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كَانَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَمْسَى قَالَ « أَمْسَيْنَا وَأَمْسَى الْمُلْكُ لِلَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ». قَالَ أَرَأَاهُ قَالَ فِيهِنَّ « لَهُ الْمُلْكُ وَكَهَ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ رَبِّ أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَخَيْرَ مَا بَعْدَهَا وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهَا رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ وَسُوءِ الْكِبَرِ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابٍ فِي النَّارِ وَعَذَابٍ فِي الْقَبْرِ ». وَإِذَا أَصْبَحَ قَالَ ذَلِكَ أَيْضًا « أَصْبَحْنَا وَأَصْبَحَ الْمُلْكُ لِلَّهِ ».

Rəvayət edilir ki, Abdullah ﷺ demişdir: “Allahın Peyğəmbəri ﷺ axşama çıxdıqda deyərdi: “Axşama çıxdıq, hökm də Allahın olaraq axşama çıxdı. Allaha həmd olsun! Allahdan

başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, O, təkdir, Onun şərifi yoxdur! Mülk Onundur və həmd Onadır! O, hər şeyə Qadirdir! Ey Rəbbim, Səndən bu gecənin xeyrini və bundan sonrakı xeyri diləyirəm! Bu gecənin şərindən və bundan sonrakı şərdən Sənə sığınırım! Ey Rəbbim, tənbellikdən və pis qocalıqdan Sənə sığınırım! Ey Rəbbim, Cəhənnəmdəki əzabdan və qəbirdəki əzabdan Sənə sığınırım!” Səhərə çıxdıqda isə deyərdi: “Səhərə çıxdıq, hökm də Allahın olaraq səhərə çıxdı...”¹

۸۵ - اللَّهُمَّ بِكَ أَصْبَحْنَا وَبِكَ أَمْسَيْنَا وَبِكَ نَحْيَا وَبِكَ نَمُوتُ وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ

85. Səhər belə deyilməlidir: Alla:hummə, bikə əsbəhnə:, va bikə əmseynə:, va bikə nəhyə:, va bikə nəmu:tu, va ileykəlməsi:r!

Axşam belə deyilməlidir: Alla:hummə, bikə əmseynə:, va bikə əsbəhnə:, va bikə nəhyə:, va bikə nəmu:tu, va ileykənnuşu:r!

85. Səhər belə deyilməlidir: Allahım! Sənin sayəndə səhərə çıxdıq, Sənin sayəndə axşama çıxdıq, Sənin sayəndə yaşayırıq, Sənin sayəndə ölürük! Dönüş Sənədir!

Axşam belə deyilməlidir: Allahım! Sənin sayəndə axşama çıxdıq, Sənin sayəndə səhərə çıxdıq, Sənin sayəndə yaşayırıq, Sənin sayəndə ölürük! Qayıdış Sənədir!

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَلِّمُ أَصْحَابَهُ يَقُولُ «إِذَا أَصْبَحَ أَحَدُكُمْ فَلْيَقُلِ اللَّهُمَّ بِكَ أَصْبَحْنَا وَبِكَ أَمْسَيْنَا وَبِكَ نَحْيَا وَبِكَ نَمُوتُ وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ. وَإِذَا أَمْسَى فَلْيَقُلِ اللَّهُمَّ بِكَ أَمْسَيْنَا

¹ Muslim, 7083, 4901.

وَبِكَ أَصَبَحْنَا وَبِكَ نَحْيَا وَبِكَ نَمُوتُ وَإِلَيْكَ النُّشُورُ».

Rəvayət edilir ki, Əbu Hureyra ﷺ demişdir: “Allah Elçisi ﷺ səhabələrini öyrədərək belə deyərdi: “Sizdən biriniz səhərə çıxdıqda belə desin: “Allahım! Sənin sayəndə səhərə çıxdıq, Sənin sayəndə axşama çıxdıq, Sənin sayəndə yaşayırıq, Sənin sayəndə ölürük! Dönüş Sənədir! – (Alla:hummə, bikə əsbəhnə:, va bikə əmseynə:, va bikə nəhyə:, va bikə nəmu:tu, va ileykəl-məsi:r!)”. Axşama çıxdıqda isə belə desin: “Allahım! Sənin sayəndə axşama çıxdıq, Sənin sayəndə səhərə çıxdıq, Sənin sayəndə yaşayırıq, Sənin sayəndə ölürük! Qayıdış Sənədir! – (Alla:hummə, bikə əmsəynə:, va bikə əsbəhnə:, va bikə nəhyə:, və bikə nəmu:tu, və ileykən-nuşu:r!)”¹

۸۶ - اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ، وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ، أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ، وَأَبُوءُ بِذَنْبِي، فَاغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ

86. Alla:hummə, əntə Rabbi: lə: ilə:hə illə: ənt, xaləqtəni: va ənə: abdukə, va ənə: alə: əhdikə va va'dikə məstəta'tu, əu:zu bikə min şərri mə: sanə'tu. Əbu:u ləkə bini'mətikə aleyyə, va əbu:u bizənbi:, fəğfirli: fəinnəhu lə: yəğfiruz-zunu:bə illə: ənt!

86. Allahım! Sən mənim Rəbbimsən. Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! Məni sən yaratdın və mən sənin qulum. Gücüm çatan qədər Sənə verdiyim əhdə və vədə sadıqəm. Etdiklərimin şərindən Sənə sığınırım! Mənə verdiyin neməti etiraf edirəm və günahımı boynuma alıram. Məni bağışla! Şübhəsiz ki, günahları yalnız Sən bağışlayırsan!

¹ ət-Tirmizi, 3391, 3719. Hədis həsəndir. Bax: Səhih əl-Cami, 353.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

حَدَّثَنِي شَدَّادُ بْنُ أَوْسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « سَبِّدُ الْإِسْتِغْفَارَ أَنْ تَقُولَ اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ ، خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ ، وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ غِيظِكَ وَمَنْ غَضَبِكَ ، فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ » . قَالَ « وَمَنْ قَالَهَا مِنْ النَّهَارِ مُوقِفًا بِهَا ، فَمَاتَ مِنْ يَوْمِهِ قَبْلَ أَنْ يُمَسِيَ ، فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، وَمَنْ قَالَهَا مِنَ اللَّيْلِ وَهُوَ مُوقِفٌ بِهَا ، فَمَاتَ قَبْلَ أَنْ يُصْبِحَ ، فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ »

Şəddad ibn Əus رضي الله عنه rəvayət edir ki, Peyğəmbər صلى الله عليه وسلم belə buyurmuşdur: “Ən üstün istiğfar sənün belə deməyindir: “Allahım, Sən mənim Rəbbimsən, Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! Məni Sən yaratdın və mən Sənin qulunam. Bacardığım qədər Sənə verdiyim əhdə və vədə sadıq qalacağam. Etdiklərimin şərinədən Sənə sığınırım! Mənə verdiyin nəməti etiraf edirəm və günahımı boynuma alıram. Məni bağışla! Şübhəsiz ki, günahları yalnız Sən bağışlayırsan!” Sonra Peyğəmbər صلى الله عليه وسلم buyurdu: “Kim gündüz vaxtı bu duanı yəqinliklə deyər və həmin gün axşam düşməzdən əvvəl ölərsə, Cənnət əhlindən olar. Habelə kim axşam ikən bunu yəqinliklə deyər və səhər açılmazdan əvvəl ölərsə, Cənnət əhlindən olar”.¹

۸۷ - اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي بَدَنِي، اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي سَمْعِي، اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي بَصَرِي، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكُفْرِ، وَالْفَقْرِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

87. Alla:hummə, a:fini: fi: bədəni:, Alla:hummə, a:fini: fi: səm'i:, Alla:hummə, a:fini: fi: bəsari:, lə: ilə:hə illə: ənt! Alla:hummə, inni: əu:zu bikə minəl-kufri val-fəqri, va əu:zu bikə min azə:bil-qabri, lə: ilə:hə illə: ənt! (üç dəfə).

¹ əl-Buxari, 5831, 6306.

87. Allahım, bədənimi salamat et! Allahım, qulağımı salamat et! Allahım, gözümü salamat et! Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur. Allahım, Küfrdən və yoxsulluqdan Sənə sığınırım! Qəbir əzabından Sənə sığınırım! Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur!

حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرَةَ، أَنَّهُ قَالَ لِأَبِيهِ: يَا أَبَتِ، إِنِّي أَسْمَعُكَ تَدْعُو كُلَّ غَدَاةٍ: اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي بَدَنِي، اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي سَمْعِي، اللَّهُمَّ عَافِنِي فِي بَصَرِي، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، تُعِيدُهَا ثَلَاثًا حِينَ تُمْسِي، وَحِينَ تُصْبِحُ ثَلَاثًا، وَتَقُولُ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكُفْرِ وَالْفَقْرِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، تُعِيدُهَا ثَلَاثًا حِينَ تُمْسِي، وَحِينَ تُصْبِحُ ثَلَاثًا، فَقَالَ: نَعَمْ، يَا بُنَيَّ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ بِهِنَّ، وَأَنَا أَحِبُّ أَنْ أُسْتَنَّ بِسُنَّتِهِ. قَالَ: وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: دَعَوَاتُ الْمَكْرُوبِ: اللَّهُمَّ رَحْمَتَكَ أَرْجُو، وَلَا تَكْلِفْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ، وَأَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ.

Rəvayət edilir ki, bir dəfə Abdur-Rahmən ibn Əbu Bəkrə رضي الله عنه öz atasına dedi: “Atacan, mən hər səhər və hər axşam sənin üç dəfə belə dua etdiyini eşidirəm: “Allahım, bədənimi salamat et! Allahım, qulağımı salamat et! Allahım, gözümü salamat et! Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! Allahım, küfrdən və yoxsulluqdan Sənə sığınırım! Allahım, qəbir əzabından Sənə sığınırım! Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur!” O, dedi: “Elədir ki, var! Oğlum, mən Peyğəmbərin صلى الله عليه وسلم belə dua etdiyini eşitdim və istəyirəm ki, onun tutduğu yolla gedim. Peyğəmbər صلى الله عليه وسلم demişdir: “Bəlaya düşmüş kimsənin duası belədir: “Allahım, Sənin mərhəmətini diləyirəm. Məni bir göz qırpmı belə başlı-başına buraxma! Mənim bütün işlərimi yoluna qoy! Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! – (Alla:hummə, rahmətəkkə ərcu: va lə:

təkilni: ilə: nəfsi: tarfətə aynın, va əslih li: şə'ni: kulləhu, lə: ilə:hə illə: ənt!)”¹

۸۸ - اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي دِينِي وَدُنْيَايَ وَأَهْلِي وَمَالِي اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَورَتِي وَآمِنْ رَوْعَاتِي اللَّهُمَّ احْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيْ وَ مِنْ خَلْفِي وَعَنْ يَمِينِي وَعَنْ شِمَالِي وَمِنْ فَوْقِي وَأَعُوذُ بِعَظَمَتِكَ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي

88. Alla:hummə, inni: əs əlukəl-a:fiyətə fid-dunyə: vəl-ə:xira!
Alla:hummə, inni: əs əlukəl-afvə val-a:fiyətə fi: di:ni va dun-
yə:yə: va əhli: va mə:li:, Alla:humməstur aura:ti: va ə:min
raua:ti:, Alla:humməh-fəznı: min beyni yadəyyə va min xalfi:
va an yəmi:ni: va an şimə:li: va min fəuqi: va əu:zu biazə-
mətikə ən uğtə:lə min təhti:!

88. Allahım, dünyada və axirətdə Səndən salamatlıq diləyi-
rəm! Allahım, dinim, dünyam, ailəm və malım üçün Səndən
bağışlanma və salamatlıq diləyirəm! Allahım, qüsurlarımı
gizlət! Allahım, məni qorxduğum şeydən qoru! Allahım,
məni öndən, arxadan, sağdan, soldan və ustdən qoru! Aya-
ğımın altından həlak olmaqdan Sənin əzəmətinə sığınırım!

عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو يَقُولُ : لَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُ هَؤُلَاءِ الدَّعَوَاتِ حِينَ يُصْبِحُ وَحِينَ
يُمْسِي : «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي دِينِي وَدُنْيَايَ
وَأَهْلِي وَمَالِي ، اللَّهُمَّ اسْتُرْ عَورَاتِي ، وَآمِنْ رَوْعَاتِي ، اللَّهُمَّ احْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيْ ، وَمِنْ خَلْفِي ، وَعَنْ
يَمِينِي ، وَعَنْ شِمَالِي ، وَمِنْ فَوْقِي ، وَأَعُوذُ بِعَظَمَتِكَ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي». قَالَ : يَعْنِي الْخَسْفَ .

Rəvayət edilir ki, İbn Ömər رضي الله عنه demişdir: “Allah Elçisi ﷺ

¹ əl-Buxari “Ədəbul-Mufrad” 701. Hədis həsəndir. Bax: Səhih ət-Tərgib vət-Tərhib, 1823.

səhər-axşam bu duaları tərək etməzdi: “Allahım, dünyada və axirətdə Səndən salamatlıq diləyirəm! Allahım, dinim, dünyam, ailəm və malım üçün Səndən bağışlanma və salamatlıq diləyirəm! Allahım, qüsurlarımı gizlət! Allahım, məni qorxduğum şeydən qoru! Allahım, məni öndən, arxadan, sağdan, soldan və ustdən qoru! Ayağımın altından həlak olmaqdan Sənin əzəmətinə sığınırım!” Rəvayətçi dedi: “Altından həlak olmaqdan”, yəni “yerə batmaqdan”.¹

۸۹ - اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكُهُ ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي ، وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَشِرْكِهِ ، وَأَنْ أَقْتَرِفَ عَلَى نَفْسِي سُوءًا أَوْ أُجْرَهُ إِلَى مُسْلِمٍ

89. Alla:hummə, fə:tiras-səmə:və:ti val-ərđi a:liməl-ğaybi vaş-şəhə:dəti, lə: ilə:hə illə: ənt! Rabbə kulli şey in va məli:kəhu! Əu:zu bikə min şərri nəfsi: va min şərriş-şeyta:ni va şirkihi, va ən əqtərifə alə: nəfsi: su:ən əu əcurrahu ilə: muslimi:n!

89. Göyləri və yeri yaradan, qeybdə və aşkarda olanı Bilən Allahım! Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! Hər şeyin Rəbbi və Hökmdarı! Nəfsimin şərindən, şeytanın şərindən və şirkindən, özümə pislik etməkdən yaxud onu bir müsəlmana yetirməkdən Sənə sığınırım!

عَنْ أَبِي رَاشِدٍ الْخُبْرَانِيِّ ، قَالَ : أَتَيْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ ، فَقُلْتُ لَهُ : حَدَّثْنَا مِمَّا سَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَلْقَى إِلَيَّ صَحِيفَةً ، فَقَالَ : هَذَا مَا كَتَبَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : فَتَنْظَرْتُ فِيهَا فَإِذَا فِيهَا : إِنَّ أَبَا بَكْرٍ الصِّدِّيقَ قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ عَلَّمَنِي مَا أَقُولُ إِذَا أَصْبَحْتُ وَإِذَا أَمْسَيْتُ ، فَقَالَ : يَا أَبَا بَكْرٍ قُلْ : اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

¹ Əhməd, 4785; Əbu Davud, 5076. Hədis səhihdir. Bax: Mişkətul-Məsabih, 2397.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

رَبِّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكُهُ ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي ، وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَشِرْكِهِ ، وَأَنْ أَقْتَرِفَ عَلَى نَفْسِي سُوءًا أَوْ أُجْرَهُ إِلَى مُسْلِمٍ .

Rəvayət edilir ki, Əbu Rəşid əl-Hubrani رحمته demişdir: “Mən Abdullah ibn Amr ibn əl-Asın yanına gəlib ona dedim: “Mənə Allah Elçisindən ﷺ eşitdiyən bir şey danışa bilərsənmi?” O, bir yazı çıxardı və dedi: “Bu, Allah Elçisinin ﷺ mənim üçün yazdırdığı bir şeydir”. Yazılana baxdım, orada bunlar yazılmışdı: “Əbu Bəkr əs-Siddiq dedi: “Ey Allahın Elçisi, səhər və axşam demək üçün mənə bir şey öyrət”. O dedi: “Ey Əbu Bəkr, belə de: “Qeybdə və aşkarda olanı, göyləri və yeri yaradan, Bilən Allahım! Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! Hər şeyin Rəbbi və Hökmdarı! Nəfsimin şərindən, şeytanın şərindən və şirkindən, özümə pislik etməkdən, yaxud onu bir müsəlmana yetirməkdən Sənə sığınırım!”¹

۹۰ - بِسْمِ اللّٰهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْاَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

90. Bismillə:hilləzi: lə: yədurru məa ismihi şey un fil-ərđi va lə: fis-səmə:i va huvəs-səmi:ul-ali:m!

90. Adı dilə gətirilərkən yərdə və səmalarda hec bir şeyin zərər verə bilməyəcəyi Allahın adı ilə! O, Eşidən və Biləndir! (üç dəfə).

أَبَانَ بْنِ عَثْمَانَ ، يَقُولُ : سَمِعْتُ عُثْمَانَ يَعْنِي ابْنَ عَفَّانَ ، يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : مَنْ قَالَ بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ ، فِي الْأَرْضِ ، وَلَا فِي السَّمَاءِ ، وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ، ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ، لَمْ تُصِبهُ فَجَاءَةٌ ، وَثَلَاثَ مَرَّاتٍ ، لَمْ تُصِبهُ فَجَاءَةٌ بَلَاءٌ ، حَتَّى يُصْبِحَ ، وَمَنْ قَالَهَا حِينَ يُصْبِحُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ، لَمْ تُصِبهُ فَجَاءَةٌ ،

¹ət-Tirmizi, 3529, 3873. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 7813.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

بَلَاءَ حَتَّى يُمَسِّيَ ، وَقَالَ : فَأَصَابَ أَبَانَ بْنَ عُمَانَ ، الْفَالِجُ ، فَجَعَلَ الرَّجُلُ الَّذِي سَمِعَ مِنْهُ الْحَدِيثَ يَنْظُرُ إِلَيْهِ ، فَقَالَ لَهُ : مَا لَكَ تَنْظُرُ إِلَيَّ ؟ فَوَاللَّهِ مَا كَذَبْتُ عَلَى عُمَانَ وَلَا كَذَبَ عُمَانُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَلَكِنَّ الْيَوْمَ الَّذِي أَصَابَنِي فِيهِ مَا أَصَابَنِي غَضِبْتُ فَتَسَبَّحْتُ أَنْ أَقُولَهَا

Rəvayət edilir ki, Əbən ibn Osman رضي الله عنه demişdir: “Eşitdim ki, Osman ibn Affan Peyğəmbərin صلى الله عليه وسلم belə dediyini eşitmişdir: “Kim bunu üç dəfə “Adı dilə gətirilərkən yerdə və səmalarda heç bir şeyin zərər verə bilməyəcəyi Allahın adı ilə! O, Eşidən və Biləndir!”- desə, səhərə kimi ona qəflətən bir müsibət gəlməz və kim də səhərə çıxdıqda, bunu üç dəfə desə, axşama kimi ona qəflətən bir müsibət gəlməz”. Bir gün Əbən ibn Osman iflic oldu. Bu zaman hədisi dinləyən adam ona baxmağa başladı. Bunu görən Əbən dedi: “Nə üçün mənə belə baxırsan? Allaha and olsun ki, mən Osmanın adından yalan danışmamışam. Osman da Peyğəmbərin صلى الله عليه وسلم adından yalan danışmayıb, lakin bu gün mənim başıma gələnələr gəldi. (İflic olduğum gün) mən hirsələnmişdim və bu duanı oxumağı unuttum”.¹

٩١ - رَضِيْتُ بِاللَّهِ رَبًّا ، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا ، وَبِمُحَمَّدٍ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) نَبِيًّا

91. Radi:tu billə:hi Rabbən, va bil-islə:mi di:nən, va bi Muhəmmədin (sallalla:hu aleyhi və səlləm) nəbiyyən!

91. Allahın Rəbb, İslamın din və Muhəmmədin صلى الله عليه وسلم peyğəmbər olduğundan razıyam!

عَنِ الْمُتَنَبِّئِ، صَاحِبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَكَانَ يَكُونُ بِإِفْرِيقِيَّةَ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ

¹ Əbu Davud, 5088, 5090. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 6426.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ قَالَ إِذَا أَصْبَحَ: رَضِيْتُ بِاللَّهِ رَبًّا، وَبِالإِسْلَامِ دِينًا، وَبِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا، فَأَنَا الزَّعِيمُ لَأَخُذَ بِيَدِهِ حَتَّى أَدْخِلَهُ الْجَنَّةَ.

Allah Elçisinin ﷺ səhabəsi əl-Munzir Afrikada olanda belə demişdir: “Mən Allah Elçisinin ﷺ belə buyurduğunu eşitdim: “Kim səhər: “Allahın Rəbb, İslamın din və Muhəmmədin peyğəmbər olduğundan razıyam!”- deyərsə, əlindən tutaraq onu Cənnətə daxil etməyimə zəmin dururam”.¹

۹۲ - يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيْثُ أَصْلِحْ لِيْ شَأْنِيْ كُلَّهُ وَلَا تَكِلْنِيْ إِلَى نَفْسِيْ طَرْفَةَ عَيْنٍ

92. Yə: Həyyu, yə: Qayyu:m! Birahmətikə əstəği:su, əslih li: şə'ni: kulləhu və lə: təkilni: ilə: nəfsi: tarfətə aynin!

92. Ey əbədi Yaşayan, ey Qəyyum (kainatı yaradan və onu idarə edən, bəndələrinin işlərini yoluna qoyan və onları qoruyan) mərhəmətinlə kömək diləyirəm! Mənim bütün işlərimi yoluna qoy! Məni bir göz qırpmı belə başlı-başına buraxma!

أَنَّسَ بْنَ مَالِكٍ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِفَاطِمَةَ: مَا يَمْنُوكَ أَنْ تَسْمَعِي مَا أَوْصِيكَ بِهِ أَنْ تَقُولِي إِذَا أَصْبَحْتَ، وَإِذَا أَمْسَيْتِ: يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيْثُ، أَصْلِحْ لِيْ شَأْنِيْ كُلَّهُ، وَلَا تَكِلْنِيْ إِلَى نَفْسِيْ طَرْفَةَ عَيْنٍ.

Rəvayət edilir ki, Ənəs ibn Malik ﷺ demişdir: “Allah Elçisi ﷺ Fatiməyə belə dedi: “Mənim sənə vəsiyyəət etdiyimi dinləyə-rək səhər və axşam belə deməyinə nə mane olur? “Ey (əbədi) Yaşayan, ey Qəyyum (kainatı yaradan və onu idarə edən,

¹ ət-Tabərani “Mucəmul-Kəbir” 17225. Hədis həsən li-ğeyrihidir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 2686; Səhih ət-Tərgib vət-Tərhib, 657.

bəndələrinin işlərini yoluna qoyan və onları qoruyan) mərhəmətinlə kömək diləyirəm! Mənim bütün işlərimi yoluna qoy! Məni bir göz qırpmı belə başlı-başına buraxma!"¹

۹۳ - أَصْبَحْنَا عَلَى فِطْرَةِ الْإِسْلَامِ، وَعَلَى كَلِمَةِ الْإِخْلَاصِ، وَعَلَى دِينِ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)، وَعَلَى مِلَّةِ أَبِينَا إِبْرَاهِيمَ، حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

93. Əsbəhnə: alə: fitratil-islə:m,² va alə: kəlimətil-ixlə:s, va alə: di:ni nəbiyyinə: Muhəmmədin (sallalla:hu aleyhi va səlləm) va alə: milləti əbi:nə: İbra:hi:m, həni:fən muslimən va mə:kə:nə minəl-muşriki:n!

93. İslam fitrətində, ixlas kəlməsində, Peyğəmbərimiz Muhəmmədin ﷺ dinində, hənif (tək Allaha ibadət edən), müsəlman olan və müşriklərdən olmayan atamız İbrahimin millətində olaraq səhərə çıxdıq!

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِيزَى ، عَنْ أَبِيهِ : أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ إِذَا أَصْبَحَ ، وَإِذَا أَمَسَ : أَصْبَحْنَا عَلَى فِطْرَةِ الْإِسْلَامِ ، وَعَلَى كَلِمَةِ الْإِخْلَاصِ ، وَعَلَى دِينِ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَعَلَى مِلَّةِ أَبِينَا إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا مُسْلِمًا ، وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ.

Abdur-Rahmən ibn Əbzə ﷺ rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ sabahladıqda və axşamladıqda belə deyərdi: “İslam fitrətində, ixlas kəlməsində, Peyğəmbərimiz Muhəmmədin ﷺ dinində, hənif (ixlasla Allaha ibadət edən), müsəlman olan və

¹ əl-Hakim, 2000. Hədis həsəndir. Bax: Səhih ət-Tərgib vat-Tərhib, 661.

² Axşam isə: (Əsbəhnə: alə: fitratil-islə:m) əvəzinə (Əmseynə: alə: fitratil-islə:m...) deyilir.

müşriklərdən olmayan atamız İbrahimin millətində olaraq səhərə çıxdıq!”¹

۹۴ - سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ

94. Subhə:n-Alla:hi və bihəmdihi!

94. Allah pak və müqəddəsdir, Ona həmd olsun! (yüz dəfə).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « مَنْ قَالَ حِينَ يُصْبِحُ وَحِينَ يُمَسِّي سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ مِائَةً مَرَّةٍ. لَمْ يَأْتِ أَحَدٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِأَفْضَلَ مِمَّا جَاءَ بِهِ إِلَّا أَحَدٌ قَالَ مِثْلَ مَا قَالَ أَوْ زَادَ عَلَيْهِ ». «

Rəvayət edilir ki, Əbu Hureyra ؓ demişdir: “Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Kim səhər və axşam yüz dəfə “Allah pak və müqəddəsdir, Ona həmd olsun! – (Subhə:n-Alla:hi və bihəmdihi!)”- deyərsə, Qiyamət günü heç kəs onun gətirdiyindən fəzilətli heç bir şey gətirə bilməz. Yalnız bunu onun kimi və ya ondan çox deyən istisnadır”²

۹۵ - لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

95. Lə: ilə:hə illəlla:h vahdəhu lə: şəri:kə ləhu, ləhul-mulku və ləhul-həmdü və huvə alə: kulli şey in qadı:r!

95. Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, O, təkdir, Onun şəriki yoxdur! Mülk Onundur və həmd Onadır! O, hər şeyə Qadirdir! (səhər bir dəfə).

عَنْ أَبِي عَيَّاشٍ الزُّرَقِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: « مَنْ قَالَ حِينَ يُصْبِحُ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

¹ Əhməd, 15363, 15400, 15437. Hədis səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 2989.

² Muslim, 4858, 7019.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

وَحَدُّهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، كَانَ لَهُ عَدْلٌ رَفِيعَةٌ مِنْ وَدَلِ إِسْمَاعِيلَ، وَحُطُّ عَنْهُ عَشْرُ حَطَبَاتٍ، وَرُفِعَ لَهُ عَشْرُ دَرَجَاتٍ، وَكَانَ فِي حِرْزٍ مِنَ الشَّيْطَانِ حَتَّى يُمَسِّيَ، وَإِذَا أَمْسَى فَمِثْلُ ذَلِكَ حَتَّى يُصْبِحَ». قَالَ: فَرَأَى رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا يَرَى النَّائِمُ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! إِنَّ أَبَا عَيَّاشٍ يَرُؤِي عَنكَ كَذَا وَكَذَا فَقَالَ: «صَدَقَ أَبُو عَيَّاشٍ».

Rəvayət edilir ki, Əbu Ayyəş əz-Zuraqi رضي الله عنه demişdir: “Allah Elçisi صلى الله عليه وسلم belə buyurdu: “Kim səhər (bir dəfə): “Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, O, təkdir, Onun şəriki yoxdur! Mülk Onundur və həmd Onadır! O, hər şeyə Qadir-dir!”- deyərsə, bu onun üçün İsmayıl övladından bir kölni azad etməyə bərabər olar. Həmçinin, onun on günahı silinər, on dərəcə yüksələr və o gün axşama qədər şeytandan qorunmuş olar. Axşam dedikdə də səhərə qədər bunları qazanmış olar”. Sonra bir nəfər Allah Elçisini صلى الله عليه وسلم yuxusunda görüb ondan soruşdu: “Ey Allahın Elçisi, Əbu Ayyəş səndən belə bir hədis rəvayət edir”. Allah Elçisi صلى الله عليه وسلم: “Əbu Ayyəş doğru söylədi!”- deyə buyurdu”.¹

96. Sübh və Məğrib namazından sonra on dəfə:

عَنْ أَبِي أُيُوبَ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَنْ قَالَ إِذَا أَصْبَحَ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحَدُّهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، عَشْرَ مَرَّاتٍ ، كُتِبَ لَهُ بِهِنَّ عَشْرُ حَسَنَاتٍ ، وَمُحِيَّ بِهِنَّ عَنْهُ عَشْرُ سَيِّئَاتٍ ، وَرُفِعَ لَهُ بِهِنَّ عَشْرُ دَرَجَاتٍ ، وَكُنَّ لَهُ عَدْلٌ عَتَاقَةٌ أَرْبَعِ رِقَابٍ ، وَكُنَّ لَهُ حَرَسًا مِنَ الشَّيْطَانِ حَتَّى يُمَسِّيَ ، وَمَنْ قَالَهُنَّ إِذَا صَلَّى الْمَغْرِبَ دُبُرَ صَلَاتِهِ فَمِثْلُ ذَلِكَ حَتَّى يُصْبِحَ .

Rəvayət edilir ki, Əbu Əyyub رضي الله عنه demişdir: “Allah Elçisi صلى الله عليه وسلم belə buyurdu: “Kim səhər on dəfə “Allahdan başqa ibadətə

¹ İbn Məcə, 3867, 4000. Hədis səhihdir. Bax: Mişkətul-Məsəbih, 2395.

layiq məbud yoxdur, O, təkdir, Onun şəriki yoxdur! Mülk Onundur və həmd Onadır! O, hər şeyə Qadirdir! – (Lə: ilə:hə illəlla:h vahdəhu lə: şəri:kə ləhu, ləhul-mulku va ləhul-həmdu va huvə alə: kulli şey in qadi:r!)”- desə, ona on savab yazılar, onun on günahı silinər, on dərəcə yüksələr, bu onun üçün dörd qulu azad etməyə bərabər olar, axşamadək də şeytandan qorunmuş olar. Kim bunları Məğrib namazının ardı ilə desə, səhərədək eyni şeylər olar”.¹

97. Səhər və axşam on dəfə:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ مَنْ قَالَهَا عَشْرَ مَرَّاتٍ حِينَ يُصْبِحُ كُتِبَ لَهُ بِهَا مِائَةٌ حَسَنَةٍ وَمُحِي عَنْهُ بِهَا مِائَةٌ سَيِّئَةٍ وَكَانَتْ لَهُ عَدْلٌ رَقَبَةٍ وَحَفِظَ بِهَا يَوْمَئِذٍ حَتَّى يُمْسِيَ وَمَنْ قَالَ مِثْلَ ذَلِكَ حِينَ يُمْسِي كَانَ لَهُ مِثْلُ ذَلِكَ

Əbu Hureyra ﷺ rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Kim səhər on dəfə: “Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, O, təkdir, Onun şəriki yoxdur! Mülk Onundur və həmd Onadır! O, hər şeyə Qadirdir! – (Lə: ilə:hə illəlla:h vahdəhu lə: şəri:kə ləhu, ləhul-mulku va ləhul-həmdu va huvə alə: kulli şey in qadi:r!)”- deyərsə, ona yüz savab yazılar, yüz günahı silinər, onun üçün bir kölə azad etməyə bərabər olar və o gün axşama qədər (şeytandan) qorunar. Kim bunları axşam söyləyərsə, onun üçün bunun eynisi verilir”.²

¹ İbn Hibban, 2023. Hədis həsən səhihdir. Bax: Səhih ət-Tərgib vət-Tərhib, 474.

² Əhməd, 8704, 8719. Şueyb əl-Arnəvut isnadının əl-Buxari və Muslimin şərtlərinə əsasən səhih olduğunu bildirmişdir.

98. Gün ərzində yüz dəfə:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ فِي يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ كَانَتْ لَهُ عِدْلُ عَشْرِ رِقَابٍ وَكُتِبَ لَهُ مِائَةٌ حَسَنَةٍ وَمُحِيتَ عَنْهُ مِائَةٌ سَيِّئَةٍ وَكَانَتْ لَهُ حِرْزًا مِنَ الشَّيْطَانِ يَوْمَهُ ذَلِكَ حَتَّى يُمْسِيَ وَلَمْ يَأْتِ أَحَدٌ بِأَفْضَلَ مِمَّا جَاءَ إِلَّا رَجُلٌ عَمِلَ أَكْثَرَ مِنْهُ.

Əbu Hureyra ﷺ rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ belə buyurmuşdur: “Kim gün ərzində yüz dəfə: “Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, O, təkdir, Onun şəriki yoxdur. Mülk Onundur və həmd Onadır! O, hər şeyə Qadirdir! – (Lə: ilə:hə illəlla:h vahdəhu lə: şəri:kə ləhu, ləhul-mulku va ləhul-həmdu va huvə alə: kulli şey in qadi:r!)”- deyərsə, on kölə azad etmiş sayılar, üstəlik ona yüz savab yazılar və onun yüz günahı silinər, (bundan başqa bu dualar) həmin gün axşama qədər onu şeytandan qoruyar və (bu duanı) ondan çox deyən kimsə istisna olmaqla heç kəs onun gətirdiyindən üstün başqa bir şey gətirə bilməz”.¹

۹۹ - لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

99. Lə: ilə:hə illəlla:hu, vahdəhu lə: şəri:kə ləhu, ləhul-mulku va ləhul-həmdu, yuhyi: va yumi:tu va huvə alə: kulli şey in qadi:r!

99. Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, O, təkdir, Onun şəriki yoxdur! Mülk Onundur və həmd Onadır!

¹ əl-Buxari, 5923, 6403.

Dirildir və öldürür! O, hər şeyə Qadirdir! (səhər və axşam on dəfə).

عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: مَنْ قَالَ حِينَ يُصْبِحُ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، عَشْرَ مَرَّاتٍ، كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ وَاحِدَةٍ قَالَهَا عَشْرَ حَسَنَاتٍ، وَحَطَّ اللَّهُ عَنْهُ بِهَا عَشْرَ سَيِّئَاتٍ، وَرَفَعَهُ اللَّهُ بِهَا عَشْرَ دَرَجَاتٍ، وَكَانَ لَهُ كَعَشْرِ رِقَابٍ، وَكَانَ لَهُ مَسْلِحَةٌ مِنْ أَوَّلِ النَّهَارِ إِلَى آخِرِهِ، وَلَمْ يَعْمَلْ يَوْمَئِذٍ عَمَلًا يَقْهَرُهُنَّ، فَإِنْ قَالَ حِينَ يُمْسِي، فَمِثْلُ ذَلِكَ.

Əbu Əyyub əl-Ənsari ﷺ rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ belə buyurmuşdur: “Kim səhər açıldıqda on dəfə: “Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, O, təkdir, Onun şəriki yoxdur! Mülk Onundur və həmd Onadır! Dirildir və öldürür! O, hər şeyə Qadirdir! – (Lə: ilə:hə illəlla:hu, vah-dəhu lə: şəri:kə ləhu, ləhul-mulku va ləhul-həmdü, yuhyi: va yumi:tu va huvə alə: kulli şey in qadi:r!)”- deyərsə, Allah bu zikrin hər birinə görə ona on savab yazar, on günahını silər, on dərəcə yüksəldər, ona on qul azad etmək savabı verilər, bu sözlər günün əvvəlindən sonunadək onu qoruyan silahlı dəstə olar, bu əməl o gün edilən əməllərdən ən üstünü olar. Bunu axşam deyərsə, eyni savaba nail olar”.¹

100. Məğribdan sonra on dəfə:

عَنْ عُمَارَةَ بْنِ شَيْبَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، عَشْرَ مَرَّاتٍ عَلَى إِثْرِ الْمَغْرِبِ، بَعَثَ

¹ Əhməd, 23401, 23614. Hədisin isnadı səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 114.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

اللَّهُ لَهُ مَسَلِحَةٌ يَحْفَظُونَهُ مِنَ الشَّيْطَانِ حَتَّى يُصْبِحَ، وَكَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِهَا عَشْرَ حَسَنَاتٍ مُوجِبَاتٍ وَمَحَى عَنْهُ عَشْرَ سَيِّئَاتٍ مُؤِيقَاتٍ وَكَانَتْ لَهُ بِعَدْلِ عَشْرِ رِقَابٍ مُؤِمِّنَاتٍ».

Rəvayət edilir ki, Uməra ibn Şəbib رضي الله عنه demişdir: “Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Kim məğribdən sonra on dəfə: “Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! O, təkdir! Onun şəriki yoxdur! Mülk Onundur və həmd Onadır! Dirildir və öldürür! O, hər şeyə Qadirdir! – (Lə: ilə:hə illəlla:hu, vahdəhu lə: şəri:kə ləhu, ləhul-mulku va ləhul-həmdu, yuhyi: va yumi:tu va huvə alə: kulli şey in qadi:r!)”- deyərsə, Allah səhərədək onu şeytandan qoruyan silahlı mühafizəçilər göndərir, onun üçün (Cənnəti) vacib edən on savab yazılar, onu həlak edən on günahı silinər və ona on mömin köləni azad etməyə bərabər savab verilər”.¹

١٠١ - لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَهُوَ الْحَمْدُ، وَيُحْيِي وَيُمِيتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

101. Lə: ilə:hə illəlla:hu vahdəhu lə: şəri:kə ləhu, ləhul-mulku va ləhul-həmdu, yuhyi: va yumi:tu, biyədihil-xayru va huvə alə: kulli şey in qadi:r!

101. Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, O, təkdir, Onun şəriki yoxdur! Mülk Onundur və həmd Ona məxsusdur! Dirildir və öldürür! Xeyir Onun Əlindədir! O, hər şeyə Qadirdir! - (Sübh namazından sonra yüz dəfə).

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ قَالَ فِي ذُبْرِ صَلَاةِ الْعَدَاةِ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ،

¹ ət-Tirmizi, 3534, 3877. Hədis həsəndir. Bax: Səhih Sunən ət-Tirmizi, 2800.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

وَحَدُّهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، وَيُحْيِي وَيُمِيتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ مِثْلَ مَرَّةٍ قَبْلَ أَنْ يُنْبِي رَجُلَيْهِ، كَانَ يَوْمَئِذٍ أَفْضَلَ أَهْلِ الْأَرْضِ عَمَلًا إِلَّا مَنْ قَالَ مِثْلَ مَا قَالَ أَوْ زَادَ عَلَى مَا قَالَ".

Əbu Umamə رضي الله عنه rəvayət edir ki, Allah Elçisi صلى الله عليه وسلم belə buyurdu: "Kim Sübh namazından sonra oturduğu halda yüz dəfə: "Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, O, təkdir, Onun şəriki yoxdur! Mülk Onundur və həmd Ona məxsusdur! Dirildir və öldürür! Xeyir Onun Əlindədir! O, hər şeyə Qadirdir! - (Lə: ilə:hə illəlla:hu vahdəhu lə: şəri:kə ləhu, ləhul-mulku va ləhul-həmdu, yuhyi: va yumi:tu, biyədihil-xayru va huvə alə: kulli şey in qadi:r!)"- deyərsə, o gün yer əhli arasında ən fəzilətli əməl etmiş sayılar, onun kimi və ya ondan artığını deyən istisnadır".¹

۱۰۲ - سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ: عَدَدَ خَلْقِهِ وَرِضًا نَفْسِهِ وَزِنَةَ عَرْشِهِ وَمِدَادَ كَلِمَاتِهِ

102. Subhə:n-Alla:hi va bihəmdihı, adədə xalqihı, va rıda:nəfsihı, va zinətə arşihı, va midə:də kəlimə:tihı!

102. Yaratdıqlarının sayı, Özünün razı olduğu, Ərşinin ağırlığı və kəlmələrinin çoxluğu qədər həmd edərək Allaha təriflər deyirik! - (səhər üç dəfə).

عَنْ جُوَيْرِيَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ مِنْ عِنْدِهَا بُكْرَةً حِينَ صَلَّى الصُّبْحَ وَهِيَ فِي مَسْجِدِهَا ثُمَّ رَجَعَ بَعْدَ أَنْ أَضْحَى وَهِيَ جَالِسَةٌ فَقَالَ « مَا زِلْتُ عَلَى الْحَالِ الَّتِي فَارَقْتُكَ عَلَيْهَا ». قَالَتْ نَعَمْ. قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « لَقَدْ قُلْتُ بَعْدَكَ أَرْبَعَ كَلِمَاتٍ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ لَوْ وَرَنْتَ بِمَا قُلْتَ مِنْذُ الْيَوْمِ لَوَزَنْتَهُنَّ سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ عَدَدَ خَلْقِهِ وَرِضًا نَفْسِهِ وَزِنَةَ عَرْشِهِ وَمِدَادَ كَلِمَاتِهِ ».

¹ ət-Tabərani "Mucəmul-Kəbir" 8001, 8075. Hədis həsəndir. Bax: Səhih ət-Tərgib vat-Tərhıb, 476.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

Cuveyriyə رضي الله عنها rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ səhər tezdən onun yanından Sübh namazını qılmaq üçün çıxmışdı. Cuveyriyə namaz qıldığı yerdə idi və Allah Elçisi ﷺ günəş çıxandan sonra qayıdana qədər orada oturmuşdu. O: “Hələ də səni tərək etdiyim vəziyyətdəsən?”- deyə soruşdu. Cuveyriyə: “Bəli”- deyə cavab verdi. O buyurdu: “Səndən ayrıldıqdan sonra üç dəfə dörd kəlmə söylədim. Onlar sənin bu gün söylədiklərinədən daha ağır gəlir: “Yaratdıqlarının sayı, Özünün razı olduğu, Ərşinin ağırlığı və kəlmələrinin çoxluğu qədər həmd edərək Allaha təriflər deyirik”.¹

۱۰۳ - اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا، وَرِزْقًا طَيِّبًا، وَعَمَلًا مُتَقَبَّلًا

103. Alla:hummə, inni: əs əlukə i'lmən nə:fian va rızqan tayyibən va amələn mutəqabbələn!

103. Allahım! Səndən faydalı elm, təmiz ruzi və qəbul olunan əməl diləyirəm! – (Sübh namazından sonra).²

۱۰۴ - أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ

104. Əstəğfirulla:hə va ətu:bu ileyhi!

104. Allahdan bağışlanma diləyirəm və Ona tövbə edirəm! (gün ərzində yüz dəfə).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ , قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنِّي لَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ فِي الْيَوْمِ مِئَةَ مَرَّةٍ .

¹ Muslim, 2726, 4905, 7088.

² 77-ci zikrə aid hədisdədir.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

Rəvayət edilir ki, Əbu Hureyra رضي الله عنه demişdir: “Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Mən hər gün Allahdan yüz dəfə bağışlanma diləyir və Ona tövbə edirəm”.¹

١٠٣ - أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ

105. Əu:zu bikəlimə:tillə:hit-tə:mmə:ti min şərri mə: xaləq!

105. Yaratdıqlarının şərindən Allahın tam kəlamlarına sığınırım! (axşam üç dəfə).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَنْ قَالَ إِذَا أَمْسَى ثَلَاثَ مَرَّاتٍ : أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ، لَمْ تَضُرَّهُ حُمَةٌ تَلِكَ اللَّيْلَةَ.

Rəvayət edilir ki, Əbu Hureyra رضي الله عنه demişdir: “Peyğəmbər ﷺ belə buyurdu: “Kim axşam vaxtı üç dəfə: “Yaratdıqlarının şərindən Allahın tam kəlamlarına sığınırım! – (Əu:zu bikəlimə:tillə:hit-tə:mmə:ti min şərri mə: xaləq!)”- deyərsə, həmin gecə ona əqrəb sancması zərər verməz”.²

30. Yatağa girərkən oxunan zikrlər

106. Əlləri cütləşdirib onların içinə üfürdükdən sonra ora əl-İxlas, əl-Fələq və ən-Nəs surələrini oxuyub bədənə sürtmək.

عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ كُلَّ لَيْلَةٍ جَمَعَ كَفَيْهِ ثُمَّ نَفَثَ فِيهِمَا فَقَرَأَ فِيهِمَا {قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ} وَ {قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ} وَ {قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ} ثُمَّ يَمَسُّحُ بِهِمَا مَا اسْتَطَاعَ مِنْ جَسَدِهِ يَبْدَأُ بِهِمَا عَلَى رَأْسِهِ وَوَجْهِهِ وَمَا أَقْبَلَ مِنْ جَسَدِهِ يَفْعَلُ ذَلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ.

¹ İbn Məcə, 3815. Hədis həsən səhihdir. Bax: Səhih İbn Məcə, 3076.

² Əhməd, 7885, 7898. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 6472.

Rəvayət edilir ki, Aişə رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا demişdir: “Peyğəmbər ﷺ hər gecə vaxtı yatağına uzandıqda əllərini cütləşdirib onların içinə üfürər, sonra ora (şərdən qoruyan surələri) – əl-İxlas, əl-Fələq və ən-Nəs surələrini oxuyar, daha sonra isə əllərini baş və üz nahiyəsindən başlayaraq bacardığı qədər bədəninin hər yerinə sürtərdi. Beləcə, o, bunu üç dəfə təkrar edərdi”.¹

107. Yatağa uzananda Ayətul-Kursini (əl-Bəqərə, 255) oxumaq.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ وَكَلَّمَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحِفْظِ زَكَوَاتِ رَمَضَانَ ، فَأَتَانِي آتٍ فَجَعَلَ يَحْتُو مِنْ الطَّعَامِ ، فَأَخَذْتُهُ ، وَقُلْتُ وَاللَّهِ لَأَرْفَعَنَّكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . قَالَ إِنِّي مُحْتَاجٌ ، وَعَلَيَّ عِيَالٌ ، وَلِي حَاجَةٌ شَدِيدَةٌ . قَالَ فَخَلَيْتُ عَنْهُ فَأَصْبَحْتُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « يَا أَبَا هُرَيْرَةَ مَا فَعَلَ أَسِيرُكَ الْبَارِحَةَ » . قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ شَكَأ حَاجَةٌ شَدِيدَةٌ وَعِيَالًا فَرَحِمْتُهُ ، فَخَلَيْتُ سَبِيلَهُ . قَالَ « أَمَا إِنَّهُ قَدْ كَذَبَكَ وَسَيَعُودُ » . فَعَرَفْتُ أَنَّهُ سَيَعُودُ لِقَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّهُ سَيَعُودُ . فَرَصَدْتُهُ فَجَاءَ يَحْتُو مِنَ الطَّعَامِ فَأَخَذْتُهُ فَقُلْتُ لَأَرْفَعَنَّكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ . قَالَ دَعْنِي فَإِنِّي مُحْتَاجٌ ، وَعَلَيَّ عِيَالٌ لَا أَعُودُ ، فَرَحِمْتُهُ ، فَخَلَيْتُ سَبِيلَهُ فَأَصْبَحْتُ ، فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « يَا أَبَا هُرَيْرَةَ ، مَا فَعَلَ أَسِيرُكَ » . قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ شَكَأ حَاجَةٌ شَدِيدَةٌ وَعِيَالًا ، فَرَحِمْتُهُ فَخَلَيْتُ سَبِيلَهُ . قَالَ « أَمَا إِنَّهُ قَدْ كَذَبَكَ وَسَيَعُودُ » . فَرَصَدْتُهُ الثَّلَاثَةَ فَجَاءَ يَحْتُو مِنَ الطَّعَامِ ، فَأَخَذْتُهُ فَقُلْتُ لَأَرْفَعَنَّكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، وَهَذَا آخِرُ ثَلَاثِ مَرَّاتٍ أَتَيْتُكَ تَزْعُمُ لَا تَعُودُ ثُمَّ تَعُودُ . قَالَ دَعْنِي أَعْلَمْتُكَ كَلِمَاتٍ يَنْفَعُكَ اللَّهُ بِهَا . قُلْتُ مَا هُوَ قَالَ إِذَا أُوْتِيَ إِلَى فِرَاشِكَ فَاقْرَأْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ {اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ} حَتَّى تَخْتِمَ الْآيَةَ ، فَإِنَّكَ لَنْ يَزَالَ عَلَيْكَ مِنَ اللَّهِ حَافِظٌ وَلَا يَفْرِيَنَّكَ شَيْطَانٌ حَتَّى تُصْبِحَ . فَخَلَيْتُ سَبِيلَهُ فَأَصْبَحْتُ ، فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « مَا فَعَلَ أَسِيرُكَ الْبَارِحَةَ » . قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ زَعَمَ أَنَّهُ يُعَلِّمُنِي كَلِمَاتٍ ، يَنْفَعُنِي اللَّهُ بِهَا ، فَخَلَيْتُ سَبِيلَهُ . قَالَ « مَا هِيَ » . قُلْتُ قَالَ لِي إِذَا أُوْتِيَ إِلَى فِرَاشِكَ فَاقْرَأْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ مِنْ أَوَّلِهَا حَتَّى تَخْتِمَ {اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ

¹ əl-Buxari, 4630, 5017.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

الْقِيَوْمِ} وَقَالَ لِي لَنْ يَزَالَ عَلَيْكَ مِنَ اللَّهِ حَافِظٌ وَلَا يَفْرَبُكَ شَيْطَانٌ حَتَّى تُصْبِحَ ، وَكَأَنُوا أَحْرَصَ شَيْءٍ عَلَى النَّخِيرِ . فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «أَمَّا إِنَّهُ قَدْ صَدَقَكَ وَهُوَ كَذُوبٌ ، تَعْلَمُ مَنْ تُخَاطَبُ مِنْذُ ثَلَاثِ لَيَالٍ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ» . قَالَ لَا . قَالَ «ذَاكَ شَيْطَانٌ» .

Rəvayət edilir ki, Əbu Hureyra ﷺ demişdir: “Bir dəfə Peyğəmbər ﷺ Ramazan ayında yığılmış zəkati qoruyub saxlamağı mənə tapşırdı. Bu əsnada bir nəfər yanıma gəldi və ərzaqdan ovuclayıb qabına yığmağa başladı. Mən onu yaxalayıb dedim: “Vallahı, mən səni mütləq Peyğəmbərin ﷺ yanına aparacağam”. O yalvarıb: “Mən buna möhtacam, mənim külfətim var, özümün də (bu yeməyə) olduqca ehtiyacım var”– dedi, mən də onu buraxdım. Ertəsi gün Peyğəmbər ﷺ məndən soruşdu: “Ey Əbu Hureyra! Tutduğun əsir nə etdi?” Mən dedim: “Ey Allahın Elçisi! O mənə həm ehtiyaclı, həm də külfət sahibi olduğundan gileyləndi. Buna görə də mənim ona yazığım gəldi və onu buraxdım”. Peyğəmbər ﷺ dedi: “O sənə yalan danışmış və o yenə qayıdacaq”. Mən bilirdim ki, o qayıdacaq, çünki Peyğəmbər ﷺ: “...o yenə qayıdacaq”– deyərək xəbər vermişdi. Odur ki, pusquda durub onu gözlədim. O, yenə gəlib ərzaqdan ovuclayaraq qabına yığmağa başladı. Mən onu yaxalayıb dedim: “Səni hökmən Peyğəmbərin ﷺ yanına aparacağam”. O yalvarıb dedi: “Burax məni! Doğrudan da, mən buna möhtacam və mənim külfətim var. (Söz verirəm ki,) bir daha bura qayıtmayacağam”. Mənim ona yazığım gəldi və mən yenə onu buraxdım. Ertəsi gün Peyğəmbər ﷺ məndən soruşdu: “Ey Əbu Hureyra! Dünən tutduğun əsir nə etdi?” Mən dedim: “Ey Allahın Elçisi! O, mənə həm möhtac, həm də külfət

sahibi olduğundan giley-güzar elədi. Buna görə də mənim ona yazığım gəldi və mən onu buraxdım”. Peyğəmbər ﷺ dedi: “O sənə yalan danışdı və o yenə qayıdacaq”. Mən üçüncü dəfə pusquda dayanıb onu gözlədim. O, yenə gəlib ərzaqdan ovucayaraq qabına yığmağa başladı. Mən onu yaxalayıb dedim: “Mən səni hökmən Peyğəmbərin ﷺ yanına aparacağam. Artıq üçüncü dəfədir ki, sən qayıtmayacağına söz verir, sonra da qayıdırсан”. O yalvarıb dedi: “Məni buraxsan, sənə elə sözlər öyrədərəm ki, Allah onların vasitəsilə sənə fayda verər”. Mən: “O nə sözdür?” – deyə soruşdum. O dedi: “Yatağına uzananda Kürsü – **“Allah, Ondan başqa ilah yoxdur, əbədi Yaşayandır, bütün yaratdıqlarının Qəyyumudur...”** (əl-Bəqərə, 255) ayəsini axıra qədər oxu. Əgər bunu etsən, səhər yuxudan oyananadək sənın yanında Allahın təyin etdiyi gözətçi (bir mələk) durar və şeytan sənə yaxınlaşmaz”. Mən yenə onu buraxdım. Səhəri gün Peyğəmbər ﷺ məndən soruşdu: “Dünən tutduğun əsir nə etdi?” Mən dedim: “Ey Allahın Elçisi! O, Allahın izni ilə mənə faydası olacaq sözlər öyrədəcəyini söylədi və mən də onu buraxdım”. Peyğəmbər ﷺ: “Nədir o?” – deyə soruşdu. Mən dedim: “O mənə söylədi ki, yatağına uzananda Kürsü ayəsini – **“Allah, Ondan başqa ilah yoxdur, əbədi Yaşayandır, bütün yaratdıqlarının Qəyyumudur...”** – əvvəldən axıra qədər oxu. Əgər bunu etsən, səhər yuxudan oyananadək sənın yanında Allahın təyin etdiyi gözətçi (bir mələk) durar və şeytan sənə yaxınlaşmaz”. Səhabələr xeyirli işlərə ən çox can atan insanlar idi. Peyğəmbər ﷺ dedi: “O sənə doğru söylədi, halbuki özü qatı yalançıdır. Sən üç gecədir kiminlə söhbət

etdiyini bilirsənmi, ey Əbu Hureyra?" Mən: "Xeyr!" – deyə cavab verdikdə, Peyğəmbər ﷺ dedi: "Bu, şeytan idi!"¹

108. əl-Bəqərə surəsinin son iki ayəsini oxumaq.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ
 آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا تُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ (٢٨٥) لَا يَكْلَفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَهْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ (٢٨٦)

Əu:zu billə:hi minəş-şeyta:nir-raci:m

(285) Ə:mənər-rasu:lu bimə: unzilə ileyhi mir-Rabbih: val-mu'minu:n. Kullun ə:mənə billə:hi va mələ:ikətihi: va kutubih: va rusulih: lə: nufərriqu beynə əhədım mir-rusulih: va qa:lu səmi'nə: va əta'nə: ğufra:nəkə Rabbənə: va ileykəl-məsi:r. (286) Lə: yukəllifulla:hu nəfsən illə: vus'ahə: ləhə: mə: kəsəbət aleyhə: məktəsəbət, Rabbənə: lə: tuə:xiznə: in nəsi:nə: əv əxta'nə:, Rabbənə: va lə: təhmil aleynə: isran kəmə: həməltəhu: aləlləzi:nə min qablinə:, Rabbənə: va lə: tuhəmmilnə: mə: lə: ta:qatə lənə: bihi: va'fu annə: vağfirlənə: varhəmnə:, əntə məvlə:nə: fənsurnə: aləl-qavmil kə:firi:n!

(285) Peyğəmbər öz Rəbbindən ona nazil edilənə iman gətirdi, möminlər də iman gətirdilər. Hamısı Allaha, Onun mələklərinə, kitablarına və elçilərinə iman gətirdilər. Onlar dedilər: "Biz Onun elçiləri arasında fərqlənməyəcəyik!" Onlar

¹ əl-Buxari, 2144, 2311.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

dedilər: “Eşitdik və itaət etdik! Ey Rəbbimiz! Səndən bağışlanma diləyirik, dönüş də yalnız Sənədir!” (286) Allah hər kəsi yalnız onun qüvvəsi çatdığı qədər mükəlləf edər. Hər kəsin qazandığı xeyir yalnız onun özünə, qazandığı şər də yalnız öz əleyhinədir. “Ey Rəbbimiz, unutsaq və ya xəta etsək bizi cəzalandırma! Ey Rəbbimiz, bizdən əvvəlkilərə yüklədiyin kimi, bizə də ağır yük yükləmə! Ey Rəbbimiz, gücümüz çatmayan şeyi daşımağa bizi vadar etmə! Bizi əfv et, bizi bağışla və bizə rəhm et! Sən bizim Himayədarımızsan! Kafirləri məğlub etməkdə bizə yardım et!

عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْبَدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الْآيَاتَانِ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ مَنْ قَرَأَهُمَا فِي لَيْلَةٍ كَفَّتَاهُ»

Əbu Məsud əl-Bədri ﷺ rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ belə buyurdu: “Kim gecə “əl-Bəqərə” surəsinin son iki ayəsini oxuyarsa, bu, ona kifayət edər”.¹

١٠٩ - بِاسْمِكَ رَبِّي وَضَعْتُ جَنِّي، وَبِكَ أَرْفَعُهُ، إِنْ أَمْسَكَتَ نَفْسِي فَارْحَمْهَا وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا فَاحْفَظْهَا بِمَا تَحْفَظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ

109. Bismikə Rabbi: vada'tu cənbi: va bikə ərfəuhu. İn əmsəktə nəfsi: fərhməhə: va in ərsəltəhə: fəhfəzhə: bimə təhfəzu bihi ibə:dəkəs-sa:lihi:n!

109. Ey Rəbbim! Sənin adınla böyrümü yerə qoydum, Sənin sayəndə də qaldıraram. Ruhumu tutub saxlasan, ona rəhm

¹ əl-Buxari, 3707, 4008.

et! Onu buraxsan, əməlisaleh qullarını qoruduğun kimi onu da qoru!

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «إِذَا أَوَى أَحَدُكُمْ إِلَى فِرَاشِهِ فَلْيَنْقُضْ فِرَاشَهُ بِدَاخِلَةِ إِزَارِهِ، فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي مَا خَلْفَهُ عَلَيْهِ، ثُمَّ يَقُولُ بِاسْمِكَ رَبِّ وَضَعْتُ جَنْبِي، وَبِكَ أَرْفَعُهُ، إِنْ أَمْسَكَتَ نَفْسِي فَارْحَمْهَا، وَإِنْ أُرْسَلْتَهَا فَاحْفَظْهَا بِمَا تَحْفَظُ بِهِ الصَّالِحِينَ»

Əbu Hureyra رضي الله عنه rəvayət edir ki, Peyğəmbər صلى الله عليه وسلم belə buyurdu: “Sizdən biriniz yatağına uzanmaq istədikdə qoy izarının iç tərəfi ilə yatağına çırpınsın, çünki o, özündən sonra yatağına nəyin girdiyini bilmir. Sonra da belə desin: “Ey Rəbbim, Sənin adınla böyrümü yerə qoydum, Sənin sayəndə də onu qaldırırım. Ruhumu tutub saxlasan, ona rəhm et! Onu buraxsan, əməlisaleh qullarını qoruduğun kimi onu da qoru! – (Bismikə Rabbi: vada'tu cənbi: va bikə ərfauhu. İn əmsəktə nəfsi: fərhəmhə: va in ərəsəltəhə: fəhfəzhə: bimə təhfəzu bihi ibə:dəkəs-sa:lihi:n!)”¹

۱۱۰ - اللَّهُمَّ إِنَّكَ خَلَقْتَ نَفْسِي وَأَنْتَ تَوَفَّاهَا، لَكَ مَمَاتُهَا وَمَحَبَّاهَا، إِنْ أَحْيَيْتَهَا فَاحْفَظْهَا، وَإِنْ أَمَتَّهَا فَاعْفُ رُوحَهَا. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ

110. Alla:hummə, innəkə xaləqtə nəfsi:, va əntə təvəffə:hə:, ləkə məmə:tuhə: va məhyə:hə:, in əhyeytəhə: fəhfəzhə:, va in əməttəhə: fəğfir ləhə:, Alla:hummə, inni: əs əlukəl-a:fiyə!

110. Allahım, canımı Sən yaratdın, Sən də onu alacaqsan. Onu öldürmək də, diriltmək də Sənə məxsusdur. Onu dirilt-

¹ əl-Buxari, 5845, 6320.

sən, qoru, öldürsən, bağışla! Allahım, Səndən salamatlıq diləyirəm!

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ ، أَنَّهُ أَمَرَ رَجُلًا إِذَا أَخَذَ مَضْجَعَهُ قَالَ : اللَّهُمَّ إِنَّكَ خَلَقْتَ نَفْسِي ، وَأَنْتَ تَوَفَّاهَا ، لَكَ مَمَاتُهَا وَمَحْيَاهَا ، إِنْ أَحْيَيْتَهَا فَاحْفَظْهَا ، وَإِنْ أَمَتَّهَا فَاغْفِرْ لَهَا ، اللَّهُمَّ أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ ، فَقَالَ رَجُلٌ : سَمِعْتَ هَذَا مِنْ عُمَرَ ؟ فَقَالَ : مِنْ خَيْرٍ مِنْ عُمَرَ ، مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ .

Abdullah ibn Ömər رضي الله عنه bir kişiyə yatmaq üçün uzandıqda belə deməyi əmr etdi: “Allahım, canımı Sən yaratdın, Sən də onu alacaqsan. Onu öldürmək də, diriltmək də Sənə məxsusdur. Onu diriltsən, qoru, öldürsən, bağışla! Allahım, Səndən salamatlıq diləyirəm!” Kişi ona dedi: “Sən bunu Ömərdən eşitdin?” O dedi: “Ömərdən də xeyirli olan Allah Elçisindən ﷺ eşitdim”.¹

۱۱۱ - اللَّهُمَّ قِنِي عَذَابَكَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ

111. Alla:hummə, qini: azə:bəkə yəumə təb'asu ibə:dək!

111. Allahım, bəndələrinə dirildəcəyin gün məni Öz əzabından qoru!

عَنْ حَفْصَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَرُقُدَ وَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى تَحْتَ خَدِّهِ ثُمَّ يَقُولُ « اللَّهُمَّ قِنِي عَذَابَكَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ ». ثَلَاثَ مَرَارٍ .

Peyğəmbərin ﷺ zövcəsi Həfsə رضي الله عنها rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ yatağa uzanmaq istəyəndə sağ əlini yanağının altına

¹ Muslim, 4887, 7063; Əhməd, 5502.

qoyub üç dəfə belə deyərdi: “Allahım, bəndələrini dirildə-cəyin gün məni Öz əzabından qoru!”¹

۱۱۲ - بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ أَمُوتُ وَأَحْيَا

112. Bismikə, Alla:hummə əmu:tu və əhyə:!

112. Allahım, Sənin adınla ölür və dirilirəm!

عَنْ حُدَيْفَةَ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَنَامَ قَالَ « بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ أَمُوتُ وَأَحْيَا » .
وَإِذَا اسْتَيْقَظَ مِنْ مَنَامِهِ قَالَ « الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا ، وَإِلَيْهِ الشُّكُورُ » .

Rəvayət edilir ki, Huzeyfə ؓ demişdir: “Peyğəmbər ﷺ yatmaq istədikdə: “Allahım, Sənin adınla ölür və dirilirəm! – (Bismikə, Alla:hummə əmu:tu və əhyə:!)”, yuxudan oyan-dıqda isə: “Bizi öldürdükdən sonra dirildən Allaha həmd olsun! (Ölüb dirildikdən sonra isə) qayıdış Onadır! – (Əlhəm-dulillə:hilləzi: əhyə:nə: bə'də mə: əmə:tənə: va ileyhin-nuşu:r!)”- deyərdi”.²

113. Otuz dörd dəfə təkbir (Alla:hu Əkbər), otuz üç dəfə təsbih (Subhə:n-Allah) və otuz üç dəfə təhmid (Əlhəm-dulilləh) demək.

عَنْ عَلِيٍّ أَنَّ فَاطِمَةَ شَكَتْ مَا تَلَقَى مِنْ أَثَرِ الرَّحَا، فَأَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبِيًّا، فَأَنْطَلَقَتْ فَلَمْ تَجِدْهُ، فَوَجَدَتْ عَائِشَةَ، فَأَخْبَرَتْهَا، فَلَمَّا جَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَتْهُ عَائِشَةُ بِمَجِيءِ فَاطِمَةَ، فَجَاءَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْنَا، وَقَدْ أَخَذْنَا مَضَاجِعَنَا، فَذَهَبَتْ لِأَقْوَمٍ فَقَالَ: «عَلَى مَكَانِكُمْ». فَفَعَدَ بَيْنَنَا حَتَّى وَجَدْتُ بَرْدَ قَدَمِيهِ عَلَى صَدْرِي وَقَالَ: «أَلَا أَعْلَمُكُمْ خَيْرًا مِمَّا سَأَلْتُمَنِي إِذَا أَخَذْتُمَا

¹ Əbu Davud, 5045, 5047. Hədis səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 2703.

² əl-Buxari, 5849, 6324.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

مُضَاجِعَكُمْ كُجْرًا أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ، وَتُسَبِّحًا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَتَحْمَدًا ثَلَاثَةً وَثَلَاثِينَ، فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ مِنْ خَادِمٍ». قَالَ عَلِيُّ مَا تَرَكْتُهُ مِنْذُ سَمِعْتُهُ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. قِيلَ لَهُ وَلَا لَيْلَةً صَفِينٌ قَالَ وَلَا لَيْلَةً صَفِينٌ.

Əli عليه السلام rəvayət edir ki, Fatimə عليها السلام əl dəyirmanının onun əllərində iz buraxdığından şikayət etdi. Bir müddətdən sonra Peyğəmbərə صلى الله عليه وسلم bir neçə əsir gətirildilər. Fatimə bu əsirlərdən birini özünə köməkçi götürmək məqsədilə Peyğəmbərin صلى الله عليه وسلم yanına getdi, lakin onu evdə tapa bilmədi, Aişəni görüb nə istədiyini ona bildirdi. Peyğəmbər صلى الله عليه وسلم evə gəldikdə Aişə ona Fatimənin gəldiyini xəbər verdi. Bundan sonra Peyğəmbər صلى الله عليه وسلم bizə gəldi. Həmin vaxt biz artıq yatağımıza uzanmışdıq. Mən onu görəndə ayağa qalxmaq istədim, lakin o: “Qalxmayın!”- dedi və gəlib aramızda oturdu. Mən həтта onun soyuq ayaqlarının sinəmə toxunduğunu hiss etdim. O buyurdu: “Məndən istədiyinizdən daha xeyirlisini sizə öyrədimmi? Yatağınıza uzandığınız zaman otuz dörd dəfə “Alla:hu Əkbər”, otuz üç dəfə “Subhə:n-Allah” və otuz üç dəfə “Əlhəmdulilləh” deyin. Bu sizin üçün xidmətçidən daha xeyirli olar”.¹

۱۱۴ - اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَوَاتِ وَرَبَّ الْأَرْضِ وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ رَبَّنَا وَرَبَّ كُلِّ شَيْءٍ فَالِقَ الْحَبِّ وَالنَّوَى وَمُنزِلَ التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْفُرْقَانِ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ كُلِّ شَيْءٍ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهِ اللَّهُمَّ أَنْتَ الْأَوَّلُ فَلَيْسَ قَبْلَكَ شَيْءٌ وَأَنْتَ الْآخِرُ فَلَيْسَ بَعْدَكَ شَيْءٌ وَأَنْتَ الظَّاهِرُ فَلَيْسَ فَوْقَكَ شَيْءٌ وَأَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَيْسَ دُونَكَ شَيْءٌ أَقْضِ عَنَّا الدَّيْنَ وَأَغْنِنَا مِنَ الْفَقْرِ

114. Alla:hummə, Rabbəs-səmə:və:ti va Rabbəl-ərđi va Rabbəl-arşil-azi:m. Rabbənə: va Rabbə kulli şey in, fə:liqal-

¹ əl-Buxari, 3429, 3705.

həbbi van-nəvə:, munzilət-Təura:ti val-İnci:li val-Furqa:n. Əu:zu bikə min şərrı kulli şey in əntə ə:xizun binə:siyətihi. Alla:hummə, əntəl-əvvəlu fəleysə qabləkə şey un, va əntəl-ə:xiru fəleysə bə'dəkə şey un, va əntəz-za:hıru fəleysə fəu-qakə şey un, va əntəl-bə:tinu fəleysə du:nəkə şey un, iqdi annəd-deynə: va əğninə: minəl-fəqri!

114. Allahım! Səmələrin və yerin Rəbbi, böyük Ərşin Rəbbi, bizim Rəbbimiz və hər bir şeyin Rəbbi! Toxumu və çəyirdəyi cücərdib çatladan, Tövrətı, İncili və Furqanı nazil edən! Kəkilindən tutduğun (idarə etdiyın) hər bir şeyin şərindən Sənə sığınırım! Allahım, Sən Əvvəlsən, Səndən əvvəl heç nə yoxdur! Sən Axırsən, Səndən sonra heç nə yoxdur! Sən Zahırsən, Səndən üstə heç nə yoxdur! Sən Batınsən, Səndən iç üzə heç nə yoxdur! Borcumuzu ödə, bizi yoxsulluqdan qurtar!

عَنْ سُهَيْلٍ قَالَ كَانَ أَبُو صَالِحٍ يَأْمُرُنَا إِذَا أَرَادَ أَحَدُنَا أَنْ يَنَامَ أَنْ يَضْطَجِعَ عَلَى شِقِّهِ الْأَيْمَنِ ثُمَّ يَقُولُ «اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَوَاتِ وَرَبَّ الْأَرْضِ وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ رَبَّنَا وَرَبَّ كُلِّ شَيْءٍ فَالِقَ الْحَبِّ وَالنَّوَى وَمُنزِلَ التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْفُرْقَانِ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ كُلِّ شَيْءٍ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهِ اللَّهُمَّ أَنْتَ الْأَوَّلُ فَلَيْسَ قَبْلَكَ شَيْءٌ وَأَنْتَ الْآخِرُ فَلَيْسَ بَعْدَكَ شَيْءٌ وَأَنْتَ الظَّاهِرُ فَلَيْسَ فَوْقَكَ شَيْءٌ وَأَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَيْسَ دُونَكَ شَيْءٌ أَقْضِ عَنَّا الدَّيْنَ وَأَغْنِنَا مِنَ الْفَقْرِ». وَكَانَ يَرَوِي ذَلِكَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

Rəvayət edilir ki, Suheyl رضي الله عنه demişdir: “Əbu Salih bizdən birimiz yatağına girdikdə sağ tərəfi üstə uzanıb belə deməyi əmr edirdi: “Allahım! Səmələrin Rəbbi, yerin Rəbbi, böyük Ərşin Rəbbi, bizim Rəbbimiz və hər bir şeyin Rəbbi! Toxumu və çəyirdəyi cücərdib çatladan, Tövrətı, İncili və Furqanı nazil edən! Kəkilindən tutduğun (idarə etdiyın) hər bir şeyin

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

şərindən Sənə sığınırım! Allahım, Sən Əvvəlsən, Səndən əvvəl heç nə yoxdur! Sən Axırsan, Səndən sonra heç nə yoxdur! Sən Zahirsən, Səndən üstə heç nə yoxdur! Sən Batınsən, Səndən iç üzdə heç nə yoxdur! Borcumuzu ödə, bizi yoxsulluqdan qurtar!” O, bunu Əbu Hureyradan, o da Peyğəmbərdən ﷺ rəvayət edirdi”.¹

۱۱۵ - الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا، وَكَفَانَا، وَأَوَانَا، فَكَمْ مِمَّنْ لَا كَافِيَ لَهُ وَلَا مُؤَيِّ

115. Əlhəmdulillə:hilləzi: ət'amənə: va səqə:nə: va kəfə:nə: va ə:və:nə:, fəkəm mim-mən lə: kə:fiyə ləhu va lə: mu'viyə!

115. Bizi yedirdən, içirdən, qoruyan və bizə sığınacaq verən Allaha həmd olsun! Neçə-neçə şəxslər var ki, onların nə bir qoruyanı, nə də bir sığınacaq verəni var!

عَنْ أَنَسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ قَالَ « الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا وَكَفَانَا وَأَوَانَا فَكَمْ مِمَّنْ لَا كَافِيَ لَهُ وَلَا مُؤَيِّ ».

Ənəs ﷺ rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ yatağına girəndə belə deyərdi: “Bizi yedirdən, içirdən, qoruyan və bizə sığınacaq verən Allaha həmd olsun! Neçə-neçə şəxslər var ki, onların nə bir qoruyanı, nə də bir sığınacaq verəni var! – (Əlhəmdulillə:hilləzi: ət'amənə: va səqə:nə: va kəfə:nə: va ə:və:nə:, fəkəm mim-mən lə: kə:fiyə ləhu va lə: mu'viyə!)”.²

۱۱۶ - اللَّهُمَّ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكَهُ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَشَرِّهِ

¹ Muslim, 4888, 7064.

² Muslim, 4890, 7069.

116. Alla:hummə, a:liməl-ğaybi vaş-şəhə:dəti, fə:tiras-səmə:-və:ti val-ərd! Rabbə kulli şey in va məli:kəhu, əşhədu ən lə:ilə:hə illə: ənt! Əu:zu bikə min şərri nəfsi: va min şərriş-şeyta:ni va şirkihi!

116. Geybdə və aşkarda olanı Bilən, göyləri və yeri yaradan Allahım! Hər şeyin Rəbbi və Hökmdarı! Şəhadət edirəm ki, Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! Nəfsimin şərindən, şeytanın şərindən və şirkindən Sənə sığınırım!

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ أَبُو بَكْرٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ مُرِنِي بِشَيْءٍ أَقُولُهُ إِذَا أَصْبَحْتُ وَإِذَا أَمْسَيْتُ قَالَ « قُلِ اللَّهُمَّ عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّ كُلِّ شَيْءٍ وَمَلِيكَهُ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ نَفْسِي وَمِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ وَشَرِّكَهٖ قَالَ قُلْهُ إِذَا أَصْبَحْتَ وَإِذَا أَمْسَيْتَ وَإِذَا أَخَذْتَ مَضْجَعَكَ ».

Rəvayət edilir ki, Əbu Hureyra ﷺ demişdir: “Əbu Bəkr dedi: “Ey Allahın Elçisi, səhər və axşam demək üçün mənə bir şey öyrət”. Peyğəmbər ﷺ dedi: “De: “Geybdə və aşkarda olanı Bilən, göyləri və yeri yaradan Allahım! Hər şeyin Rəbbi və Hökmdarı! Şəhadət edirəm ki, Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! Nəfsimin şərindən, şeytanın şərindən və şirkindən Sənə sığınırım!” Bunu səhər və axşam olduqda, (bir də) yatağına girdikdə de!”¹

117. Hər gecə “əs-Səcdə” və “əl-Mulk” surələrini oxumaq

عَنْ جَابِرٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَنَامُ حَتَّى يَقْرَأَ: {الْم تَنْزِيلٌ} وَ: {تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ}. قَالَ أَبُو الزُّبَيْرِ: فَهُمَا يَفْضُلَانِ كُلِّ سُورَةٍ فِي الْقُرْآنِ بِسَبْعِينَ حَسَنَةً، وَمَنْ قَرَأَهُمَا كُتِبَ لَهُ بِهِمَا

¹ət-Tirmizi, 3392, 3720; Əbu Davud, 5067, 5069. Hədis səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 2763.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

سَبْعُونَ حَسَنَةً، وَرُفِعَ بِهِمَا لَهُ سَبْعُونَ دَرَجَةً، وَحُطَّ بِهِمَا عَنْهُ سَبْعُونَ خَطِيئَةً.

Rəvayət edilir ki, Cabir ﷺ demişdir: “Allah Elçisi ﷺ əs-Səcdə və əl-Mulk surələrini oxumayınca yatmazdı”. Rəvayətçi Əbu əz-Zubeyr deyir: “Bu iki surə Qurandakı hər bir surədən yetmiş savab üstündür. Kim bu iki surəni oxusa, bunun sayəsində ona yetmiş savab yazılar, onun üçün yetmiş dərəcə yüksələr və onun yetmiş günahı silinər”.¹

عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «سُورَةُ تَبَارَكَ هِيَ الْمَانِعَةُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ».

Rəvayət edilir ki, İbn Məsud ﷺ demişdir: “Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Təbərəkə (əl-Mulk) surəsi qəbir əzabından maneədir”.²

عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: يُؤْتَى الرَّجُلُ فِي قَبْرِهِ فَتَوْتَى رِجْلَاهُ فَيَقُولُ رِجْلَاهُ: لَيْسَ لَكُمْ عَلَيَّ مَا قَبِلِي سَبِيلٌ كَانَ يَقُومُ يَقْرَأُ بِي سُورَةَ الْمُلْكِ، ثُمَّ يُؤْتَى مِنْ قَبْلِ صَدْرِهِ أَوْ قَالَ بَطْنِهِ، فَيَقُولُ: لَيْسَ لَكُمْ عَلَيَّ مَا قَبِلِي سَبِيلٌ كَانَ يَقْرَأُ بِي سُورَةَ الْمُلْكِ، ثُمَّ يُؤْتَى رَأْسُهُ فَيَقُولُ: لَيْسَ لَكُمْ عَلَيَّ مَا قَبِلِي سَبِيلٌ كَانَ يَقْرَأُ بِي سُورَةَ الْمُلْكِ، قَالَ: فَهِيَ الْمَانِعَةُ تَمْنَعُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَهِيَ فِي التَّوْرَةِ سُورَةُ الْمُلْكِ، وَمَنْ قَرَأَهَا فِي لَيْلَةٍ فَقَدْ أَكْثَرَ وَأَطْيَبَ.

Rəvayət edilir ki, İbn Məsud ﷺ demişdir: “Kişi qəbrə qoyulduqda əzab ona ayaqları tərəfindən yaxınlaşdırılacaq. Ayaqları belə deyəcək: “Mən tərəfdən sizə yol yoxdur, çünki o, mənimlə qalxıb əl-Mulk surəsini oxuyurdu”. Sonra əzab ona

¹ əl-Buxari “Ədəbul-Mufrad” 1207; ət-Tirmizi, 2892, 3135. Hədis səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 585.

² Əbu Nueym əl-Əsbəhəni “Tabaqatul-Muhəddisin” 526. Hədis səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 1140.

sinəsi və ya qarnı tərəfdən yaxınlaşdırılacaq. Sinəsi və ya qarnı deyəcək: “Mən tərəfdən sizə yol yoxdur, çünki o, mənimlə əl-Mulk surəsini oxuyurdu”. Sonra başı tərəfindən yaxınlaşdırılacaq. Başı deyəcək: “Mən tərəfdən sizə yol yoxdur, çünki o, mənimlə əl-Mulk surəsini oxuyurdu”. Bu surə qəbir əzabından maneədir və o, Tövratda da əl-Mulk surəsidir. Kim onu gecə oxuyarsa, çox və gözəl əməl etmiş olar”.¹

əs-Səcdə surəsi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الم (۱) تَنْزِيلُ الْكِتَابِ لَأَرْبَابٍ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ (۲) أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا مَأْتَاهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ (۳) اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ (۴) يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يَعْرُجُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ (۵) ذَلِكَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ (۶) الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ مِنْ طِينٍ (۷) ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ (۸) ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُوحِهِ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ (۹) وَقَالُوا إِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ أَإِنَّا لَفِي خَلْقٍ حَدِيدٍ بَلْ هُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَافِرُونَ (۱۰) قُلْ يَتَوَفَّاكُم مَلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ (۱۱) وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُو رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ (۱۲) وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هَدَاهَا وَلَكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ (۱۳) فَذُوقُوا بِمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا إِنَّا نَسِينَاكُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ (۱۴) إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِرُوا بِهَا خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ (۱۵) تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ (۱۶) فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (۱۷) أَفَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا كَمَنْ كَانَ فَاسِقًا لَّا يَسْتَوُونَ (۱۸) أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوَىٰ نُزُلًا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (۱۹) وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا فَمَأْوَاهُمْ النَّارُ كُلَّمَا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا أُعِيدُوا فِيهَا وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا

¹ əl-Hakim, 3839. Hədis həsəndir. Bax: Səhih ət-Tərgib vat-Tərhib, 1475.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

عَذَابَ النَّارِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ (۲۰) وَلَنذِيقَنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَلِيمِ الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ (۲۱) وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ (۲۲) وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَائِهِ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَنِي إِسْرَائِيلَ (۲۳) وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أُمَّةً يَهْتَدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ (۲۴) إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يُفَصِّلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ (۲۵) أُولَئِكَ يَهْدِي لَهُمْ كَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسَاكِينِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ أَفَلَا يَسْمَعُونَ (۲۶) أُولَئِكَ يَرَوْنَ أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ أَفَلَا يُبْصِرُونَ (۲۷) وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْفَتْحُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (۲۸) قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ (۲۹) فَأَعْرَضَ عَنْهُمْ وَانْتَظَرِ إِنَّهُمْ مُنْتَظَرُونَ (۳۰)

Bismillə:hir-Rahmə:nir-Rahi:m

1. Əlif, Lə::m, Mi::m.
2. Tənzi:lul-kitə:bi lə: raybə fi:hi mir-Rabbil-a:ləmi:n.
3. Əm yəqu:lu:nəf-təra:h, bəl huval-haqqu mir-Rabbikə litun-zira qavməm-mə: ətə:hum-min-nəzi:rim-min qablikə ləal-ləhum yəhtədu:n.
4. Alla:hulləzi xaləqas-səmə:və:ti val-ərda va mə: beynə-humə: fi: sittəti əyyə:min summəs-təvə: aləl-arş, mə: ləkum-min du:nihi: min valiyyin va lə: şəfi:, əfələ: tətəzəkkəru:n.
5. Yudəbbirul-əmra, minəs-səmə:i iləl-ərđi, summə yə'rucu ileyhi fi: yəuvmin kə:nə miqdə:ruhu: əlfə sənətim-mimmə: təuddu:n.
6. Zə:likə a:limul-ğaybi vaş-şəhə:dətil-azi:zur-rahi:m.
7. Əlləzi: əhsənə kullə şey in xaləqahu: va bədəə xalqal-insə:ni min ti:n.
8. Summə cəalə nəsləhu: min sulə:lətim-mim-mə:im-məhi:n.
9. Summə səvvə:hu va nəfəxa fi:hi mir-ru:hihi: va cəalə ləku-mus-səm'a val-əbsa:ra val-əf idəh. Qali:ləm-mə: təşkurə:n.
10. Va qa:lu: əizə: daləlnə: fil-ərđi əinnə: ləfi: xalqin cədi:d.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

Bəl hum bi-liqa:i Rabbihim kə:firu:n.

11. Qul yətəvaffə:kum-mələkul-məutilləzi: vukkilə bikum summə ilə: Rabbikum turcə'u:n.

12. Va ləv təra: izil-mucrimu:nə nə:kisu: ruu:sihim i'ndə Rabbihim, Rabbənə: əbsarnə: va səmi'nə: fərqi'nə: nə'məl sa:lihən innə: mu:qinu:n.

13. Va ləv şi'nə: ləə:teynə: kullə nəfsin hudə:hə: va lə:kin həqqal-qaulu minni: ləəmlə-ənnə cəhənnəmə minəl-cinnəti van-nə:si əcməi':n.

14. Fəzu:qu: bimə: nəsi:tum liqa:ə yəuvmikum hə:zə: innə: nəsi:nə:kum va zu:qu: azə:bəl-xuldi bimə: kuntum tə'məlu:n.

15. İnnəmə: yu'minu biə:yə:tinəl-ləzi:nə izə: zukkuru: bihə: xarru: succədən va səbbəhu: bihəmdi Rabbihim va hum lə: yəstəkbiru:n.

16. Tətəcə:fə: cunu:buhum anil-məda:cii' yəd'u:nə Rabbəhum xaufən va taməan va mimmə: razəqnə:hum yunfiqun.

17. Fələ: tə'ləmu nəfsum mə: uxfiyə ləhum-min qurrati ə'yunin cəzə:əm bimə: kə:nu: yə'məlu:n.

18. Əfəmən kə:nə mu'minən kəmən kə:nə fə:siqan, lə: yəstəvu:n.

19. Əmməlləzi:nə ə:mənu: va amilus-sa:lihə:ti fələhum cənnə:tul-mə'və: nuzuləm bimə: kə:nu: yə'məlu:n.

20. Va əmməlləzi:nə fəsəqu: fəmə'və:humun-nə:r, kulləmə: əra:du: əy-yəxrucu: minhə: ui':du: fi:hə: va qi:lə ləhum zu:qu: azə:bən-nə:rilləzi: kuntum bihi: tukəzzibu:n.

21. Valənuzi:qannəhum-minəl-azə:bil-ədnə: du:nəl-azə:bil-əkbari ləalləhum yərciu':n.

22. Va mən əzləmu mimmən zukkura biə:yə:ti Rabbihi: sum-

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

mə ə'rada anhə:, innə: minəl-mucrimi:nə muntəqimu:n.

23. Va ləqad ə:teynə: mu:səl-kitə:bə fələ: təkun fi: miryətım mil liqa:ihi: va cəalnə:hu hudəl-libəni: İsrə:i:l.

24. Va cəalnə: minhum əimmətəy-yəhdu:nə biəmrinə: ləm-mə: sabəru: va kə:nu: biə:yə:tinə: yu:qinu:n.

25. İnnə Rabbəkə huvə yəfsilu beynəhum yəuvməl-qiyə:məti fi:mə: kə:nu: fi:hi yəxtəlifu:n.

26. Əvaləm yəhdi ləhum kəm əhləkne: min-qablihim minəl-quru:ni yəmşu:nə fi: məsə:kinihim, innə fi: zə:likə ləə:yə:tin, əfələ: yəsməu'n.

27. Əvaləm yərav ənnə: nəsu:qul-mə:ə iləl-ərdil-curuzi fənuxricu bihi: zər'an tə'kulu minhu ən'a:muhum va ənfusu-hum, əfələ: yubsiru:n.

28. Va yəqu:lu:nə mətə: hə:zəl-fəthu in kuntum sa:diqi:n.

29. Qul yəvməl-fəthi lə: yənfəulləzi:nə kəfəru: i:mə:nuhum valə: hum yunzaru:n.

30. Fəə'rid anhum van-təzir, innəhum muntəziru:n.

Mərhəmətli və Rəhmli Allahın adı ilə!

(1) Əlif. Ləm. Mim. (2) Şübhə yoxdur ki, bu Kitabı aləmlərin Rəbbi olan Allah nazil etmişdir. (3) Ya da onlar: "Bunu özündən uydurmuşdur!" deyirlər. Xeyr, o, Rəbbindən nazil olan bir haqdır ki, səndən öncə xəbərdar edən peyğəmbər gəlməmiş hər hansı bir xalqı xəbərdar edəsən. Bəlkə də, onlar doğru yola yönələlər. (4) Göyləri, yeri və onların arasındakıları altı gündə yaradan, sonra da Ərşə ucalan Allahdır. Sizin Öndən başqa nə bir haminiz, nə də bir şəfaətçiniz vardır. Məgər düşünərək ibrət götürməyəcəksiniz? (5) O, göydən yerə qədər olan bütün işləri idarə edir. Sonra da bu

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

işlər sizin saydığınız illərdən min ilə bərabər olan bir gündə Ona doğru yüksəlir. (6) Qeybi və aşkarı Bilən, Qüdrətli və Rəhmlili olan Odur. (7) Hansı ki, yaratdığı hər şeyi gözəl biçimdə yaratmış, insanı ilk olaraq palçıqdan xəلق etmiş, (8) sonra onun nəslini bir damla dəyərsiz sudan əmələ gətirmiş, (9) sonra onu düzəldib müəyyən şəklə salmış və ona Öz ruhundan üfürmüş, sizə qulaqlar, gözlər və ürək vermişdir. Siz necə də az şükür edirsiniz! (10) Onlar deyirlər: “Biz torpağın içində yox olandan sonra yenidənmi yaradılacağıq?” Doğrusu, onlar öz Rəbbi ilə qarşılaşacaqlarını inkar edirlər. (11) De: “Sizə müvəkkil olan ölüm mələyi canınızı alacaq, sonra da Rəbbinizə qaytarılacaqsınız!” (12) Kaş ki, günahkarları öz Rəbbi qarşısında başlarını aşağı dikərək: “Ey Rəbbimiz! Biz gördük və eşitdik. Bizi geri qaytar ki, yaxşı işlər görək. Həqiqətən də, biz qəti inandıq!”- deyəndə görəydin! (13) Əgər Biz istəsəydik, hər kəsi doğru yola yönəldərdik. Lakin Mənim: “Cəhənnəmi mütləq bütün günahkar cin və insanlarla dolduracağam!” Sözüüm yerinə yetəcək. (14) Bu gününüzlə qarşılaşacağınızı unutduğunuza görə dadın əzabı! Doğrusu, Biz də sizi unutduq. Etdiyiniz əməllərə görə dadın əbədi əzabı! (15) Ayələrimizə ancaq o kəslər iman gətirirlər ki, ayələrimiz onlara xatırlanarkən təkəbbür göstərmədən səcdəyə qapanır, Rəbbinə həmd-səna ilə təriflər deyirlər. (16) Onlar gecə namazını qılmaq üçün böyürlərini yataqdan qaldırır, qorxu və ümid içində öz Rəbbinə yalvarır və onlara Verdiyimiz ruzilərdən Allah yolunda xərcləyirlər. (17) Etdikləri əməllərin mükafatı kimi onlar üçün gözlərinə sevinc gətirəcək nələr saxlandığını heç kəs bilmir. (18) Məgər

möminlə fasiq eynidirmi? Onlar eyni ola bilməzlər! (19) İman gətirib əməlisaleh olanları etdikləri əməllərə görə Məva bağlarında əbədi ziyafət gözləyir. (20) Fasiqlərə gəldikdə isə, onların sığınacağı yer od olacaqdır. Hər dəfə onlar oradan çıxmaq istədikdə yenidən ora qaytarılacaq və onlara: “Yalan saydığınız odun əzabını dadın!”- deyiləcəkdir. (21) Ən böyük əzabdan əvvəl Biz onlara mütləq kiçik əzabdan (dünya əzabından) daddıracağıq ki, bəlkə doğru yola qayıtsınlar. (22) Rəbbinin ayələri yadına salındıqdan sonra onlardan üz döndərən kəsdən daha zalım kim ola bilər? Şübhəsiz ki, Biz günahkarlardan intiqam alacağıq. (23) Biz Musaya Kitab vermişdik. Sən onunla görüşəcəyinə şübhə etmə. Biz onu İsrail oğullarına doğru yol göstərən rəhbər etmişdik. (24) Səbir etdiklərinə və ayələrimizə yəqinliklə inandıqlarına görə Biz əmrimizlə onlardan doğru yolu göstərən rəhbərlər təyin etmişdik. (25) Həqiqətən, sən Rəbbin ixtilafda olduqları məsələlər barəsində Qiyamət günü onların arasında hökm verəcəkdir. (26) Yurdlarında gəzib-dolaşdıqları əvvəlki neçə-neçə nəsilləri məhv etməyimiz onları doğru yola gətirmədimi? Həqiqətən, bunda ibrətlər vardır. Məgər onlar qulaq asmırlar? (27) Məgər onlar quru yerə su axıdıb onunla həm heyvanlarının, həm də özlərinin yedikləri nemətlər yetişdirdiyimizi görmürlər? Hələ də bunu görmürlər? (28) Onlar: “Əgər doğru danışarlarsınızsa, deyin görək bu hökm nə vaxt olacaqdır?”- deyirlər. (29) De: “Hökm günü kafirlərə imanları fayda verməyəcək və onlara möhlət də verilməyəcəkdir”. (30) Artıq onlardan üz çevir və gözlə. Doğrusu, onlar da gözləyirlər.

əl-Mulk surəsi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۱) الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيُبْلُوَكُمْ أَنِيكُم أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَفُورُ (۲) الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا مَا تَرَى فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِنْ تَفَوتٍ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ (۳) ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌ (۴) وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحٍ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ (۵) وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ (۶) إِذَا الْفُتُورُ فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهيقًا وَهِيَ تَفُورُ (۷) تَكَادُ تَمَيِّزُ مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ (۸) قَالُوا بَلَى قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ (۹) وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ (۱۰) فَاعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ فَنَسَحْنَا لَأَصْحَابِ السَّعِيرِ (۱۱) إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ (۱۲) وَأَسِرُوا قَوْلَكُمْ أَوْ اجْهَرُوا بِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ (۱۳) أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ (۱۴) هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذَلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ (۱۵) أَمِنتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخْسِفَ بِكُمُ الْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ تَمُورُ (۱۶) أَمْ أَمِنتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرٍ (۱۷) وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ (۱۸) أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَافَاتٍ وَيَقْبِضْنَ مَا يُمَسِّكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَنُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ (۱۹) أَمَنْ هَذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لَكُمْ يَنْصَرُّكُمْ مِنْ ذُنُوبِ الرَّحْمَنِ إِنَّ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي غُرُورٍ (۲۰) أَمَنْ هَذَا الَّذِي يَزُفُّكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ بَلْ لَجُوا فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ (۲۱) أَمَنْ يَمْشِي مُكِبًا عَلَى وَجْهِهِ أَهْدَى أَمَنْ يَمْشِي سَوِيًّا عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ (۲۲) قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ (۲۳) قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ (۲۴) وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (۲۵) قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ (۲۶) فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سَيِّئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدْعُونَ (۲۷) قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِي اللَّهُ وَمَنْ مَعِيَ أَوْ رَحِمَنَا فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ (۲۸) قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمَنَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ (۲۹) قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ (۳۰)

Bismillə:hir-Rahmə:nir-Rahi:m

1. Təbərakəl-ləzi: biyədihil-mulku va huva alə: kulli şey in

qadi:r.

2. Əlləzi: xaləqal-məütə val-həyə:tə liyəbluvakum əyyukum əhsənu amələ:n va huval-azi:zul-ğafu:r.

3. Əlləzi: xaləqa səb'a səmə:və:tin tibə:qam, mə: təra: fi: xalqir-rahmə:ni min təfə:vut, fərçi'il-bəsara həl təra: min futu:r.

4. Summərci'il-bəsara kərrateyni yənqalib ileykəl-bəsaru xa:sian va huva həsi:r.

5. Valəqad zeyyənnəs-səmə: əd-dunyə: biməsa:bi:hə va cəalnə:hə: rucu:məl-liş-şəyə:ti:ni, va ə'tədnə: ləhum azə:bəs-səi':r.

6. Va lil-ləzi:nə kəfəru: birabbihim azə:bu cəhənnəmə, va bi'səl-məsi:r.

7. İzə: ulqu: fi:hə: səmiu: ləhə: şəhi:qan va hiyə təfu:r.

8. Təkə:du təməyyəzu minəl-ğayzi, kulləmə: ulqiyə fi:hə: fəvcun səələhum xazənətuhə: ələm yə'tikum nəzi:r.

9. Qa:lu: bələ: qad cə: ənə: nəzi:run fəkəzzəbnə: va qulnə: mə: nəzzələlla:hu min şey in, in əntum illə: fi: dalə:lin kəbi:r.

10. Va qa:lu: ləv kunnə: nəsməu' əv nə'qilu mə: kunnə: fi: əshə:bis-səi':r.

11. Fə'tərafu: bizəmbihim fəsuhqal-li əshə:bis-səi':r.

12. İnnəl-ləzi:nə yaxşəvnə Rabbəhum bil-ğaybi ləhum-məğfiratun va əcrun kəbi:r.

13. Va əsirru: qauvləkum əvic-həru:bihi:, innəhu: ali:mum-bizə:tis-sudu:r.

14. Ələ: yə'ləmu mən xaləqa va huvəl-ləti:ful-xabi:r.

15. Huvalləzi: cəalə ləkumul-ərda zəlu:lən fəmşu: fi: mənə:kibihə: va kulu: mir-rizqihi: va ileyhin-nuşu:r.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

16. Əməntum-mən fis-səmә:i əy-yəxsifə bikumul-ərda fәizә: hiyә tәmu:r.
17. Əm əməntum mən fis-səmә:i əy-yursilә aleykum hә:sibә. Fәsәtә'lәmu:nә keyfә nəzi:r.
18. Valəqad kəzzəbəl-lәzi:nә min qablihim fәkeyfә kә:nә nəki:r.
19. Əvalәм yәрav ilət-tayri fəvqahum sa:f-fә:tin va yəq-bidnә, mә: yumsikuhunnә illər-Rahmә:n, innәhu: bikulli şey im basi:r.
20. Əmmән hә:zəl-lәzi: huva cundul-lәkum yənsurukum min du:nir-Rahmә:n, inil-kә:firu:nә illә: fi: ğuru:r.
21. Əmmән hә:zəl-lәzi: yərzuqukum in əmsəkә rizqah. Bəllәccu: fi: utuvvin va nufu:r.
22. Əfәмәy-yәмşi mukibbән alә: vachihi: əhdә: əmmәy-yәмşi: səviyyән alә: sira:tim-mustəq:m.
23. Qul huval-lәzi: ənşәəkum va cәalә lәkumus-sәм'a val-əbsa:ra val-əf'idətә, qali:lәм mә: tәşkuru:n.
24. Qul huvallәzi: zərəəkum fil-ərđi va ileyhi tuhşәru:n.
25. Va yəqu:lu:nә mətә: hә:zəl-va'du in kuntum sa:diqi:n.
26. Qul innәмәl-i'lmu i'ndәlla:hi va innәмә: ənә nəzi:rum-mubi:n.
27. Fәlәmmә: raəvhu zulfətән si:ət vucu:hul-lәzi:nә kәfәru: va qi:lә hә:zәllәzi: kuntum bihi: tәddәu'n.
28. Qul əraəytum in əhləkәniyәlla:hu va mәм-mәiyә əv rahimәnә: fәмәy-yuci:rul-kә:firi:nә min azә:bin әli:m.
29. Qul huvər-Rahmә:nu ә:mәnnә: bihi: va aleyhi tәvak-kәlnә:, fәsәtә'lәmu:nә mән huva fi: dalә:lim-mubi:n.

30. Qul əraəytum in əsbəhə mə: ukum ğavran fəməy-yə'ti:kum bimə: im-məi'n.

Mərhəmətli və Rəhmli Allahın adı ilə!

(1) Mülk Əlində Olan nə qədər xeyirxahdır. O hər şeyə Qadirdir. (2) Əməl baxımından hansınızın daha yaxşı olduğunuzu sınamaq üçün ölümü və həyatı yaradan Odur. O, Qüdrətlidir, Bağışlayandır. (3) Yeddi göyü təbəqələr şəklində quran Odur. Sən Mərhəmətli Allahın yaratdığında qətiyyən bir uyuşmazlıq tapmazsan. Bir başını qaldırıb göyə diqqət yetir, heç onda bir çat görürsənmi? (4) Sonra göz gəzdərək təkrar bax. Göz zəlif və yorğun halda özünə tərəf dönəcəkdir. (5) Biz sizə yaxın olan göyü ulduzlarla bəzədik və onları şeytanlara atılan alovlar etdik. Biz onlar üçün yandırılıb-yaxan od əzabı hazırlamışıq. (6) Rəbbinə qarşı çıxanlar Cəhənnəm əzabına düşər olacaqlar. Ora nə pis dönüş yeridir. (7) Onlar oraya vasil ediləndə onun dəhşətli uğultuyla qaynadığını eşidəcəklər. (8) Cəhənnəm, qəzəbindən az qala parçalansın. Hər dəfə bir dəstə oraya atılarkən Cəhənnəmin gözətçiləri onlardan soruşacaqlar: “Məgər sizə xəbərdarlıq edən bir peyğəmbər gəlməmişdi?” (9) Onlar deyəcəklər: “Əlbəttə, bizə qorxudan bir peyğəmbər gəlmişdi. Amma biz onu yalançı sayıb: “Allah heç bir şey nazil etməyib, siz də ancaq böyük bir azgınlıq içindəsiniz”- demişdik. (10) Onlar deyəcəklər: “Əgər biz dinləsəydik və ya anlasaydıq alov şölələri saçan od sakinlərinin içində olmazdıq!” (11) Onlar öz günahlarını etiraf edəcəklər. Rədd olsun alovlu od sakinləri! (12) Həqiqətən, öz Rəbbindən Onu görmədikləri halda qorxanlar üçün bağışlanma və böyük bir mükafat

vardır. (13) Sözüünüzü gizli saxlasanız da, onu açıq desəniz də, fərqi yoxdur, Allah kökslərdə olanları bilir. (14) Yaradan Allah Lətif və hər şeydən Xəbərdar olduğu halda, ola bilərmə ki, O, gizlində və aşkarda olanları bilməsin? (15) Yeri sizin ixtiyarınıza verən Odur. Onun hər səthində gəzin və Allahın ruzisindən yeyin. Qayıdış da Onadır. (16) Göydə olanın sizi yerə batırmayacağına əminsizsinizmi? O zaman yer hərəkətə gəlib titrəyəcəkdir. (17) Ya da ki, göydə Olanın üstünüzdə daşlar yağdırmayacağına əminsizsinizmi? Siz, Mənim xəbərdarlığımın necə nəticələr verdiyini biləcəksiniz. (18) Müşriklərdən əvvəlkilər də bunu yalançı hesab etmişdilər. Görəydin Mənim inkar etməyim necə oldu! (19) Məgər onlar başları üzərində dəstə-dəstə pərvazlanıb uçan, hərdən də qanadlarını yığan quşları görmürlərmi? Onları havada ancaq Mərhəmətli Allah saxlayır. Şübhəsiz ki, O, hər şeyi görür. (20) Ya da Mərhəmətli Allahdan başqa sizə kömək edə biləcək qoşununuzmu var? Kafirlər ancaq aldanmaqdadırlar! (21) Ya da O, verdiyi ruzini kəssə, sizə kim ruzi verə bilər? Xeyr, onlar təkəbbür göstərməkdə və haqdan qaçmaqda davam edirlər. (22) Elə isə üzünü üstə sürünərək gedən daha doğru yoldadır, yoxsa düz yolda özü şaxə gedən? (23) De: "Sizi yaradan, sizə qulaq, göz və ürək verən Odur. Necə də az şükür edirsiniz!" (24) De: "Sizi yer üzünə yayan da Odur. Siz Onun hüzuruna toplanılacaqsınız!" (25) Onlar deyirlər: "Əgər doğru deyirsinizsə, bu vədə nə vaxt olacaq?" (26) De: "Buna aid bilgi yalnız Allah yanındadır. Mən isə ancaq xəbərdar və bəyan edənəm!" (27) Kafirlər əzabın yaxın olduğunu gördükdə üzləri eybəcər görkəm alacaq və onlara:

“Sizin durmadan istədiyiniz əzab bax budur!” - deyiləcəkdir. (28) De: “Deyin görüm, əgər Allah məni və mənimlə birlikdə olanları məhv edərsə və ya bizə mərhəmət göstərsə, bəs siz kafirləri ağırlı-acılı əzabdan kim qurtara bilər?” (29) De: “O, ər-Rəhmandır! Biz Ona iman gətirib, Ona təvəkkül etmişik. Kimin tam azgınlıq içində olduğunu tezliklə biləcəksiniz. (30) De: “Deyin görüm, əgər suyunuz yerin dibinə çöksə, Allahdan başqa kim sizə axar su gətirə bilər?”

۱۱۸ - اللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ، وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ، وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ، وَرَغِبْتُ وَرَهْبَةً إِلَيْكَ، لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ، اللَّهُمَّ آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ، وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ

118. Alla:hummə, əsləmtu vachi: ileyk, va fəvvədtu əmri: ileyk, va əlcə'tu zahri: ileyk, rağbətən və rahbətən ileyk. Lə: məlcə:ə və lə: mənçə: minkə illə: ileyk. Alla:hummə, ə:məntu bikitə:bikəl-ləzi: ənzəltə və binəbiyyikəl-ləzi: ərsəltə!

118. Allahım, Sənə ümid edərək və Səndən qorxaraq üzümü Sənə təslim etdim, işimi Sənə həvalə etdim, kürəyimi Sənə etibar etdim. Sığınacaq və Sənin (əzabından) xilas olmaq üçün nicat yeri yalnız Sənə yönəlməkdir. Allahım, Sənin nazil etdiyən Kitaba və göndərdiyin Peyğəmbərə iman gətirdim!

عَنْ الْبِرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «إِذَا أَتَيْتَ مَضْجَعَكَ فَتَوَضَّأْ وَضُوءَكَ لِلصَّلَاةِ، ثُمَّ اضْطَجِعْ عَلَى شِقِّكَ الْأَيْمَنِ، ثُمَّ قُلِ اللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ، وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ، وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ، وَرَغِبْتُ وَرَهْبَةً إِلَيْكَ، لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ، اللَّهُمَّ آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ، وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ. فَإِنْ مِتُّ مِنْ لَيْلَتِكَ فَأَنْتَ عَلَى الْفِطْرَةِ، وَاجْعَلْهُنَّ آخِرَ مَا تَتَكَلَّمُ بِهِ». قَالَ فَرَدَّدْتُهَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمَّا بَلَغْتُ «اللَّهُمَّ آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ». قُلْتُ وَرَسُولِكَ. قَالَ: «لَا، وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ»

118. Rəvayət edilir ki, Bəra ibn Azib ؓ demişdir: “Peyğəmbər ﷺ belə buyurdu: “Yatmaq istədikdə namaz üçün dəstəmaz aldığın kimi dəstəmaz al, sonra sağ böyrün üstə uzan, sonra de: “Allahım, Sənə ümid edərək və Səndən qorxaraq üzümü Sənə təslim etdim, işimi Sənə həvalə etdim, kürəyimi Sənə etibar etdim. Sığınacaq və Sənin (əzabından) xilas olmaq üçün nicat yeri yalnız Sənə yönəlməkdir. Allahım, Sənin nazil etdiyin Kitaba və göndərdiyin Peyğəmbərə iman gətirdim!” Əgər o gecə ölsən, fitrət üzərində (müsəlman olaraq) öləcəksən. Bu sözləri, dediyin sözlərin axıncısı et”. Bəra ibn Azib deyir ki, mən bu duanı Peyğəmbərə ﷺ oxudum və gəlib: “Sənin nazil etdiyin Kitaba iman gətirdim” sözünə yetişdikdə “və göndərdiyin Elçiyə”- dedim. O buyurdu: “Xeyr, “göndərdiyin Peyğəmbərə!”- (de)”.¹

31. Gecə yatarkən bir tərəfdən digər tərəfə çevrildikdə edilən dua

۱۱۹ - لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ، رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ

119. Lə: ilə:hə illəlla:hul-va:hidul-qahhə:r, Rabbus-səmə:və:ti val-ərd va mə: beynəhuməl-azi:zul-ğaffə:r!

119. Hər şeyə Qalib gələn, Tək Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! O, göylərin, yerin və onların arasında olanların Qüdrətli və Bağışlayan Rəbbidir!

عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا تَصَوَّرَ مِنَ اللَّيْلِ قَالَ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ،

¹ əl-Buxari, 329, 247; Muslim, 4885, 7057.

الْوَّاحِدُ الْقَهَّارُ ، رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ، الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ.

Rəvayət edilir ki, Aişə رضي الله عنها demişdir: “Allah Elçisi ﷺ gecə yatarkən bir tərəfdən digər tərəfə çevrildikdə belə deyərdi: “Hər şeyə qalib gələn, Tək Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! O, göylərin, yerin və onların arasında olanların Qüdrətli və Bağışlayan Rəbbidir! – (Lə: ilə:hə illəlla:hulva:hidul-qahhə:r, Rabbus-səmə:və:ti val-ərd və mə: beynəhu-məl-azi:zul-ğaffə:r!)”¹.

32. Yuxuda həyəcan və qorxu hissi keçirən, dəhşətə gələn və başqa bu kimi hallarda oxunan dua

۱۲۰ - أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ غَضَبِهِ وَعِقَابِهِ، وَشَرِّ عِبَادِهِ، وَمِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ وَأَنْ يَحْضُرُونِ

120. Əu:zu bikəlimə:tillə:hit-tə:mmə:ti min ğadabihi va iqa:bihi va şərri ibə:dihi va min həməzə:tiş-şəyə:tin va ən yəhduru:n!

120. Allahın qəzəbindən və cəzasından, qullarının şərindən, şeytanların vəsvəsələrindən və mənə yaxın gəlmələrindən Allahın tam kəlamlarına sığınırım!

عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ « إِذَا فَرِعَ أَحَدُكُمْ فِي النَّوْمِ فَلْيَقُلْ أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ غَضَبِهِ وَعِقَابِهِ وَشَرِّ عِبَادِهِ وَمِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ وَأَنْ يَحْضُرُونِ . فَإِنَّهَا لَنْ تَضُرَّهُ » .

Amr ibn Şueyb atasından, o da babasından رضي الله عنه rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Sizdən biri yuxudan qorxaraq

¹ əl-Hakim, 1980. Hədis səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 2066.

oyanarsa, belə desin: “Allahın qəzəbindən və cəzasından, qullarının şərindən, şeytanların vəsvəsələrindən və mənə yaxın gəlmələrindən Allahın tam kəlamlarına sığınırım! – (Əu:zu bikəlimə:tillə:hit-tə:mmə:ti min ğadabihi va iqə:bihi va şərri ibə:dihi va min həməzə:tiş-şəyə:tin va ən yəhduru:n!)”. Həmin halda ona heç bir şey zərər vura bilməz”.¹

33. Pis yuxu görən nə etməlidir

۱۲۱ - عَنْ جَابِرٍ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ « إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ الرُّؤْيَا يَكْرَهُهَا فَلْيُبْصِقْ عَنْ يَسَارِهِ ثَلَاثًا وَلْيَسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ ثَلَاثًا وَلْيَتَّحَوَّلْ عَنْ جَنْبِهِ الَّذِي كَانَ عَلَيْهِ » ... «فَإِنْ رَأَى أَحَدُكُمْ مَا يَكْرَهُ فَلْيَقُمْ فَلْيُصَلِّ وَلَا يُحَدِّثْ بِهَا النَّاسَ»

121. Cabir ﷺ rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Əgər sizdən biriniz yuxuda xoşlamadığı bir şey görərsə, onda sol tərəfinə üç dəfə tüpürsün, sonra isə şeytanın şərindən Allaha sığınsın və olduğu yandan digərinə çevrilsin!”² Digər rəvayətdə deyilir: “Əgər sizdən biriniz (yuxuda) xoşlamadığı bir şey görərsə, qalxıb namaz qılsın! Onu insanlara danışmasın!”³

34. Vitr namazında edilən qunut duası

۱۲۲ - اللَّهُمَّ اهْدِنِي فِيْمَنْ هَدَيْتَ، وَعَافِنِي فِيْمَنْ عَافَيْتَ، وَتَوَكَّلْنِي فِيْمَنْ تَوَكَّلَيْتَ، وَبَارِكْ لِي فِيْمَا أَعْطَيْتَ، وَفِي شَرِّ مَا قَضَيْتَ، إِنَّكَ تَقْضِي وَلَا يُقْضَى عَلَيْكَ، إِنَّهُ لَا يَذِلُّ مَنْ وَالَيْتَ، وَلَا يَعْزُ مَنْ عَادَيْتَ، تَبَارَكْتَ رَبَّنَا وَتَعَالَيْتَ

¹ Ət-Tirmizi, 3528, 3872. Hədis həsəndir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 264.

² Muslim, 4199, 6041.

³ Muslim, 4200, 6042.

122. Alla:humməhdini: fi:mən hədeyt, va a:fini: fi:mən a:feyt, va təvalləni: fi:mən təvalleyt, va bə:rik li: fi:mə: ə'teyt va qini: şərra mə: qadeyt, fəinnəkə təqdi: va lə: yuqda: aleyk, innəhu lə: yəzillu mən va:leyt, va lə: yəi'zzu mən a:deyt, təbə:raktə Rəbbənə: va təa:leyt!

122. Allahım, hidayət verdiyin kimsələr arasında mənə də hidayət ver! Salamətliq bəxş etdiyin kimsələr arasında mənə də salamətliq bəxş et! Dost qəbul etdiyin kimsələr arasında məni də dost qəbul et! Mənə verdiklərini bərəkətli et! Qərar verdiyin şeylərin şərindən məni qoru! Hər şeyə Sən qərar verirən, Sənin üçün isə qərar verilməz! Dost qəbul etdiyin kimsə zəlil olmaz! Düşməncilik etdiyin kəs isə qüdrətli olmaz! Ey Rəbbimiz, Sən xeyirxahsan, ucasan!

عَنْ أَبِي الْحَوْرَاءِ قَالَ قَالَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَّمَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَلِمَاتٍ أَقُولُهُنَّ فِي الْوَيْثْرِ قَالَ ابْنُ جَوَّاسٍ فِي فُتُوتِ الْوَيْثْرِ «اللَّهُمَّ اهْدِنِي فِيْمَنْ هَدَيْتَ وَعَافِنِي فِيْمَنْ عَافَيْتَ وَتَوَلَّنِي فِيْمَنْ تَوَلَّيْتَ وَبَارِكْ لِي فِيْمَا أَعْطَيْتَ وَقَبِي شَرًّا مَا قَضَيْتَ إِنَّكَ تَقْضِي وَلَا يُقْضَى عَلَيْكَ وَإِنَّهُ لَا يَذِلُّ مَنْ وَالَيْتَ وَلَا يَعْزُّ مَنْ عَادَيْتَ تَبَارَكْتَ رَبَّنَا وَتَعَالَيْتَ».

Rəvayət edilir ki, Əbul-Həvrai رضي الله عنه demişdir: “Həsən ibn Əli belə buyurdu: “Allah Elçisi ﷺ mənə Vitr namazında demək üçün kəlmələr öyrətdi: “Allahım, hidayət verdiyin kimsələr arasında mənə də hidayət ver! Salamətliq bəxş etdiyin kimsələr arasında mənə də salamətliq bəxş et! Dost qəbul etdiyin kimsələr arasında məni də dost qəbul et! Mənə verdiklərini bərəkətli et! Qərar verdiyin şeylərin şərindən məni qoru! Hər şeyə Sən qərar verirən, Sənin üçün isə qərar verilməz! Dost qəbul etdiyin kimsə zəlil olmaz! Düşməncilik

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

etdiyin kəs isə qüdrətli olmaz! Ey Rəbbimiz, Sən xeyir-xahsan, ucasan!”¹

۱۲۳ - اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ، وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ، لَا أَحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ، أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَيَّ نَفْسِكَ

123. Alla:hummə, inni: əu:zu birida:kə min səxatik, va bimua:fə:tikə min u'qu:bətik, va əu:zu bikə minkə, lə: uhsi: sənə:ən aleyk, əntə kəmə əsneytə alə: nəfsik!

123. Allahım, Sənin qəzəbindən razılığına, cəzandan əfvinə sığınırım! Səndən Sənə pənah aparırım! Mən Səni layiqincə tərif edə bilmərəm, Sən Özün Özünü tərif etdiyən kimisən!

عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ فِي آخِرِ وَثْرِهِ «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ لَا أَحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَيَّ نَفْسِكَ»

Əli ibn Əbu Talib ﷺ rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ Vitr namazının axırında belə deyərdi: “Allahım, Sənin qəzəbindən razılığına, cəzandan əfvinə sığınırım. Səndən Sənə pənah aparırım! Mən Səni layiqincə tərif edə bilmərəm. Sən Özün Özünü tərif etdiyən kimisən! – (Alla:hummə, inni: əu:zu birida:kə min səxatik, va bimua:fə:tikə min u'qu:bətik, va əu:zu bikə minkə, lə: uhsi: sənə:ən aleyk, əntə kəmə əsneytə alə: nəfsik!)”.²

¹ Əbu Davud, 1427; İbn Məcə, 1178. Hədis səhihdir. Bax: Mişkətul-Məsəbih, 1273.

² Əbu Davud, 1427, 1429. Hədis səhihdir. Bax: Mişkətul-Məsəbih, 1276.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

۱۲۴ - اللَّهُمَّ إِيَّاكَ نَعْبُدُ، وَلَكَ نُصَلِّي وَنَسْجُدُ، وَإِلَيْكَ نَسْعَى وَنَحْفِدُ، نَرْجُو رَحْمَتَكَ، وَنَخْشَى عَذَابَكَ، إِنَّ عَذَابَكَ بِالْكَافِرِينَ مُلْحَقٌ. اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْتَعِينُكَ، وَنَسْتَغْفِرُكَ، وَنُثْنِي عَلَيْكَ الْخَيْرَ، وَلَا نَكْفُرُكَ، وَنُؤْمِنُ بِكَ، وَنَخْضَعُ لَكَ، وَنَخْلَعُ مِنْ يَكْفُرُكَ

124. Alla:hummə, iyyə:kə nə'budu, və ləkə nusalli: va nəscudu, va ileykə nəs'a: va nəhfidu, nərcu: rahmətəkə va nəxşə: azə:bəkə, innə azə:bəkə bil-kə:fi:ri:nə mulhəq. Alla:hummə, innə: nəstə'i:nukə va nəstəğfirukə va nusni: aleykəl-xayra va lə: nəkfurukə, va nu'minu bikə va nəxda'u ləkə va nəxlə'u mən yəkfuruk!

124. Allahım, biz yalnız Sənə ibadət edirik! Sənin üçün namaz qılır və Sənə səcdə edirik. Sənə doğru can atır və qulluq etməyə tələsirik. Sənin mərhəmətini diləyir və Sənin əzabından qorxuruq. Əlbəttə, əzabın kafirlərə yetişəcək. Allahım, Səndən kömək istəyir və Səndən bağışlanma diləyirik! Xeyri Sənə aid edib Sənə tərif deyirik və Sənə qarşı küfr etmirik. Sənə iman gətirir və Sənə boyun əyirik! Sənə qarşı küfr edənləri tərək edirik!

عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِيزَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ: صَلَّيْتُ خَلْفَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ صَلَاةَ الصُّبْحِ، فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ بَعْدَ الْقِرَاءَةِ قَبْلَ الرُّكُوعِ: اللَّهُمَّ إِيَّاكَ نَعْبُدُ، وَلَكَ نُصَلِّي وَنَسْجُدُ، وَإِلَيْكَ نَسْعَى وَنَحْفِدُ، نَرْجُو رَحْمَتَكَ وَنَخْشَى عَذَابَكَ، إِنَّ عَذَابَكَ بِالْكَافِرِينَ مُلْحَقٌ اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْتَعِينُكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ، وَنُثْنِي عَلَيْكَ الْخَيْرَ وَلَا نَكْفُرُكَ، وَنُؤْمِنُ بِكَ وَنَخْضَعُ لَكَ، وَنَخْلَعُ مِنْ يَكْفُرُكَ.

Səid bin Abdur-Rahmən ibn Əbzə atasının ﷺ belə dediyini rəvayət edir: “Sübh namazında Ömər ibn əl-Xattabın arxasında onunla birlikdə namaz qılırdım. Rukudan sonra belə dua etdi: “Allahım, biz yalnız Sənə ibadət edirik! Sənin üçün

namaz qılır və Sənə səcdə edirik. Sənə doğru can atır və qulluq etməyə tələsirik. Sənin mərhəmətini diləyir və Sənin əzabından qorxuruq. Əlbəttə, əzabın kafirlərə yetişəcək. Allahım, Səndən kömək istəyir və Səndən bağışlanma diləyirik! Xeyri Sənə aid edib Sənə tərif deyirik və Sənə qarşı küfr etmərik. Sənə iman gətirir və Sənə boyun əyirik! Sənə qarşı küfr edənləri tərkdirik!”¹

35. Vitr namazının salamından sonra edilən zikir

۱۲۵ - سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ

125. Subhə:nəl-Məlikil-Quddu:s!

125. Müqəddəs Hökmdar pak və nöqsansızdır! (üç dəfə)

عَنْ أَبِي بِنِ كَعْبٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُوتِرُ بِثَلَاثِ رَكَعَاتٍ ، كَانَ يَقْرَأُ فِي الْأُولَى بِـ{سُبْحَانَ اسْمِ رَبِّكَ الْأَعْلَى} ، وَفِي الثَّانِيَةِ يَقُولُ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ، وَفِي الثَّالِثَةِ يَقُولُ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ، وَيَقْنُتُ قَبْلَ الرُّكُوعِ ، فَإِذَا فَرَغَ ، قَالَ عِنْدَ فَرَاعِهِ : سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ ، ثَلَاثَ مَرَّاتٍ يُطِيلُ فِي آخِرِهِنَّ.

Ubeyy ibn Kəb ﷺ rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ Vitr namazını üç rükət qıladı. Birinci rükətində “əl-Ə'lə” surəsini, ikinci rükətində “əl-Kəfirun” surəsini, üçüncü rükətində isə “əl-İxlas” surəsini oxuyardı. Rukudan qabaq qunut tutar, namazı bitirdikdə isə üç dəfə “Müqəddəs Hökmdar pak və

¹ əl-Beyhəqi “Sunənul-Kubra” 3144, 3187, 3269. Hədis səhihdir. Bax: İrvaul-Ğalil, 428.

nöqsansızdır! – (Subhə:nəl-Məlikil-Quddu:s!)”- deyər, üçüncü dəfə deyəndə uzadardı”.¹

36. Üzüntü və kədər anında oxunan dua

۱۲۶ - اللَّهُمَّ إِنِّي عَبْدُكَ، ابْنُ عَبْدِكَ، ابْنُ أُمِّتِكَ، نَاصِيَتِي بِيَدِكَ، مَاضٍ فِيَّ حُكْمُكَ، عَدَلٌ فِيَّ قَضَاؤُكَ، أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ، سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَكَ، أَوْ أَنْزَلْتَهُ فِي كِتَابِكَ، أَوْ عَلَّمْتَهُ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ، أَوْ اسْتَأْذَنْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ، أَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ رَبِيعَ قَلْبِي، وَنُورَ صَدْرِي، وَجَلَاءَ حُزْنِي، وَكَهَابَ هَمِّي

126. Alla:hummə, inni: abdukə, ibnu abdikə, ibnu əmətikə, nə:siyəti: biyədikə, mə:diñ fiyyə hukmukə, adlun fiyyə qada:ukə, əs əlukə bikulli ismin huvə ləkə, səmmeytə bihi nəfsəkə, əu ənzəltəhu fi: kitə:bikə, əu alləmtəhu əhədən min xalqikə, əu istə'sərtə bihi fi: ilmil-ğaybi i'ndəkə, ən təc'aləl-Qur'ə:nə rabi:a' qalbi:, va nu:ra sadri:, va cələ:ə huzni:, va zəhə:bə həmmi!

126. Allahım, mən Sənin qulunam, qulunun oğluyam, kənizinin oğluyam! Kəkilim (məni idarə etmək) Sənin əlindədir. Barəmdə verdiyin hökm yerinə yetəndir. Mənə yazdığın tale ədalətlidir. Sənə, Özünə verdiyin və ya Kitabında nazil etdiyin yaxud yaratdıqlarından kiməsə öyrətdiyin yaxud da Öz yanında olan qeyb elmində saxladığın Özünə aid olan hər bir adla yalvarıram ki, Quranı qəlbimin baharı və köksümün nuru et, üzüntümün aradan qalxması və kədərimin getməsi üçün səbəb et!

¹ ən-Nəsəi “Sunən” 1681, 1710. Hədis səhihdir. Bax: Səhih və Daif Sunən ən-Nəsəi, 1699.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَا قَالَ عَبْدٌ قَطُّ إِذَا أَصَابَهُ هَمٌّ وَحَزَنٌ : اللَّهُمَّ إِنِّي عَبْدُكَ ، وَإِبْنُ عَبْدِكَ ، ابْنُ أَمَتِكَ ، نَاصِيَتِي بِيَدِكَ ، مَاضٍ فِيَّ حُكْمُكَ ، عَدْلٌ فِيَّ قَضَاؤُكَ ، أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ ، سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَكَ ، أَوْ أَنْزَلْتَهُ فِي كِتَابِكَ ، أَوْ عَلَّمْتَهُ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ ، أَوْ اسْتَأْذَنْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ ، أَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ رَبِيعَ قَلْبِي ، وَنُورَ صَدْرِي ، وَجِلَاءَ حُزْنِي ، وَذَهَابَ هَمِّي ، إِلَّا أَذْهَبَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ هَمَّهُ ، وَأَبْدَلَهُ مَكَانَ حُزْنِهِ فَرَحًا ، قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ يَبْنِي لَنَا أَنْ نَتَعَلَّمَ هَؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ ؟ قَالَ : أَجَلٌ ، يَبْنِي لِمَنْ سَمِعَهُنَّ أَنْ يَتَعَلَّمَهُنَّ .

Rəvayət edilir ki, Abdullah ﷺ demişdir: “Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Üzüntü və kədərə düşər olub bu duanı: “Allahım, mən Sənin qulunam, qulunun oğluyam, kənizinin oğluyam! Kəkilim (məni idarə etmək) Sənin əlindədir. Barəmdə verdiyin hökm yerinə yetəndir. Mənə yazdığın tale ədalətlidir. Sənə, Özünə verdiyin və ya Kitabında nazil etdiyin yaxud yaratdıqlarından kiməsə öyrətdiyin yaxud da Öz yanında olan qeyb elmində saxladığın Özünə aid olan hər bir adla yalvarıram ki, Quranı qəlbimin baharı və köksümün nuru et, üzüntümün aradan qalxması və kədərimin getməsi (üçün səbəb) et!”- deyən elə bir bəndə yoxdur ki, Uca Allah onun üzüntüsünü aparmasın və kədərini sevinclə əvəz etməsin”. Səhabələr dedilər: “Ey Allahın Elçisi, biz bu sözləri öyrənməliyikmi?” O buyurdu: “Bəli, bunları eşidən öyrənməlidir”.¹

۱۲۷ - اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ، وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ، وَالْبُخْلِ وَالْجُبْنِ، وَصَلَعِ الدَّيْنِ وَعَلْبَةِ الرَّجَالِ

¹ Əhməd, 4318. Hədis səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 199.

127. Alla:hummə, inni: əu:zu bikə minəl-həmmi val-həzəni, val-aczi val-kəsəli, val-buxli val-cubni, va dalə'id-deyni va ğaləbətir-ricə:li!

127. Allahım! Üzüntü və kədərdən, acizlik və tənbəllikdən, xəsislik və qorxaqlıqdan, bərc altında qalmaqdan və insanların məni sıxışdırmasından Sənə sığınırım!

سَمِعْتُ أَنَسًا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ، وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ، وَالْجُبْنِ وَالْبُخْلِ، وَضَلَعِ الدِّينِ، وَغَلَبَةِ الرَّجَالِ» .

Rəvayət edilir ki, Ənəs رضي الله عنه demişdir: “Peyğəmbər صلى الله عليه وسلم belə deyirdi: “Allahım! Üzüntü və kədərdən, acizlik və tənbəllikdən, xəsislik və qorxaqlıqdan, bərc altında qalmaqdan və insanların sıxışdırmasından Sənə sığınırım!”¹

37. Sıxıntı anında oxunan dua

۱۲۸ - لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَرَبُّ الْأَرْضِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ

128. Lə: ilə:hə illəlla:hul-azi:mul-həli:m, lə: ilə:hə illəlla:hu Rabbul-arşil-azi:m, lə: ilə:hə illəlla:hu Rabbus-səmə:və:ti va Rabbul-ərđi va Rabbul-arşil-kəri:m!

128. Əzəmətli, Həlim olan Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! Ərşin Əzəmətli Rəbbi olan Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! Göylərin, Rəbbi, yerin Rəbbi və

¹ əl-Buxari, 5892, 6369.

Ərşin Səxavətli Rəbbi olan Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur!

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ عِنْدَ الْكَرْبِ « لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ السَّمَوَاتِ ، وَرَبُّ الْأَرْضِ ، وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ » .

İbn Abbas رضي الله عنه rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ sıxıntı anında deyərdi: “Əzəmətli, Həlim olan Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! Ərşin Əzəmətli Rəbbi olan Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! Göylərin, Rəbbi, yerin Rəbbi və Ərşin Səxavətli Rəbbi olan Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur!”¹

۱۲۹ - اللَّهُمَّ رَحْمَتَكَ أَرْجُو، فَلَا تُكَلِّبْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ، أَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

129. Alla:hummə, rahmətəkə ərcu:, fələ: təkilni: ilə: nəfsi: tarfətə aynin, va əslih li: şə'ni: kulləhu, lə: ilə:hə illə: ənt!

129. Allahım! Sənin mərhəmətini diləyirəm! Məni bir göz qırpımı belə başlı-başına buraxma! Bütün işlərimi yoluna qoy! Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur!²

۱۳۰ - لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ

130. Lə: ilə:hə illə: ənt, subhə:nəkə, inni: kuntu minəz-za:limi:n!

130. Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! Sən pak və müqəddəssən! Həqiqətən, mən zalımlardan olmuşam!

¹ əl-Buxari, 5870, 6346; Muslim, 4909, 7097.

² 87-ci zikrə aid hədisdədir.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

عَنْ سَعْدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «دَعْوَةُ ذِي النُّونِ إِذْ دَعَا وَهُوَ فِي بَطْنِ الْحُوتِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ. فَإِنَّهُ لَمْ يَدْعُ بِهَا رَجُلٌ مُسْلِمٌ فِي شَيْءٍ قَطُّ إِلَّا اسْتَجَابَ اللَّهُ لَهُ».

Rəvayət edilir ki, Səd ﷺ demişdir: “Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Zun-Nun (Yunus عليه السلام) balığın qarnında olarkən belə dua etmişdir: “Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! Sən pak və müqəddəsən! Həqiqətən, mən zalımlardan olmuşam! – (Lə: ilə:hə illə: ənt, subhə:nəkə, inni: kuntu minəz-za:limi:n!)”. Bir şey istəyərək bu duanı edən elə bir müsəlman yoxdur ki, Allah onun duasını qəbul etməsin”.¹

حَدَّثَنِي إِبرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعْدٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، عَنْ جَدِّهِ ، قَالَ : كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَ : أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِشَيْءٍ إِذَا نَزَلَ بِرَجُلٍ مِنْكُمْ كَرِبٌ ، أَوْ بَلَاءٌ مِنْ بَلَايَا الدُّنْيَا دَعَا بِهِ يُفْرَجُ عَنْهُ ؟ فَقِيلَ لَهُ : بَلَى ، فَقَالَ : دُعَاءُ ذِي النُّونِ : لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ .

Rəvayət edilir ki, Səd ibn Əbu Vaqqas ﷺ demişdir: “Biz Peyğəmbərin ﷺ yanında oturmuşduq. O dedi: “Sizə elə bir şey öyrədimmi ki, sizdən birinə bir sıxıntı və ya dünya müsibətlərindən bir bəla üz versə və o da buna etsə, onda olan həmin bəla aradan qalxar?!“ Səhabələr dedilər: “Bəli, ey Allahın Elçisi!” Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Bu, Zun-Nunun duasıdır: Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! Sən pak və müqəddəsən! Həqiqətən, mən zalımlardan olmuşam!”²

¹ ət-Tirmizi, 3505, 3845. Hədis səhihdir. Bax: Səhih ət-Tərgib vət-Tərhib, 1826.

² əl-Hakim, 1864; ən-Nəsəi “Sunənul-Kubra” 10416, 10491. Hədis səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 1744.

131. Alla:hu, Alla:hu Rabbi! Lə: uşriku bihi şey ən!

131. Allahdır, Allahdır mənim Rəbbim! Mən heç bir şeyi ona şərikin qoşmuram!

عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ قَالَتْ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «أَلَا أَعْلَمُكَ كَلِمَاتٍ تَقُولِينَهِنَّ عِنْدَ الْكَرْبِ أَوْ فِي الْكَرْبِ اللَّهُ اللَّهُ رَبِّي لَا أُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا...» «مَنْ أَصَابَهُ هُمٌّ أَوْ عَمٌّ أَوْ سُقْمٌ أَوْ شِدَّةٌ، فَقَالَ: اللَّهُ رَبِّي لَا شَرِيكَ لَهُ كُشِفَ ذَلِكَ عَنْهُ».

Rəvayət edilir ki, Əsma bint Yəzid رضي الله عنها demişdir: “Allah Elçisi ﷺ mənə dedi: “Sənə sıxıntı və kədər anında deyəcəyin kəlmələr öyrədimmi? Allahdır, Allahdır mənim Rəbbim! Mən heç bir şeyi ona şərikin qoşmuram! – (Alla:hu, Alla:hu Rabbi:, Lə: uşriku bihi şey ən)”¹ Digər rəvayətdə deyilir: “Kimə qəm-qüssə, xəstəlik və ya çətinlik üz verdikdə: “Allah mənim Rəbbimdir, Onun şəriki yoxdur! – (Alla:hu Rabbi:, lə: şəri:kə ləhu!)”- deyərsə, bunlar ondan götürülər”².

38. Düşmən və ixtiyar sahibi ilə rastlaşarkən edilən dua

۱۳۲ - اللَّهُمَّ إِنَّا نَجْعَلُكَ فِي نُحُورِهِمْ وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ شُرُورِهِمْ

132. Alla:hummə, innə: nəc alukə fi: nuhu:rihim va nəu:zu bikə min şuru:rihim!

¹ Əbu Davud, 1525, 1527. Hədis səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 2070, 2755.

² ət-Tabərani “Mucəmul-Kəbir” 396 “əd-Dua” 1031. Hədis həsəndir. Bax: Səhih əl-Cami, 6040; Sisililə əs-Səhihə, 2070.

132. Allahım, onların yaxasını Sənə tapşırıq və onların şərindən Sənə sığınırıq!

عَنْ أَبِي يُرْدَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا خَافَ قَوْمًا قَالَ «اللَّهُمَّ إِنَّا نَجْعَلُكَ فِي نُحُورِهِمْ وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ شُرُورِهِمْ».

Əbu Burdə ibn Abdullah atasından ﷺ rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ bir qövmdən qorxduğu zaman deyərdi: “Allahım, onların yaxasını Sənə tapşırıq və onların şərindən Sənə sığınırıq!”¹

۱۳۳ - اللَّهُمَّ أَنْتَ عَضُدِي، وَأَنْتَ نَصِيرِي، بِكَ أَحُولُ، وَبِكَ أَصُولُ، وَبِكَ أُقَاتِلُ

133. Alla:hummə, əntə adudi: va əntə nəsi:ri:, bikə əcu:lu va bikə əsu:lu va bikə uqa:tilu!

133. Allahım, dayağım Sənsən, köməyim Sənsən! Sənin sayəndə hərəkət edir, Sənin sayəndə (düşmənin üstünə) atılır və Sənin sayəndə vuruşuram!

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا غَزَا قَالَ «اللَّهُمَّ أَنْتَ عَضُدِي وَنَصِيرِي بِكَ أَحُولُ وَبِكَ أَصُولُ وَبِكَ أُقَاتِلُ».

Rəvayət edilir ki, Ənəs ibn Malik ﷺ demişdir: “Allah Elçisi ﷺ döyüşə çıxdıqda belə deyərdi: “Allahım, dayağım Sənsən, köməyim Sənsən! Sənin sayəndə hərəkət edir, Sənin sayəndə (düşmənin üstünə) atılır və Sənin sayəndə vuruşuram!”²

¹ Əbu Davud, 1537, 1539. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 4706.

² Əbu Davud, 2632, 2634. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 4757.

134. Həsbunəlla:hu va ni'məl-vəki:l!

134. Allah bizə bəs edər, O nə gözəl Vəkildir!

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ {حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ} قَالَهَا إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ حِينَ أُلْقِيَ فِي النَّارِ وَقَالَهَا مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ قَالُوا {إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ}

Rəvayət edilir ki, İbn Abbas رضي الله عنه demişdir: “Allah bizə yetər. O nə gözəl Qoruyandır!” (ət-Tövbə, 59) – sözlərini İbrahim عليه السلام oda atıldığı zaman demişdir. Bu sözü, həmçinin Peyğəmbər ﷺ və onun səhabələri demişlər. O zaman ki: “Bəzi adamlar onlara: “Camaat sizə qarşı ordu toplayıbdır, onlardan qorxun!”– dedilər. Bu, onların imanını daha da artırdı və onlar: “Allah bizə yetər. O nə gözəl Qoruyandır!”- dedilər” (Ali-İmran, 173)”.¹

39. Rəhbərin zülmündən qorxan kimsənin etdiyi dua

۱۳۵ - اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ، وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، كُنْ لِي جَارًا مِنْ فُلَانٍ بِنِ فُلَانٍ، وَ أَحْرَابِهِ مِنْ خَلَاتِقِكَ ؛ أَنْ يَفْرُطَ عَلَيَّ أَحَدٌ مِنْهُمْ أَوْ يَطْعَى، عَزَّ جَارُكَ، وَ حَلَّ تَنَاوُكَ، وَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ

135. Alla:hummə Rəbbəs-səmə:və:tis-səb'i va Rəbbəl-arşil-azi:m kun li: cə:ran min fulə:n ibni fulə:nin² va əhzə:bihi min xalə:iqikə, ən yəfruta aleyyə əhədun minhum, əu yətğə:, azzə cə:rukə va cəllə sənə:ukə va lə: ilə:hə illə: ənt!

¹ əl-Buxari, 4197, 4563.

² Həmin şəxsin adını çəkirsən.

135. Allahım, yeddi qat səmanın Rəbbi, böyük Ərşin Rəbbi! Filankəsin oğlu filankəsdən (həmin adamın adı çəkilir) və yaratdıqların arasında onun köməkçilərindən mənim üçün himayəçi ol ki, onlardan heç biri mənimlə ədavət aparmasın və ya mənə təcavüz etməsin. Sənin himayən altına aldığın kimsə qüdrətlidir. Uca təriflər Sənədir və Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur!

قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ: إِذَا كَانَ عَلَى أَحَدِكُمْ إِمَامٌ يَخَافُ تَعَطُّسَهُ أَوْ ظُلْمَهُ، فَلْيَقُلْ: اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ، وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، كُنْ لِي حَارًّا مِنْ فَلَانٍ مِنْ فَلَانٍ وَأَحْزَابِهِ مِنْ خَلَائِقِكَ، أَنْ يَقْرُطَ عَلَيَّ أَحَدٌ مِنْهُمْ أَوْ يَطْعَى، عَزَّ حَارُّكَ، وَحَلَّ تَنَاوُكَ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ.

Rəvayət edilir ki, Abdullah ibn Məsud ﷺ demişdir: “Sizdən biri öz rəhbərinin təkəbbüründən və zülmündən qorxduğu zaman desin: “Allahım, yeddi qat səmanın Rəbbi, böyük Ərşin Rəbbi! Filankəsin oğlu filankəsdən və yaratdıqların arasında onun köməkçilərindən mənim üçün himayəçi ol ki, onlardan heç biri mənimlə ədavət aparmasın və ya mənə təcavüz etməsin. Sənin himayən altına aldığın kimsə qüdrətlidir. Uca təriflər Sənədir və Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur!”¹

۱۳۶ - اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَعَزُّ مِنْ خَلْقِهِ جَمِيعًا، اللَّهُ أَعَزُّ مِمَّا أَحَافٌ وَأَحَدَرٌ، أَعُوذُ بِاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ، الْمُمْسِكِ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ أَنْ يَمَعْنَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ، مِنْ شَرِّ عَبْدِكَ فَلَانٍ، وَحُنُودِهِ وَاتِّبَاعِهِ وَأَشْيَاعِهِ، مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ، اللَّهُمَّ كُنْ لِي حَارًّا مِنْ شَرِّهِمْ، حَلَّ تَنَاوُكَ وَعَزَّ حَارُّكَ، وَتَبَارَكَ اسْمُكَ، وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ

136. Alla:hu Əkbər, Alla:hu ə'azzu min xalqihı cəmi:an,

¹ əl-Buxari “Ədəbul-Mufrad” 707. Hədis səhihdir. Bax: Səhih Ədəbul-Mufrad, 548.

Alla:hu ə'azzu mimmə: əxa:fu va əhzəru, əu:zu billə:hilləzi: lə: ilə:hə illə: huvə, əlmumsikis-səmə:və:tis-səb'i ən yəqa'nə aləl-ərđi illə: bi iznihi, min şərri abdikə fulə:nin (həmin adamın adı çəkilir) va cunu:dihi va ətbə:i'hi va əşyə:i'hi minəl-cinni val-insi, Alla:hummə, kun li: cə:ran min şərrihim, cəllə sənə:ukə va azzə cə:rukə va təbə:rakəsmukə va lə: ilə:hə ğayruk!

136. Allah ən Böyükdür! Allah bütün yaratdıqlarından qüdrətlidir. Allah qorxduğum və həzər etdiyim hər şeydən qüdrətlidir. Allahım! Sənin filan qulunun şərindən, onun cinlərdən və insanlardan olan qoşunundan, köməkçilərindən və tərəfdarlarından, Özündən başqa ibadətə layiq məbud olmayan, Öz izni olmadan yerin üzərinə düşməsin deyə yeddi göyü saxlayan, Allaha sığınram! Allahım, onların şərindən məni himayə et! Uca təriflər Sənədir! Sənin himayə etdiyim kimsə qüdrətlidir. Sənin adın mübarəkdir və Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur!

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: إِذَا أَتَيْتَ سُلْطَانًا مَهِيًّا، تَخَافُ أَنْ يَسْطُوَ بِكَ، فَقُلْ: اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَعَزُّ مِنْ خَلْقِهِ جَمِيعًا، اللَّهُ أَعَزُّ مِمَّا أَخَافُ وَأَحْذَرُ، أَعُوذُ بِاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ، الْمُمْسِكُ السَّمَاوَاتِ السَّبْعَ أَنْ يَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ، مِنْ شَرِّ عَبْدِكَ فُلَانٍ، وَجُنُودِهِ وَأَتْبَاعِهِ وَأَشْيَاعِهِ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ، اللَّهُمَّ كُنْ لِي جَارًا مِنْ شَرِّهِمْ، جَلَّ تَنَاوُكَ، وَعَزَّ جَارُكَ، وَتَبَارَكَ اسْمُكَ، وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ، ثَلَاثَ مَرَّاتٍ.

Rəvayət edilir ki, İbn Abbas رضي الله عنه demişdir: “Sənə təzyiq etməsindən qorxduğun qəddar rəhbərin yanına getdikdə üç dəfə belə de: “Allah ən Böyükdür! Allah bütün yaratdıqlarından qüdrətlidir. Allah qorxduğum və həzər etdiyim hər kəsdən qüdrətlidir! Allahım, Sənin filan qulunun şərindən,

onun cinlərdən və insanlardan olan qoşunundan, onun köməkçilərindən və havadarlarından Özündən başqa ibadətə layiq məbud olmayan, Öz izni olmadan yer üzərinə düşməsin deyə yeddi göyü saxlayan Allaha sığınırım! Allahım, onların şərindən mənə himayə et! Uca təriflər Sənədir. Sənin himayə etdiyin kimsə qüdrətlidir. Sənin adın mübarəkdir və Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur!”¹

40. Düşməyə qarşı edilən dua

۱۳۷ - اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ، سَرِيعَ الْحِسَابِ، اهْزِمِ الْأَحْزَابَ، اللَّهُمَّ اهْزِمْهُمْ وَزَلْزِلْهُمْ

137. Alla:hummə, munziləl-kitə:bi, səri:a'l-hisə:bi ihzihil-əhzə:bə, Alla:humməh-zimhum və zəlzilhum!

137. Kitabı nazil edən, haqq-hesabı tez çəkən Allahım! Düşmənlərdən olan dəstələri darmadağın et! Allahım, onları yerlə yeksan et və onları sarsıt!

سَمِعَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أَوْفَى يَقُولُ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْأَحْزَابِ عَلَى الْمُشْرِكِينَ فَقَالَ «اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ سَرِيعَ الْحِسَابِ ، اللَّهُمَّ اهْزِمِ الْأَحْزَابَ ، اللَّهُمَّ اهْزِمْهُمْ وَزَلْزِلْهُمْ»

Rəvayət edilir ki, Abdullah ibn Əbu Əufə رضي الله عنه demişdir: “Peyğəmbər ﷺ Xəndək döyüşündə müşriklərin əleyhinə dua edib dedi: “Kitabı nazil edən, haqq-hesabı tez çəkən Allahım! Düşmənlərdən olan dəstələri darmadağın et! Allahım, onları yerlə yeksan et və onları sarsıt!”²

¹ əl-Buxari “Ədəbul-Mufrad” 708. Hədis səhihdir. Bax: Səhih Ədəbul-Mufrad, 549.

² əl-Buxari, 2716, 2933; Muslim, 3277, 4671.

41. Hər hansı bir camaatdan qorxan kimsənin etdiyi dua

۱۳۸ - اللَّهُمَّ اكْفِنِيهِمْ بِمَا شِئْتَا

138. Alla:hummək-fini:him bimə: şitə!

138. Allahım, istədiyin kimi məni onlardan qoru!

Uzun bir hədisdə Peyğəmbər ﷺ qədim zamanlarda zalım bir padşah ilə tövhid əhli olan gəncin hadisəsini rəvayət etmiş və bu hədisdə padşahdan qorunmaq üçün həmin gəncin belə dua etdiyini demişdir.¹

42. İmanda şəkkə düşənin duası

139. İmanda şəkkə düşən şəxs Allaha sığınmalı və şəkk etdiyi şeyi tərək etməlidir.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يَأْتِي الشَّيْطَانُ أَحَدَكُمْ فَيَقُولُ مَنْ خَلَقَ كَذَا مِنْ خَلْقِ كَذَا حَتَّى يَقُولَ مَنْ خَلَقَ رَبَّكَ فَإِذَا بَلَغَهُ فَلْيَسْتَعِذْ بِاللَّهِ، وَلْيَنْتَهُ».

Əbu Hureyra ﷺ rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ belə buyurdu: “Şeytan sizdən birinizin yanına gəlib: “Filan şeyi kim yaradıb? Filan şeyi kim yaradıb?”– deyə (ayrı-ayrı suallar verməyə başlayır). Axırda da: “Rəbbini kim yaradıb?”– deyə (qəlbinizə sübhə salır). Belə olduqda qoy həmin adam Allaha sığınsın və bir daha bu haqda düşünməsin”.²

۱۴۰ - آمَنْتُ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ

¹ Muslim, 5327, 7703.

² əl-Buxari, 3034, 3276; Muslim, 191, 362.

140. Ə:məntu billə:hi va rusulih!

140. Allaha və Onun elçilərinə iman gətirdim!

عَنْ عَائِشَةَ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : إِنَّ أَحَدَكُمْ يَأْتِيهِ الشَّيْطَانُ فَيَقُولُ : مَنْ خَلَقَكَ ؟ فَيَقُولُ : اللَّهُ ، فَيَقُولُ : فَمَنْ خَلَقَ اللَّهَ ؟ فَإِذَا وَجَدَ ذَلِكَ أَحَدُكُمْ ، فَلْيَقْرَأْ : آمَنْتُ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ، فَإِنَّ ذَلِكَ يُدْهَبُ عَنْهُ.

Aişə رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Şeytan birinizin yanına gələrək belə deyir: “Səni kim yaradıb?” Siz: “Allah!” deyirsiniz. Şeytan yenə deyir: “Bəs Allahı kim yaradıb?” Biriniz özündə belə bir şey hiss etdikdə, desin: “Allaha və Onun elçilərinə iman gətirdim! - (Ə:məntu billə:hi va rusulih!)”. Belə etsə, həmin vəsvəsə ondan uzaqlaşar”.¹

Şəkkə düşən, Allahın bu kəlamını da oxumalıdır:

١٤١ - هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

141. Huvəl-Əvvəlu val-Ə:xiru vəz-Za:hiru val-Bə:tinu va Huvə bikulli şey in ali:m!

141. Əvvəl də, Axır da, Zahir də, Batin də Odur. O hər şeyi Biləndir!

أَبُو زُمَيْلٍ ، قَالَ : سَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ فَقُلْتُ : مَا شَيْءٌ أَحَدُهُ فِي صَدْرِي ؟ قَالَ : مَا هُوَ ؟ قُلْتُ : وَاللَّهِ مَا أَتَكَلَّمُ بِهِ ، قَالَ : فَقَالَ لِي : أَشَيْءٌ مِنْ شِكِّ ؟ قَالَ : وَضَحِكٌ ، قَالَ : مَا نَجَا مِنْ ذَلِكَ أَحَدٌ ، قَالَ : حَتَّى أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ { فَإِنَّ كُنْتَ فِي شِكِّ مِمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَاسْأَلِ الَّذِينَ يَفْرءُونَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ } الْآيَةَ

¹ Əhməd, 26203, 26733, 26246. Şueyb əl-Arnəvut hədisin səhih olduğunu bildirmişdir.

، قَالَ : فَقَالَ لِي : إِذَا وَحَدَّتْ فِي نَفْسِكَ شَيْئًا فَقُلْ {هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ}

Rəvayət edilir ki, Əbu Zumeyl رضي الله عنه demişdir: “Mən İbn Abbasdan رضي الله عنه soruşdum: “Mənim ürəyimdə hiss etdiyim bu nədir?” O dedi: “O nədir?” Mən dedim: “Allaha and olsun söyləməyəm”. Bu zaman o, mənə dedi: “Şübhə ilə əlaqədar bir şeydirmi?” Sonra gülərək dedi: “Bundan heç kim xilas olmamışdır. Nəhayət, **“Əgər sənə nazil etdiyimizə şübhə edirsənsə, (bu haqda) səndən əvvəl kitab (Tövrat) oxuyanlardan soruş...”** (Yunus, 94) ayəsi endirildi”. İbn Abbas mənə dedi: “Əgər içində bir şübhə hiss etsən, onda de: **“Əvvəl də, Axır da, Zahir də, Batın da Odur. O, hər şeyi bilir!”** (əl-Hədid, 3)”¹

43. Borcdan qurtarmaq üçün edilən dua

١٤٢ - اللَّهُمَّ اكْفِنِي بِحَلَالِكَ عَنْ حَرَامِكَ وَأَغْنِنِي بِفَضْلِكَ عَمَّنْ سِوَاكَ

142. Alla:humməkfini: bihələ:likə an həra:mikə va əğnini: bifədlükə ammən sivə:k!

142. Allahım, məni Öz halalınla kifayətləndirib haramına möhtac etmə! Məni Öz lütfünlə Özündən başqasına möhtac etmə!

عَنْ عَلِيٍّ أَنَّ مَكَاتِبًا جَاءَهُ فَقَالَ إِنِّي قَدْ عَجَزْتُ عَنْ كِتَابَتِي فَأَعِنِّي . قَالَ أَلَا أَعْلَمُكَ كَلِمَاتٍ عَلَّمَنِيَهُنَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ كَانَ عَلَيْكَ مِثْلُ جَبَلٍ صَبِيرٍ دَيْنًا أَدَاهُ اللَّهُ عَنْكَ قَالَ « قُلِ اللَّهُمَّ اكْفِنِي بِحَلَالِكَ

¹ Əbu Davud, 5110, 5112. Hədis həsəndir. Bax: Səhih ət-Tərgib vət-Tərhib, 1614.

عَنْ حَرَامِكَ وَأَعْنِنِي بِفَضْلِكَ عَمَّنْ سِوَاكَ».

Əli ؑ rəvayət edir ki, bir kölə onun yanına gəlib belə dedi: “Köləlikdən azad olmaq üçün borcumu ödəməyə acizəm, mənə yardım et!” Əli ؑ dedi: “Allah Elçisinin ﷺ mənə öyrətdiyi bəzi kəlmələri sənə öyrədimmi? Siyr dağı boyda borcun olsa belə Allah onu sənə ödətdirər. Belə dua et: “Allahım! Məni Öz halalınla kifayətləndirib haramına möhtac etmə! Məni Öz lütfünlə Özündən başqasına möhtac etmə!”¹

44. Namaz qılarkən yaxud Quran oxuyarkən gələn vəsvəsəyə qarşı edilən dua

١٤٣ - أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

143. Əu:zu billə:hi minəş-şeyta:nir-raci:m!

143. “Lənətlənmiş şeytandan Allaha sığınırım!”- deyib sol tərəfə üç dəfə azca tüpürmək lazımdır.

عَنْ أَبِي الْعَلَاءِ أَنَّ عُمَانَ بْنَ أَبِي الْعَاصِ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الشَّيْطَانَ قَدْ حَالَ بَيْنِي وَبَيْنَ صَلَاتِي وَقِرَائَتِي يَلْبِسُهَا عَلَيَّ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « ذَاكَ شَيْطَانٌ يُقَالُ لَهُ جَنْزَبٌ فَإِذَا أَحْسَسْتَهُ فَتَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنْهُ وَاتَّقِ عَلَى يَسَارِكَ ثَلَاثًا ». قَالَ فَفَعَلْتُ ذَلِكَ فَأَذْهَبَهُ اللَّهُ عَنِّي.

Əbu əl-Aləi ؑ rəvayət edir ki, Osman ibn Əbul-As Peyğəmbərin ﷺ yanına gələrək belə dedi: “Ey Allahın Elçisi, şeytan mənimlə namazımın arasına girdi və qıraətimdə çaşqınlıq yaratdı”. Peyğəmbər ﷺ belə buyurdu: “Bu şeytana “Xinzəb”

¹ ət-Tirmizi, 3563, 3911. Hədis həsəndir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 266.

deyilir. Onu hiss etdiyın vaxt, ondan Allaha sığın və sol tərəfinə üç dəfə tüpür!" Mən də belə etdim və Allah onu məndən uzaqlaşdırdı".¹

۱۴۴ - أَعُوذُ بِاللَّهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ مِنْ هَمَزِهِ وَنَفْخِهِ وَنَفْتِهِ

144. Əu:zu billə:his-Səmi:u'l-Ali:m minəş-şeyta:nir-raci:m, min həmzihi və nəfxihi və nəfsih!

144. Lənətlənmiş şeytandan, (ağlıma) xətər yetirməsindən, (köksümə üfürdüyü) təkəbbürlükdən və təlqin etdiyi batil şeylərdən Allaha sığınırım!

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ كَبَّرَ ثُمَّ يَقُولُ «سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ». ثُمَّ يَقُولُ «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ». ثَلَاثًا ثُمَّ يَقُولُ «اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا». ثَلَاثًا «أَعُوذُ بِاللَّهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ مِنْ هَمَزِهِ وَنَفْخِهِ وَنَفْتِهِ». ثُمَّ يَقْرَأُ.

Əbu Səid əl-Xudri belə rəvayət edir: “Allah Elçisi gecə namazına qalxdıqda təkbi edər, sonra belə deyər: “Allahım, Sən pak və müqəddəsən, Sənə həmd olsun, Sənin adın mübarək, Əzəmətin ucadır. Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! – (Subhə:nəkə Alla:hummə və bihəmdik, və təbə:rakə ismuk, və təa:lə cədduk, və lə: ilə:hə ğayruk!)”. Sonra üç dəfə “Lə: ilə:hə illəllah” və üç dəfə “Alla:hu Əkbər” deyər. Sonra isə “Lənətlənmiş şeytandan, (ağlıma) xətər yetirməsindən, (köksümə üfürdüyü) təkəbbürlükdən və (təlqin etdiyi batil) şeylərindən Allaha sığınırım! – (Əu:zu

¹ Muslim, 4083, 5868.

billə:his-Səmi:u'l-Ali:m minəş-şeyta:nir-raci:m, min həmzihi və nəfxihi və nəfsih!)”- deyər, sonra da qıraət edərdi”.¹

45. Bir iş ağır gəldikdə edilən dua

۱۴۵ - اللَّهُمَّ لَسَهْلَ إِلَّا مَا جَعَلْتَهُ سَهْلًا وَأَنْتَ تَجْعَلُ الْحَزْنَ إِذَا شِئْتَ سَهْلًا

145. Alla:hummə, lə: səhlə illə: mə: cə'altəhu səhlən, va əntə təc alul-həznə izə: şitə səhlən!

145. Allahım, Sənin asanlaşdırdığından başqa asan olan bir şey yoxdur! Sən istəsən, çətin işi asanlaşdırarsan!

عَنْ أَنَسٍ ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، قَالَ : اللَّهُمَّ لَا سَهْلَ إِلَّا مَا جَعَلْتَهُ سَهْلًا ، وَأَنْتَ تَجْعَلُ الْحَزْنَ سَهْلًا إِذَا شِئْتَ .

Ənəs rəvayət edir ki, Allah Elçisi belə buyurdu: “Allahım, Sənin asanlaşdırdığından başqa asan olan bir şey yoxdur! Sən istəsən, çətin işi asanlaşdırarsan!”²

46. Xoşa gəlməyən bir hadisə baş verdikdə yaxud istədiyini bir iş baş tutmadıqda edilən dua

۱۴۶ - قَدَرُ اللَّهِ وَمَا شَاءَ فَعَلَ

146. Qadərulla:hi va mə: şə:ə fəal!

146. Allahın qədəridir. O, istədiyini edir!

¹ Əbu Davud, 775; İbn Xuzeymə, 467. Hədis səhihdir. Bax: Mişkətul-Məsəbih, 1217.

² İbn Hibban, 974. Hədis səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 2886.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ وَفِي كُلِّ خَيْرٍ أَحْرَصُ عَلَى مَا يَنْفَعُكَ وَاسْتَعِينُ بِاللَّهِ وَلَا تَعْجِزْ وَإِنْ أَصَابَكَ شَيْءٌ فَلَا تَقُلْ لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ كَانَتْ كَذَا وَكَذَا. وَلَكِنْ قُلْ قَدَرُ اللَّهِ وَمَا شَاءَ فَعَلَ فَإِنَّ لَوْ تَفْتَحُ عَمَلَ الشَّيْطَانِ ». »

Rəvayət edilir ki, Əbu Hureyra رضي الله عنه demişdir: “Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Allah üçün güclü mömin zəif mömindən daha yaxşı və daha sevimlidir. Onların hər ikisində xeyir var. Sənə fayda verən şeyi götür, yalnız Allahdan kömək dilə və aciz olma! Sənə bir hadisə üz versə, demə ki, “kaş belə edəydim”. Əksinə, de: “Bu, Allahın qədəridir. O istədiyini edir! - (Qadərulla:hi və mə: şə:ə fəal)”. Çünki “əgər” şeytana qarşı açıq”.¹

47. Övladı olanı təbrik etmək

١٤٧ - عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُؤْتِي بِالصَّبِيَّانِ فَيَبْرِكُ عَلَيْهِمْ وَيُحَنِّكُهُمْ.

147. Aişə رضي الله عنها rəvayət edir ki, Allah Elçisinin ﷺ yanına uşaqlar gətirilirdi. Peyğəmbər ﷺ də onlara bərəkət diləyər və təhnik² edərdi.³

48. Uşaqları qorumaq üçün oxunan dua

١٤٨ - أُعِيدُكُمْ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ، وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لَامِئَةٍ

148. Ui:zukumə bikəlimə:tillə:hit-tə:mməti min kulli şeytə:nin və hə:mmətin və min kulli aynin lə:mmətin!

¹ Muslim, 4816, 6945.

² Xurmanı ağızında əzib uşağın ağızına qoyardı.

³ Muslim, 5743, 4000.

148. Hər bir şeytandan, zərərli həşəratdan və hər pis gözdən qorumaq üçün sizi Allahın tam kəlmələrinə həvalə edirəm!¹

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَوِّذُ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ وَيَقُولُ « إِنَّ أَبَاكُمْ كَانَ يُعَوِّذُ بِهَا إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ ، أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ ، وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لَامَّةٍ » .

Rəvayət edilir ki, İbn Abbas رضي الله عنه demişdir: “Peyğəmbər ﷺ Həsən və Hüseyini رضي الله عنهما (şeytandan) qorumaq üçün dua edib deyərdi: “Babanız (İbrahim öz övladları) İsmail və İshaqı qorumaq məqsədilə dua edib deyərdi: “Hər bir şeytandan, zərərli həşəratdan və hər pis gözdən qorumaq üçün sizi Allahın tam kəlmələrinə həvalə edirəm!”²

49. Bədəninə ağrı hiss edən nə deməlidir?

Öz əlini bədəninin ağrıyan yerinə qoyub üç dəfə “Bismilləh”- dedikdən sonra, yeddi dəfə demək:

١٤٩ - أَعُوذُ بِاللَّهِ وَقُدْرَتِهِ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ وَأُحَاذِرُ

149. Əu:zu billə:hi va qudratihi min şərri mə: əcidu va uhə:ziru!

149. Duyduğum və həzər etdiyimin şərindən Allaha və Onun qüdrətinə sığınırım!

عَنْ عَثْمَانَ بْنِ أَبِي الْعَاصِ النَّقَعِيِّ أَنَّهُ شَكَأَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَعًا يَجِدُهُ فِي حَسَدِهِ مُنذُ

¹ Bir oğlan uşağı üçün “Ui:zukə...”, bir qız uşağı üçün isə “Ui:zuki...”, yəni “Səni...” deyilir.

² əl-Buxari, 3120, 3371.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

أَسْلَمَ. فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « ضَعْ يَدَكَ عَلَى الَّذِي تَأَلَّمَ مِنْ حَسَدِكَ وَقُلْ بِاسْمِ اللَّهِ. ثَلَاثًا. وَقُلْ سَبَّحَ مَرَّاتٍ أَعُوذُ بِاللَّهِ وَقُدْرَتِهِ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ وَأُحَاذِرُ ». »

Rəvayət edilir ki, Osman ibn Əbul-As əs-Səqafi رضي الله عنه İslamı qəbul etdiyindən bəri bədənindəki ağrıdan Peyğəmbərə صلى الله عليه وسلم şikayət etdikdə, Peyğəmbər صلى الله عليه وسلم ona belə buyurdu: “Əlini bədənində ağrı hiss etdiyən yerə qoy! Sonra üç dəfə “Allahın adı ilə! - (Bismilləh!)” və yeddi dəfə “Duyduğum və həzər etdiyimin şərindən Allaha və Onun qüdrətinə sığınırım!” - de! – (Əu:zu billə:hi va qudratihi min şərri mə: əcidu va uhə:ziru!)”¹

50. Xəstəni ziyarət edərkən onun üçün edilən dua

۱۰۰ - لَا بَأْسَ، طَهْرٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ

150. Lə: bə'sə tahu:run in şə:ə Allah!

150. Eybi yoxdur, Allahın izni ilə günahların təmizlənilir!

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَى أَعْرَابِيٍّ - يَعُوذُهُ - قَالَ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ عَلَى مَرِيضٍ يَعُوذُهُ قَالَ لَا بَأْسَ طَهْرٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ. فَقَالَ لَهُ « لَا بَأْسَ طَهْرٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ ». قَالَ قُلْتُ طَهْرٌ كَلَّا بَلْ هِيَ حُمَّى تَفُورُ - أَوْ تُتَوَّرُ - عَلَى شَيْخٍ كَبِيرٍ ، تُزِيرُهُ الْقُبُورَ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « فَتَعَمَّ إِذَا »

İbn Abbas رضي الله عنه rəvayət edir ki, Peyğəmbər صلى الله عليه وسلم (həmişə) xəstəni ziyarət etdikdə ona: “Eybi yoxdur, Allahın izni ilə, (günahların) təmizlənilir! – (Lə: bə'sə tahu:run in şə:ə Allah!)” –

¹ Muslim, 4082, 5867.

deyərdi. Yenə bir dəfə Peyğəmbər ﷺ xəstə bir bədəniyə baş çəkmək üçün onun yanına gəlib: “Eybi yoxdur, Allahın izni ilə, (günahların) təmizlənilir!”– dedi. Bədəni isə ona dedi: “Təmizlənilir”– dedin?! Xeyr, bu, ixtiyar çağında olan qocanın onu qəbirə aparması üçün bədənində od kimi yanan bir qızdırmadır”. Peyğəmbər ﷺ buyurdu: “Yaxşı, qoy sən deyən olsun!”¹

۱۵۱ - أَسْأَلُ اللَّهَ الْعَظِيمَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ يَشْفِيكَ

151. Əs əlulla:həl-azi:mə Rabbəl-arşil-azi:mi ən yəşfiyək!

151. Böyük Ərşin Rəbbi olan Əzəmətli Allahdan diləyirəm ki, sənə şəfa versin! (yeddi dəfə).

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ «مَا مِنْ عَبْدٍ مُسْلِمٍ يَعُودُ مَرِيضًا لَمْ يَحْضُرْ أَحَدَهُ فَيَقُولُ سَبْعَ مَرَّاتٍ أَسْأَلُ اللَّهَ الْعَظِيمَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ يَشْفِيكَ إِلَّا عَوْفِيَّ»

İbn Abbas رضي الله عنه rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ belə buyurdu: “Elə bir müsəlman bəndə yoxdur ki, əcəli çatmayan bir xəstəyə baş çəkib yeddi dəfə: “Böyük Ərşin Rəbbi olan Əzəmətli Allahdan diləyirəm ki, sənə şəfa versin!”- deyə dua etsin və o xəstə sağalmasın”.²

51. Xəstələnenin sağlması üçün edilən dualar

۱۵۲ - بِاسْمِ اللَّهِ أَرْقِيكَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ يُؤْذِيكَ مِنْ شَرِّ كُلِّ نَفْسٍ أَوْ عَيْنٍ حَاسِدٍ اللَّهُ يَشْفِيكَ بِاسْمِ اللَّهِ أَرْقِيكَ

¹ əl-Buxari, 3347, 3616.

² ət-Tirmizi, 2083, 2227. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 5766.

152. Bismillə:hi ərqi:k, min kulli şey in yu'zi:k, min şərri kulli nəfsin əu ayni hə:sidin. Alla:hu yəşfi:k, bismillə:hi ərqi:k!

152. Allahın adı ilə səni sənə əziyyət verən hər bir nəfsin şərindən, nəzərindən və həsədindən ruqyə edirəm. Allah sənə şəfa verər. Allahın adı ilə səni ruqyə edirəm!

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّ جَبْرِيلَ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ اسْتَكَيْتَ فَقَالَ «نَعَمْ». قَالَ بِاسْمِ اللَّهِ أَرْفِيكَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ يُؤْذِيكَ مِنْ شَرِّ كُلِّ نَفْسٍ أَوْ عَيْنٍ حَاسِدٍ اللَّهُ يَشْفِيكَ بِاسْمِ اللَّهِ أَرْفِيكَ.

Əbu Səid rəvayət edir ki, Cəbrail Peyğəmbərin yanına gələrək belə dedi: “Ey Muhəmməd, xəstələnmisən?” O: “Bəli!” - deyə cavab verdikdə, Cəbrail belə dedi: “Allahın adı ilə səni sənə əziyyət verən hər bir nəfsin şərindən, nəzərindən və həsədindən ruqyə edirəm. Allah sənə şəfa verər. Allahın adı ilə səni ruqyə edirəm! – (Bismillə:hi ərqi:k, min kulli şey in yu'zi:k, min şərri kulli nəfsin əu ayni hə:sidin. Alla:hu yəşfi:k, bismillə:hi ərqi:k!)”¹

١٥٣ - بِاسْمِ اللَّهِ يُبْرِيكَ وَمِنْ كُلِّ دَاءٍ يَشْفِيكَ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ وَشَرِّ كُلِّ ذِي عَيْنٍ

153. Bismillə:hi yubri:k, va min kulli də:in yəşfi:k, va min şərri hə:sidin izə: həsəd, va şərri kulli zi: aynin!

153. Hər bir xəstəlikdən sənə şəfa verən, həsəd apanın həsədinin şərindən və hər bir nəzəri dəyənin şərindən qoruyan Allahın adı ilə!

عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهَا قَالَتْ كَانَ إِذَا اسْتَكَيْتَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

¹ Muslim, 4056, 5829.

رَقَاهُ جَبْرِيلُ قَالَ بِاسْمِ اللَّهِ يُبْرِكُ وَمِنْ كُلِّ دَاءٍ يَشْفِيكَ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ وَشَرِّ كُلِّ ذِي عَيْنٍ.

Peyğəmbərin ﷺ zövcəsi Aişə رضي الله عنها rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ xəstələndiyi zaman Cəbrail عليه السلام ruqyə oxuyaraq deyərdi: “Hər bir xəstəlikdən sənə şəfa verən, həsəd aparanın həsədinin şərindən və hər bir nəzəri dəyənin şərindən qoruyan Allahın adı ilə! – (Bismillə:hi yubri:k, va min kulli də:in yəşfi:k, va min şərri hə:sidin izə: həsəd, va şərri kulli zi: aynin!)”¹.

١٥٤ - أَذْهِبِ الْبَاسَ رَبَّ النَّاسِ وَاشْفِ أَنْتَ الشَّافِي لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ شِفَاءً لَا يُعَادِرُ سَمًّا

154. Əzhibil-bə:s, Rabbən-nə:s, vaşfi əntəş-Şə:fi: lə: şifə:ə illə: şifə:ukə şifə:ən lə: yuğa:diru səqamən!

154. Xəstəliyi apar, ey insanların Rəbbi, Sənin şəfandan başqa şəfa yoxdur, Ona elə bir şəfa ver ki, bundan sonra heç bir xəstəlik qalmasın!

عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَتَى مَرِيضًا - أَوْ أُتِيَ بِهِ - قَالَ «أَذْهِبِ الْبَاسَ رَبَّ النَّاسِ، اشْفِ وَأَنْتَ الشَّافِي لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ، شِفَاءً لَا يُعَادِرُ سَمًّا»

Aişə رضي الله عنها rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ xəstə yanına gəldikdə və ya onun yanına xəstə gətirildiyi zaman bu duanı söyləyərdi: “Xəstəliyi apar, ey insanların Rəbbi, Sənin şəfandan başqa şəfa yoxdur, Ona elə bir şəfa ver ki, bundan sonra heç bir xəstəlik qalmasın! – (Əzhibil-bə:s, Rabbən-nə:s, vaşfi

¹ Muslim, ٤٠٥٥, ٥٨٢٨; İbn Məcə, 3523.

əntəş-Şə:fi: lə: şifə:ə illə: şifə:ukə şifə:ən lə: yuğa:diru səqa-mən!)”¹

52. Həyatından əlini üzmüş xəstənin duası

۱۵۵ - اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَالْحَقْنِي بِالرَّفِيقِ الْأَعْلَى

155. Alla:hummə-ğfirli:, varhəmni:, va əlhiqni: birrafi:qil-ə'lə!
155. Allahım, məni bağışla, mənə rəhm et, məni Uca Dosta qovuşdur!

عَائِشَةُ قَالَتْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ مُسْتَنْدٌ إِلَيَّ يَقُولُ « اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَالْحَقْنِي بِالرَّفِيقِ الْأَعْلَى » .

Rəvayət edilir ki, Aişə رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا demişdir: “Peyğəmbərin ﷺ mənə söykənərək belə dediyini eşitdim: “Allahım, məni bağışla, mənə rəhm et, məni Uca Dosta qovuşdur! – (Alla:hummə-ğfirli:, varhəmni:, va əlhiqni: birrafi:qil-ə'lə!)”²

۱۵۶ - لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَهُ الْمُلْكُ وَهُوَ الْحَمْدُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

156. Lə: ilə:hə illəlla:hu Alla:hu Əkbər, lə: ilə:hə illəlla:hu vahdəhu, lə: ilə:hə illəlla:hu vahdəhu lə: şəri:kə ləhu, lə: ilə:hə illəlla:hu ləhul-mulku va ləhul-həmdü, lə: ilə:hə illəlla:hu va lə: həulə va lə: quvvətə illə: billəh!

156. Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur. Allah ən

¹ əl-Buxari, 5243, 5675; Muslim, 5839, 2191.

² əl-Buxari, 5242, 5674.

Böyükdür. Tək olan Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur. Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, O, təkdir, Onun şəriki yoxdur! Allahdan ibadətə layiq məbud yoxdur! Mülk Onundur və həmd Onadır! Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! Qüdrət və güc yalnız Allaha məxsusdur!

أَبِي هُرَيْرَةَ ، وَأَبِي سَعِيدٍ ، أَنَّهُمَا شَهِدَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : إِذَا قَالَ الْعَبْدُ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ ، قَالَ : يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ : صَدَقَ عَبْدِي ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا ، وَأَنَا اللَّهُ أَكْبَرُ ، وَإِذَا قَالَ الْعَبْدُ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ ، قَالَ : صَدَقَ عَبْدِي ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا وَحْدِي ، وَإِذَا قَالَ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، قَالَ : صَدَقَ عَبْدِي ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا وَلَا شَرِيكَ لِي ، وَإِذَا قَالَ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ ، قَالَ : صَدَقَ عَبْدِي ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا ، لِي الْمُلْكُ ، وَلِي الْحَمْدُ ، وَإِذَا قَالَ : لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ، قَالَ : صَدَقَ عَبْدِي ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِي . قَالَ أَبُو إِسْحَاقَ : ثُمَّ قَالَ الْأَعْرَبِيُّ شَيْئًا لَمْ أَفْهَمْهُ ، قَالَ : فَقُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ : مَا قَالَ ؟ فَقَالَ : مَنْ رَزَقَهُنَّ عِنْدَ مَوْتِهِ لَمْ تَمْسَسْهُ النَّارُ .

Əbu Hureyra və Əbu Səid əl-Xudri رضي الله عنهما rəvayət edirlər ki, Allah Elçisi ﷺ belə buyurmuşdur: “Qul: “Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur və Allah ən Böyükdür!”- dedikdə, Allah ﷻ buyurur: “Qulum doğru söylədi, Məndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur və Uca olan Mənəm!” Qul: “Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, O, təkdir!”- dedikdə, Allah buyurur: “Qulum doğru söylədi, tək olan Mənəm, Məndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur!” Qul: “Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, Onun şəriki də yoxdur!”- dedikdə, Allah buyurur: “Qulum doğru söylədi, Məndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur və Mənim şerikim də yoxdur!” Qul: “Allahdan başqa ibadətə

layiq məbud yoxdur, mülk və həmd Ona məxsusdur!”- dedikdə, Allah buyurur: “Məndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, mülk və həmd Mənə məxsusdur!” Qul: “Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, qüdrət və güc yalnız Allaha məxsusdur!”- dedikdə, Allah buyurur: “Qulum doğru söylədi, Məndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, qüdrət və güc yalnız Məndədir!” Əbu İshaq dedi: “Sonra hədisi rəvayət edən Əğarr Əbu Muslim anlamadığım bəzi şeylər söylədi. Mən Əbu Cəfərə: “O nə dedi?”- deyə soruşdum. O dedi: “Ölüm anında bunları deməyə imkan verilən şəxsə Cəhənnəm odu toxunmaz”.¹

53. Can verənə təlqin edilən dua

۱۵۷ - لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

157. Lə: ilə:hə illəllah!

157. Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur!

عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ كَانَ آخِرُ كَلَامِهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ.

Rəvayət edilir ki, Muaz ibn Cəbəl ؓ demişdir: “Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Kimin son kəlməsi “Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! - (Lə: ilə:hə illəllah!)”- olarsa, Cənnətə girər”.²

¹ İbn Məcə, 3794, 3926. Hədis səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 1390.

² Əbu Davud, 3116, 3118. Hədis səhihdir. Bax: Mişkətul-Məsəbih, 1621.

54. Başına müsibət gələnin duası

۱۵۸ - إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ اللَّهُمَّ أَجْرُنِي فِي مُصِيبَتِي وَأَخْلِفْ لِي خَيْرًا مِنْهَا

158. İnnə: lillə:hi va innə: ileyhi ra:ciu:n, Alla:hummə'curni: fi: mus:bəti: va əxliif li: xayran minhə:!

158. Biz, Allaha məxsusuq və Ona da qayıdacağımız! Allahım, başıma gələn müsibət sayəsində məni mükafatlandır və əvəzinə ondan da xeyirlisini ver!

أُمُّ سَلَمَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ « مَا مِنْ عَبْدٍ تُصِيبُهُ مُصِيبَةٌ فَيَقُولُ إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ اللَّهُمَّ أَجْرُنِي فِي مُصِيبَتِي وَأَخْلِفْ لِي خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا أَجْرَهُ اللَّهُ فِي مُصِيبَتِهِ وَأَخْلَفَ لَهُ خَيْرًا مِنْهَا ». قَالَتْ فَلَمَّا تُوفِّيَ أَبُو سَلَمَةَ قُلْتُ كَمَا أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْلَفَ اللَّهُ لِي خَيْرًا مِنْهُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

Rəvayət edilir ki, Ummu Sələmə رضي الله عنها demişdir: “Mən Allah Elçisinin ﷺ belə dediyini eşitdim: “Hər hansı bir qul ona müsibət baş verdiyi vaxt: “Biz Allaha məxsusuq və Ona da qayıdacağımız! Allahım, başıma gələn müsibət sayəsində məni mükafatlandır və əvəzinə ondan da xeyirlisini ver! – (İnnə: lillə:hi va innə: ileyhi ra:ciu:n, Alla:hummə'curni: fi: mus:bəti: va əxliif li: xayran minhə:!)”- deyərsə, Allah ona müsibətinə görə əcr verir və ona bundan daha xeyirlisi ilə əvəz edər”. Əbu Sələmə vəfat etdiyi vaxt Allah Elçisinin ﷺ mənə öyrətdiyi kimi dedim və Allah mənə ondan da xeyirlisi ilə, Allah Elçisi ﷺ ilə əvəz etdi”.¹

¹ Muslim, 1526, 2166.

55. Meyitin gözlərini qapayarkən edilən dua

۱۵۹ - اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِغُلَّانٍ (باسمه) وَاَرْفَعْ دَرَجَتَهُ فِي الْمَهْدِيِّينَ، وَاخْلُفْهُ فِي عَقِبِهِ فِي الْعَابِرِينَ، وَاغْفِرْ لَنَا وَلَهُ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ، وَاَفْسَحْ لَهُ فِي قَبْرِهِ وَتَوَرَّ لَهُ فِيهِ

159. Alla:hummə-ğfir li-fulə:nin (vəfat edənin adı çəkilir) varfə' dərəcətəhu fil-məhdiyyi:nə vaxlufhu fi: aqibihi fil-ğə:biri:nə vağfirlənə: valəhu yə: Rabbəl-a:ləmi:n, vafsəh ləhu fi: qabrihi va nəvvir ləhu fi:hi!

159. Allahım! Filankəsi (vəfat edənin adı çəkilir) bağışla! Onu doğru yola yönəldiklərinin dərəcəsinə yüksəlt! Arxasında qoyduğu kimsələrə Sən sahib çıx! Ey aləmlərin Rəbbi, bizi və onu bağışla! Onun qəbrini geniş və nurlu et!

عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أَبِي سَلَمَةَ وَقَدْ شَقَّ بَصْرُهُ فَأَغْمَضَهُ ثُمَّ قَالَ « إِنَّ الرُّوحَ إِذَا قُبِضَ تَبِعَهُ البَصَرُ ». فَضَجَّ نَاسٌ مِنْ أَهْلِهِ فَقَالَ « لَا تَدْعُوا عَلَيَّ أَنْفُسِكُمْ إِلَّا بِخَيْرٍ فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ يُؤْمِنُونَ عَلَيَّ مَا تَقُولُونَ ». ثُمَّ قَالَ « اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِأَبِي سَلَمَةَ وَاَرْفَعْ دَرَجَتَهُ فِي الْمَهْدِيِّينَ وَاخْلُفْهُ فِي عَقِبِهِ فِي الْعَابِرِينَ وَاغْفِرْ لَنَا وَلَهُ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ وَاَفْسَحْ لَهُ فِي قَبْرِهِ. وَتَوَرَّ لَهُ فِيهِ ».

Rəvayət edilir ki, Ummu Sələmə رضي الله عنها demişdir: “Allah Elçisi ﷺ Əbu Sələmənin yanına daxil olduğu vaxt, artıq onun gözləri çevrilmişdi. Peyğəmbər ﷺ onun gözlərini bağladıqdan sonra belə buyurdu: “Həqiqətən, ruh bədəndən çıxdıqda, göz onun arxasınca baxar”. Onun əhlindən olan bəzi insanlar fəryad etdikdə, Peyğəmbər ﷺ belə buyurdu: “Özünüz üçün xeyirdən başqa bir şey söyləməyin. Həqiqətən, mələklər sizin söylədiklərinizə “Amin” deyirlər”. Sonra isə belə buyurdu: “Allahım, Əbu Sələməni bağışla, onu doğru yola yönəldiklərinin dərəcəsinə yüksəlt! Arxasında qoyduğu kimsələrə

Sən sahib çıx! Ey aləmlərin Rəbbi, bizi və onu bağışla! Onun qəbrini geniş və nurlu et!"¹

56. Cənazə namazında meyit üçün oxunan dua

۱۶۰ - اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ، وَعَافِهِ، وَأَعْفُ عَنْهُ، وَأَكْرِمْ نُزُلَهُ، وَوَسِّعْ مُدْخَلَهُ، وَأَغْسِلْهُ بِالْمَاءِ وَالنَّجْوِ وَالْبَرْدِ، وَتَقِّهِ مِنَ الْخَطَايَا كَمَا تَقْيَتُ التُّوبَ الْأَبْيَضَ مِنَ الدَّنَسِ، وَأَبْدِلْهُ دَارًا خَيْرًا مِنْ دَارِهِ، وَأَهْلًا خَيْرًا مِنْ أَهْلِهِ، وَزَوْجًا خَيْرًا مِنْ زَوْجِهِ، وَأَدْخِلْهُ الْجَنَّةَ وَأَعِذْهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَعَذَابِ النَّارِ

160. Alla:hummə-ğfir ləhu varhəmhu va a:fihi va'fu anhu va əkrim nuzuləhu vavassi' mudxaləhu vağsilhu bil-mə:i vas-səlci val-bəradi va nəqqihi minəl-xata:yə: kəmə: nəqqaytəs-səubəl-əbyəda minəd-dənəsi, va əbdilhu də:ran xayran min də:rihi, va əhlən xayran min əhlihi, va zəucən xayran min zəucihi va ədxilhul-cənnətə va əi'zhu min azə:bil-qabri va azə:bin-nə:ri!

160. Allahım! Onu bağışla, ona rəhm et, onu (günahlardan) salamat et, onu əfv et, onu gözəl tərzdə qarşıla, onun yerini geniş et! Onu su, qar və dolu ilə yu! Ağ paltarı çirkdən təmizlədiyin kimi onu da günahlardan təmizlə! Ona evinin əvəzinə daha xeyirli ev, ailəsinin əvəzinə daha xeyirli ailə, zövcəsinin əvəzinə daha xeyirli zövcə ver! Onu Cənnətə daxil et! Onu qəbir və Cəhənnəm əzabından qoru!

عَوْفَ بْنِ مَالِكٍ يَقُولُ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى جَنَازَةٍ فَحَفِظْتُ مِنْ دُعَائِهِ وَهُوَ يَقُولُ «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ وَعَافِهِ وَأَعْفُ عَنْهُ وَأَكْرِمْ نُزُلَهُ وَوَسِّعْ مُدْخَلَهُ وَأَغْسِلْهُ بِالْمَاءِ وَالنَّجْوِ وَالْبَرْدِ وَتَقِّهِ مِنَ الْخَطَايَا كَمَا تَقْيَتُ التُّوبَ الْأَبْيَضَ مِنَ الدَّنَسِ وَأَبْدِلْهُ دَارًا خَيْرًا مِنْ دَارِهِ وَأَهْلًا خَيْرًا مِنْ أَهْلِهِ وَزَوْجًا خَيْرًا

¹ Muslim, 1528, 2169.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

مِنْ زَوْجِهِ وَأَدْجَلَهُ الْجَنَّةَ وَأَعَدَّهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ أَوْ مِنْ عَذَابِ النَّارِ». قَالَ حَتَّى تَمْنَيْتُ أَنْ أَكُونَ أَنَا ذَلِكَ الْمَيِّتَ.

Rəvayət edilir ki, Auf ibn Malik ؓ demişdir: “Allah Elçisi ﷺ bir cənazə üçün namaz qıldı. Onun belə dua etdiyini əzbərlədim: “Allahım, onu bağışla, ona rəhm et, onu (günahlarından) salamat et, onu əfv et, onu gözəl tərzdə qarşıla, onun yerini geniş et! Onu su, qar və dolu ilə yu! Ağ paltarı çirkədən təmizlədiyin kimi, onu da günahlarından təmizlə! Ona evinin əvəzinə daha xeyirli ev, ailəsinin əvəzinə daha xeyirli ailə, zövcəsinin əvəzinə daha xeyirli zövcə ver. Onu Cənnətə daxil et! Onu qəbir və Cəhənnəm əzabından qoru!” Belə olduqda, mən cənazənin yerində olmağımı arzu etdim”.¹

۱۶۱ - اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا، وَشَاهِدِنَا وَعَائِبِنَا، وَصَغِيرِنَا وَكَبِيرِنَا، وَذَكَرْنَا وَأُنْثَانَا. اللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَأَحْيِهِ عَلَى الْإِسْلَامِ، وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَى الْإِيمَانِ. اللَّهُمَّ لَا تَحْرِمْنَا أَجْرَهُ وَلَا تُضِلَّنَا بَعْدَهُ

161. Alla:hummə-ğfir liheyynə: va meyyitinə: va şə:hidinə: va ğa:ibinə: va sağı:rinə: va kəbi:rinə: va zəkərinə: va un-sə:nə:! Alla:hummə, mən əhyeytəhu minnə: fə əhyihi aləl-is-lə:m va mən təvaffeytəhu minnə: fətəvaffəhu aləl-i:mə:n! Alla:hummə, lə: təhrimnə: əcrəhu va lə: tudillənə: bə'dəhu!

161. Allahım, dirimizi və ölümüzü, burada olanımızı və olmayanımızı, kiçiyimizi və böyüyümüzü, kişimizi və qadınımızı bağışla! Allahım, bizdən kimi yaşatsan, müsəlman kimi yaşat! Bizdən kimi öldürsən, mömin kimi öldür!

¹ Muslim, 1600, 2276.

Allahım, onun əcrindən bizi məhrum etmə və ondan sonra bizi azdırma!

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا صَلَّى عَلَى جَنَازَةٍ يَقُولُ : اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا ، وَشَاهِدِنَا وَعَائِبِنَا ، وَصَغِيرِنَا وَكَبِيرِنَا ، وَذَكَرْنَا وَأُنْثَانَا ، اللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَأَحْيِهِ عَلَى الْإِسْلَامِ ، وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَى الْإِيمَانِ ، اللَّهُمَّ لَا تَحْرِمْنَا أَجْرَهُ ، وَلَا تُضِلَّنَا بَعْدَهُ.

Rəvayət edilir ki, Əbu Hureyra ﷺ demişdir: “Allah Elçisi ﷺ bir cənazə üçün namaz qıldıqda, belə dua edərdi: “Allahım, dirimizi və ölümümüzü, burada olanımızı və olmayanımızı, kiçiyimizi və böyüyümüzü, kişimizi və qadınımızı bağışla! Allahım, bizdən kimi yaşatsan, müsəlman kimi yaşat! Bizdən kimi öldürsən, mömin kimi öldür! Allahım, onun əcrindən bizi məhrum etmə və ondan sonra bizi azdırma!”¹

١٦٢ - اللَّهُمَّ إِنَّ فُلَانَ ابْنَ فُلَانٍ فِي ذِمَّتِكَ، وَحَبْلِ جِوَارِكَ، فَفَقِهِ مِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ وَعَذَابِ النَّارِ، وَأَنْتَ أَهْلُ الْوَفَاءِ وَالْحَقِّ. فَاغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ

162. Alla:hummə, innə fulə:nəbnə fulə:nin (vəfat edənin adı çəkilir) fi: zimmətikə, va həbli civə:rikə, fəqihī min fitnətil-qabri va azə:bin-nə:ri, va əntə əhlul-vafə:i val-həqqi. Fəğfir ləhu varhəmhū innəkə əntəl-ğafu:rur-rahi:m!

162. Allahım filankəs oğlu filankəs (vəfat edənin adı çəkilir) Sənin himayəndədir, (ağıbəti) Səndən asılıdır. Onu qəbir fitnəsindən və Cəhənnəm əzabından qoru! Sən vəfa və haqq sahibisən! Onu bağışla, ona rəhm et! Həqiqətən, Sən Bağışlayanсан, Rəhmlisən!

¹ İbn Məcə, 1498. Hədis səhihdir. Bax: Mişkətul-Məsəbih, 1675.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

عَنْ وَائِلَةَ بْنِ الْأَسَدِ ، قَالَ : صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رَجُلٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ، فَأَسْمَعُهُ يَقُولُ : اللَّهُمَّ إِنَّ فُلَانًا بَنَ فُلَانًا فِي ذِمَّتِكَ ، وَحَبْلُ جَوَارِكَ ، فَقِهِ مِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ ، وَعَذَابِ النَّارِ ، وَأَنْتَ أَهْلُ الْوَفَاءِ وَالْحَقِّ ، فَاغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ ، إِنَّكَ أَنْتَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ .

Rəvayət edilir ki, Vasilətə ibn əl-Əsqa ﷺ demişdir: “Allah Elçisi ﷺ müsəlmanlardan bir kişi üçün cənazə namazı qıldı. Mən onun belə dua etdiyini eşitdim: “Allahım filankəs oğlu filankəs Sənin himayəndədir, (aqrəbət) Səndən asılıdır. Onu qəbir fitnəsindən və Cəhənnəm əzabından qoru! Sən vəfa və haqq sahibisən! Onu bağışla, ona rəhm et! Həqiqətən, Sən Bağışlayansan, Rəhmlisən!”¹

١٦٣ - اللَّهُمَّ عَبْدُكَ وَأَبْنُ أُمَّتِكَ احْتَاجَ إِلَى رَحْمَتِكَ، وَأَنْتَ غَنِيٌّ عَنِ عَذَابِهِ، إِنْ كَانَ مُحْسِنًا فَرِدْ فِي حَسَنَاتِهِ، وَإِنْ كَانَ مُسِيئًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ

163. Alla:hummə, abdukə vabnu əmətikəhtə:cə ilə: rahmətikə va əntə gəniyyun an azə:bihi, in kə:nə muhsinən fəzid fi: hə-sənə:tihi va in kə:nə musi:ən fətəcə:vəz anhu!

163. Allahım! Sənin qulun, Sənin kənizinin oğlu Sənin mərhəmətinə möhtacdır. Sənin ona əzab verməyə ehtiyacın yoxdur. Əgər o, yaxşı əməl sahibidirsə, savabını artır! Yox əgər pis əməl sahibidirsə, günahından keç!

عَنْ زَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رُكَانَةَ بْنِ الْمُطَّلِبِ ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا قَامَ لِلْجِنَازَةِ لِيُصَلِّيَ عَلَيْهَا قَالَ : اللَّهُمَّ عَبْدُكَ ، وَأَبْنُ أُمَّتِكَ احْتَاجَ إِلَى رَحْمَتِكَ ، وَأَنْتَ غَنِيٌّ عَنِ عَذَابِهِ إِنْ كَانَ مُحْسِنًا فَرِدْ فِي إِحْسَانِهِ ، وَإِنْ كَانَ مُسِيئًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ .

¹ İbn Məcə, 1499. Hədis səhihdir. Bax: Mişkətul-Məsəbih, 1677.

Rəvayət edilir ki, Yəzid ibn Rukanə ibn əl-Muttalib ؓ demişdir: “Allah Elçisi ﷺ cənazə namazını qıldıqda, belə dedi: “Allahım! Sənin qulun və kəninin oğlu Sənin mərhəmətinə möhtacdır. Sənin ona əzab verməyə ehtiyacın yoxdur. Əgər o, yaxşı əməl sahibdirsə, savabını artır! Yox əgər pis əməl sahibdirsə, günahından keç!”¹

57. Həddi-bülüğa çatmamış uşağın cənazə namazında oxunulan dua

۱۶۴ - اللَّهُمَّ أَعِذْهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ

164. Alla:hummə, əi'zhu min azə:bil-qabri!

164. Allahım! Onu qəbir əzabından qoru!

سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ يَقُولُ: صَلَّيْتُ وَرَاءَ أَبِي هُرَيْرَةَ عَلَى صَبِيٍّ لَمْ يَعْمَلْ حَطِيئَةً قَطُّ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ: اللَّهُمَّ أَعِذْهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ.

Rəvayət edilir ki, Səid ibn Museyyib ؓ demişdir: “Mən Əbu Hureyranın arxasında heç bir günah görməyən körpə bir uşağın cənazə namazını qılarkən onun belə dediyini eşitdim: “Allahım! Onu qəbir əzabından qoru!”²

۱۶۵ - اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا فَرَطًا، وَسَلْفًا، وَأَجْرًا

165. Alla:hummə-c'alhu lənə: fəratan va sələfən va əcran!

¹ əl-Hakim, 1328. Hədis səhihdir. Bax: Əhkəmul-Cənəiz, səh. 125.

² Malik, 536, 609, 776. Hədis səhihdir. Bax: Mişkətul-Məsəbih, 1689.

165. Allahım! Onu bizim üçün (Cənnətə girməkdə bizi) qabaqlayan, sələf və mükafat et!

وَقَالَ الْحَسَنُ يَفْرَأُ عَلَى الطِّفْلِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَيَقُولُ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا فَرَطًا وَسَلْفًا وَأَجْرًا

əl-Həsən رضي الله عنه uşaq üçün cənazə namazı qıldığında Kitabı açanı (əl-Fatihə surəsini) oxuyar və belə deyərdi: “Allahım! Onu bizim üçün (Cənnətə girməkdə bizi) qabaqlayan, sələf və mükafat et!”¹

58. Təziyə (ölənin yaxınlarına təsəlli vermək) duası

١٦٦ - إِنْ لِلَّهِ مَا أَخَذَ، وَكَهُ مَا أُعْطِيَ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِأَجَلٍ مُّسَمًّى... فَلْتَصْبِرْ وَلْتَحْتَسِبْ

166. İnnə lillə:hi mə: əxazə valəhu mə: ə'ta: və kullu şey in i'ndəhu biəcəlin musəmmə... fəl-təsbir val-təhtəsib!

166. Şübhəsiz ki, Allahın aldığı da, verdiyi də Özünə aiddir. Onun yanında hər şeyin öz müəyyən əcəli var... Səbir et və (bunun əvəzinə Allah yanında mükafat qazanacağına) ümid bəslə!

عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ قَالَ كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَرْسَلَتْ إِلَيْهِ إِحْدَى بَنَاتِهِ تَدْعُوهُ وَتُخْبِرُهُ أَنَّ صَبِيًّا لَهَا - أَوْ ابْنًا لَهَا - فِي الْمَوْتِ فَقَالَ لِلرَّسُولِ « ارْجِعْ إِلَيْهَا فَأَخْبِرْهَا إِنَّ لَهَا مَا أَخَذَ وَكَهُ مَا أُعْطِيَ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِأَجَلٍ مُّسَمًّى فَمُرْهَا فَلْتَصْبِرْ وَلْتَحْتَسِبْ » فَعَادَ الرَّسُولُ فَقَالَ إِنَّهَا قَدْ أَفْسَمَتْ لِنَاتَيْتَيْهَا. قَالَ فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَامَ مَعَهُ سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ وَمُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ وَأَنْطَلَقْتُ مَعَهُمْ فَرَفِعَ إِلَيْهِ الصَّبِيَّ وَنَفْسُهُ تَتَفَعَّفُ كَأَنَّهَا فِي شَيْءٍ فَفَاضَتْ عَيْنَاهُ فَقَالَ لَهُ سَعْدُ مَا هَذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ « هَذِهِ رَحْمَةٌ جَعَلَهَا اللَّهُ فِي قُلُوبِ عِبَادِهِ وَإِنَّمَا يَرِيحُمُ اللَّهُ مِنْ عِبَادِهِ الرَّحْمَاءَ ».

¹ əl-Buxari, Cənazə kitabı, 65-ci fəsil; Abdur-Razzaq, 6588.

Rəvayət edilir ki, Usamə ibn Zeyd ؓ demişdir: “Biz Peyğəmbərin ﷺ yanında idik. Onun yanına bir nəfər gəldi, nəvəsinin ölüm ayağında olmasını və qızının da onu çağırmasını xəbər verdi. Peyğəmbər ﷺ gələn adama dedi: “Qızımın yanına qayıt və de: “Şübhəsiz ki, Allahın aldığı da, verdiyi də Özünə aiddir. Onun yanında hər şeyin öz müəyyən əcəli var... Səbir et və (bunun əvəzinə Allah yanında mükafat qazanacağına) ümid bəslə!” Adam getdikdən sonra yenidən gəldi və dedi: “O, sizin gəlməyinizi istədi və and verdi”. Peyğəmbər ﷺ, Səd ibn Ubadə və Muaz ibn Cəbəl qalxıb ora getdilər. Xəstə uşaq Peyğəmbərə ﷺ verildi, uşağın nəfəsi gedib-gəlirdi. Nəfəsi sanki köhnə dərinin içindən gəlirdi. Peyğəmbərin ﷺ gözləri yaşla doldu. Səd ibn Ubadə göz yaşlarını gördükdə dedi: “Ey Allahın Elçisi, bu (göz yaşları) nədir?” Peyğəmbər ﷺ buyurdu: “Bu, Allahın qullarının qəlblərinə qoyduğu rəhmətdir. Allah ancaq rəhimli olanlara rəhm edər”.¹

59. Cənazəni qəbrə qoyarkən edilən dua

۱۶۷ - بِسْمِ اللّٰهِ وَعَلَى سُنَّةِ رَسُولِ اللّٰهِ

167. Bismillə:hi va alə: sunnəti Rasu:lillə:hi!

167. Allahın adı ilə və Rəsulullahın Sünnəsi üzrə!

عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا وَضَعَ الْمَيِّتَ فِي الْقَبْرِ قَالَ « بِسْمِ اللّٰهِ وَعَلَى سُنَّةِ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ » .

İbn Ömər ؓ rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ meyiti qəbrə

¹ əl-Buxari, 6829, 7377; Muslim,1531, 2174.

qoyarkən belə dedi: “Allahın adı ilə və Allah Elçisinin sünnəsi üzrə!”¹

60. Cənazəni dəfn etdikdən sonra edilən dua

۱۶۸ - اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ اللَّهُمَّ تَبِّتُهُ

168. Alla:hummə-ğfir ləhu! Alla:hummə səbbithu!

168. Allahım, onu bağışla! Allahım, onu sabit et!

عَنْ عَثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا فَرَغَ مِنْ دَفْنِ الْمَيِّتِ وَقَفَ عَلَيْهِ فَقَالَ «اسْتَغْفِرُوا لِأَخِيكُمْ وَسَلُّوا لَهُ التَّثْبِيتَ فَإِنَّهُ الْآنَ يُسْأَلُ».

Rəvayət edilir ki, Osman ibn Affan رضي الله عنه demişdir: “Peyğəmbər صلى الله عليه وسلم cənazəni dəfn etdikdən sonra onun qəbri üstündə durub deyərdi: “Allahdan qardaşınız üçün bağışlanma diləyin və onun sabit olmasını istəyin, çünki onu indi sorğu-sual edirlər”².

61. Qəbirləri ziyarət edərkən oxunan dua

۱۶۹ - السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الدِّيَارِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ، وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَاحِقُونَ (وَيَرْحَمُ اللَّهُ الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنَّا وَالْمُسْتَأْخِرِينَ) أَسْأَلُ اللَّهَ لَنَا وَلَكُمْ الْعَافِيَةَ

169. əs-Sələ:mu aleykum əhləd-diyə:ri minəl-mu'mini:nə val-muslimi:n va innə: in şə:ə Alla:hu bikum lə:hiqu:n! (va yərhə-

¹ Əbu Davud, 3213, 3215. Hədis səhihdir. Bax: Mişkətul-Məsəbih, 1707.

² Əbu Davud, 3321, 3223; əl-Hakim, 1372. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 945.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

mulla:hul-mustəqdimi:nə minnə: val-mustə'xiri:n!) Əs-əlulla:hə lənə: va ləkumul-a:fiyətə!

169. Ey bu diyarın mömin və müsəlman sakinləri! Sizə salam olsun! Allah istəsə biz də sizə qovuşacağıq. (Allah bizdən əvvəl gedənlərə və qalanlara rəhmət etsin!) Allahdan özümüzə və sizə salamatlıq diləyirəm!

عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بُرَيْدَةَ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُعَلِّمُهُمْ إِذَا خَرَجُوا إِلَى الْمَقَابِرِ ، كَانَ قَائِلُهُمْ يَقُولُ : السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الدِّيَارِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ ، وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَاجِقُونَ ، نَسْأَلُ اللَّهَ لَنَا وَلَكُمْ الْعَافِيَةَ .

Süleyman ibn Bureydə atasının ﷺ belə dediyini rəvayət etmişdir: “Allah Elçisi ﷺ onlara qəbristanlığa gedərkən belə demələrini öyrətdi: “Ey bu diyarın mömin və müsəlman sakinləri! Sizə salam olsun! Allah istəsə biz də sizə qovuşacağıq. (Allah bizdən əvvəl gedənlərə və qalanlara rəhmət etsin!)¹ Allahdan özümüzə və sizə salamatlıq diləyirik!”²

62. Külək əsərkən edilən dua

۱۷۰ - اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَهَا ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا

170. Alla:hummə, inni: əs əlukə xayrahə: va əu:zu bikə min şərrihə:!

170. Allahım, Səndən onun (küləyin) xeyrini diləyirəm və onun şərindən Sənə sığınırım!

¹ Başqa hədisdə bu əlavə var. Muslim, 1619, 2301.

² İbn Məcə, 1547. Hədis səhihdir. Bax: Mişkətul-Məsabih, 1764.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: الرِّيحُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ، تَأْتِي بِالرَّحْمَةِ وَالْعَذَابِ، فَلَا تَسُبُّوهَا، وَلَكِنْ سَلُوا اللَّهَ مِنْ خَيْرِهَا، وَتَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ شَرِّهَا.

Əbu Hureyrə رضي الله عنه rəvayət edir ki, Allah Elçisi صلى الله عليه وسلم belə buyurdu: “Külək Allahın mərhəmətindəndir. O, həm rəhmətlə, həm də əzabla gəlir. Elə isə, onu söyməyin. Sadəcə onun xeyrini Allahdan diləyin və onun şəridən Allaha sığının”.¹

١٧١ - اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَهَا، وَخَيْرَ مَا فِيهَا، وَخَيْرَ مَا أُرْسِلَتْ بِهِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا، وَشَرِّ مَا فِيهَا، وَشَرِّ مَا أُرْسِلَتْ بِهِ

171. Alla:hummə, inni: əs əlukə xayrahə: va xayra mə: fi:hə: va xayra mə: ursilət bihi, va əu:zu bikə min şərrihə: va şərrimə: fi:hə: va şərrimə: ursilət bihi!

171. Allahım, Səndən onun (küləyin) xeyrini, onda olanın xeyrini və onunla birlikdə göndərilənin xeyrini diləyirəm! Onun şəridən, onda olanın şəridən və onunla birlikdə göndərilənin şəridən Sənə sığınıram!

عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا عَصَفَتِ الرِّيحُ قَالَ «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَهَا وَخَيْرَ مَا فِيهَا وَخَيْرَ مَا أُرْسِلَتْ بِهِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا وَشَرِّ مَا فِيهَا وَشَرِّ مَا أُرْسِلَتْ بِهِ». قَالَتْ وَإِذَا تَخَيَّلَتِ السَّمَاءُ تَغْيِيرَ لَوْنِهِ وَخَرَجَ وَدَخَلَ وَأَقْبَلَ وَأَذْبَرَ فَإِذَا مَطَرَتْ سُرِّيَ عَنْهُ فَعَرَفْتُ ذَلِكَ فِي وَجْهِهِ. قَالَتْ عَائِشَةُ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ «لَعَلَّهُ يَا عَائِشَةُ كَمَا قَالَ قَوْمٌ عَادٍ فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُسْتَقْبِلَ أَوْدِيَّتِهِمْ قَالُوا هَذَا عَارِضٌ مُمَطَّرُنَا».

Rəvayət edilir ki, Peyğəmbərin صلى الله عليه وسلم zövcəsi Aişə رضي الله عنها belə

¹ əl-Buxari “Ədəbul-Mufrad” 720, 906; Əbu Davud, 5097, 5099. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 3564.

demişdir: “Peyğəmbər ﷺ şiddətli külək gördüyü vaxt belə deyərdi: “Allahım, Səndən onun xeyrini, onda olanın xeyrini və onunla birlikdə göndərilənin xeyrini diləyirəm. Onun şərindən, onda olanın şərindən və onunla birlikdə göndərilənin şərindən Sənə sığınırım!” Səmanın dəyişdiyi və yağışın yağmağa başlamağa hazırlaşdığı vaxt rəngi dəyişər, evə girib-çıxar, get-gəl edərdi. Yağış yağdıqda isə sevinərdi. Mən bunu onun üzündən bilirdim”. Aişə deyir: “Bunun səbəbini ondan soruşduğum vaxt, belə buyurdu: “Ey Aişə, bəlkə bu bulud, Ad qəbiləsinin dediyi kimi (bir əzab) olur. **“Onlar vadilərində buludu gördükləri vaxt, “Bu bulud bizə yağış yağdıracaq” dedilər”**. (əl-Əhqaf, 24)”¹

63. Göy guruldayarkən edilən dua

۱۷۲ - سُبْحَانَ الَّذِي يُسَبَّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ

172. Subhə:nəlləzi: yusəbbihur-ra'du bihəmdihi val-mələ:i:kətu min xi:fətihi!

172. Göy gurultusunun həmd edərək, mələklərin isə qorxusundan şəninə təriflər dediyi (Allah) pak və müqəddəsdir!

عَنْ عَائِشِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ، أَنَّهُ كَانَ إِذَا سَمِعَ الرَّعْدَ تَرَكَ الْحَدِيثَ وَقَالَ : سُبْحَانَ الَّذِي يُسَبَّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ. ثُمَّ يَقُولُ : إِنَّ هَذَا لَوَعِيدٌ لِأَهْلِ الْأَرْضِ شَدِيدٌ.

Amir ibn Abdullah ibn əz-Zubeyr رəvayət edir ki, Abdullah ibn əz-Zubeyr ﷺ göy gurultusu eşidəndə sözünü yarımçıq qoyub: “Göy gurultusunun həmd edərək, məl-

¹ Muslim, 1496, 2122; əl-Buxari, 2967, 3206, 4454, 4829.

əklərin isə qorxusundan şəninə təriflər dediyi (Allah) pak və müqəddəsdir!" - deyərdi".¹

64. Yağışın yağması üçün edilən bəzi dualar

۱۷۳ - اللَّهُمَّ اسْقِنَا غَيْثًا مُغِيثًا مَرِيئًا نَافِعًا غَيْرَ ضَارٍّ عَاجِلًا غَيْرَ آجِلٍ

173. Alla:hummə əsqinə: ğaysən muğisən, məri:ən, məri:an, nə:fian ğayra da:rrin, a:cilən ğayra ə:cilin!

173. Allahım, bizə imdadımıza çatan, xoş, bərəkətli, faydalı, zərəri olmayan, elə indi yağacaq yağışı gecikdirmədən endir!

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ، قَالَ : أَتَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَوَاكِي ، فَقَالَ : « اللَّهُمَّ اسْقِنَا غَيْثًا مُغِيثًا مَرِيئًا نَافِعًا غَيْرَ ضَارٍّ عَاجِلًا غَيْرَ آجِلٍ ». قَالَ فَأَطْبَقَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ .

Rəvayət edilir ki, Cabir ibn Abdullah رضي الله عنه demişdir: “Peyğəmbərin ﷺ yanına quraqlıqdan şikayət edərək ağlayan qadınlar gəldilər. Peyğəmbər ﷺ dedi: “Allahım, bizə imdadımıza çatan, xoş, bərəkətli, faydalı, zərəri olmayan, elə indi yağacaq yağışı gecikdirmədən endir!” (Beləliklə) göyün üzü tutuldu”.²

۱۷۴ - اللَّهُمَّ أَسْقِنَا، اللَّهُمَّ أَسْقِنَا، اللَّهُمَّ أَسْقِنَا

174. Alla:hummə əğisnə! Alla:hummə əğisnə! Alla:hummə əğisnə!

¹ Malik, 1806, 1839, 2862, 3641. Əsər səhihdir. Bax: Səhih Ədəbul-Mufrad, 560.

² Əbu Davud, 1169, 1171; əl-Hakim, 1222. Hədis səhihdir. Bax: Mişkətul-Məsəbih, 1507.

174. Allahım, bizə yağmur endir! Allahım, bizə yağmur endir! Allahım, bizə yağmur endir!¹

۱۷۵ - اللَّهُمَّ اسْقِ عِبَادَكَ، وَبَهَائِمَكَ، وَأَنْشُرْ رَحْمَتَكَ، وَأَحْيِ بَلَدَكَ الْمَيِّتَ

175. Alla:humməsqi ibə:dəkə və bəhə:iməkə, vənşur rahmə-təkə və əhyi: bələdəkəl-meyyit!

175. Allahım, qullarına və heyvanlarına su ver! Mərhəmətini yay və ölü məmləkətini dirilt!

عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَدِّهِ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اسْتَسْقَى قَالَ «اللَّهُمَّ اسْقِ عِبَادَكَ وَبَهَائِمَكَ وَأَنْشُرْ رَحْمَتَكَ وَأَحْيِ بَلَدَكَ الْمَيِّتَ».

Amr ibn Şueyb atasının və babasının ﷺ belə dediyini rəvayət edir: “Allah Elçisi ﷺ yağışın yağması üçün dua etdikdə belə dedi: “Allahım, qullarına və heyvanlarına su ver! Mərhəmətini yay və ölü məmləkətini dirilt!”²

65. Yağış yağanda edilən dua

۱۷۶ - اللَّهُمَّ صَيِّبًا نَافِعًا

176. Alla:hummə, sayyibən nə:fian!

176. Allahım! Bu yağışı faydalı et!

عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا رَأَى الْمَطَرَ قَالَ «صَيِّبًا نَافِعًا».

¹ 178-ci zikrə aid hədisdədir.

² Əbu Davud, 1176, 1178. Hədis həsəndir. Bax: Mişkətul-Məsabih, 1506.

Aişə رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ yağış yağdığını görəndə deyirdi: “Allahım, bu yağışı faydalı et!”¹

66. Yağış yağandan sonra edilən zikr

۱۷۷ - مُطِرْنَا بِفَضْلِ اللَّهِ وَرَحْمَتِهِ

177. Mutirna: bifadlillə:hi və rahmətihi.

177. Bizə Allahın lütfü və mərhəməti sayəsində yağış göndərildi.

عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدِ الْجُهَنِيِّ أَنَّهُ قَالَ قَالَ صَلَّى لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةَ الصُّبْحِ بِالْحَدِيثِيَّةِ عَلَى إِثْرِ سَمَاءَ كَانَتْ مِنَ اللَّيْلَةِ ، فَلَمَّا انْصَرَفَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَقَالَ « هَلْ تَذُرُونَ مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ » . قَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ . قَالَ « أَصْبَحَ مِنْ عِبَادِي مُؤْمِنٌ بِي وَكَافِرٌ ، فَأَمَّا مَنْ قَالَ مُطِرْنَا بِفَضْلِ اللَّهِ وَرَحْمَتِهِ فَذَلِكَ مُؤْمِنٌ بِي وَكَافِرٌ بِالْكَوْكَبِ ، وَأَمَّا مَنْ قَالَ بِنُوءِ كَذَا وَكَذَا فَذَلِكَ كَافِرٌ بِي وَمُؤْمِنٌ بِالْكَوْكَبِ » .

Rəvayət edilir ki, Zeyd ibn Xalid əl-Cuhəni رضي الله عنه demişdir: “Peyğəmbər ﷺ Hudeybiyyədə gecə ikən yağmış yağışdan sonra bizə Sübh namazını qıldırdı və namazı bitirdikdən sonra üzünü camaata çevirib soruşdu: “Bilirsinizmi, Rəbbiniz nə buyurdu?” Səhabələr: “Allah və Onun elçisi daha yaxşı bilir” – dedilər. Peyğəmbər ﷺ dedi: “(Allah buyurdu): “Qullarımdan bir qismi mömin, digər qismi isə kafir oldu. “Bizə Allahın lütfü və mərhəməti sayəsində yağış göndərildi” – deyənlərə gəlincə, onlar Mənə iman gətirmiş və ulduzları inkar etmişlər. “Yağış bizə filan və filan ulduza görə na-

¹ əl-Buxari, 974, 1032.

zil oldu” – deyənlərə gəldikdə isə, onlar Mənə küfr etmiş və ulduzlara iman gətirmişlər”.¹

67. Havanın açılması üçün edilən dua

۱۷۸ - اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا. اللَّهُمَّ عَلَى الْأَكَامِ وَالطَّرَابِ، وَبُطُونِ الْأَوْدِيَةِ، وَمَنَابِتِ الشَّجَرِ

178. Alla:hummə, həvə:leynə: valə: aleyənə! Alla:hummə, aləl-ə:kə:mi vaz-zira:bi va butu:nil-əudiyəti va mənə:bitiş-şəcəri!

178. Allahım, üzərimizə deyil, ətrafımıza (yağdır). Allahım, təpələrə, dağlara, vadilərə və ağac bitən yerlərə (yağdır)!

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَجُلًا دَخَلَ الْمَسْجِدَ يَوْمَ جُمُعَةٍ مِنْ بَابِ كَانَ نَحْوَ دَارِ الْقَضَاءِ، وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمٌ يَخْطُبُ، فَاسْتَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمًا ثُمَّ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكْتَ الْأَمْوَالُ وَأَنْقَطَعَتِ السُّبُلُ، فَادْعُ اللَّهَ يُعِينَنَا فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَيْهِ ثُمَّ قَالَ «اللَّهُمَّ اغْنِنَّا اللَّهُمَّ اغْنِنَّا، اللَّهُمَّ اغْنِنَّا». قَالَ أَنَسٌ وَلَا وَاللَّهِ مَا نَرَى فِي السَّمَاءِ مِنْ سَحَابٍ، وَلَا فَرْعَةَ، وَمَا بَيْنَنَا وَبَيْنَ سَلْعٍ مِنْ بَيْتٍ وَلَا دَارٍ. قَالَ فَطَلَعَتْ مِنْ وَرَائِهِ سَحَابَةٌ مِثْلُ الثُّرَسِ، فَلَمَّا تَوَسَّطَتِ السَّمَاءَ انْتَشَرَتْ ثُمَّ أَمْطَرَتْ، فَلَا وَاللَّهِ مَا رَأَيْتَا الشَّمْسَ سِتًّا، ثُمَّ دَخَلَ رَجُلٌ مِنْ ذَلِكَ الْبَابِ فِي الْجُمُعَةِ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمٌ يَخْطُبُ، فَاسْتَقْبَلَهُ قَائِمًا فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكْتَ الْأَمْوَالُ وَأَنْقَطَعَتِ السُّبُلُ، فَادْعُ اللَّهَ يُمَسِّكْهَا عَنَّا. قَالَ فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَيْهِ ثُمَّ قَالَ «اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا، اللَّهُمَّ عَلَى الْأَكَامِ وَالطَّرَابِ وَبُطُونِ الْأَوْدِيَةِ وَمَنَابِتِ الشَّجَرِ». قَالَ فَاقْلَعَتْ وَخَرَجْنَا نَمْشِي فِي الشَّمْسِ. قَالَ شَرِيكٌ سَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ أَهْوَى الرَّجُلُ الْأَوَّلُ فَقَالَ مَا أَدْرِي

Ənəs ibn Malik ﷺ rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ cümə günü xütbə verərkən bir nəfər minbərin qarşısındakı qarıdan içəri daxil oldu və Peyğəmbərlə ﷺ üzbəüz durub dedi: “Ey Allahın elçisi, mal-qara məhv oldu, yollar bağlandı, Allaha

¹ əl-Buxari, 801, 846; Muslim, 104, 240.

dua et ki, bizə yağmur endirsin". Peyğəmbər ﷺ əllərini göyə qaldırıb dedi: "Allahım, bizə yağmur endir! Allahım, bizə yağmur endir! Allahım, bizə yağmur endir!" Vallahi, həmin an biz göydə nə bir bulud, nə bir bulud parçası, nə də başqa bir şey görürdük. Bizimlə Səl dağının arasında nə bir ev, nə də bir koma vardı. Bu vaxt dağın arxasından qalxanabənzər bir bulud göründü. O gəlib göyün ortasına çatdıqdan sonra ətrafa yayıldı və yağış yağmağa başladı. Vallahi, altı gün biz günəşi görmədik. Növbəti cümə günü Peyğəmbər ﷺ xütbə verərkən yenə bir nəfər həmin qarıdan içəri daxil oldu və Peyğəmbərlə ﷺ üz-büz durub dedi: "Ey Allahın elçisi, mallar zay oldu, yollar bağlandı. Allaha dua et ki, yağışı dayandırsın. Peyğəmbər ﷺ əllərini göyə qaldırıb dedi: "Allahım! Üzərimizə deyil, ətrafımıza (yağdır). Allahım! Təpələrə, dağlara, vadilərə və ağac bitən yerlərə (yağdır)!" Yağış kəsdi və biz günəşli havada gəzişmək üçün bayıra çıxdıq".¹

68. Təzə ay görünərkən edilən dua

۱۷۹ - اللَّهُمَّ أَهْلِلْهُ عَلَيْنَا بِالْيَمَنِ وَالْإِيمَانِ وَالسَّلَامَةِ وَالْإِسْلَامِ رَبِّي وَرَبُّكَ اللَّهُ

179. Alla:hummə, əhlilhu aleyinə: bil-yumni, val-i:mə:ni, vas-sələ:məti, val-islə:mi, Rabbi: va Rabbukəlla:hu!

179. Allahım, onu əmin-amanlıqla, imanla, salamatlıqla, islamla başımız üzərinə çıxart! Bizim də Rəbbimiz, sənin də Rəbbin Allahdır!

طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا رَأَى الْهَالَالَ قَالَ «اللَّهُمَّ أَهْلِلْهُ عَلَيْنَا بِالْيَمَنِ

¹ əl-Buxari, 958, 1013.

وَالْإِيمَانِ وَالسَّلَامَةِ وَالْإِسْلَامِ رَبِّي وَرَبُّكَ اللَّهُ».

Talha ibn Ubeydullah رضي الله عنه rəvayət edir ki, Peyğəmbər صلى الله عليه وسلم təzə ayı gördükdə dedi: “Allahım! Onu əmin-amanlıqla, imanla, sağlamlıqla, islamla başımız üzərinə çıxart! Bizim də Rəbbimiz, sənin də Rəbbin Allahdır!”¹

69. Oruc tutan iftarını açarkən etdiyi dua

۱۸۰ - ذَهَبَ الظَّمْأُ، وَأَبْتَلَتِ العُرُوقُ، وَتَبَّتِ الأَجْرُ إِن شَاءَ اللهُ

180. Zəhəbəz-zaməu, vabtəllət-il-uru:q, va səbətəl-əcru in şə:ə Allah!

180. Susuzluq getdi, damarlar islandı və Allahın izni ilə savab yazıldı!

حَدَّثَنَا مَرْوَانُ - يَعْنِي ابْنَ سَالِمٍ - الْمُقَفَّعُ - قَالَ رَأَيْتُ ابْنَ عُمَرَ يَبْضُ عَلَيَّ لِحْيَتِهِ فَيَقْطَعُ مَا زَادَ عَلَيَّ الكَفِّ وَقَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَفْطَرَ قَالَ « ذَهَبَ الظَّمْأُ وَأَبْتَلَتِ العُرُوقُ وَتَبَّتِ الأَجْرُ إِن شَاءَ اللهُ ».

Rəvayət edilir ki, Mərvan ibn Salim əl-Muqəffə رحمته الله demişdir: “Mən İbn Ömər رضي الله عنه saqqalını ovucu ilə tutub ondan artıq qalanını kəsdiyini görmüşəm. O deyirdi ki, Allah Elçisi صلى الله عليه وسلم orucunu açarkən belə deyərdi: “Susuzluq getdi, damarlar islandı və Allahın izni ilə savab yazıldı!”²

¹ Ət-Tirmizi, 3451, 3784; əl-Bəzzər, 947; əl-Hakim, 7767. Hədis həsəndir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 1816.

² Əbu Davud, 2357, 2359. Hədis həsəndir. Bax: Səhih əl-Cami, 4678.

70. Yeməyə başlayarkən edilən dua

۱۸۱ - بِسْمِ اللّٰهِ

181. Bismilləh!

181. Allahın adı ilə!

Əvvəldə bunu unudan belə deyir:

۱۸۲ - بِسْمِ اللّٰهِ فِيْ اَوَّلِهِ وَاٰخِرِهِ

182. Bismillə:hi fi: əvvəlihi va ə:xirihi!

182. Əvvəлиндə də, axırında da Allahın adı ilə!

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ طَعَامًا فَلْيَقُلْ بِسْمِ اللّٰهِ فَإِنَّ نَسِيَةَ فِيْ اَوَّلِهِ فَلْيَقُلْ بِسْمِ اللّٰهِ فِيْ اَوَّلِهِ وَاٰخِرِهِ ». .

Rəvayət edilir ki, Aişə رضي الله عنها demişdir: “Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Sizdən biriniz yemək yeməyə başlayanda “Bismilləh!” desin. Yeməyin əvvəлиндə “Bismilləh!” deməyi unutsa: “Əvvəldə və axırda Allahın adı ilə!” - desin”.¹

Allahın yemək nəşib etdiyi kimsə belə desin:

۱۸۳ - اللّٰهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيْهِ وَاطْعِمْنَا خَيْرًا مِنْهُ

183. Alla:hummə, bə:rik lənə: fi:hi va ət'imnə xayran minhu!

183. Allahım, bunu bizim üçün bərəkətli et və bizə bundan daha xeyirlisini nəşib et!

¹ Əbu Davud, 3767, 3769. Hədis səhihdir. Bax: İrvaul-Ğalil, 1965.

Allahın süd nəsib etdiyi kimsə isə belə desin:

۱۸۴ - اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَزِدْنَا مِنْهُ

184. Alla:hummə, bə:rik lənə: fi:hi və zidnə: minhu!

184. Allahım, bunu bizim üçün bərəkətli et və bundan bizə çox nəsib et!

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ ، قَالَ : دَخَلْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا وَخَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ عَلَى مَبْمُوتَةٍ فَجَاءَتْنَا بِنَاءٌ مِنْ لَبْنٍ فَشَرِبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا عَلَى يَمِينِهِ وَخَالِدٌ عَلَى شِمَالِهِ ، فَقَالَ لِي : الشَّرْبَةُ لَكَ ، فَإِنْ شِئْتَ آتَرْتِ بِهَا خَالِدًا ، فَقُلْتُ : مَا كُنْتُ أُؤْتِرُ عَلَى سُورِكَ أَحَدًا ، ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَنْ أَطْعَمَهُ اللَّهُ الطَّعَامَ فَلْيَقُلْ : اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَأَطْعِمْنَا خَيْرًا مِنْهُ ، وَمَنْ سَقَاهُ اللَّهُ لَبْنًا فَلْيَقُلْ : اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيهِ وَزِدْنَا مِنْهُ. وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لَيْسَ شَيْءٌ يَجْزِي مَكَانَ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ غَيْرُ اللَّبَنِ.

Rəvayət edilir ki, İbn Abbas رضي الله عنه demişdir: “Mən və Xalid ibn Valid Allah Elçisi ﷺ ilə birlikdə Məymunənin yanına gəldik. Məymunə bizə bir qab süd gətirdi. Allah Elçisi ﷺ ondan içdi. Mən onun sağında, Xalid isə solunda idi. Allah Elçisi ﷺ mənə dedi: “İçmə növbəsi səndədir. Əgər istəyirsənsə, sənin əvəzinə Xalid içsin”. Mən dedim: “Səndən artıq qalan südü heç kimlə əvəz etmərəm”. Sonra Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Allah kimə yemək nəsib edərsə, belə desin: “Allahım, bunu bizim üçün bərəkətli et və bizə bundan daha xeyirlisini nəsib et!” Allahın süd nəsib etdiyi kimsə isə belə desin: “Allahım, bunu bizim üçün bərəkətli et və bundan bizə çox nəsib et!” Allah Elçisi ﷺ belə

dedi: “Süddən başqa həm yemək, həm də içməyin yerini verən heç bir şey yoxdur”.¹

71. Yeməkdən sonra edilən dua

۱۸۵ - الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنِي هَذَا وَرَزَقَنِيهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةٍ

185. Əlhəmdulillə:hilləzi: ət'aməni: hə:zə və razəqani:hi min ğayri həulin minni: və lə: quvvətini!

185. Bunu mənə yedirdən və özüm heç bir qüdrət və güc sərf etmədən onu mənə bəxş edən Allaha həmd olsun!

عَنْ سَهْلِ بْنِ مُعَاذٍ بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « مَنْ أَكَلَ طَعَامًا فَقَالَ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنِي هَذَا وَرَزَقَنِيهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةٍ. غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ ».»

Səhl ibn Muaz ibn Ənəs atasının ﷺ belə dediyini rəvayət etmişdir: “Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Kim yemək yedikdən sonra: “Bunu mənə yedirdən və özüm heç bir qüdrət və güc sərf etmədən onu mənə bəxş edən Allaha həmd olsun!” - deyərsə, keçmiş günahları bağışlanar”.²

۱۸۶ - الْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ ، غَيْرَ مَكْفِيٍّ ، وَلَا مُودِعٍ وَلَا مُسْتَعْنَى عَنْهُ ، رَبَّنَا

186. Əlhəmdulillə:hi kəsi:ran tayyibən mubə:rakan fi:hi ğayra məkfiyyin və lə: muvaddə'in və lə: mustəğnən anhu Rəbbənə:!

186. Rəbbimiz Allaha həmd olsun, özü də çoxlu, xoş, müba-

¹ ət-Tirmizi, 3455, 3789. Hədis həsəndir. Bax: Səhih Sunən ət-Tirmizi, 2749.

² ət-Tirmizi, 3458, 3792; İbn Məcə, 3285. Hədis həsəndir. Bax: İrvaul-Ğalil, 1989.

rək, sonsuz, ardı-arası kəsilməyən, onsuz keçinmək mümkün olmayan bir həmd!

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا رَفَعَ مَائِدَتَهُ قَالَ « الْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ ،
غَيْرَ مَكْفِيٍّ ، وَلَا مُودَعٍ وَلَا مُسْتَعْنَى عَنْهُ ، رَبَّنَا »

Əbu Umamə رضي الله عنه rəvayət edir ki, yemək süfrəsi yığışdırıldıqda, Peyğəmbər ﷺ belə deyərdi: “Rəbbimiz Allaha həmd olsun, özü də çoxlu, xoş, mübarək, sonsuz, ardı-arası kəsilməyən, onsuz keçinmək mümkün olmayan bir həmd!”¹

72. Qonağın ona yemək verən üçün etdiyi dua

١٨٧ - اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِيمَا رَزَقْتَهُمْ، وَاعْفِرْ لَهُمْ وَارْحَمَهُمْ

187. Alla:hummə bə:rik ləhum fi:mə: razəqtəhum, vağfir ləhum varhəmhüm!

187. Allahım, onlara verdiyin ruzini bərəkətli et, onları bağışla və onlara rəhm et!

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُسْرِ قَالَ نَزَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أَبِي - قَالَ - فَقَرَّبْنَا إِلَيْهِ طَعَامًا وَوَطْبَةً فَأَكَلَ مِنْهَا ثُمَّ أَتَى بَتْمَرَ فَكَانَ يَأْكُلُهُ وَيُلْقِي التَّوَى بَيْنَ إِصْبَعَيْهِ وَيَجْمَعُ السَّبَابَةَ وَالْوَسْطَى - قَالَ شُعْبَةُ هُوَ طَنَى وَهُوَ فِيهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ إِلْقَاءُ التَّوَى بَيْنَ الإِصْبَعَيْنِ - ثُمَّ أَتَى بِشَرَابٍ فَشَرِبَهُ ثُمَّ نَاولَهُ الَّذِي عَنْ يَمِينِهِ - قَالَ - فَقَالَ أَبِي وَأَخَذَ بِلِجَامِ دَابَّتِهِ إِذْ عَنَّ اللَّهُ لَنَا فَقَالَ « اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي مَا رَزَقْتَهُمْ وَاعْفِرْ لَهُمْ وَارْحَمَهُمْ ».

Rəvayət edilir ki, Abdullah ibn Busr رضي الله عنه demişdir: “Bir dəfə Allah Elçisi ﷺ atamın qonağı oldu. Onun qabağına yemək və

¹ əl-Buxari, 5037, 5458; ət-Tirmizi, 3456, 3790.

xurma halvası qoyduq. Ondan yedikdən sonra onun üçün quru xurma gətirildi. O, (xurmadan) yeyir və tumlarını iki barmağı - şəhadət və orta barmağı arasında çıxararaq atırdı". Şöbə belə deyir: "Bu, mənim zənnimcədir. Tumu iki barmaq-la çıxarıb atmaq Allahın izni ilə hədisdəndir". Bu əsnada onun üçün içiləcək bir şey gətirildi, ondan içdi və onu sağında olana verdi". Atam heyvanın yüyənindən tutaraq: "Bizim üçün dua et!"- deyə söylədi. Allah Elçisi ﷺ də belə buyurdu: "Allahım, onlara verdiyin ruzini bərəkətli et, onları bağışla və onlara rəhm et!"¹

73. Su verən yaxud vermək istəyən şəxs üçün edilən dua

۱۸۸ - اللَّهُمَّ اطْعِمْ مَنْ اطْعَمَنِي وَاسْقِ مَنْ سَقَانِي

188. Alla:hummə, ət'im mən ət'aməni: vasqı mən səqə:ni:!

188. Allahım, məni yedizdirəni yedizdir! Məni içirəni içir!

عَنِ الْمُقَدَّادِ قَالَ... فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «اللَّهُمَّ اطْعِمْ مَنْ اطْعَمَنِي وَاسْقِ مَنْ سَقَانِي».

Miqdad ؓ adlı səhabədən rəvayət edilən uzun bir hədisdə, Peyğəmbər ﷺ ona içməyə süd verən səhabə üçün belə dua etmişdi: "Allahım, məni yedizdirəni yedizdir! Məni içirəni içir!"²

¹ Muslim, 3805, 5449.

² Muslim, 3831, 5483.

74. Başqa bir evdə orucunu açan şəxsin ev əhli üçün etdiyi dua

۱۸۹ - أَفْطَرَ عِنْدَكُمْ الصَّائِمُونَ، وَأَكَلَ طَعَامَكُمْ الْأَبْرَارُ، وَصَلَّتْ عَلَيْكُمْ الْمَلَائِكَةُ

189. Əftara i'ndəkumus-sa:imu:nə va əkələ taa:məkumul-əbra:ru va sallət aleykumul-mələ:ikətu!

189. Oruc tutanlar sizdə iftar açsın, yeməyinizi yaxşı adamlar yesin, mələklər də sizin üçün dua etsin!

عَنْ أَنَسٍ قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا أَفْطَرَ عِنْدَ قَوْمٍ دَعَا لَهُمْ ، فَقَالَ : « أَفْطَرَ عِنْدَكُمْ الصَّائِمُونَ ، وَأَكَلَ طَعَامَكُمْ الْأَبْرَارُ ، وَصَلَّتْ عَلَيْكُمْ الْمَلَائِكَةُ »

Rəvayət edilir ki, Ənəs ؓ demişdir: “Allah Elçisi ﷺ hər hansı bir camaatın yanında iftar etdikdə, onlara belə dua edərdi: “Oruc tutanlar sizdə iftar açsın, yeməyinizi yaxşı adamlar yesin, mələklər də sizin üçün dua etsin!”¹

75. Oruc tutan onu söyən adama nə deməlidir?

۱۹۰ - إِنِّي صَائِمٌ، إِنِّي صَائِمٌ

190. İnni: sa:im, inni: sa:im!

190. Mən orucam, mən orucam!

¹ ən-Nəsəi “Aməlul-Yəuvm val-Leyl” 481; Əbu Davud, 3854, 3856; İbn Məcə, 1747. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 4677.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ « الصَّيَامُ جُنَّةٌ ، فَلَا يَرُقُثُ وَلَا يَجْهَلُ ، وَإِنْ أَمْرُؤُ قَاتَلَهُ أَوْ شَاتَمَهُ فَلْيَقُلْ إِنِّي صَائِمٌ . مَرَّتَيْنِ ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَخُلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ ، يَتْرُكُ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ وَشَهْوَتَهُ مِنْ أَجْلِ ، وَالصَّيَامُ لِي ، وَأَنَا أَجْرِي بِهِ ، وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا » .

Əbu Hureyra رضي الله عنه rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Oruc bir qalxandır. Qoy (oruc tutan adam) günah işlər görməsin və cahillik etməsin. Əgər kimsə onunla dalaşmaq istəsə və ya onu söysə, qoy iki dəfə: “Mən orucam!” – desin. Canım Əlində olan Allaha and olsun ki, oruc tutan adamın ağzından gələn qoxu, Uca Allahın yanında müşk qoxusundan daha gözəldir. (Allah buyurur:) “O, Mənə görə öz yeməyindən, içməyindən və şəhvətindən imtina etmişdir. Oruc isə Mənim üçündür və Mən (oruc tutan adama) ayrıca mükafat verəcəyəm. Yaxşı əməlin əvəzi on qat veriləcəkdir”.¹

76. Mövsümün yeni meyvəsini gördükdə edilən dua

١٩١ - اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي ثَمَرِنَا، وَبَارِكْ لَنَا فِي صَاعِنَا، وَبَارِكْ لَنَا فِي مَدُنِنَا

191. Alla:hummə, bə:rik lənə: fi: səmərinə: və bə:rik lənə: fi: mədi:nətinə və bə:rik lənə: fi: sa:i'nə: və bə:rik lənə: fi: muddinə!

191. Allahım! Məhsulumuzu bizim üçün bərəkətli et, şəhərimizi bizim üçün bərəkətli et, saamızı² bizim üçün bərəkətli et və muddumuzu³ bizim üçün bərəkətli et!

¹ əl-Buxari, 1761, 1894; Muslim, 1941, 2759.

² Dörd ovuca bərabər ölçü vahididir.

³ Bir ovuca bərabər ölçü vahididir.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ قَالَ كَانَ النَّاسُ إِذَا رَأَوْا أَوَّلَ الثَّمَرِ جَاءُوا بِهِ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِذَا أَحَدَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي ثَمَرِنَا وَبَارِكْ لَنَا فِي مَدِينَتِنَا وَبَارِكْ لَنَا فِي صَاعِنَا وَبَارِكْ لَنَا فِي مُدْنَانَا... قَالَ ثُمَّ يَدْعُو أَصْعَرَ وَيَلِدُ لَهُ فَيُعْطِيهِ ذَلِكَ الثَّمَرَ.

Rəvayət edilir ki, Əbu Hureyra رضي الله عنه demişdir: “Peyğəmbərə ﷺ mövsümün ilk məhsulu gətirildiyi vaxt, belə deyərdi: “Allahım! Məhsulumuzu bizim üçün bərəkətli et, şəhərimizi bizim üçün bərəkətli et, saamızı bizim üçün bərəkətli et və muddumuzu bizim üçün bərəkətli et!” ...Sonra həmin meyvəni orada olan uşaqların ən kiçiyinə verərdi”¹

77. Asqırdıqda edilən dua

۱۹۲ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ « إِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ فَلْيَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ . وَلْيَقُلْ لَهُ أَخُوهُ أَوْ صَاحِبُهُ يَرْحَمُكَ اللَّهُ . فَإِذَا قَالَ لَهُ يَرْحَمُكَ اللَّهُ . فَلْيَقُلْ يَهْدِيكُمُ اللَّهُ وَيُصْلِحُ بَالَكُمْ »

192. Əbu Hureyra رضي الله عنه rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ belə buyurdu: “Sizdən biriniz asqırdıqda: “Əlhəmdulilləh!”- desin. Əgər o, “Əlhəmdulilləh!”- desə, din qardaşı və ya dostu ona:

يَرْحَمُكَ اللَّهُ

Yərhamukəllah!

“Allah sənə rəhm etsin!”- desin. (Əgər bu, ona: “Allah sənə rəhm etsin” – desə,) o da, ona:

يَهْدِيكُمُ اللَّهُ وَيُصْلِحُ بَالَكُمْ

¹ Muslim, 2437, 3400.

Yəhdi:kumulla:hu va yuslihu bə:ləkum!

“Allah sizi doğru yola yönəltsin və işinizi avand etsin!”- desin”.¹

78. Kafir asqırıb “əlhəmdulilləh” desə, ona nə deyilir

۱۹۳ - يَهْدِيكُمُ اللَّهُ وَيُصْلِحُ بِالْكُفْمُ

193. Yəhdi:kumulla:hu va yuslihu bə:ləkum!

193. Allah sizi doğru yola yönəltsin və işinizi avand etsin!

عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ: كَانَ الْيَهُودُ يَتَعَاطَسُونَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجَاءً أَنْ يَقُولَ لَهُمْ: يَرْحَمُكُمُ اللَّهُ، فَكَانَ يَقُولُ: يَهْدِيكُمُ اللَّهُ وَيُصْلِحُ بِالْكُفْمُ.

Rəvayət edilir ki, Əbu Musa رضي الله عنه demişdir: “Yəhudulər Peyğəmbərin صلى الله عليه وسلم yanında qəsdən asqırardılar ki, Peyğəmbər صلى الله عليه وسلم onlara: “Allah sənə rəhm etsin!”- desin. Lakin Peyğəmbər صلى الله عليه وسلم onlara: “Allah sizi doğru yola yönəltsin və işinizi avand etsin!”- deyərdi”.²

79. Evlənən üçün edilən dua

۱۹۴ - بَارَكَ اللَّهُ لَكَ، وَبَارَكَ عَلَيْكَ؛ وَجَمَعَ بَيْنَكُمَا فِي خَيْرٍ

194. Bə:rakəlla:hu ləkə va bə:rakə aleykə va cəməə beynəkumə: fi: xayr!

194. Allah mübarək eləsin, sənin üçün bərəkətli etsin, hər

¹ əl-Buxari, 5756, 6224.

² əl-Buxari “Ədəbul-Mufrad” 940, 1114; ət-Tirmizi, 2739, 2958. Hədis səhihdir. Bax: İrvaul-Ğalil, 1277.

ikinizi xeyir üzərində birləşdirsin!

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا رَفَأَ الْإِنْسَانَ إِذَا تَزَوَّجَ قَالَ « بَارَكَ اللَّهُ لَكَ وَبَارَكَ عَلَيْكَ وَجَمَعَ بَيْنَكُمَا فِي خَيْرٍ ».

Əbu Hureyra ﷺ rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ yeni evlənən kəsi təbrik edərkən belə deyərdi: “Allah mübarək eləsin, sənin üçün bərəkətli etsin, hər ikinizi xeyir üzərində birləşdirsin!”¹

80. Evlənən şəxsin özü üçün etdiyi dua və minik heyvanı alanın edəcəyi dua

۱۹۵ - اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَهَا وَخَيْرَ مَا جَبَلْتَهَا عَلَيْهِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا وَشَرِّ مَا جَبَلْتَهَا عَلَيْهِ

195. Alla:hummə, inni: əs əlukə xayrahə: va xayra mə: cəbəltəhə: aleyhi, va əu:zu bikə min şərrihə: va şərri mə: cəbəltəhə: aleyhi!

195. Allahım, mən Səndən həm onun xeyrini, həm də ona verdiyin xilqətin xeyrini diləyirəm! Onun şərindən və ona verdiyin xilqətin şərindən Sənə sığınırım!

عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ « إِذَا تَزَوَّجَ أَحَدُكُمْ امْرَأَةً أَوْ اشْتَرَى خَادِمًا فَلْيَقُلْ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَهَا وَخَيْرَ مَا جَبَلْتَهَا عَلَيْهِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا وَمِنْ شَرِّ مَا جَبَلْتَهَا عَلَيْهِ وَإِذَا اشْتَرَى بَعِيرًا فَلْيَأْخُذْ بِرَوْوَةِ سَنَامِهِ وَلْيَقُلْ مِثْلَ ذَلِكَ ». قَالَ أَبُو دَاوُدَ زَادَ أَبُو سَعِيدٍ « ثُمَّ لِيَأْخُذْ بِنَاصِيَتَيْهَا وَلْيَدْعُ بِالْبَرَكَةِ ». فِي الْمَرْأَةِ وَالْخَادِمِ.

Amr ibn Şueyb atasından və babasından ﷺ Peyğəmbərin ﷺ

¹ Əbu Davud, 2130, 2132. Hədis səhihdir. Bax: Səhih Sunən Əbu Davud, 1850.

belə dediyini rəvayət etmişdir: “Sizdən biriniz bir qadınla evləndikdə və ya bir xidmətçi (satın) aldıqda belə desin: “Allahım, mən Səndən həm onun xeyrini, həm də ona verdiyin xilqətin xeyrini diləyirəm. Onun şərindən və ona verdiyin xilqətin şərindən Sənə sığınırım!” Dəvə aldıqda da, onun hörgücünün başından tutub eyni ilə bu duanı desin”. Digər əlavədə isə deyilir: “Sonra alından tutaraq bərəkətli olmasını diləsin!” Bu qadının və xidməçinin barəsində idi”.¹

81. Həyat yoldaşı ilə cinsi əlaqəyə girməmişdən əvvəl edilən dua

۱۹۶ - بِسْمِ اللّٰهِ . اللّٰهُمَّ حَنْبِنَا الشَّيْطَانَ ، وَحَنْبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا

196. Bismilləh! Alla:hummə, cənnibnəş-şeyta:nə:, va cənnibiş-şeyta:nə: mə: razəqtənə:!

196. Allahın adı ilə! Allahım, bizi şeytandan uzaqlaşdır, şeytanı da bizə bəxş etdiyindən uzaqlaşdır!

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « أَمَا لَوْ أَنَّ أَحَدَهُمْ يَقُولُ حِينَ يَأْتِي أَهْلَهُ بِاسْمِ اللَّهِ ، اللّٰهُمَّ حَنْبِنِي الشَّيْطَانَ ، وَحَنْبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا ، ثُمَّ قُدِّرَ بَيْنَهُمَا فِي ذَلِكَ ، أَوْ قُضِيَ وَكَلْدٌ ، لَمْ يَضُرَّهُ شَيْطَانٌ أَبَدًا » .

İbn Abbas رضي الله عنه rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ belə buyurdu: “Bilin ki, əgər biriniz ailəsi ilə yaxınlıq etməzdən əvvəl: “Allahın adı ilə! Allahım, məni şeytandan uzaqlaşdır, şeytanı da bizə bəxş etdiyini şeydən uzaqlaşdır!”- desə və əgər onların

¹ Əbu Davud, 2162; İbn Məcə, 2252. Hədis həsəndir. Bax: Mişkətul-Məsəbih, 2446.

qismətində varsa, yaxud Allah onların qədərinə övlad yazmışdırsa, şeytan o uşağa heç vaxt zərər toxundura bilməz”.¹

82. Qəzəblənərkən edilən dua

۱۹۷ - أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

197. Əu:zu billə:hi minəş-şeyta:nir-raci:m!

197. Lənətlənmiş şeytandan Allaha sığınırım!

حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ صُرَدٍ قَالَ اسْتَبَّ رَجُلَانِ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَتَحَنَّنَ عِنْدَهُ جُلُوسٌ ، وَأَحَدُهُمَا يَسُبُّ صَاحِبَهُ مُغْضَبًا قَدِ احْمَرَّ وَجْهُهُ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « إِنِّي لَأَعْلَمُ كَلِمَةً لَوْ قَالَهَا لَذَهَبَ عَنْهُ مَا يَجِدُ لَوْ قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ » . فَقَالُوا لِلرَّجُلِ أَلَا تَسْمَعُ مَا يَقُولُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِنِّي لَسْتُ بِمَجْثُونٍ .

Rəvayət edilir ki, Suleyman ibn Surad ؓ demişdir: “Bir dəfə iki nəfər Peyğəmbərin ﷺ yanında bir-birilə söyüşməyə başladı. Mən də Peyğəmbərin ﷺ yanında oturmuşdum. Onlardan biri dostunu söydükdə, o birisinin qəzəbdən üzü qızardı və boyun damarları şişdi. Peyğəmbər ﷺ ona dedi: “Mən elə bir kəlmə bilirəm ki, əgər o həmin kəlməni desə, qəzəb hissi ondan gedər! Əgər o: “Lənətlənmiş şeytandan Allaha sığınırım!”- desə, qəzəbi soyuyar. Səhabələr bunu həmin adama dedilər: “Peyğəmbər ﷺ sənə şeytandan Allaha sığınmağı buyurur”. Adam dedi: “Məgər mən dəliyəm?!”²

¹ əl-Buxari, 4767, 5165; Muslim, 2591, 3606.

² əl-Buxari, 3040, 3282.

83. Müsibətə düşər olmuş kimsəni görərkən edilən dua

١٩٨ - الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَافَانِي مِمَّا ابْتَلَاكَ بِهِ وَفَضَّلَنِي عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقَ تَفْضِيلًا

198. Əlhəmdulillə:hilləzi: a:fə:ni: mimməbtələ:kə bihi va fəddaləni: alə: kəsi:rin mimmən xaləqa təfdi:lə:!

198. Sənə üz vermiş müsibətdən məni salamat edən və məni yaratdıqlarının çoxundan fəzilətli edərək üstün tutan Allaha həmd olsun!

عَنْ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ « مَنْ رَأَى صَاحِبَ بَلَاءٍ فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَافَانِي مِمَّا ابْتَلَاكَ بِهِ وَفَضَّلَنِي عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقَ تَفْضِيلًا إِلَّا عَوْفِي مِنْ ذَلِكَ الْبَلَاءِ كَأَنَّمَا كَانَ مَا عَاشَ ».

Ömər ﷺ rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Kim bəlaya düşər olmuş bir kimsəni gördükdə: “Sənə üz vermiş müsibətdən məni salamat edən və məni yaratdıqlarının çoxundan fəzilətli edərək üstün tutan Allaha həmd olsun!”- deyərsə, yaşadığı müddətdə o bəladan salamat olar”¹.

١٩٩ - الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَافَانِي مِمَّا ابْتَلَاكَ بِهِ، وَفَضَّلَنِي عَلَيْكَ وَعَلَى كَثِيرٍ مِنْ عِبَادِهِ تَفْضِيلًا

199. Əlhəmdulillə:hilləzi: a:fə:ni: mimməbtələ:kə bihi va fəddaləni: aleykə va alə: kəsi:rin min ibə:dihi təfdi:lə:!

199. Məni sənin düşər olduğun bu bəladan salamat edən və məni səndən və bir çox qullarından üstün edən Allaha həmd olsun!

¹ ət-Tirmizi, 3431, 3760; İbn Məcə, 3882. Hədis həsəndir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 602.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ مُبْتَلَى فَقَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَافَانِي مِمَّا ابْتَلَاكَ بِهِ، وَفَضَّلَنِي عَلَيْكَ وَعَلَى كَثِيرٍ مِنْ عِبَادَةٍ تُفْضِيلاً، كَانَ شَكَرَ تِلْكَ النِّعْمَةَ».

Rəvayət edilir ki, Əbu Hureyra رضي الله عنه demişdir: “Allah Elçisi صلى الله عليه وسلم belə buyurdu: “Biriniz bəlaya düşər olmuş bir kimsəni gördükdə: “Məni sənənin düşər olduğun bu bəladan salamat edən və məni səndən və bir çox qullarından üstün edən Allaha həmd olsun!”- deyərsə, həmin nemətə görə şükür etmiş olar”.¹

84. Məclisdə deyilən dua

٢٠٠ - رَبِّ اغْفِرْ لِي وَتُبْ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الْعَفُورُ

200. Rabbiğfirli: va tub aleyyə, innəkə əntət-təvva:bul-ğafu:r!
200. Ey Rəbbim, məni bağışla, mənim tövbəmi qəbul et!
Şübhəsiz ki, Sən tövbələri qəbul edənsən, Bağışlayanсан!

عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ كَانَ يُعَدُّ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَجْلِسِ الْوَاحِدِ مِائَةَ مَرَّةٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَقُومَ « رَبِّ اغْفِرْ لِي وَتُبْ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الْعَفُورُ ».

Rəvayət edilir ki, İbn Ömər رضي الله عنه demişdir: “Peyğəmbərin صلى الله عليه وسلم bir məclisdə qalxmazdan öncə yüz dəfə: “Ey Rəbbim, məni bağışla, mənim tövbəmi qəbul et! Şübhəsiz ki, Sən tövbələri qəbul edənsən, Bağışlayanсан!”- dediyi sayılardı”.²

¹ əl-Beyhəqi “Şuabul-İman” 4129. Hədis həsəndir. Bax: Səhih əl-Cami, 555.

² ət-Tirmizi, 3434, 3763. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 556.

85. Məclisin kəffarəsi¹

٢٠١ - سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ

201. Subhə:nəkə Alla:hummə və bihəmdik, əşhədu ən lə: ilə:hə illə: ənt, əstəğfirukə və ətu:bu ileyk!

201. Allahım, Sən pak və müqəddəssən! Sənə həmd olsun! Mən şahidlik edirəm ki, Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! Səndən bağışlanma diləyirəm və Sənə tövbə edirəm!

عَنْ أَبِي بَرزَةَ الْأَسْلَمِيِّ ، قَالَ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : بِأَخْرَجَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَقُومَ مِنَ الْمَجْلِسِ : سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ فَقَالَ رَجُلٌ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنَّكَ لَتَقُولُ قَوْلًا مَا كُنْتَ تَقُولُهُ فِيمَا مَضَى ، فَقَالَ : كَفَّارَةٌ لِمَا يَكُونُ فِي الْمَجْلِسِ .

Rəvayət edilir ki, Əbu Bərzə əl-Əsləmi ﷺ demişdir: “Allah Elçisi ﷺ məclisin sonunda qalxmaq istədikdə buyurardı: “Allahım, Sən pak və müqəddəssən! Sənə həmd olsun! Mən şahidlik edirəm ki, Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur! Səndən bağışlanma diləyirəm və Sənə tövbə edirəm!” Bu zaman bir kişi dedi: “Ey Allahın Elçisi, sən bundan əvvəl demədiyin bir sözü deyirsən”. Peyğəmbər ﷺ buyurdu: “Bu, məclisdə olan günahlara kəffarədir”.²

86. Sənə yaxşılıq edən şəxs üçün edəcəyin dua

٢٠٢ - جَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا

¹ Kəffarə - günahın bağışlanması üçün verilən əvəzdür.

² Əbu Davud, 4859, 4861. Hədis səhihdir. Bax: Səhih ət-Tərgib vət-Tərhib, 1517.

202. Cəzə:k-Alla:hu xayran!

202. Allah səni xeyirlə mükafatlandırısın!

عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « مَنْ صُنِعَ إِلَيْهِ مَعْرُوفٌ فَقَالَ لِفَاعِلِهِ جَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا فَقَدْ أَبْلَغَ فِي الثَّنَاءِ ».

Rəvayət edilir ki, Usamə ibn Zeyd ﷺ demişdir: “Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Hər kim özünə yaxşılıq etmiş adama: “Allah səni xeyirlə mükafatlandırısın!”- deyərsə, ən gözəl şəkildə təşəkkür etmiş olar”¹.

87. Dəccaldan qorunmaq üçün olan zikir

۲۰۳ - عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ يَرْوِيهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «مَنْ حَفِظَ عَشْرَ آيَاتٍ مِنْ أَوَّلِ سُورَةِ الْكَهْفِ عُصِمَ مِنْ فِتْنَةِ الدَّجَالِ»

203. Əbud-Dərdə ﷺ rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Kim “əl-Kəhf” surəsinin ilk on ayəsini əzbərləyərsə, Dəccalın fitnəsindən qorunar”².

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا (۱) قِيمًا لِيُنذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا مِنْ لَدُنْهُ وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا (۲) مَا كُنْتُمْ فِيهِ أَبَدًا (۳) وَيُنذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا (۴) مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْ كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا (۵) فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسِكَ عَلَى آثَارِهِمْ إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا (۶) إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَهَا لِنَبْلُوهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا (۷) وَإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُزًا (۸) أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ

¹ ət-Tirmizi, 2035, 2167. Hədis səhihdir. Bax: Səhih ət-Tərgəib vat-Tərhəib, 969.

² Muslim, 1919; Əbu Davud 4325; Əhməd 27580, 28305. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 6201.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

وَالرَّقِيمِ كَاتُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا (۹) إِذْ أَوْىٰ الْغَيْثُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَبِّي لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا (۱۰)

Bismillə:hir-Rahmə:nir-Rahi:m

1. Əlhəmdulillə:hilləzi: ənzələ alə: abdihil-kitə:bə va ləm yəc'al-ləhu: i'vacə:
2. Qayyiməl-liyunzira bə'sən şədi:dəm-mil-ləduhu va yubəş-şiral-mu'mini:nəlləzi:nə yə'məlu:nəs-sa:lihə:ti ənnə ləhum əcran həsənə:
3. Mə:kisi:nə fi:hi əbədə:
4. Va yunzirəl-ləzi:nə qa:lut-təxazəllə:hu valədə:
5. Mə:ləhum bihi: min ilmin va lə: liə:bə:ihim. Kəburat kəlimətən təxrucu min əfvə:hihim. İyyəqu:lu:nə illə: kəzibə:
6. Fələalləkə bə:xiun nəfsəkə alə: ə:sə:rihim illəm yu'minu: bihə:zəl-hədi:si əsəfə:
7. İnnə: cəalnə: mə: aləl-ərđi zi:nətəlləhə: linəbluvahum əyyuhum əhsənu amələ:
8. Va innə: ləcə:i'lu:nə mə: aleyhə: sai':dən curuzə:
9. Əm həsibtə ənnə əshə:bəl-kəhfi var-raqi:mi kə:nu: min ə:yə:tinə: acəbə:
10. İz əval-fityətu iləl-kəhfi fəqa:lu Rabbənə: ə:tinə: mil-lədukkə rahmətən va həyyi'lənə: min əmrinə: raşədə:

Mərhəmətli və Rəhmli Allahın adı ilə!

(1) Kitabı Öz quluna nazil edən və onda heç bir nöqsana yol verməyən Allaha həmd olsun! (2) Allah, Öz tərəfindən gələcək şiddətli bir əzabla günahkarları qorxutmaq, yaxşı işlər görənləri gözəl mükafata nail olacaqları ilə müjdələmək üçün bu Kitabı dopdoğru şəkildə nazil etdi. (3) Mö-

minlər orada əbədi qalacaqlar. (4) Kitabı həm də: “Allah Özünə övlad götürmüşdür!” – deyənləri qorxutmaq üçün nazil etdi. (5) Bu haqda nə onların, nə də atalarının heç bir biliyi yoxdur. Ağızlarından çıxan söz necə də ağırdır. Onlar yalandan başqa bir şey danışmırlar. (6) Onlar bu Kitaba inanmırlar deyə, arxalarınca kədərlənib özünü həlakı edəcəksən? (7) Biz yer üzündə olan bütün şeyləri ona bəzək etdik ki, insanlardan hansının əməlcə daha gözəl olduğunu sınaqdan keçirək. (8) Biz yer üzündə olan hər şeyi lazım gələrsə, məhv edib qupquru bir torpağa döndəririk. (9) Yoxsa sən mağara və Rəqim əhlinin möcüzələrindən ən qəribəsi olduğunumu güman edirsən? (10) Bir zaman gənclər mağaraya sığınıb: “Ey Rəbbimiz! Bizə Öz tərəfindən mərhəmət bəxş et və işimizdə bizə düz yol göstər!” demişdilər.

88. “Səni Allah xatirinə sevirəm”- deyən üçün edilən dua

۲۰۴ - أَحِبَّكَ الَّذِي أَحْبَبْتَنِي لَهُ

204. Əhəbbəkəlləzi: əhbəbtəni: ləhu!

204. Məni xatirinə sevdiyin (Allah) səni də sevsin!

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَجُلًا كَانَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَرَّ بِهِ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي لِأُحِبُّ هَذَا. فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « أَعْلَمْتَهُ ». قَالَ لَا قَالَ « أَعْلِمْتَهُ ». قَالَ فَلَحِقَهُ فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُكَ فِي اللَّهِ. فَقَالَ أَحْبَبَكَ الَّذِي أَحْبَبْتَنِي لَهُ.

Rəvayət edilir ki, Ənəs ibn Malik ﷺ demişdir: “Bir gün Peyğəmbərin ﷺ yanında olan bir kişi yaxından keçən bir adamı görüb dedi: “Ey Allahın Elçisi, mən bu adamı sevi-

rəm!" Peyğəmbər ﷺ ondan soruşdu: "(Bunu) ona bildirmisən?" O: "Xeyr!"- deyə cavab verdikdə, Peyğəmbər ﷺ: "Get bunu ona bildir!"- deyə buyurdu. O, həmin adamın yanına çatıb dedi: "Həqiqətən, mən səni Allah xatirinə sevirəm!" O: "Məni xatirinə sevdiyin (Allah) səni də sevsin!"- dedi".¹

89. Malını sənə təklif edən şəxs üçün edilən dua

٢٠٥ - بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي أَهْلِكَ وَمَالِكَ

205. Bə:rakəlla:hu ləkə fi: əhlikə va mə:likə!

205. Allah sənin üçün ailəni və malını bərəkətli etsin!

عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَدِمَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ الْمَدِينَةَ فَآخَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ الْأَنْصَارِيِّ ، وَكَانَ سَعْدٌ ذَا غِنَى ، فَقَالَ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ أَفَاسِمُكَ مَالِي نَصُفْتَيْنِ ، وَأُزَوِّجُكَ . قَالَ بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي أَهْلِكَ وَمَالِكَ ، ذُلُونِي عَلَى السُّوقِ . فَمَا رَجَعَ حَتَّى اسْتَفْضَلَ أَقْطًا وَسَمْنَا ، فَأَتَى بِهِ أَهْلَ مَنْزِلِهِ ، فَمَكَثْنَا يَسِيرًا - أَوْ مَا شَاءَ اللَّهُ - فَجَاءَ وَعَلَيْهِ وَضْرٌ مِنْ صُفْرٍ ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « مَهِيمٌ » . قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً مِنَ الْأَنْصَارِ . قَالَ « مَا سَفَتَ إِلَيْهَا » . قَالَ نَوَاءٌ مِنْ ذَهَبٍ ، أَوْ وَزْنُ نَوَاءٍ مِنْ ذَهَبٍ . قَالَ « أَوْلِمَ وَلَوْ بِشَاؤٍ » .

Rəvayət edilir ki, Ənəs ﷺ demişdir: "Abdur-Rahmən ibn Auf Mədinəyə gəldikdə, Peyğəmbər ﷺ onu Səd ibn ər-Rabi ilə qardaş elan etdi. Səd ibn ər-Rabi varlı adam idi və Abdur-Rahməyə dedi: "Gəl var-dövlətimin yarısını sənə verim və səni evləndirim". Abdur-Rahmən dedi: "Allah sənin üçün

¹ Əbu Davud, 5125, 5127; İbn Hibban, 571. Hədis həsəndir. Bax: Mişkətul-Məsəbih, 5017.

ailəni və malını bərəkətli etsin! Sən mənə bazarı göstər". (Bazarda Abdur-Rahmən əldə etdiyi qazancla) qurut və yağ aldı və onları evinə gətirdi. Allahın istədiyi qədər vaxt keçdikdən sonra o, paltarında sarı bir ləkə olduğu halda gəldi. Peyğəmbər ﷺ ona dedi: "Sənə nə olub?" O dedi: "Ey Allahın Elçisi, ənsardan olan bir qadınla evlənmişəm". Peyğəmbər ﷺ dedi: "Nə dəqər mehr vermişən?" O dedi: "Bir çeyirdək ağırlığında qızıl vermişəm". Peyğəmbər ﷺ buyurdu: "Bir qoyunla belə olsa, ziyafət ver".¹

90. "Allah səni bağışlasın!" deyən üçün edilən dua

۲۰۶ - وَكَ

206. Və ləkə!

206. Səni də!²

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَرْجَسَ ، قَالَ : أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ جَالِسٌ فِي نَاسٍ مِنْ أَصْحَابِهِ فَدُرْتُ خَلْفَهُ هَكَذَا ، فَعَرَفَ الَّذِي أُرِيدُ ، فَأَلْقَى الرَّدَاءَ عَنْ ظَهْرِهِ ، فَرَأَيْتُ مَوْضِعَ الْخَاتَمِ عَلَى نُعْضِ كَتِفِهِ مِثْلَ الْجُمُعِ حَوْلَهُ حِيَلَانٌ ، كَأَنَّهَا النَّالِيلُ ، فَجَمْتُ حَتَّى اسْتَقْبَلْتُهُ ، فَقُلْتُ لَهُ : غَفَرَ اللَّهُ لَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، قَالَ : وَكَ ، قَالَ بَعْضُ الْقَوْمِ : اسْتَغْفَرَ لَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؟ قَالَ : نَعَمْ ، وَلكُمْ ، ثُمَّ تَلَا {وَاسْتَغْفِرْ لِدُنْيَاكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ} .

Rəvayət edilir ki, Abdullah ibn Sərcis رضي الله عنه demişdir: "Peyğəmbər ﷺ səhabələrindən bir qisminin əhatəsində ikən mən onun yanına gəldim və belə hərlənib (əli ilə göstərir) onun arxa

¹ əl-Buxari, 1908, 2044, 2049.

² ən-Nəsəi "Sunənul-Kubra" 10054, 10182; Hədis səhihdir. Bax: Muxtəsər əş-Şəməl, səh. 33.

tərəfinə keçdim. O, mənim nə istədiyimi başa düşdü və üst geyimini çiyindənən aşağı saldı. Onda mən onun kürəkləri arasında yumruğa bənzər peyğəmbərlik möhürünü gördüm. Üzərində xırda xallar var idi, sanki ziyillərdən ibarət bir ət parçası idi. Sonra gəlib onunla üzbəüz durdum və dedim: “Allah səni bağışlasın, ey Allahın Elçisi!” O da mənə: “Səni də bağışlasın!” – dedi”. Bundan xəbər tutan adamlar: “Peyğəmbər ﷺ sənin üçün Allahdan bağışlanma dilədimi?” – deyər soruşdular. Abdullah onlara: “Bəli, sizin üçün də dilədi” – dedi, sonra da bu ayəni oxudu: **“Sən həm öz günahlarının, həm də mömin kişilərlə mömin qadınların bağışlanmasını dilə”**. (Muhəmməd, 19)”¹

91. Borcu qaytararkən onu verən şəxs üçün edilən dua

۲۰۷ - بَارَكَ اللهُ لَكَ فِي أَهْلِكَ وَمَالِكَ، إِنَّمَا جَزَاءُ السَّلْفِ الْحَمْدُ وَالْأَدَاءُ

207. Bə:rakəlla:hu ləkə fi: əhlikə va mə:likə, innəmə: cəzə:us-sələfil-həmdü val-ədə:u.

207. Allah sənin ailəni və malını bərəkətli etsin! Həqiqətən, borcun qarşılığı təşəkkür etmək və onu ödəməkdir.

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَبِيعَةَ قَالَ : اسْتَقْرَضَ مِنِّي النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْبَعِينَ أَلْفًا ، فَجَاءَهُ مَالٌ فَدَفَعَهُ إِلَيَّ ، وَقَالَ : بَارَكَ اللهُ لَكَ فِي أَهْلِكَ وَمَالِكَ ، إِنَّمَا جَزَاءُ السَّلْفِ الْحَمْدُ وَالْأَدَاءُ.

Rəvayət edilir ki, Abdullah ibn Əbu Rabia ؓ demişdir: “Peyğəmbər ﷺ məndən qırx min dirhəm borc aldı. Sonra ona

¹ ən-Nəsəi “Sunənul-Kubra” 11432, 11496. Hədis səhihdir. Bax: Muxtəsər əş-Şəmәil, 20.

pul gəldi və borcunu mənə qaytardı. O dedi: “Allah sənənin ailəni və malını bərəkətli etsin! Həqiqətən, borcun qarşılığı təşəkkür etmək və onu ödəməkdir”.¹

92. Allaha şərik qoşmaqdan qorxanın edəcəyi dua

٢٠٨ - اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَشْرِكَ بِكَ وَأَنَا أَعْلَمُ، وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا لَا أَعْلَمُ

208. Alla:hummə, inni: əu:zu bikə ən uşrikə bikə va ənə: ə'ləmu, va əstəğfirukə limə: lə: ə'ləmu!

208. Allahım, bilərəkdən Sənə şərik qoşmaqdan Sənə sığınırım və bilməyib etdiyim şirkə görə Səndən bağışlanma diləyirəm!

عَنْ مَعْقِلَ بْنِ يَسَارٍ يَقُولُ: انْطَلَقْتُ مَعَ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا أَبَا بَكْرٍ، لَلشِّرْكِ فِيكُمْ أَخْفَى مِنْ دَيْبِ النَّمْلِ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: وَهَلِ الشِّرْكِ إِلَّا مَنْ جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَلشِّرْكِ أَخْفَى مِنْ دَيْبِ النَّمْلِ، أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى شَيْءٍ إِذَا قُلْتَهُ ذَهَبَ عَنْكَ قَلِيلُهُ وَكَثِيرُهُ؟ قَالَ: قُلِ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَشْرِكَ بِكَ وَأَنَا أَعْلَمُ، وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا لَا أَعْلَمُ.

Rəvayət edilir ki, Məqil ibn Yəsar ؓ demişdir: “Bir gün mən Əbu Bəkr əs-Siddiq ؓ ilə birgə Peyğəmbərin ﷺ yanına getdim. Peyğəmbər ﷺ dedi: “Ey Əbu Bəkr! Şirk sizin aranızda qarışqanın ayaq səmindən daha gizlidir”. Əbu Bəkr dedi: “Məgər şirk Allahla yanaşı başqa bir məbud qəbul etmək deyilmi?” Peyğəmbər ﷺ buyurdu: “Canım Əlində Ola-

¹ ən-Nəsəi “Sunən” 4604, 4683, 4700. Hədis səhihdir. Bax: İrvaul-Ğalil, 2424.

na and olsun ki, şirk qarışqanın ayaq səsindən daha gizlidir. Sənə elə bir şey öyrədimmi ki, onu dediyin zaman şirkin azı da, çoxu da səndən uzaq olsun?” Sonra o, davam edib buyurdu: “De: “Allahım, bilərəkdən Sənə şirik qoşmaqdan Sənə sığınırım və bilməyib etdiyim şirkə görə Səndən bağışlanma diləyirəm!”¹

93. Bəd əlamətə (müəyyən bir hadisəni uğursuzluğa yozmağa) qarşı edilən dua

۲۰۹ - اللَّهُمَّ لَا خَيْرَ إِلَّا خَيْرٌ إِلَّا خَيْرُكَ ، وَلَا طَيْرَ إِلَّا طَيْرُكَ ، وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ

209. Alla:hummə, lə: xayra illə: xayruk, va lə: tayra illə: tayruk, va lə: ilə:hə ğayruk!

209. Allahım! Sənin verdiyin xeyirdən başqa xeyir yoxdur, Sənin izninlə göydə uçan quşdan başqa heç bir quş yoxdur və Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur!

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَنْ رَدَّتْهُ الطَّيْرَةُ مِنْ حَاجَةٍ ، فَقَدْ أَشْرَكَ ، قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا كَفَّارَةُ ذَلِكَ ؟ قَالَ : أَنْ يَقُولَ أَحَدُهُمْ : اللَّهُمَّ لَا خَيْرَ إِلَّا خَيْرُكَ ، وَلَا طَيْرَ إِلَّا طَيْرُكَ ، وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ .

Rəvayət edilir ki, Abdullah ibn Amr ؓ demişdir: “Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Kim bir işdən ötrü (bir işin uğurlu olub-olmamasını yoxlamaq üçün) quş uçurdarsa, şirk etmiş olar”.² Səhabələr dedilər: “Bunun kəffarəsi nədir?” O buyur-

¹ əl-Buxari “Ədəbul-Mufrad” 716. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 3731.

² Cahiliyyə dövründə ərəblər səfərə çıxmaq istədikdə onun uğurlu və ya uğursuz olacağını bilmək üçün göyə quş uçurdardılar. Onlar fikirləşirdilər ki, quş sağ

du: “Allahım! Sənin verdiyin xeyirdən başqa xeyir yoxdur, Sənin iznidlə göyde uçan quşdan başqa heç bir quş yoxdur və Səndən başqa ibadətə layiq məbud yoxdur!”¹

94. Minik vasitəsinə minərkən edilən dua

۲۱۰ - بِسْمِ اللَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ {سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ} الْحَمْدُ لِلَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، سُبْحَانَكَ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي، فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ

210. Bismilləh! Əlhəmdulilləh! **“Subhə:nəlləzi: səxxara lənə: hə:zə va mə: kunnə: ləhu: muqrini:n. Va innə: ilə: Rəbbinə: ləmunqalibu:n”**. Əlhəmdulilləh, əlhəmdulilləh, əlhəmdulilləh! Alla:hu Əkbər, Alla:hu Əkbər, Alla:hu Əkbər! Subhə:nəkə inni: zaləmtu nəfsi: fəğfirli:, fəinnəhu lə: yəğfiruz-zunu:bə illə: ənt!

210. Allahın adı ilə! Allaha həmd olsun! **“Bunu bizə tabe edən Allah pak və müqəddəsdir. Yoxsa bizim ona gücümüz çatmazdı. Şübhəsiz ki, biz Rəbbimizə qayıdacağıq”**. Allaha həmd olsun, Allaha həmd olsun, Allaha həmd olsun! Allah ən Böyükdür, Allah ən Böyükdür, Allah ən Böyükdür! Allahım, Sən pak və müqəddəssən! Mən özümə zülm etdim. Məni bağışla! Şübhəsiz ki, günahları ancaq Sən bağışlayırsan!

tərəfə uça səfər uğurlu, sol tərəfə uça uğursuz olacaq. Belə ki, onlar səfərin uğurlu və ya uğursuz olacağını quşun sağ və ya sol tərəfə uçması ilə əlaqələndirirdilər.

¹ Bu dua digər hədislərdə yerləri dəyişik şəkildə rəvayət edilmişdir, lakin hamısının mənası eynidir. Əhməd, 7045. Hədis həsəndir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 1065.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبِيعَةَ قَالَ شَهِدْتُ عَلِيًّا وَأَبِيَّ بَدَأَتَهُ لِيُرَكَّبَهَا فَلَمَّا وَضَعَ رِجْلَهُ فِي الرَّكَابِ قَالَ بِسْمِ اللَّهِ فَلَمَّا اسْتَوَى عَلَى ظَهْرهَا قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ ثُمَّ قَالَ {سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ} ثُمَّ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ. ثَلَاثَ مَرَّاتٍ. ثُمَّ قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ. ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ قَالَ سُبْحَانَكَ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ. ثُمَّ ضَحَكَ فَقِيلَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَى شَيْءٍ ضَحِكْتَ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَلَّ كَمَا فَعَلْتُ ثُمَّ ضَحَكَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مِنْ أَى شَيْءٍ ضَحِكْتَ قَالَ «إِنَّ رَبَّنَا يَعْجَبُ مِنْ عَبْدِهِ إِذَا قَالَ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ غَيْرِي».

Rəvayət edilir ki, Əli ibn Rabia رضي الله عنه demişdir: “Mən Əlinin رضي الله عنه ona gətirilən heyvana minməsinə müşahidə etdim. O, ayağını miniyə qoyarkən dedi: “Allahın adı ilə!” Miniyin belinə mindikdən sonra isə: “Allaha həmd olsun!”- dedi. Sonra isə bu duanı oxudu: **“Bunu bizə tabe edən pak və müqəddəsdir, yoxsa bizim ona gücümüz çatmazdı. Şübhəsiz ki, biz Rəbbimizə qayıdacağıq”**. (əz-Zuxruf, 13-14). Sonra üç dəfə Allaha həmd edib, üç dəfə təkbir gətirdi. Bunun ardınca bu duanı etdi: “Allahım, Sən pak və müqəddəssən! Mən özümə zülm etdim. Məni bağışla! Şübhəsiz ki, günahları ancaq Sən bağışlayırsan!” Sonra güldü. Ondan soruşdular: “Ey möminlərin əmiri! Nəyə gülürsən?” Dedi: “Mən Peyğəmbərin ﷺ mənim kimi edib, sonra güldüyünü gördüm və ondan soruşdum: “Ey Allahın Elçisi! Nəyə görə gülürsən?” O dedi: “Sənin Rəbbin Ondan başqa günahları bağışlayan olmadığını anladığı halda qulun: “Mənim günahlarımı bağışla!”- dediyinə təəccüb edir”.¹

¹ Əbu Davud, 2602, 2604. Hədis səhihdir. Bax: Səhih Sunən Əbu Davud, 2324.

95. Səfər duası

۲۱۱ - اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، {سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ} اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ فِي سَفَرِنَا هَذَا الْبِرَّ وَالتَّقْوَى، وَمِنَ الْعَمَلِ مَا تَرْضَى، اللَّهُمَّ هَوِّنْ عَلَيْنَا سَفَرَنَا هَذَا وَاطْوِ عَنَّا بُعْدَهُ، اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ، وَالْخَلِيفَةُ فِي الْأَهْلِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعَثَاءِ السَّفَرِ، وَكَآبَةِ الْمُنْتَظَرِ، وَسَوْءِ الْمُنْقَلَبِ فِي الْمَالِ وَالْأَهْلِ

211. Alla:hu Əkbər, Alla:hu Əkbər, Alla:hu Əkbər! **“Subhə:nəlləzi: səxxara lənə: hə:zə va mə: kunnə: ləhu: muqrini:n. Va innə: ilə: Rəbbinə: ləmunqalibu:n”**. Alla:hummə, innə: nəş əlukə fi: səfərinə: hə:zəl-birra vat-təqva:, va minəl aməli mə: tərda! Alla:hummə, həuvvin aleyinə: səfəranə: hə:zə vatvi annə: bu'dəhu! Alla:hummə, əntəs-sa:hibu fis-səfəri val-xali:fətu fil-əhli! Alla:hummə, inni: əu:zu bikə min va'sə:is-səfəri va kə:bətil-mənzari va su:il-munqaləbi fil-mə:li val-əhli!

211. Allah ən Böyükdür, Allah ən Böyükdür, Allah ən Böyükdür! **“Bunu bizə tabe edən Allah pak və müqəddəsdir. Yoxsa bizim ona gücümüz çatmazdı. Şübhəsiz ki, biz Rəbbimizə qayıdacağıq”**. Allahım, bu səfərimizdə Səndən yaxşılıq, Allah qorxusu və razı qalacağıın əməl diləyirik! Allahım, bu səfərimizi bizim üçün rahat et və onun uzaqlığını bizə yaxın et! Allahım, səfərdə dost və ailəmiş üçün hamı Sənsən! Allahım, səfərin ağırlığından, məyus edən mənzərədən, malda və ailədə xoşagəlməz dəyişiklikdən Sənə pənəh aparıram!

Səfərdən qayıdanda isə həmin duanı oxuyub aşağıdakı sözləri də buna əlavə etmək lazımdır:

Ə:yibu:nə, tə:ibu:nə, a:bidu:nə, li-Rabbinə: hə:midu:n!

Biz geri dönənlər, tövbə edənlər, ibadət edənlər, Rəbbimizə həmd edənlərik!

أَنَّ عَيُّبًا الْأُرْدَى أَخْبَرَهُ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ عَلَّمَهُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا اسْتَوَى عَلَى بَعِيرِهِ خَارِجًا إِلَى سَفَرٍ كَبِيرٍ ثَلَاثًا ثُمَّ قَالَ « سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ فِي سَفَرِنَا هَذَا الْبِرَّ وَالتَّقْوَى وَمِنَ الْعَمَلِ مَا تَرْضَى اللَّهُمَّ هَوِّنْ عَلَيْنَا سَفَرَنَا هَذَا وَاطْوِ عَنَّا بُعْدَهُ اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ وَالْخَلِيفَةُ فِي الْأَهْلِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعَثَائِ السَّفَرِ وَكَآبَةِ الْمَنْظَرِ وَسُوءِ الْمُنْقَلَبِ فِي الْمَالِ وَالْأَهْلِ ». وَإِذَا رَجَعَ قَالَهُنَّ. وَزَادَ فِيهِنَّ « آيُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ ».

Əli əl-Əzdi رحمته rəvayət edir ki, İbn Ömər رحمته onlara belə öyrətmişdir: “Allah Elçisi ﷺ səfərə çıxdığı vaxt dəvəsinin üzərinə qalxıb oturduqda, üç dəfə “Allahu Əkbər!” dedikdən sonra belə deyərdi: **“Bunu bizə tabe edən Allah pak və müqəddəsdir. Yoxsa bizim ona gücümüz çatmazdı. Şübhəsiz ki, biz Rəbbimizə qayıdacağıq”.** (əz-Zuxruf, 13-14). Allahım, bu səfərimizdə Səndən yaxşılıq, Allah qorxusu və razı qalacağıın əməl diləyirik! Allahım, bu səfərimizi bizim üçün rahat et və onun uzaqlığını bizə yaxın et! Allahım, səfərdə dost və ailəməz üçün hami Sənsən! Allahım, səfərin ağırlığından, məyus edən mənzərədən, malda və ailədə xoşa-gəlməz dəyişiklikdən Sənə pənah aparıram!” Səfərdən qayıtdıqda isə belə deyərdi: “Biz geri dönənlər, tövbə edənlər, ibadət edənlər, Rəbbimizə həmd edənlərik!”¹

¹ Muslim, 2392, 3339.

96. Kəndə yaxud şəhərə daxil olarkən edilən dua

۲۱۲ - اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَمَا أَظْلَلْنَ ، وَرَبَّ الْأَرْضِينَ السَّبْعِ وَمَا أَقْلَلْنَ ، وَرَبَّ الشَّيَاطِينِ وَمَا أَضْلَلْنَ ، وَرَبَّ الرِّيَّاحِ وَمَا ذَرَيْنِ ، فَإِنَّا نَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ وَخَيْرِ أَهْلِهَا ، وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا وَشَرِّ أَهْلِهَا ، وَشَرِّ مَا فِيهَا

212. Alla:hummə, Rabbəs-səmə:və:tis-səb'i va mə: əzləlnə, va Rabbəl-əradi:nəs-səb'i va mə: əqləlnə, va Rabbəş-şəyə:ti:ni va mə: ədləlnə, va Rabbər-riyə:hi va mə: zəraynə! Fəinnə: nəş ə-lukə xayra hə:zihil-qaryəti va xayra əhlihə:, va nəu:zu bikə min şərrihə: va şərri əhlihə:, va şərri mə: fi:hə:!

212. Allahım! Yeddi qat səmanın və kölgələndirdiklərinin Rəbbi! Yeddi qat yerin və daşdıqlarının Rəbbi! Şeytanların və azdırdıqlarının Rəbbi! Küləklərin və sovurub apardıqlarının Rəbbi! Səndən bu kəndin xeyrini, onun əhalisinin xeyrini diləyirik! Onun şəmindən, onun əhalisinin şərindən, orada olanların şərindən Sənə sığınırıq!

أَنَّ صُهَيْبًا صَاحِبَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَهُ ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا يَرَى قَرْيَةً يُرِيدُ دُخُولَهَا إِلَّا قَالَ حِينَ يَرَاهَا: «اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَمَا أَظْلَلْنَ ، وَرَبَّ الْأَرْضِينَ السَّبْعِ وَمَا أَقْلَلْنَ ، وَرَبَّ الشَّيَاطِينِ وَمَا أَضْلَلْنَ ، وَرَبَّ الرِّيَّاحِ وَمَا ذَرَيْنِ ، فَإِنَّا نَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ وَخَيْرِ أَهْلِهَا ، وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا وَشَرِّ أَهْلِهَا ، وَشَرِّ مَا فِيهَا»

Peyğəmbərin ﷺ səhabəsi olan Suheyb رəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ bir qəsəbəyə daxil olduqda deyərdi: “Allahım! Yeddi qat səmanın və kölgələndirdiklərinin Rəbbi! Yeddi qat yerin və daşdıqlarının Rəbbi! Şeytanların və azdırdıqlarının Rəbbi! Küləklərin və sovurub apardıqlarının Rəbbi! Səndən bu kəndin xeyrini, onun əhalisinin xeyrini diləyirik! Onun

şərindən, onun əhalisinin şərindən, orada olanların şərindən Sənə sığınırıq!”¹

97. Bazara girərkən edilən dua

۲۱۳ - لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ، بِيَدِهِ الْخَيْرُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ*

213. Lə: ilə:hə illəlla:hu vahdəhu lə: şəri:kə ləhu, ləhul-mulku va ləhul-həmdü, yuhyi: va yumi:tu va huvə həyyun, lə: yəmu:tu, biyədihil-xayru va huvə alə: kulli şey in qadi:r!

213. Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, O, təkdir, Onun şəriki yoxdur! Mülk Onundur və həmd Onadır! Dirildir və öldürür! O, diridir və ölməzdir! Xeyir Onun əlindədir və O, hər şeyə Qadirdir!

عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ « مَنْ قَالَ فِي السُّوقِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَلْفَ حَسَنَةٍ وَمَحَا عَنْهُ أَلْفَ سَيِّئَةٍ وَبَنَى لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ ».

Ömər ﷺ rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ belə buyurmuşdur: “Kim bazarda: “Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, O, təkdir, Onun şəriki yoxdur! Mülk Onundur və həmd Onadır! Dirildir və öldürür! O, diridir və ölməzdir! Xeyir Onun əlindədir və O, hər şeyə Qadirdir!”- deyərsə, Allah ona milyon savab yazar, milyon günahını silər və

¹ əl-Hakim, 1634, 2488; əl-Beyhəqi “Sunənul-Kubra” 10619; ən-Nəsəi “Sunənul-Kubra” 8776, 10302. Hədəsin isnadı həsəndir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 2759.

Cənnətdə onun üçün bir ev bina edər".¹

98. Minik vasitəsi büdrədikdə və yailişib qaldıqda edilən dua

۲۱۴ - بِسْمِ اللّٰهِ

214. Bismilləh!

214. Allahın adı ilə!

عَنْ أَبِي الْمَلِيحِ، عَنْ رَجُلٍ قَالَ: كُنْتُ رَدِيفَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَثَرْتُ دَابَّتَهُ، فَقُلْتُ: تَعَسَ الشَّيْطَانُ فَقَالَ: «لَا تَقُلْ تَعَسَ الشَّيْطَانُ فَإِنَّكَ إِذَا قُلْتَ ذَلِكَ تَعَاظَمَ حَتَّى يَكُونَ مِثْلَ الْبَيْتِ وَيَقُولُ: بِقَوْلِي، وَلَكِنْ قُلْ: بِسْمِ اللّٰهِ فَإِنَّكَ إِذَا قُلْتَ ذَلِكَ تَصَاغَرَ حَتَّى يَكُونَ مِثْلَ الذُّبَابِ».

Əbul-Məlih رضي الله عنه rəvayət edir ki, bir kişi dedi: “Mən Peyğəmbərin صلى الله عليه وسلم miniyinin tərkində yol gedirdim. Birdən heyvanın ayağı sürüşdü. Mən: “Məhv olsun şeytan!”- dedim. Peyğəmbər صلى الله عليه وسلم dedi: “Məhv olsun şeytan!”- demə, çünki sən bunu söylədikdə, o, ev boyda olana qədər şişir və deyir: “Bu iş mənim qüvvəmlə olur”. Lakin sən: “Allahın adı ilə! - (Bismilləh!)”- de, çünki sən bunu söylədikdə, o, milçək boyda olana qədər kiçilir”.²

99. Vidalaşdıqda müsafirin sakinlər üçün etdiyi dua

۲۱۵ - أَسْتَوْدِعُكَ اللَّهُ الَّذِي لَا تَضِيعُ وَدَائِعُهُ

¹ İbn Məcə, 2235, 2320; ət-Tirmizi, 3429, 3757; əl-Hakim, 1973. Hədis həsəndir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 3139.

² Əbu Davud, 4982, 4984. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Kəlimut-Tayyib, 237.

215. Əstəvdi'u-kəlla:həlləzi: lə: tədi:u' vadə:iu'hu!

215. Səni (Özünə həvalə edilmiş) əmanətləri itməyən Allaha əmanət edirəm!

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ : وَدَعَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ : أَسْتَوْدِعُكَ اللَّهُ الَّذِي لَا تَضِيعُ وَدَائِعُهُ.

Rəvayət edilir ki, Əbu Hureyra ؓ demişdir: “Allah Elçisi ﷺ mənimlə vidalaşdıqda, belə buyurdu: “Səni (Özünə həvalə edilmiş) əmanətləri itməyən Allaha əmanət edirəm!”¹

100. Vidalaşdıqda sakinlərin müsafir üçün etdiyi dua

٢١٦ - أَسْتَوْدِعُ اللَّهَ دِينَكَ، وَأَمَانَتَكَ، وَخَوَاتِيمَ عَمَلِكَ

216. Əstəvdi'ulla:hə di:nəkə va əmə:nətəkə va xava:ti:mə aməlik!

216. Sənin dinini, sədaqətini və əməllərinin aqibətini Allaha əmanət edirəm!

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، كَانَ إِذَا وَدَّعَ أَحَدًا، قَالَ: " أَسْتَوْدِعُ اللَّهَ دِينَكَ، وَأَمَانَتَكَ، وَخَوَاتِيمَ عَمَلِكَ "

Əbu Hureyra ؓ rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ biri ilə vidalaşdıqda, belə dedi: “Sənin dinini, sədaqətini və əməllərinin aqibətini Allaha əmanət edirəm!”²

¹ İbn Macə, 2825; Əhməd, 9219, 9230. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 958.

² Əhməd, 8694; ət-Tirmizi, 3443, 3775. Hədis səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 16, Səhih əl-Cami, 957.

۲۱۷ - زَوَدَكَ اللَّهُ التَّقْوَى، وَغَفَرَ ذُنُوبَكَ، وَيَسِّرَ لَكَ الْخَيْرَ حَيْثُمَا كُنْتَ

217. Zəvvadək-əlla:hut-təqva:, va ğafəra zənbək, va yəssəra ləkəl-xayra heysumə: kuntə!

217. Allah sənin azuqəni təqva etsin, günahını bağışlasın və harada olsan xeyir əldə etməyi sənin üçün asanlaşdırın!

عَنْ أَنَسٍ قَالَ حَاءَ رَجُلٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِيَّيْ أُرِيدُ سَفَرًا فَرَوِّدْنِي. قَالَ «زَوَدَكَ اللَّهُ التَّقْوَى». قَالَ زِدْنِي. قَالَ «وَغَفَرَ ذُنُوبَكَ». قَالَ زِدْنِي بِأَبِي أُمَّتٍ وَأُمِّي. قَالَ «وَيَسِّرَ لَكَ الْخَيْرَ حَيْثُمَا كُنْتَ».

Rəvayət edilir ki, Ənəs ؓ demişdir: “Bir nəfər Peyğəmbərin ﷺ yanına gələrək dedi: “Ey Allahın Elçisi, mən səfərə çıxmaq istəyirəm, mənə xeyir-dua et”. Peyğəmbər ﷺ dedi: “Allah sənin azuqəni təqva etsin! – (Zəvvadək-əlla:hut-təqva:!)”. O dedi: “Yenə dua et!” Peyğəmbər ﷺ dedi: “Günahını bağışlasın! – (Va ğafəra zənbək!)”. O dedi: “Yenə dua et, atam-anam sənə fəda olsun!” O dedi: “Harada olsan xeyir əldə etməyi sənin üçün asanlaşdırın! – (Va yəssəra ləkəl-xayra heysumə: kuntə!)”¹

101. Səfərdə yol gedərkən təkbir və təsbih

218. Yüksəyə qalxanda “Alla:hu Əkbər!” demək, aşağı enəndə isə “Subhə:n-Allah!” demək.

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُنَّا إِذَا صَعِدْنَا كَبَّرْنَا ، وَإِذَا نَزَلْنَا سَبَّحْنَا

¹ Ət-Tirmizi, 3444, 3776. Hədis həsəndir. Bax: Səhih əl-Cami, 3579.

Rəvayət edilir ki, Cabir ibn Abdullah رضي الله عنه demişdir: “Biz (hündür bir yerə) qalxdıqda: “Allah ən Böyükdür! – (Alla:hu Əkbər!)” deyər, (hər hansı bir vadiyə) endikdə isə “Allah pak və müqəddəsdir! – (Subhə:n-Allah!)” – deyərdik”.¹

102. Müsafirin səhərə yaxın belə dua etməsi

۲۱۹ - سَمِعَ سَامِعٌ بِحَمْدِ اللَّهِ، وَحُسْنِ بَلَاءِهِ عَلَيْنَا. رَبَّنَا صَاحِبِنَا، وَأَفْضَلُ عَلَيْنَا عَائِدًا بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ

219. Səmməə sə:miun bihəmdillə:hi, və husni bələ:ihi aleyinə:, Rəbbənə: sa:hibnə: və əfdil aleyinə: a:izən billə:hi minən-nə:r!
219. Üzərimizə olan gözəl sınağından dolayı Allaha etdiyimiz həmdi eşidən eşitdi. Oddan Allaha sığınaraq (deyirəm:) Ey Rəbbimiz! Bizə yoldaş ol və bizə mərhəmət et!

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا كَانَ فِي سَفَرٍ وَأَسْحَرَ يَقُولُ «سَمِعَ سَامِعٌ بِحَمْدِ اللَّهِ وَحُسْنِ بَلَاءِهِ عَلَيْنَا رَبَّنَا صَاحِبِنَا وَأَفْضَلُ عَلَيْنَا عَائِدًا بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ»

Əbu Hureyra رضي الله عنه rəvayət edir ki, Peyğəmbər صلى الله عليه وسلم səfərdə olduğu zaman səhərə yaxın belə dua edərdi: “Üzərimizə olan gözəl sınağından dolayı Allaha etdiyimiz həmdi eşidən eşitdi. Oddan Allaha sığınaraq (deyirəm:) Ey Rəbbimiz! Bizə yoldaş ol və bizə mərhəmət et!”²

103. Səfərdə və ya başqa vaxtlarda mənzil başına çatdıqda edilən dua

۲۲۰ - أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ

¹ əl-Buxari, 2771-2772, 2993-2994.

² Muslim, 4895, 7075.

220. Əu:zu bikəlimə:tillə:hit-tə:mmə:ti min şərri mə: xaləq!

220. Yaratdıqlarının şərindən Allahın tam kəlamlarına sığınırım!

عَنْ خَوْلَةَ بِنْتِ حَكِيمِ السُّلَمِيَّةِ تَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ « مَنْ نَزَلَ مِنْزِلًا نُمُّ قَالَ أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ. لَمْ يَصُرْهُ شَيْءٌ حَتَّى يَرْتَجِلَ مِنْ مَنْزِلِهِ ذَلِكَ ».

Rəvayət edilir ki, Xaulə bint Həkim əs-Suləmi رضي الله عنها demişdir: “Mən Allah Elçisinin ﷺ belə dediyini eşitdim: “Kim bir yerdə məskunlaşdıqdan sonra: “Yaratdıqlarının şərindən Allahın tam kəlamlarına sığınırım!”- desə, o yerdən gedənə kimi ona bir zərər toxunmaz”.¹

104. Səfərdən qayıdarkən edilən zikr

Hər tərənin üstündə üç dəfə təkbir edib (“Alla:hu Əkbər!” deyib) sonra deyir:

۲۲۱ - لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ ، وَلَهُ الْحَمْدُ ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، أَيُّونَ تَأْتِيُونَ عَابِدُونَ سَاجِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ ، صَدَقَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ

221. Lə: ilə:hə illəlla:hu vahdəhu lə: şəri:kə ləhu, ləhul-mulku va ləhul-həmdü va huvə alə: kulli şey in qadi:r! Ə:yibu:nə, tə:ibu:nə, a:bidu:nə, sə:cidu:nə li-Rabbinə: hə:midu:n! Sadəq-Alla:hu va'dəhu, va nəsara abdəhu va həzəməl-əhzə:bə vahdəhu!

221. Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, O, təkdir, Onun şəriki yoxdur! Mülk Onundur və həmd Onadır! O, hər

¹ Muslim, 4881, 7053.

şeyə Qadirdir! Biz geri dönənlər, tövbə edənlər, ibadət edənlər, səcdə edənlər, Rəbbimizə həmd edənlərik! Allah vədinə sadıq oldu, quluna kömək etdi və (düşmənlərdən olan) dəstələri tək Özü məğlub etdi!

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا قَفَلَ مِنْ غَزْوٍ أَوْ حَجٍّ أَوْ عُمْرَةٍ يُكَبِّرُ عَلَى كُلِّ شَرْفٍ مِنَ الْأَرْضِ ثَلَاثَ تَكْبِيرَاتٍ ، ثُمَّ يَقُولُ « لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ ، وَهُوَ الْحَمْدُ ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، آيُّونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ سَاجِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ ، صَدَقَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ » .

Abdullah ibn Ömər رضي الله عنه rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ döyüşdən, həcdən və ya ümrədən qayıdarkən yol üstü hər dəfə yüksəkliyə qalxdıqda üç dəfə təkbir gətirər, sonra da deyər: “Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, O, təkdir, Onun şəriki yoxdur! Mülk Onundur və həmd Onadır! O, hər şeyə Qadirdir! Biz geri dönənlər, tövbə edənlər, ibadət edənlər, səcdə edənlər, Rəbbimizə həmd edənlərik! Allah vədinə sadıq oldu, quluna kömək etdi və (düşmənlərdən olan) dəstələri tək Özü məğlub etdi!”¹

105. Sevindirici yaxud xoşagəlməyən hadisə ilə rastlaşan adam nə deməlidir

Sevindirici bir hal olduqda, bu zikr deyilir:

٢٢٢ - الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي بِنِعْمَتِهِ تَتِمُّ الصَّلَاةُ

222. Əlhəmdulillə:hilləzi: bini'mətihi tətimmus-sa:lihə:t!

¹ əl-Buxari, 1670, 1797, 3807, 4116; Muslim, 2394, 3443.

222. Neməti sayəsində yaxşı işlər tamamlanan Allaha həmd olsun!

Xoşa gəlməyən bir hadisə olduqda isə belə deyilir:

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ

Əlhəmdulillə:hi alə: kulli hə:!!

Hər bir halda Allaha həmd olsun!

عَنْ عَائِشَةَ ، قَالَتْ : كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا رَأَى مَا يُحِبُّ قَالَ : الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي بِنِعْمَتِهِ تَتِمُّ الصَّالِحَاتُ ، وَإِذَا رَأَى مَا يَكْرَهُ قَالَ : الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ .

Rəvayət edilir ki, Aişə رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا demişdir: “Allah Elçisi ﷺ xoşuna gələn bir hadisə baş verdikdə deyərdi: “Neməti sayəsində yaxşı işlər tamamlanan Allaha həmd olsun!” Xoşuna gəlmədiyi bir hadisə baş verdikdə isə deyərdi: “Hər bir halda Allaha həmd olsun!”¹

106. Söydüyün adam üçün edəcəyiniz dua

۲۲۳ - اللَّهُمَّ فَأَيُّمَا مُؤْمِنٍ سَبَّيْتَهُ فَاجْعَلْ ذَلِكَ لَهُ قُرْبَةً إِلَيْكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

223. Alla:hummə fəəyyumə: mu'minin səbəbtuhu fəc al zə:likə ləhu qurbətən ileykə yavməl-qiyə:məti!

223. Allahım, hansı mömini söymüşəmsə, Qiyamət günü bunu onun üçün Sənə yaxınlaşdıran bir vasitə et!

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ «اللَّهُمَّ فَأَيُّمَا مُؤْمِنٍ سَبَّيْتَهُ فَاجْعَلْ ذَلِكَ لَهُ قُرْبَةً

¹ İbn Məcə, 3803; əl-Hakim, 1840. Hədis həsəndir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 265.

Rəvayət edilir ki, Əbu Hureyra ﷺ Peyğəmbərin ﷺ belə dediyini eşitmişdir: “Allahım, hansı bir möminini təhqir etmişəm, Qiyamət günü bunu onun Sənə yaxınlaşması üçün bir vasitə et!”¹

107. Müsəlman müsəlmanı tərifləyəndə nə deməlidir

۲۲۴ - أَحْسِبُ فُلَانًا وَاللَّهُ حَسِيبُهُ وَلَا أُرْكَى عَلَى اللَّهِ أَحَدًا

224. Əhsibu fulənən valla:hu həsi:buhu va lə: uzəkki: aləlla:hi əhədən.

224. Mən filankəsi yaxşı adam hesab edirəm. Onu hesaba çəkən isə Allah olacaq. Mən heç kəsi Allah yanında təmizə çıxartmıram.

عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أُنْتَى رَجُلٌ عَلَى رَجُلٍ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ «وَيْلَكَ فَطَعْتَ عُنُقَ صَاحِبِكَ ، فَطَعْتَ عُنُقَ صَاحِبِكَ» . مِرَارًا ثُمَّ قَالَ - «مَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَادِحًا أَخَاهُ لَا مَحَالَةَ فَلْيَقُلْ أَحْسِبُ فُلَانًا ، وَاللَّهُ حَسِيبُهُ ، وَلَا أُرْكَى عَلَى اللَّهِ أَحَدًا ، أَحْسِبُهُ كَذَا وَكَذَا إِنْ كَانَ يَعْلَمُ ذَلِكَ مِنْهُ» .

Rəvayət edilir ki, Əbu Bəkrə ﷺ demişdir: “Bir dəfə bir nəfər Peyğəmbərin ﷺ yanında başqa birisini tərifləməyə başladı. Bu vaxt Peyğəmbər ﷺ dedi: “Vay sənin halına! Sən qardaşının boynunu qırdın! Sən qardaşının boynunu qırdın!” O bunu dəfələrlə təkrar etdikdən sonra buyurdu: “Sizdən biriniz öz qardaşını tərifləməyi lazım bilsə, qoy desin: “Mən

¹ əl-Buxari, 5884, 6361.

filankəsi yaxşı adam hesab edirəm. Onu hesaba çəkən isə Allah olacaq. Mən heç kəsi Allah yanında təmizə çıxartmıram. Mən onu filan cür adam hesab edirəm". Əlbəttə, əgər onun bu cür insan olduğunu bilirsə (belə desin)".¹

108. Təriflənen müsəlman nə deməlidir

۲۲۵ - اللَّهُمَّ لَا تُؤَاحِدْنِي بِمَا يَقُولُونَ، وَأَغْفِرْ لِي مَا لَا يَعْلَمُونَ (وَاجْعَلْنِي خَيْرًا مِمَّا يَظُنُّونَ)

225. Alla:hummə, lə: tuə:xizni: bimə: yəqu:lu:n, vağfir li: mə:lə: yə'ləmu:n, vac alni: xayran mimmə: yəzunnu:n!

225. Allahım! Onların söylədiklərinə görə məni qınama, bilmədikləri şeyləri (onlardan gizli qalan günahlarımı) mənə bağışla və məni zənn etdiklərindən daha xeyirli et!

عَنْ عَدِيِّ بْنِ أَرْطَاةَ قَالَ: كَانَ الرَّجُلُ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا زَكَّى قَالَ: اللَّهُمَّ لَا تُؤَاحِدْنِي بِمَا يَقُولُونَ، وَأَغْفِرْ لِي مَا لَا يَعْلَمُونَ، (وَاجْعَلْنِي خَيْرًا مِمَّا يَظُنُّونَ)

Rəvayət edilir ki, Adiy ibn Ərtat رضي الله عنه demişdir: "Peyğəmbərin صلى الله عليه وسلم səhabələrindən biri həddən ziyadə tərif olunduğu zaman belə deyərdi: "Allahım! Onların söylədiklərinə görə məni qınama, bilmədikləri şeyləri (onlardan gizli qalan günahlarımı) mənə bağışla və məni zənn etdiklərindən daha xeyirli et!"²

¹ əl-Buxari, 2662, 3468; Muslim, 5319, 7693.

² əl-Buxari, "Ədəbul-Mufrad" 761. Mötərizədəki sözlər əl-Beyhəqinin rəvayət etdiyi hədisdə olan əlavədir, "Şuabul-İman" 4534, 4876. Hədis səhihdir. Bax: Cəmiu Səhih əl-Əzkər, 406.

109. Təəccüblənərkən və ya sevinərkən edilən dua

سُبْحَانَ اللَّهِ - ۲۲۶

226. Subhə:n-Allah!

226. Allah pak və müqəddəsdir!¹

اللَّهُ أَكْبَرُ - ۲۲۷

227. Alla:hu Əkbər!

227. Allah ən Böyükdür!²

110. Bir şeyi gözə gətirəcəyindən qorxan adamın etdiyi dua

بَارَكَ اللَّهُ فِيكَ - ۲۲۸

228. Bə:rak-Alla:hu fi:kə!

228. Allah sənə bərəkət versin!

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ : ... فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ مِنْ أَحِبِّهِ ، أَوْ مِنْ نَفْسِهِ ، أَوْ مِنْ مَالِهِ مَا يُعْجِبُهُ ، فَلْيَبْرِكْهُ فَإِنَّ الْعَيْنَ حَقٌّ .

Abdullah ibn Amirdən ﷺ rəvayət edilən hədisdə Peyğəmbər ﷺ belə buyurur: “Biriniz qardaşında yaxud özündə yaxud da malında xoşuna gələn bir şey görsə, onun üçün bərəkət diləsin! Çünki, gözdəymə həqiqətdir!”³

¹ əl-Buxari, 115; Muslim, 259, 459.

² Muslim, 162, 319; əl-Buxari, 3099, 3170, 3348.

³ Əhməd, 15700, 15738, 15790; İbn Məcə, 3509. Hədis səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 2572.

111. Qorxduqda nə deyilir

۲۲۹ - لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

229. Lə: ilə:hə illəllah!

229. Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur!

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ قَسَمَ بَيْنَكُمْ أَخْلَاقَكُمْ كَمَا قَسَمَ بَيْنَكُمْ أَرْزَاقَكُمْ، وَإِنَّ اللَّهَ يُعْطِي الْمَالَ مَنْ يُحِبُّ، وَمَنْ لَا يُحِبُّ، وَلَا يُعْطِي الْإِيمَانَ، إِلَّا مَنْ يُحِبُّ فَإِذَا أَحَبَّ عَبْدًا أَعْطَاهُ الْإِيمَانَ فَمَنْ ضَنَّ بِالْمَالِ أَنْ يُنْفِقَهُ وَهَابَ اللَّيْلَ أَنْ يُكَابِدَهُ، وَخَافَ الْعَدُوَّ أَنْ يُجَاهِدَهُ فَلْيُكْثِرْ مِنْ سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ فَإِنَّهُنَّ مُقَدَّمَاتٌ مُحْتَبَاتٌ، وَمُعَقَّبَاتٌ وَهِنَّ الْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ

Abdullah رضي الله عنه rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ belə buyurdu: “Həqiqətən, Allah ruzini sizin aranızda bölüşdürdüyü kimi, əxlaqı da sizin aranızda bölüşdürmüşdür. Allah mal-dövləti sevdiyinə də verir, sevmədiyinə də. İmanı isə yalnız sevdiyinə verir. Əgər Allah bir bəndəni seversə, ona iman verir. Kim malını xərcləməyə xəsislik edərsə, gecə (namazına qalxmağa) tənbellik edərsə, düşmənlə cihad etməkdən qorxarsa, qoy “Subhən-n-Allah, əlhəmdulillah, lə: ilə:hə illəllah, Alla:hu əkbər”– desin. Bunlar öndən, yanlardan və arxadan qoruyanlardır. Əbədi qalacaq saleh əməllər də elə bunlardır”.¹

112. Üsyankar şeytanların hiyləsini dəf etmək üçün edilən zikr

۲۳۰ - أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ وَذَرَأَ وَبَرَأَ وَمِنْ شَرِّ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمِنْ شَرِّ مَا

¹ əl-Beyhəqi “Şuabul-İman” 599. Hədis səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 2714.

يَعْرُجُ فِيهَا وَمِنْ شَرِّ فِتَنِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمِنْ شَرِّ كُلِّ طَارِقٍ إِلَّا طَارِقًا يَطْرُقُ بِخَيْرٍ يَا رَحْمَنُ

230. Əu:zu bikəlimə:tillə:hit-tə:mməti min şərri mə: xaləqa və zərəə və bərəə və min şərri mə: yənzilu minəs-səmə:i və min şərri mə: yə'rucu fi:hə: və min şərri fitənil-leyli vən-nəhə:ri və min şərri kulli ta:riqin illə: ta:riqan yətruqu bi-xayrin, yə: Rahmə:n!

230. Yaratdıqlarının, düzəltmələrinin və icad etdiklərinin şərinədən, səmadan nazil olanların və orada yüksələnlərin şərinədən, gecənin və gündüzün fitnələrinin şərinədən, – gecə xoş xəbərlə gələn müstəsna olmaqla – gecə gələnlərin hər birinin şərinədən Allahın tam kəlamlarına sığınırım, ey Rahmə:n!”

حَدَّثَنَا أَبُو التَّيَّاحِ قَالَ قُلْتُ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَنْبَشٍ التَّمِيمِيِّ وَكَانَ كَبِيرًا: أَدْرَكَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: نَعَمْ قَالَ قُلْتُ كَيْفَ صَنَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْلَةَ كَادَتْهُ الشَّيَاطِينُ فَقَالَ إِنَّ الشَّيَاطِينَ تَحَدَّرَتْ تِلْكَ اللَّيْلَةَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْأَوْدِيَةِ وَالشَّعَابِ وَفِيهِمْ شَيْطَانٌ بِيَدِهِ شُعْلَةٌ نَارٌ يُرِيدُ أَنْ يُحْرِقَ بِهَا وَجْهَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَهَبَطَ إِلَيْهِ جَبْرِيْلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ قُلْ مَا أَقُولُ قَالَ قُلْ أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ وَذَرَأً وَبَرَأً وَمِنْ شَرِّ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمِنْ شَرِّ مَا يَعْرُجُ فِيهَا وَمِنْ شَرِّ فِتَنِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمِنْ شَرِّ كُلِّ طَارِقٍ إِلَّا طَارِقًا يَطْرُقُ بِخَيْرٍ يَا رَحْمَنُ قَالَ فَطَفَعْتُ نَارَهُمْ وَهَزَمَهُمُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى

Rəvayət edilir ki, Əbu ət-Təyyah رضي الله عنه demişdir: “Mən Abdur-Rahmə:n ibn Xanbəş ət-Təməimi رضي الله عنه yaşlı olanda ondan soruşdum: “Sən Allah Elçisini صلى الله عليه وسلم görmüsən?” O: “Bəli” – dedi. Mən soruşdum: “Allah Elçisi صلى الله عليه وسلم şeytanların ona hiylə qurduğu gecə nə etdi?” O dedi: “Həqiqətən, o gecə şeytanlar vadilər-dən və dərələrdən axışaraq Allah Elçisinə صلى الله عليه وسلم hücum etdilər.

Onların arasında olan bir şeytan əlində məşəl tutaraq Allah Elçisinin ﷺ üzünü yandırmaq istəyirdi. Belə olan təqdirdə Cəbrayıl ﷺ onun yanına enərək buyurdu: “Ey Muhəmməd, de!” O da: “Nə deyim?” – deyə soruşdu. Cəbrayıl buyurdu: “De: “Yuxarıdakı dua...”. (Bundan sonra) onların alovları söndü və Uca Allah onları darmadağın etdi”¹.

113. Qurban kəsərkən nə deyilir?

۲۳۱ - بِسْمِ اللّٰهِ وَاللهِ اَكْبَرُ (اللّٰهُمَّ مِنْكَ وَكَ) اللّٰهُمَّ تَقَبَّلْ مِنِّي

231. Bismillə:h, Alla:hu əkbər! (Alla:hummə minkə va ləkə!)
Alla:hummə təqabbəl minni:!

231. Allahın adı ilə, Allah ən Böyükdür! (Allahım! Sən vermisen, Sənin üçün də kəsirəm!)² Allahım, məndən qəbul et!

عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَرَ بِكَبْشٍ أَقْرَنَ يَطَأُ فِي سَوَادٍ وَيَبْرُكُ فِي سَوَادٍ وَيَنْظُرُ فِي سَوَادٍ فَأُتِيَ بِهِ لِيُضْحِيَ بِهِ فَقَالَ لَهَا « يَا عَائِشَةُ هَلُمِّي الْمُدْيَةَ ». ثُمَّ قَالَ « اشْحَذِيهَا بِحَجَرٍ ». فَفَعَلَتْ ثُمَّ أَخَذَهَا وَأَخَذَ الْكَبْشَ فَأَضْجَعَهُ ثُمَّ ذَبَحَهُ ثُمَّ قَالَ « بِاسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنْ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَمِنْ أُمَّةِ مُحَمَّدٍ ». ثُمَّ ضَحَّى بِهِ.

Aişə رضي الله عنها rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ qara yerə ayağını basan, qara yerdə yatan və qaraya baxan buynuzlu qoç gətirilməsini əmr etdi. Onu qurban kəsilməsi üçün gətirdilər. Peyğəmbər ﷺ belə buyurdu: “Ey Aişə, bıçağı gətir!” Sonra isə belə dedi: “Onu daşla itilə!” Mən də onun dediyini etdim. Bıçağı götürdü və qoyunu tutub yerə sərđi və belə buyurdu:

¹ Öhməd, 15460, 15498. Hədis həsəndir. Bax: Sahih ət-Tərgib vat-Tərhib, 1602.

² Əbu Yə'lə, 4/22. Hədis səhihdir. Bax: İrvaul-Ğalil, 1118, 1152.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

“Allahın adı ilə! Allahım Muhəmməddən, Muhəmmədin ailəsindən və Muhəmmədin ümməti adından qəbul et!”
Sonra onu qurban kəsdİ”.¹

114. Arafa günü² edilən dua

۲۳۲ - لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَكَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

232. Lə: ilə:hə illəlla:hu vahdəhu lə: şəri:kə ləhu, ləhul-mulku va ləhul-həmdu va huvə alə: kulli şey in qadı:r!

232. Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, O, təkdir, Onun şəriki yoxdur! Mülk Onundur və həmd Onadır! O, hər şeyə Qadirdir!

عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «خَيْرُ الدُّعَاءِ دُعَاءُ يَوْمِ عَرَفَةَ وَخَيْرُ مَا قُلْتُ أَنَا وَالنَّبِيُّونَ مِنْ قَبْلِي لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَكَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ».

Amr ibn Şueyb atasından ﷺ rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ belə demişdir: “Ən xeyirli dua Arafa günü edilən duadır. Mən və məndən öncəki peyğəmbərlərin söylədikləri ən xeyirli kəlmə budur: “Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, O, təkdir, Onun şəriki yoxdur! Mülk Onundur və həmd Onadır! O, hər şeyə Qadirdir!”³

¹ Muslim, 1967, 3637, 5203.

² Zil-Hiccə ayının doqquzu, Qurban bayramından əvvəlki gün.

³ ət-Tirmizi, 3585, 3934. Hədis səhihdir. Bax: Səhih ət-Tərgib vat-Tərhib, 2598.

115. Döyüş meydanından qaçan da bağışlana bilər

۲۳۳ - أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ

233. Əstəğfirulla:həl-azi:məlləzi: lə: ilə:hə illə: Huvəl-Həyyul-Qayyu:m va ətu:bu ileyhi!

233. Özündən başqa ibadətə layiq məbud olmayan, Əzəmətli, Yaşayan, Qəyyum Allahdan bağışlanma diləyirəm və Ona tövbə edirəm!

سَمِعْتُ بِلَالَ بْنَ يَسَارٍ بْنِ زَيْدٍ مَوْلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ جَدِّي سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ « مَنْ قَالَ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ. غُفِرَ لَهُ وَإِنْ كَانَ فَرًّا مِنَ الرَّحْفِ ».

Peyğəmbərin ﷺ azad etdiyi kölə Bilal ibn Yəsar ibn Zeyd demişdir: “Bu hədisi atam babamdan mənə rəvayət etmişdir: “Mən Allah Elçisinin ﷺ belə buyurduğunu eşitdim: “Kim: “Özündən başqa ibadətə layiq məbud olmayan, Əzəmətli, Yaşayan, Qəyyum Allahdan bağışlanma diləyirəm və Ona tövbə edirəm!”- deyərsə, döyüş meydanından qaçmış olsa belə günahları bağışlanar”¹.

116. Kəffarələr haqda

۲۳۴ - «فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ. قُلْتُ لَيْتَكَ رَبَّ قَالَ فِيمَ يَخْتَصِمُ الْمَلَأُ الْأَعْلَى قُلْتُ فِي الْكُفَّارَاتِ قَالَ مَا هُنَّ قُلْتُ مَشَى الْأَقْدَامِ إِلَى الْجَمَاعَاتِ وَالْجُلُوسُ فِي الْمَسَاجِدِ بَعْدَ الصَّلَوَاتِ وَإِسْبَاغُ الْوُضُوءِ فِي الْمَكْرُوهَاتِ. قَالَ فِيمَ قُلْتُ إِطْعَامُ الطَّعَامِ وَلَيْنُ الْكَلَامِ وَالصَّلَاةُ بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامًا. (فَقَالَ اللَّهُ مَنْ فَعَلَ ذَلِكَ

¹ ət-Tirmizi, 3577, 3926; Əbu Davud, 1517, 1519. Hədis səhihdir. Bax: Səhih Sunən ət-Tirmizi, 2831.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

يَعِشُ بِخَيْرٍ وَيَمُتُ بِخَيْرٍ وَيَكُونُ مِنْ خَطِيئَتِهِ كَيْدُكُمْ وَلَدَيْهِ أُمَّهُ). قَالَ سَلْ. قُلْتُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَتَرْكَ الْمُنْكَرَاتِ وَحُبَّ الْمَسَاكِينِ وَأَنْ تُغْفِرَ لِي وَتَرْحَمَنِي وَإِذَا أَرَدْتُ فِتْنَةً قَوْمٍ فَتَوَفَّنِي غَيْرَ مَفْتُونٍ أَسْأَلُكَ حُبَّكَ وَحُبَّ مَنْ يُحِبُّكَ وَحُبَّ عَمَلٍ يُقَرِّبُ إِلَى حُبِّكَ». قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ «إِنَّهَا حَقٌّ فَأَدْرُسُوهَا ثُمَّ تَعَلَّمُوهَا»

234. Uzun bir hədisdə Peyğəmbər ﷺ belə buyurmuşdur: “Uca Allah buyurdu: “Ey Muhəmməd!” Mən dedim: “Əmri-nə müntəzirəm, ey Rəbbim!” Allah buyurdu: “Mələklər nə haqda mübahisə edirlər?” Mən dedim: “Kəffarələr haqda”. O buyurdu: “Nədir onlar?” Mən dedim: “Camaat namazlarına piyada getmək, namazlardan sonra məscidlərdə oturub növbəti namazı gözləmək, soyuqda dəstəməzi tam almaq”. Allah buyurdu: “Sonra nə haqda?” Mən dedim: “Yemək yedirtmək, mülayim söz söyləmək, insanlar yatdığı vaxt namaz qılmaq”. (Allah buyurdu: “Kim belə edərsə, xeyir içində yaşayar, xeyir içində ölər və anadan doğulduğu kimi günahsız olar”).¹ Allah buyurdu: “İstə!” Dedim:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَتَرْكَ الْمُنْكَرَاتِ وَحُبَّ الْمَسَاكِينِ وَأَنْ تُغْفِرَ لِي وَتَرْحَمَنِي وَإِذَا أَرَدْتُ فِتْنَةً قَوْمٍ فَتَوَفَّنِي غَيْرَ مَفْتُونٍ أَسْأَلُكَ حُبَّكَ وَحُبَّ مَنْ يُحِبُّكَ وَحُبَّ عَمَلٍ يُقَرِّبُ إِلَى حُبِّكَ

“Alla:hummə inni: əs əlukə fi'ləl-xayra:ti va tərəkəl-munkə-ra:ti va hubbəl-məsə:ki:ni va ən təğfirali: və tərhaməni: va izə: əradtə fitnətə qavmin fətəvaffəni: ğayra məftu:nin! Əs əlukə hubbəkə va hubbə mən yuhubbukə va hubbə aməlin yuqarribu ilə: hubbikə! - (Allahım! Səndən xeyir işlər görməyi, pis işlərdən uzaq olmağı, kasıbları sevməyi, mənə

¹ İbn Xuzeymə “Tövhid” 318. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 59.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

bağışlamağını, mənə rəhm etməyini və hər hansı bir qövümü fitnəyə salmaq istədikdə, fitnəyə düşməmiş canımı almağını diləyirəm! Səndən Sənin və Səni sevənin məhəbbətini qazanmağımı və məhəbbətinə yaxınlaşdıracaq hər bir əməli sevməyi istəyirəm!)”. Allah Elçisi ﷺ buyurdu: “Bu yuxu haqdır, bunları yaxşıca öyrənin”.¹

İslamı yeni qəbul edənin bu kəlmələrlə dua etməsi daha yaxşıdır:

۲۳۵ - اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي، وَارْحَمْنِي، وَاهْدِنِي، وَعَافِنِي وَارْزُقْنِي

235. Alla:hummə-ğfirli:, varhəmni:, vahdini:, va a:fini:, varzuqni:!

235. Allahım, məni bağışla, mənə rəhm et, məni doğru yola yönəlt, mənə salamatlıq və ruzi ver!

حَدَّثَنَا أَبُو مَالِكٍ الْأَشْجَعِيُّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كَانَ الرَّجُلُ إِذَا أَسْلَمَ عَلَّمَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّلَاةَ ثُمَّ أَمَرَهُ أَنْ يَدْعُوَ بِهَذِهِ الْكَلِمَاتِ «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَاهْدِنِي وَعَافِنِي وَارْزُقْنِي».

Əbu Malik əl-Əşcai atasının ﷺ belə dediyini rəvayət etmişdir: “Bir kimsə İslamı qəbul etdikdə, Peyğəmbər ﷺ həmin adama namaz qılmağı öyrədər, sonra əmr edərdi ki, Allaha bu kəlmələrlə dua etsin: “Allahım, məni bağışla, mənə rəhm et, məni doğru yola yönəlt, mənə salamatlıq və ruzi ver!” Peyğəmbər ﷺ baş barmağından başqa qalan barmaqlarını

¹ ət-Tirmizi, 3235, 3543. Hədis səhihdir. Bax: Mişkətul-Məsabih, 748.

yığdı və dedi: “Bu sözlər sənin həm dünyanı, həm də axirətini cəm edər”.¹

117. Peyğəmbər ﷺ necə zikr edərdi

۲۳۶ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ : رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْقِدُ التَّسْبِيحَ بِيَمِينِهِ.

236. Rəvayət edilir ki, Abdullah ibn Amr ؓ demişdir: “Mən Peyğəmbəri ﷺ sağ əli ilə zikr edərkən gördüm”.²

۲۳۷ - عَنْ حَدِيثِهَا يُسَيِّرَةٌ وَكَانَتْ مِنْ الْمُهَاجِرَاتِ قَالَتْ قَالَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «عَلَيْكُمْ بِالتَّسْبِيحِ وَالتَّهْلِيلِ وَالتَّقْدِيسِ وَأَعْقِدَنَّ بِالْأَنَامِلِ فَإِنَّهُنَّ مَسْئُولَاتٌ مُسْتَنْطَقَاتٌ وَلَا تَغْفُلَنَّ فَتَنْسِينَ الرَّحْمَةَ»

237. Rəvayət edilir ki, Mühacir qadınlardan olan Yuseyra ؓ belə demişdir: “Allah Elçisi ﷺ bizə belə tövsiyə etdi: “Təhlil (lə: ilə:hə illəllah), təqdis³, təsbih (Subhə:n-Allah) etdiyiniz zaman barmaq buğumları ilə edin. Həqiqətən, (Qiyamət günü) onlar soruşulacaq və dilə gələcəklər. Mərhəməti unudub qafillərdən olmayın”.⁴

118. Ümrə ziyarəti əsnasında ihramda olan şəxs necə təlbiyə⁵ etməlidir

۲۳۸ - لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ، إِنَّ الْحَمْدَ، وَالتَّعْمَةَ، لَكَ وَ الْمُلْكَ، لَا شَرِيكَ لَكَ

¹ Muslim, 4864-4865, 7025-7026.

² əl-Beyhəqi “Sunənul-Kubra” 2850, 3148. Hədis həsəndir. Bax: Silsilə əd-Daifə, 83-cü hədisin haşiyəsi, 1/186.

³ Allahı müqəddəs tutub şəninə təriflər demək.

⁴ ət-Tirmizi, 2932, 3583. Hədis həsəndir. Bax: Mişkətul-Məsəbih, 2316.

⁵ Allahın əmrinə tabe olduğunu bildirmək.

238. Ləbbeykə Alla:hummə ləbbeyk, ləbbeykə lə: şəri:kə ləkə ləbbeyk, innəl-həmdə van-ni'mətə, ləkə val-mulkə, lə: şəri:kə ləkə!

238. Hüzurundayam, Allahım hüzurundayam! Hüzurundayam, Sənin şərikin yoxdur, hüzurundayam! Həmd Sənədir! Nemət və mülk Sənə məxsusdur! Sənin şərikin yoxdur!

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ تَلْبِيَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيْتِكَ اللَّهُمَّ لَيْتِكَ ، لَيْتِكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَيْتِكَ ، إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ ، لَا شَرِيكَ لَكَ .

Abdullah ibn Ömər رضي الله عنه rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ belə təlbiyə gətirərdi: “Hüzurundayam, Allahım hüzurundayam! Hüzurundayam, Sənin şərikin yoxdur, hüzurundayam! Həmd Sənədir! Nemət və mülk Sənə məxsusdur! Sənin şərikin yoxdur!”¹

119. Qara daş yerləşən küncə gəlib çatdıqda təkbir gətirmək

۲۳۹ - عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَافَ بِالْبَيْتِ ، وَهُوَ عَلَى بَعِيرٍ ، كَلَّمَآ أَتَى عَلَى الرُّكْنِ أَشَارَ إِلَيْهِ بِشَيْءٍ فِي يَدِهِ وَكَبَّرَ .

239. İbn Abbas رضي الله عنه rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ Kəbəni dəvənin üstündə təvaf etdi. O, hər dəfə (qara daş yerləşən) küncə gəlib çatanda (özündəki çomaqla) ona tərəf işarə etdi və təkbir gətirdi”.²

¹ əl-Buxari, 1448, 1549; Muslim, 2029, 2868.

² əl-Buxari, 1525, 1632.

120. Kəbəni təvaf edərkən Yəmən küncü ilə qara daş arasında edilən dua

٢٤٠ - رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

240. Rəbbənə: ə:tinə: fid-dunyə: həsənətən və fil-ə:xirati həsənətən və qinə: azə:bən-nə:r!

240. Ey Rəbbimiz, bizə dünyada da, axirətdə də gözəl nemətlər ver və bizi Cəhənnəm əzabından qoru!

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ السَّائِبِ ، قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : مَا بَيْنَ الرُّكْنَيْنِ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً ، وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ .

Rəvayət edilir ki, Abdullah ibn əs-Səib رضي الله عنه demişdir: “Mən Allah Elçisinin ﷺ Kəbənin iki küncü arasında belə dua etdiyini eşitdim: “Ey Rəbbimiz, bizə dünyada da, axirətdə də gözəl nemətlər ver və bizi Cəhənnəm əzabından qoru!”¹

121. Safə və Mərva dağları üzərində dayandıqda edilən dua

241. Cabir ibn Abdullaha رضي الله عنه rəvayət edilən uzun bir hədisdə deyilir: “...Peyğəmbər ﷺ Safəyə yaxınlaşanda:

{إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ} - أَبَدًا بِمَا بَدَأَ اللَّهُ بِهِ

“Həqiqətən, Safə və Mərva Allahın nişanələrindəndir!” (əl-Bəqərə, 158). Allah nə ilə başlamışsa, mən də onunla

¹ Əbu Davud, 1892; Əhməd, 15399, 15435, 15474. Hədis həsəndir. Bax: Səhih Sunən Əbu Davud, 1653.

başlayıram – (İnnəs-safə: val-mərvatə min şəa:irilləh”. Əbdəu bimə: bədəə Alla:hu bihi)“- dedi. Sonra Safədən başlayıb (təpənin) üstünə qalxdı, Kəbəni görəndə isə üzünü qibləyə tərəf tutub “Lə ilə:hə illəllah” və “Alla:hu Əkbər” söylədi və dedi:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ،
أُنْجَزَ وَعَدُّهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ

Lə: ilə:hə illəlla:hu vahdəhu lə: şəri:kə ləhu, ləhul-mulku va ləhul-həmdü va huvə alə: kulli şey in qadı:r. Lə: ilə:hə illəlla:hu vahdəhu, əncəzə va'dəhu, va nəsara əbdəhu va həzəməl-əhzə:bə vahdəhu!

(Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, O, təkdir, Onun şəriki yoxdur! Mülk Onundur və həmd Onadır! O, hər şeyə Qadirdir! Allahdan başqa ibadətə layiq məbud yoxdur, O, təkdir! Allah vədini yerinə yetirdi, quluna kömək etdi və (düşmənlərdən olan) dəstələri tək Özü məğlub etdi!) Peyğəmbər ﷺ bu duanı üç dəfə təkrarladı və hər birinin arasında da Allaha dua etdi”. Həmçinin hədisdə deyilir: “Peyğəmbər ﷺ Mərvada da eyni ilə Safədə etdiklərini etdi”.¹

122. Qədr gecəsində hansı duanı etmək daha yaxşıdır?

۲۴۲ - اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَمُّ تُحِبُّ الْعَمَّوَ فَأَعْفُ عَنِّي

242. Alla:hummə innəkə afuvvun tuhibbul-afva fə'fu-anni:!

242. Allahım, Sən Bağışlayansan və bağışlamağı sevirsən,

¹ Muslim, 2137, 3009.

məni bağışla!

عَنْ عَائِشَةَ ، أَنَّهَا قَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، أَرَأَيْتَ إِنْ وَاقَفْتُ لَيْلَةَ الْقَدْرِ مَا أَدْعُو ؟ قَالَ : تَقُولِينَ : اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَمُّ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنِّي .

Rəvayət edilir ki, Aişə رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا demişdir: “Mən dedim: “Ey Allahın Elçisi, əgər Qədr gecəsinə müvəffəq olsam, hansı duanı edim?” Allah Elçisi ﷺ buyurdu: “De: “Allahım, Sən Bağışlayansan və bağışlamağı sevirsən, məni bağışla!”¹

123. Bu zikrləri dedikdə Cənnətdə ağac əkilir

٢٤٣ - عَنْ جَابِرِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ قَالَ: سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ غُرِسَ لَهُ شَجَرَةٌ فِي الْجَنَّةِ».

243. Cabir رضي الله عنه rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ belə buyurdu: “Kim:

سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ

“Subhə:n-Alla:hil-azi:m! - (Əzəmətli Allah pak və müqəddəsdir!)” - deyərsə, Cənnətdə onun üçün bir ağac əkilər”.²

عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَكْثَرُوا مِنْ غُرَسِ الْجَنَّةِ فَإِنَّهُ عَذْبٌ مَأْوَاهَا، طَيِّبٌ تُرَابُهَا، فَأَكْثَرُوا مِنْ غُرَاسِهَا: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ».

Rəvayət edilir ki, İbn Ömər رضي الله عنه demişdir: “Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Cənnətin bitkilərini çoxaldın! Həqiqətən,

¹ ət-Tirmizi, 3513, 3855; İbn Məcə, 3850. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 4423.

² İbn Hibban, 824. Hədis səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 64.

onun suyu şirin, torpağı isə xoşagələndir. Elə isə:

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

“Lə: həulə və lə: quvvətə illə: billəh! – (Qüdrət və güc yalnız Allahdadır!)”- (deməklə) onun bitkilərini çoxaldın!”¹

124. Bu zikri deyəndə Cənnətdə xurma ağacı əkilir

۲۴۴ - عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «مَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ. غُرِسَتْ لَهُ نَخْلَةٌ فِي الْجَنَّةِ».

244. Cabir رضي الله عنه rəvayət edir ki, Allah Elçisi صلى الله عليه وسلم belə buyurmuşdur: “Kim:

سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ

“Subhə:n-Alla:hil-azi:mi va bihəmdihə! – (Böyük Allah pak və müqəddəsdir, həmd Ona məxsusdur!)”- deyərsə, onun üçün Cənnətdə bir xurma ağacı əkilər”.²

125. Rəhmənə sevimli olan kəlmələr

۲۴۵ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَلِمَتَانِ حَبِيبَتَانِ إِلَى الرَّحْمَنِ حَقِيقَتَانِ عَلَى اللِّسَانِ تَقِيلَتَانِ فِي الْمِيزَانِ سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ.

245. Rəvayət edilir ki, Əbu Hureyra رضي الله عنه demişdir: “Peyğəmbər صلى الله عليه وسلم belə buyurdu: “Rəhmənə sevimli, tələffüzü asan və tərəzidə ağır gələni iki kəlmə var. (Bunlar):

¹ ət-Tabərani “Mucəmul-Kəbir” 13354. Hədis həsəndir. Bax: Səhih əl-Cami, 1213.

² ət-Tirmizi, 3464, 3800. Hədis səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 64.

سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ

“Subhə:n-Alla:hi va bihəmdihi, subhə:n-Alla:hil-azi:m! – (Allah pak və müqəddədir! Həmd Ona məxsusdur! Əzəmətli Allah pak və müqəddədir!)”- (kəlmələrdir)”.¹

126. Düşməndən qorxan, xəsis və tənbel bu zikri çoxaltsın

۲۴۶ - عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ هَالَهُ اللَّيْلُ أَنْ يُكَابِدَهُ، أَوْ بَخَلَ بِالْمَالِ أَنْ يُنْفِقَهُ، أَوْ جَبَنَ عَنِ الْعَدُوِّ أَنْ يُفَاتِلَهُ، فَلْيَكْثِرْ مِنْ سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ، فَإِنَّهَا أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ جَبَلٍ ذَهَبٍ يُنْفِقُهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ».

246. Rəvayət edilir ki, Əbu Umamə ؓ demişdir: “Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Kim gecə qalxmağa çətinlik çəkər, malı xərcləməyə xəsislik edər və ya düşmənlə vuruşmaqdan qorxarsa,

سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ

“Subhə:n-Alla:hi va bihəmdihi! – (Allah pak və müqəddədir, həmd Ona məxsusdur!)”- deməyi çoxaltsın. Şübhəsiz ki, bu kəlmə Allaha ﷻ Onun yolunda dağ boyda qızılı xərcləməkdən daha sevimlidir”.²

127. Savabı bol olan zikr

۲۴۷ - الْحَمْدُ لِلَّهِ عَدَدَ مَا خَلَقَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ مِثْلَ مَا خَلَقَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَدَدَ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي

¹ əl-Buxari, 6188, 6682, 7008, 7563.

² ət-Tabərani “Mucəmul-Kəbir” 7800; Əbu Nueym əl-Əsbəhani “Məarifətus-Sahabə” 3627. Hədis səhihdir. Bax: Səhih ət-Tərğib vat-Tərhib, 1541.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

الأَرْضِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَدَدَ مَا أَحْصَى كِتَابَهُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ مِائَةَ مَا أَحْصَى كِتَابَهُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَدَدَ كُلِّ شَيْءٍ،
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ مِائَةَ كُلِّ شَيْءٍ

247. Əlhəmdulillə:hi adədə mə: xaləqa, valhəmdulillə:hi mil ə mə: xaləqa, valhəmdulillə:hi adədə mə: fis-səmə:və:ti va mə: fil-ərđi, valhəmdulillə:hi adədə mə: əhsa: kitə:buhu, valhəmdulillə:hi mil ə mə: əhsa: kitə:buhu, valhəmdulillə:hi adədə kulli şey in, valhəmdulillə:hi mil ə kulli şey in!

247. Yaratdıqlarının sayı qədər Allaha həmd olsun! Yaratdıqlarının sayının çoxluğu qədər Allaha həmd olsun! Göydə və yerdə olanların sayı qədər Allaha həmd olsun! Kitabının saydığı qədər Allaha həmd olsun! Kitabının saydığıнын çoxluğu qədər Allaha həmd olsun! Hər şeyin sayı qədər Allaha həmd olsun! Hər şeyin sayının çoxluğu qədər Allaha həmd olsun!

عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ: رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أُحَرِّكُ شَفْتَيْ، فَقَالَ: «مَا تَقُولُ يَا أَبَا أُمَامَةَ؟». قُلْتُ: أَذْكَرُ اللَّهَ، قَالَ: «أَفَلَا أَدُلُّكَ عَلَى مَا هُوَ أَكْثَرُ مِنْ ذِكْرِكَ اللَّهَ اللَّيْلَ مَعَ النَّهَارِ، تَقُولُ: الْحَمْدُ لِلَّهِ عَدَدَ مَا خَلَقَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ مِائَةَ مَا خَلَقَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَدَدَ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَدَدَ مَا أَحْصَى كِتَابَهُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ مِائَةَ مَا أَحْصَى كِتَابَهُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَدَدَ كُلِّ شَيْءٍ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ مِائَةَ كُلِّ شَيْءٍ، وَتُسَبِّحُ اللَّهَ مِثْلَهُنَّ». ثُمَّ قَالَ: «تُعَلِّمُهُنَّ عَقَبَكَ مِنْ بَعْدِكَ».

Rəvayət edilir ki, Əbu Umamə ؓ demişdir: “Bir dəfə Peyğəmbər ﷺ mənim dodaqlarımı tərpətdiyimi görüb buyurdu: “Nə söyləyirsən, ey Əbu Umamə?” Mən dedim: “Allahı zikr edirəm”. O buyurdu: “Gecə-gündüz Allahı zikr etməyindən daha çox (savabı olan) bir şeyi sənə öyrədimmi? De: “Yaratdıqlarının sayı qədər Allaha həmd olsun! Yaratdıqlarının

sayının çoxluğu qədər Allaha həmd olsun! Göydə və yerdə olanların sayı qədər Allaha həmd olsun! Kitabının saydığı qədər Allaha həmd olsun! Kitabının saydığına çoxluğu qədər Allaha həmd olsun! Hər şeyin sayı qədər Allaha həmd olsun! Hər şeyin sayının çoxluğu qədər Allaha həmd olsun!”- və bu qaydada “subhən-Alla:hi...” de. Özündən sonra gələn zürriyyətinə də öyrət!”¹

128. Bəzi zikrlərin fəziləti haqda

٢٤٨ - عَنْ سَلْمَىٰ أُمِّ بَنِي أَبِي رَافِعٍ مَوْلَىٰ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهَا قَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي بِكَلِمَاتٍ وَلَا تُكْثِرْ عَلَيَّ، فَقَالَ: قُولِي: اللَّهُ أَكْبَرُ عَشْرَ مَرَارٍ يَقُولُ اللَّهُ: هَذَا لِي، وَقُولِي سُبْحَانَ اللَّهِ عَشْرَ مَرَارٍ يَقُولُ اللَّهُ: هَذَا لِي، وَقُولِي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي يَقُولُ: قَدْ فَعَلْتُ، فَتَقُولِينَ عَشْرَ مَرَارٍ يَقُولُ: قَدْ فَعَلْتُ.

248. Allah Elçisinin ﷺ azad etdiyi Səlmə Ummi Bəni Əbu Rafi رضي الله عنها demişdir: “Ey Allahın Elçisi! Mənə uzun olmayan kəlmələr öyrət”. Allahın Elçisi ﷺ buyurdu: “On dəfə: “Allahu Əkbər”- de. Allah buyurar: “Bu Mənim üçündür”. On dəfə: “Subhən-Allah”- de. Allah buyurar: “Bu Mənim üçündür”. De: “Allahım, məni bağışla!” Allah buyurar: “Artıq bağışladım”. Bunu on dəfə desən, Allah da on dəfə: “Artıq bağışladım”- deyər”.²

٢٤٩ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : حَلَّتَانِ لَا يُحْصِيهِمَا رَجُلٌ مُسْلِمٌ إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ ، وَهُمَا يَسِيرٌ ، وَمَنْ يَعْمَلْ بِهِمَا قَلِيلٌ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ :

¹ ət-Tabərani “Mucəmul-Kəbir” 7930. Hədis səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 2578.

² ət-Tabərani “Mucəmul-Kəbir” 766, 20222. Hədis səhih li-ğeyrihidir. Bax: Səhih ət-Tərgib vət-Tərhib, 1566.

الصَّلَاةُ الْخَمْسُ ، يُسَبِّحُ أَحَدُكُمْ فِي ذُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ عَشْرًا ، وَيُحَمِّدُ عَشْرًا ، وَيُكَبِّرُ عَشْرًا ، فَهِيَ خَمْسُونَ وَمِائَةٌ فِي اللِّسَانِ ، وَالْأَلْفُ وَخَمْسُ مِئَةٍ فِي الْمِيزَانِ ، وَأَنَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْقِدُهُنَّ بِيَدِهِ ، وَإِذَا أَوَى أَحَدُكُمْ إِلَى فِرَاشِهِ أَوْ مَضَجَعِهِ سَبَّحَ ثَلَاثًا وَتَلَاثِينَ ، وَحَمِدَ ثَلَاثًا وَتَلَاثِينَ ، وَكَبَّرَ أَرْبَعًا وَتَلَاثِينَ ، فَهِيَ مِئَةٌ عَلَى اللِّسَانِ ، وَالْأَلْفُ فِي الْمِيزَانِ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَأَيُّكُمْ يَعْمَلُ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ أَلْفَيْنِ وَخَمْسَ مِئَةٍ سَبْتَةً ؟ قِيلَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَكَيْفَ لَا نُحْصِيهِمَا ؟ فَقَالَ : إِنَّ الشَّيْطَانَ يَأْتِي أَحَدَكُمْ وَهُوَ فِي صَلَاتِهِ ، فَيَقُولُ : اذْكُرْ كَذَا ، اذْكُرْ كَذَا ، وَيَأْتِيهِ عِنْدَ مَتَامِهِ فَيُنِيمُهُ .

249. Rəvayət edilir ki, Abdullah ibn Amr ؓ demişdir: “Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “İki xislət var ki, onlara əməl edən müsəlman kimsə mütləq Cənnətə girər. Bu iki şey çox asan şeylərdir, lakin onlara əməl edən çox azdır”. Sonra Allah Elçisi ﷺ sözüünə davam edərək buyurdu: “Sizdən hər biriniz beş namazın ardı ilə on dəfə təsbih (Subhən-Allah), on dəfə təhmid (Əlhəmdulilləh) və on dəfə təkbir (Allahu Əkbər) deyərsə, bu deyilənlər dildə yüz əlli, tərəzidə isə min beş yüz edər”. Mən Allah Elçisinin ﷺ bunları barmaqları ilə saydığını gördüm. Sonra Allah Elçisi ﷺ dedi: “Sizdən hər biriniz yatağına girdiyi zaman otuz üç dəfə “Subhən-Allah”, otuz üç dəfə “Əlhəmdulilləh” və otuz dörd dəfə “Allahu Əkbər” desin. Bu deyilənlər dildə yüz, tərəzidə isə min edər”. Allah Elçisi ﷺ buyurdu: “Elə isə sizdən hansı biriniz gecə-gündüz iki min beş yüz günah iş görür?” Səhabələrdən biri dedi: “Ey Allahın Elçisi! Necə ola bilər ki, biz bunu etməyək?” O dedi: “Sizdən biriniz namaz qılarkən şeytan gəlib ona deyər: “Filan və filan işi xatırla”. O da bu zikrləri etməz. Şeytan biriniz yatarkən yanına gəlib təsbih etmədən yatızdırər. Həm-

çinin, namazında gəlib təsbih etmədən əvvəl bir ehtiyacını xatırladar”¹.

۲۵۰ - الْحَارِثَ مَوْلَى عُمَانَ يَقُولُ جَلَسَ عُمَانُ يَوْمًا وَجَلَسْنَا مَعَهُ فَجَاءَهُ الْمُؤَدُّنُ فَدَعَا بِمَاءٍ فِي إِنَاءٍ أَظْنُهُ سَيَكُونُ فِيهِ مِدٌّ فَتَوَضَّأَ ثُمَّ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَوَضَّأُ وَضُوءِي هَذَا ثُمَّ قَالَ «وَمَنْ تَوَضَّأَ وَضُوءِي ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى صَلَاةَ الظُّهْرِ غَفِرَ لَهُ مَا كَانَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ الصُّبْحِ ثُمَّ صَلَّى العَصْرَ غَفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهَا وَبَيْنَ صَلَاةِ الظُّهْرِ ثُمَّ صَلَّى المَغْرِبَ غَفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهَا وَبَيْنَ صَلَاةِ العَصْرِ ثُمَّ صَلَّى العِشَاءَ غَفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهَا وَبَيْنَ صَلَاةِ المَغْرِبِ ثُمَّ لَعَلَّهُ أَنْ يَبِيَّتَ يَتَمَرَّعُ لَيْلَتَهُ ثُمَّ إِنْ قَامَ فَتَوَضَّأَ وَصَلَّى الصُّبْحَ غَفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهَا وَبَيْنَ صَلَاةِ العِشَاءِ وَهُنَّ الحَسَنَاتُ يُدْهَبْنَ السِّيَّئَاتُ». قَالُوا هَذِهِ الحَسَنَاتُ فَمَا البَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ يَا عُمَانَ قَالَ هُنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ.

250. Osmanın ﷺ azad etdiyi köləsi əl-Haris demişdir: “Bir gün Osman oturdu, biz də onunla oturduq. Sonra müəzzin onun yanına gəldi və Osman bir qab su istədi. Mən güman edirəm ki, qabda bir mudd² su var idi. O, dəstəmaz aldı və buyurdu: “Allah Elçisinin ﷺ mənim dəstəmaz aldığım kimi dəstəmaz aldığını gördüm. Sonra o buyurdu: “Kim mənim aldığım kimi dəstəmaz alar və Zöhr namazını qılarsa, Sübh namazı ilə Zöhr namazı arasında etdiyi günahları bağışlanar. Sonra Əsr namazını qılarsa, Zöhr ilə Əsr arası etdiyi günahları bağışlanar. Məğrib namazını qılarsa, Əsrlə Məğrib arası etdiyi günahları bağışlanar. İşa namazını qılarsa, Məğriblə İşa arası etdiyi günahları bağışlanar. Bunlar pis əməlləri silib aparan yaxşı işlərdir”. Dedilər: “Ey Osman, bu yaxşılıqlardır, bəs əbədi qalan yaxşılıqlar hansılardır?” Osman ﷺ dedi:

¹ ən-Nəsəi “Sunən” 1348; Əbu Davud, 5065, 5067; İbn Hibban, 2018. Hədis səhihdir. Bax: Mişkətul-Məsəbih, 2306.

² Bir mudd 0,688 litrə bərabərdir.

“Onlar “Lə: ilə:hə illəllah”, “Subhə:n-Allah”, “Əlhəmdulilləh”, “Alla:hu Əkbər” və “Lə: həulə va lə: quvvətə illə: billəh” kəlmələridir”.¹

۲۵۱ - عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِشَجَرَةٍ يَابِسَةِ الْوَرَقِ فَضَرَبَهَا بِعَصَاهُ فَتَنَازَرُ الْوَرَقُ، فَقَالَ: «إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، لَتَسَاقِطُ مِنْ ذُنُوبِ الْعَبْدِ، كَمَا تَسَاقِطُ وَرَقُ هَذِهِ الشَّجَرَةِ».

251. Ənəs ibn Malik رضي الله عنه rəvayət edir ki, bir dəfə Allah Elçisi صلى الله عليه وسلم yarpaqları qurumuş bir ağacın yanından keçərkən əsa ilə ağaca vurdu və onun yarpaqları yerə töküldü. O buyurdu: “Həqiqətən, “əlhəmdulilləh, subhə:n-Allah, lə: ilə:hə illəllah və Alla:hu Əkbər” sözləri, bu ağacın yarpaqları töküldüyü kimi qulun günahlarını tökür”.²

۲۵۲ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَا عَلَى الْأَرْضِ رَجُلٌ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ إِلَّا كَفَرْتُ عَنْهُ ذُنُوبُهُ وَلَوْ كَانَتْ أَكْثَرَ مِنْ زَبَدِ الْبَحْرِ».

252. Rəvayət edilir ki, Abdullah ibn Amr رضي الله عنه demişdir: “Allah Elçisi صلى الله عليه وسلم belə buyurdu: “Yer üzündə: “Lə: ilə:hə illəlla:hu, valla:hu əkbəru, va subhə:n-Alla:hi, valhəmdulillə:hi, va lə: həulə va lə: quvvətə illə: billəh” – deyən elə bir adam yoxdur ki, onun günahları – dənizdəki köpüklərdən çox olsa belə, bağışlanmasın”.³

¹ Əhməd, 513, 523. Şueyb əl-Arnəvut isnadının həsən olduğunu bildirmişdir.

² ət-Tirmizi, 3533, 3876. Hədis həsəndir. Bax: Səhih əl-Cami, 1601.

³ ət-Tirmizi, 3460, 3794. Hədis həsəndir. Bax: Səhih əl-Cami, 5636.

۲۵۳ - عَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ رَجُلًا رَأَى فِيمَا يَرَى النَّائِمُ قَبْلَ لَهُ بِأَيِّ شَيْءٍ أَمَرَكُمْ نَبِيُّكُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَمَرْنَا أَنْ نُسَبِّحَ ثَلَاثًا وَنُثَلِّمَ ثَلَاثًا وَنُكَبِّرَ أَرْبَعًا وَنُتَلِّمَ ثَلَاثِينَ فَبَيْنَمَا مِائَةٌ. قَالَ سَبِّحُوا خَمْسًا وَعِشْرِينَ وَاحْمَدُوا خَمْسًا وَعِشْرِينَ وَكَبِّرُوا خَمْسًا وَعِشْرِينَ وَهَلِّلُوا خَمْسًا وَعِشْرِينَ فَبَيْنَمَا مِائَةٌ فَلَمَّا أَصْبَحَ ذَكَرَ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «افْعَلُوا كَمَا قَالَ الْأَنْصَارِيُّ».

253. İbn Ömər رضي الله عنه rəvayət edir ki, bir kişiyə yuxuda belə deyildi: “Peyğəmbəriniz sizə nəyi əmr etdi?” O da belə cavab verdi: “Otuz üç dəfə “Subhən-Allah”, otuz üç dəfə “Əlhəmdulilləh”, otuz dörd dəfə “Allahu Əkbər” deməyimizi əmr etdi. Bununla sayı yüz olur”. Adam dedi: “İyirmi beş dəfə “Subhən-Allah”, iyirmi beş dəfə “Əlhəmdulilləh”, iyirmi beş dəfə “Allahu Əkbər”, iyirmi beş dəfə də “Lə iləhə illəlləh” deyin ki, yüz olsun!” Səhər açıldıqda, o, bunu Peyğəmbərə ﷺ danışdı. Allah Elçisi ﷺ də belə buyurdu: “Ənsarın dediyi kimi edin!”¹

۲۵۴ - عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ وَأَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى مِنَ الْكَلَامِ أَرْبَعًا سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ فَمَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ عِشْرِينَ حَسَنَةً أَوْ حَطَّ عَنْهُ عِشْرِينَ سَيِّئَةً وَمَنْ قَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ فَمِثْلُ ذَلِكَ وَمَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَمِثْلُ ذَلِكَ وَمَنْ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ مِنْ قَبْلِ نَفْسِهِ كُتِبَتْ لَهُ ثَلَاثُونَ حَسَنَةً وَحُطَّ عَنْهُ ثَلَاثُونَ سَيِّئَةً».

254. Əbu Səid əl-Xudri və Əbu Hureyra رضي الله عنهما rəvayət edirlər ki, Allah Elçisi ﷺ belə buyurmuşdur: “Allah (Öz qulları üçün) dörd kəlmə seçmişdir: “Subhə:n-Allah, valhəmdulilləh, lə: ilə:hə illəlləh, Alla:hu Əkbər”. Kim “Subhə:n-Allah”- deyərsə, Allah ona iyirmi savab yazar və iyirmi günahını silər. Kim “Alla:hu Əkbər”- deyərsə, eynilə olar.

¹ ən-Nəsəi “Sunən” 1351, 1359. Hədis səhihdir. Bax: Mişkətül-Məsəbih, 973.

Kim “Lə: ilə:hə illəllah”- deyərsə, eynilə olar. Kim ürəkdən “Əlhəmdulillə:hi Rəbbil-a:ləmi:n! - (Aləmlərin Rəbbi olan Allaha həmd olsun!)”- deyərsə, ona otuz savab yazılar və otuz günahı silinər”.¹

۲۵۵ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَا أَهْلٌ مُهْلٌ قَطُّ وَلَا كَبْرٌ مُكْبَرٌ قَطُّ إِلَّا بُشِّرَ بِالْجَنَّةِ

255. Əbu Hureyra رضي الله عنه rəvayət edir ki, Allah Elçisi صلى الله عليه وسلم belə buyurmuşdur: “Lə: ilə:hə illəllah” və “Allahu Əkbər” deyən elə bir kəs yoxdur ki, Cənnətlə müjdələnməsin”.²

۲۵۶ - عَنْ عَائِشَةَ تَقُولُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «إِنَّهُ خُلِقَ كُلُّ إِنْسَانٍ مِنْ بَنِي آدَمَ عَلَى سِتِّينَ وَثَلَاثِمِائَةِ مَفْصِلٍ فَمَنْ كَبَّرَ اللَّهَ وَحَمِدَ اللَّهَ وَهَلَّلَ اللَّهَ وَسَبَّحَ اللَّهَ وَاسْتَعْفَرَ اللَّهَ وَعَزَلَ حَجْرًا عَنْ طَرِيقِ النَّاسِ أَوْ شَوْكَةً أَوْ عَظْمًا عَنْ طَرِيقِ النَّاسِ وَأَمَرَ بِمَعْرُوفٍ أَوْ نَهَى عَنْ مُنْكَرٍ عَدَدَ تِلْكَ السِّتِّينَ وَالثَّلَاثِمِائَةِ السَّلَامَى فَإِنَّهُ يَمْشِي يَوْمَئِذٍ وَقَدْ زَحَرَ نَفْسُهُ عَنِ النَّارِ». قَالَ أَبُو تَوْبَةَ وَرُبَّمَا قَالَ «يُمْسِي».

256. Rəvayət edilir ki, Aişə رضي الله عنها demişdir: “Allah Elçisi صلى الله عليه وسلم belə buyurdu: “Həqiqətən, Adəm övladlarından olan hər bir insanda üç yüz altmış oynaq yaradılmışdır. Kim üç yüz altmış oynağın sayı qədər “Alla:hu Əkbər”, “Əlhəmdulilləh”, “Lə: ilə:hə illəllah”, “Subhə:n-Allah” desə, Allahdan bağışlanma diləsə, daşı və ya tikanı, ya da sümüyü insanların yolundan kənar etsə, yaxşı işləri əmr edib pis işlərdən çəkirdisə, o gün o, özünü Cəhənnəmdən uzaqlaşdıraraq

¹ Əhməd, 7999, 11610. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 1718

² ət-Tabərani “Mucəmul-Kəbir” 974. Hədis həsəndir. Bax: Səhih əl-Cami, 5569.

gəzər". Əbu Talhə ﷺ belə dedi: "Bəlkə də: "Uzaqlaşdırılaraq gecələyər"- demişdir".¹

۲۵۷ - عَنْ أَبِي ذَرٍّ أَنَّ نَاسًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَهَبَ أَهْلُ الدُّثُورِ بِالْأَجُورِ يُصَلُّونَ كَمَا نُصَلِّي وَيَصُومُونَ كَمَا نَصُومُ وَيَصَدَّقُونَ بِفُضُولِ أَمْوَالِهِمْ قَالَ أَوْ لَيْسَ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ مَا تَصَدَّقُونَ إِنَّ بِكُلِّ نَسِيحَةٍ صَدَقَةٌ وَكُلُّ تَكْبِيرَةٍ صَدَقَةٌ وَكُلُّ تَحْمِيدَةٍ صَدَقَةٌ وَكُلُّ تَهْلِيلَةٍ صَدَقَةٌ وَأَمْرٌ بِالْمَعْرُوفِ صَدَقَةٌ وَنَهْيٌ عَنِ الْمُنْكَرِ صَدَقَةٌ وَفِي بُضْعِ أَحَدِكُمْ صَدَقَةٌ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّهَا أَحَدُنَا شَهْوَتُهُ وَيَكُونُ لَهُ فِيهَا أَجْرٌ قَالَ أَرَأَيْتُمْ لَوْ وَضَعَهَا فِي حَرَامٍ أَكَانَ عَلَيْهِ فِيهَا وَرْزٌ فَكَذَلِكَ إِذَا وَضَعَهَا فِي الْحَلَالِ كَانَ لَهُ أَجْرًا

257. Əbu Zərdən ﷺ rəvayət edildiyinə görə, səhabələrdən olan bir dəstə insan Allah Elçisinə ﷺ dedilər: "Ey Allahın Elçisi! Sərvət sahibləri çoxlu savab qazanırlar. Onlar bizim kimi namaz qılır, bizim kimi oruc tutur və həm də mallarının artıq olanını sədəqə verirlər". Allah Elçisi ﷺ buyurdu: "Məgər Allah sizin üçün sədəqələr təyin etməyibmi? Həqiqətən, hər təsbih (Subhən-Allah) sədəqədir, hər təkbir (Allahu Əkbər) sədəqədir, hər təhmid (Əlhəmdulillah) sədəqədir və hər təhlil (Lə iləhə illəllah) sədəqədir. Yaxşılığı əmr etmək və pisləkdən çəkəndirmək də sədəqədir. Hətta sizdən birinizin zövcəsilə yaxınlıq etməsində sədəqə əcri var". Dedilər: "Ey Allahın Elçisi! Birimiz öz şəhvətinin istədiyini yerinə yetirərkən əcr qazanmış olur?" Allah Elçisi ﷺ buyurdu: "Söyləyin görüm!? O kimsə şəhvətinin istədiyini haram ilə yerinə yetirərsə, ona günah olmayacaqdımı? Eləcə də şəhvətinin istədiyini halal ilə yerinə yetirərsə, əcr qazanmış olur".²

¹ Muslim, 1007, 2377.

² Muslim, 1006, 2376.

۲۵۸ - عَنْ أُمِّ هَانِيَةَ بِنْتِ أَبِي طَالِبٍ قَالَتْ مَرَّ بِي ذَاتَ يَوْمٍ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَفَعَلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي قَدْ كَبِرْتُ وَضَعُفْتُ - أَوْ كَمَا قَالَتْ - فَمَرَّنِي بِعَمَلٍ أَعْمَلُهُ وَأَنَا جَالِسَةٌ. قَالَ «سَبِّحِي اللَّهَ مِائَةَ تَسْبِيحَةٍ فَإِنَّهَا تَعْدِلُ لَكَ مِائَةَ رَقِيَّةٍ تُعْتَقِيهَا مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ وَاحْمَدِي اللَّهَ مِائَةَ تَحْمِيدَةٍ تَعْدِلُ لَكَ مِائَةَ فَرَسٍ مُسَرَّحَةٍ مُلْحَمَةٍ تَحْمِلِينَ عَلَيْهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَكَبِّرِي اللَّهَ مِائَةَ تَكْبِيرٍ فَإِنَّهَا تَعْدِلُ لَكَ مِائَةَ بَدَنَةٍ مُقَلَّدَةٍ مُتَقَبَّلَةٍ وَهَلَلِي اللَّهَ مِائَةَ تَهْلِيلَةٍ - قَالَ ابْنُ خَلْفٍ أَحْسِبُهُ قَالَ - ثَمَلًا مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَا يَرْفَعُ يَوْمَئِذٍ لِأَحَدٍ عَمَلٌ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَ بِمِثْلِ مَا أَتَيْتَ بِهِ».

258. Rəvayət edilir ki, Ummu Həni bint Əbu Talib رضي الله عنها demişdir: “Bir dəfə Allah Elçisi ﷺ mənə baş çəkməyə gəldi və mən ona dedim: “Mən artıq yaşa dolmuşam, qocalıq məni əldən salıb. Mənə elə bir əməl öyrət ki, mən oturduğum yerdə ona əməl edim”. Allah Elçisi ﷺ buyurdu: “Yüz dəfə “subhən-Allah” de, bu, sənin üçün İsmayıl عليه السلام nəslindən yüz kölə azad etməyə bərabər olacaq. “Yüz dəfə “əlhəmdulillah” de, bu, sənin üçün Allah yolunda döyüşənlərin mindiyi, yəhərlənmiş və yüyənlənmiş yüz ata bərabər olacaq. Yüz dəfə “Allahu əkbər” de, bu, sənin üçün qurban kəsilmiş və Allah tərəfindən qəbul edilmiş yüz dəvəyə bərabər olacaq. Yüz dəfə “Lə iləhə illəllah” de”. Hədisin rəvilərindən biri olan İbn Xələf dedi: “Zənnimcə Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Bu, sənin üçün yerlə göy arasını savabla dolduracaq. Bu zikri etdiyin gün – həmin zikri edən kimsə istisna olmaqla – heç kəsin savabı səninkindən çox olmayacaq”¹.

۲۵۹ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِهِ وَهُوَ يَغْرَسُ غَرَسًا فَقَالَ: «يَا أَبَا هُرَيْرَةَ مَا الَّذِي تَغْرَسُ؟». قُلْتُ: غَرَسًا لِي. قَالَ: «أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى غَرَسٍ خَيْرٍ لَكَ مِنْ هَذَا؟». قَالَ: بَلَى يَا رَسُولَ

¹ Əhməd, 26956, 27670. Hədis həsəndir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 1316.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

اللَّهُ. قَالَ: «قَالَ: سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، يُعْرَسُ لَكَ بِكُلِّ وَاحِدَةٍ شَجْرَةٍ فِي الْجَنَّةِ».

259. Rəvayət edilir ki, Əbu Hureyra ﷺ ağac əkərkən Allah Elçisi ﷺ onun yanından keçərək belə buyurdu: “Ey Əbu Hureyra, əkdiyən nədir?” Əbu Hureyra ﷺ dedi: “Özüm üçün ağac əkirəm”. Allah Elçisi ﷺ buyurdu: “Sənin üçün bundan daha xeyirli əkiləcək ağac göstərimmi?” Əbu Hureyra ﷺ dedi: “Göstər, ey Allahın Elçisi!” Allah Elçisi ﷺ buyurdu: “De: “Subhə:n-Allah, əlhəmdulilləh, lə: ilə:hə illəllah, Allahu Əkbər! (Belə desən) hər kəlməyə görə Cənnətdə sənin üçün bir ağac əkilər”¹.

٢٦٠ - حَدَّثَنِي مُصْعَبُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِحُلَسَائِهِ «أَيَعِزُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَكْسِبَ أَلْفَ حَسَنَةٍ». فَسَأَلَهُ سَائِلٌ مِنْ حُلَسَائِهِ كَيْفَ يَكْسِبُ أَحَدُنَا أَلْفَ حَسَنَةٍ قَالَ «يُسْبِحُ أَحَدُكُمْ مِائَةَ تَسْبِيحَةٍ تُكْتَبُ لَهُ أَلْفُ حَسَنَةٍ وَتَحِطُّ عَنْهُ أَلْفُ سَيِّئَةٍ».

260. Musab ibn Səd atasından ﷺ rəvayət edərək belə demişdir: “Allah Elçisi ﷺ yanında oturanlara buyurdu: “Sizdən biriniz min savab qazanmağa acizsinizmi?” Yanında oturanlardan biri soruşdu: “Biz min savabı necə qazana bilərik?” Allah Elçisi ﷺ buyurdu: “Biriniz yüz dəfə “təsbih” etdikdə (“Subhən-Allah” dedikdə), onun üçün min savab yazılar və min günahı silinər”².

٢٦١ - عَنِ التُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ مِمَّا تَذْكُرُونَ مِنْ جَلَالِ اللَّهِ

¹ İbn Məcə, 3807, 3939. Hədis həsən li-ğeyrihidir. Bax: Səhih ət-Tərğib vət-Tərhib, 1549.

² ət-Tirmizi, 3463, 3799; Muslim, 4866, 7027.

التَّسْبِيحِ وَالتَّهْلِيلِ وَالتَّحْمِيدِ، يَنْعَظُنَ حَوْلَ الْعَرْشِ، لَهُنَّ دَوِيٌّ كَدَوِيِّ التَّحْلِ، تُذَكِّرُ بِصَاحِبِهَا، أَمَا يُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَوْ: لَا يَزَالُ لَهُ مَنْ يُذَكِّرُ بِهِ».

261. Rəvayət edilir ki, Numan ibn Bəşir رضي الله عنه demişdir: “Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Həqiqətən, söylədiyiniz təsbih (Subhən-Allah), təhlil (Lə: ilə:hə illəllah) və təhmid (Əlhəmdulilləh) kəlmələri Allahın ucalığını ifadə edən zikrlərdir. Onlar Ərşin ətrafında fırlanır, bal arısının vızılıtsı kimi səsləri olur və öz sahiblərini yad edirlər.¹ İstəmirsiniz ki, davamlı şəkildə sizin adınızı zikr edənlər olsun?!²”

129. Hava qaraldıqda icra ediləcək məsləhətlər

٢٦٢ - عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا اسْتَجَحَّ اللَّيْلُ - أَوْ كَانَ جُنْحُ اللَّيْلِ - فَكُفُّوا صِيْبَانَكُمْ، فَإِنَّ الشَّيَاطِينَ تَنْتَشِرُ حِينَئِذٍ، فَإِذَا ذَهَبَ سَاعَةٌ مِنَ الْعِشَاءِ فَحَلُّوهُمْ وَأَغْلِقْ بَابَكَ، وَادْكُرْ اسْمَ اللَّهِ، وَأَطْفِئْ مُصْبَاحَكَ، وَادْكُرْ اسْمَ اللَّهِ، وَأَوِّكْ سِقَاءَكَ، وَادْكُرْ اسْمَ اللَّهِ، وَخَمِّرْ إِيَّاءَكَ، وَادْكُرْ اسْمَ اللَّهِ، وَلَوْ تَعْرَضُ عَلَيْهِ شَيْئًا».

262. Cabir رضي الله عنه rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ belə buyurdu: “Hava qaraldığı zaman uşaqlarınızı (bayıra) buraxmayın. (Çünki bu vaxt) şeytanlar (hər tərəfə) yayılırlar. Gecədən bir müddət keçdikdən sonra isə onları buraxa bilərsiniz. (Gecələr) “Bismilləh” deyərək (evinin) qapısını bağla! “Bismilləh” deyərək lampanı söndür! “Bismilləh” deyərək su tuluqları-

¹ Yəni onlar zikr edənin adını çəkir və Allah yanında onun üçün şahidlik edirlər.

² İbn Məcə, 3809, 3941. Hədis səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 3358.

nun ağzını bağla!” “Bismilləh” deyərək hər nə ilə olursa olsun qab-qacağın ağzını ört!”¹

130. Şeytanı və onun vəsvəşələrini nə uzaqlaşdırır?

۲۶۳ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ أَدْبَرَ الشَّيْطَانُ وَهُوَ ضَرَّاطٌ حَتَّى لَا يَسْمَعَ التَّأْذِينَ، فَإِذَا قُضِيَ التَّدَاءُ أَقْبَلَ، حَتَّى إِذَا نُوبَ بِالصَّلَاةِ أَدْبَرَ، حَتَّى إِذَا قُضِيَ التَّشْوِيبَ أَقْبَلَ حَتَّى يَخْطُرَ بَيْنَ الْمَرْءِ وَنَفْسِهِ، يَقُولُ ادْكُرْ كَذَا، ادْكُرْ كَذَا لِمَا لَمْ يَكُنْ يَذْكُرُ، حَتَّى يَظَلَّ الرَّجُلُ لَا يَدْرِي كَمْ صَلَّى».

263. Əbu Hureyra ﷺ rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Namaz üçün azan veriləndə şeytan bərkdən yel buraxaraq qaçır ki, bu çağırışı eşitməsin, azan qurtardıqda isə geri qayıdır. İqamə veriləndə yenə dönüb qaçır, iqamə bitdikdə isə geri qayıdır və nəhayət, insanla onun qəlbi arasında dayanıb ona: “Filan şeyi və filan şeyi yadına sal”- deyərək (namazı qurtarana qədər) onun yadına düşmədiyi şeyləri ona təlqin edir. Axırda o adam neçə (rükət) qıldığını (yadına sala) bilmir”.²

131. Xəstəni ziyarət etməyin fəziləti

۲۶۴ - عَنْ عَلِيٍّ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ «مَنْ أَتَى أَخَاهُ الْمُسْلِمَ عَائِدًا مَشَى فِي خِرَافَةِ الْحَنَّةِ حَتَّى يَجْلِسَ فَإِذَا جَلَسَ غَمَرَتْهُ الرَّحْمَةُ فَإِنْ كَانَ غَدْوَةً صَلَّى عَلَيْهِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ حَتَّى يُمْسِيَ وَإِنْ كَانَ مَسَاءً صَلَّى عَلَيْهِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ حَتَّى يُصْبِحَ».

264. Rəvayət edilir ki, Əli ﷺ demişdir: “Mən Allah Elçisinin ﷺ

¹ əl-Buxari, 3038, 3280.

² əl-Buxari, 573, 608. 44-cü başlıqda olan duaya bax.

belə buyurduğunu eşitdim: "Kim xəstə müsəlman qardaşını ziyarət etməyə gələrsə, (onun yanına gəlib) oturanadək Cənnət bağlarında yeriyər. Oturduqda isə onu rəhmət bürüyər. Bunu səhər edərsə, axşamadək yetmiş min mələk onun üçün bağışlanma diləyər. Axşam edərsə, səhərədək yetmiş min mələk onun üçün bağışlanma diləyər".¹

132. Peyğəmbərə ﷺ salavat gətirməyin fəziləti

۲۶۵ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَا صَلَّى عَلَيَّ أَحَدٌ صَلَاةً إِلَّا صَلَّتْ عَلَيْهِ الْمَلَائِكَةُ مَا دَامَ يُصَلِّي عَلَيَّ فَلْيُقِلَّ عَبْدٌ مِنْ ذَلِكَ أَوْ لِيُكْتَبِرْ».

265. Abdullah ibn Amir ibn Rabia atasının ﷺ belə dediyini rəvayət edir: "Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: "Mənə bir salavat edən elə bir kəs yoxdur ki, mənə salavat etdiyi müddətdə mələklər ona xeyir-dua etməsinlər. Qul bunu istər çox, istərsə də az etsin".²

۲۶۶ - عَنْ أَبِي بَكْرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَكْثَرُوا الصَّلَاةَ عَلَيَّ فَإِنَّ اللَّهَ وَكَلَّ بِي مَلَكَاً عِنْدَ قَبْرِي، فَإِذَا صَلَّى عَلَيَّ رَجُلٌ مِنْ أُمَّتِي، قَالَ لِي ذَلِكَ الْمَلَكُ: يَا مُحَمَّدُ! إِنَّ فُلَانًا ابْنَ فُلَانٍ صَلَّى عَلَيْكَ السَّاعَةَ».

266. Rəvayət edilir ki, Əbu Bəkr ﷺ demişdir: "Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: "Mənə salavat etməyi çoxaldın! Həqiqətən, Allah qəbrimin yanında mənə bir mələyi müvəkkil etmişdir. Ümmətimdən bir kişi mənə salavat etdikdə həmin mələk

¹ İbn Məcə, 1442, 1509. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 5934

² Əhməd, 15727,16097. Hədis həsəndir. Bax: Səhih əl-Cami, 5744.

mənə deyir: “Ey Muhəmməd! İndicə filankəsin oğlu filankəs sənə salavat etdi”.¹

٢٦٧ - عَنْ سَعِيدِ بْنِ عُمَيْرِ الْأَنْصَارِيِّ، عَنْ أَبِيهِ وَكَانَ بَدْرِيًّا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ صَلَّى عَلَيَّ مِنْ أُمَّتِي صَلَاةً مُخْلِصًا مِنْ قَلْبِهِ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ بِهَا عَشْرَ صَلَوَاتٍ، وَرَفَعَهُ بِهَا عَشْرَ دَرَجَاتٍ، وَكَتَبَ لَهُ بِهَا عَشْرَ حَسَنَاتٍ، وَمَحَا عَنْهُ عَشْرَ سَيِّئَاتٍ.

267. Səid ibn Umeyr əl-Ənsari Bədr əhlindən olan atasından rəvayət edir ki, Allah Elçisi belə buyurdu: “Ümmətimdən hər kim mənə qəlbindəki iklasla salavat göndərərsə, Allah buna görə ona on dəfə salavat edər, onun məqamını on dərəcə qaldırar, ona on savab yazar və onun on günahını silər”.²

٢٦٨ - عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : احْضَرُوا الْمَنِيرَ فَحَضَرْنَا فَلَمَّا ارْتَقَى دَرَجَةً قَالَ : آمِينَ ، فَلَمَّا ارْتَقَى الدَّرَجَةَ الثَّانِيَةَ قَالَ : آمِينَ فَلَمَّا ارْتَقَى الدَّرَجَةَ الثَّلَاثَةَ قَالَ : آمِينَ . فَلَمَّا نَزَلَ قُلْنَا : يَا رَسُولَ اللَّهِ لَقَدْ سَعَيْنَا مِنْكَ الْيَوْمَ شَيْئًا مَا كُنَّا نَسْمَعُهُ قَالَ : إِنَّ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَرَضَ لِي فَقَالَ : بُعْدًا لِمَنْ أَدْرَكَ رَمْضَانَ فَلَمْ يُغْفَرَ لَهُ قُلْتُ : آمِينَ ، فَلَمَّا رَقِيتُ الثَّانِيَةَ قَالَ : بُعْدًا لِمَنْ ذُكِرَتْ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْكَ قُلْتُ : آمِينَ ، فَلَمَّا رَقِيتُ الثَّلَاثَةَ قَالَ : بُعْدًا لِمَنْ أَدْرَكَ أَبْوَاهَ الْكَبِيرِ عِنْدَهُ أَوْ أَحَدَهُمَا فَلَمْ يُدْخِلَاهُ الْجَنَّةَ قُلْتُ : آمِينَ... « رَغِمَ أَنْفُ رَجُلٍ ذُكِرَتْ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ وَرَغِمَ أَنْفُ رَجُلٍ دَخَلَ عَلَيْهِ رَمْضَانُ ثُمَّ انْسَلَخَ قَبْلَ أَنْ يُغْفَرَ لَهُ وَرَغِمَ أَنْفُ رَجُلٍ أَدْرَكَ عِنْدَهُ أَبْوَاهَ الْكَبِيرِ فَلَمْ يُدْخِلَاهُ الْجَنَّةَ ».

268. Rəvayət edilir ki, Kəb ibn Ucra demişdir: “Allah Elçisi buyurdu: “Minbəri gətirin!” Biz minbəri gətirdikdə, Peyğəmbər bir pillə qalxdı və: “Amin!”- dedi. Sonra ikinci

¹ əd-Deyləmi, 1/ 31. Hədis həsəndir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 1530.

² ən-Nəsəi “Sunənul-Kubra” 9809. Hədis həsəndir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 3360.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

pilləni qalxdı və yenə: “Amin!”- dedi. Sonra üçüncü pilləni qalxdı və yenə də: “Amin!”- dedi. O, minbərdən aşağı düşəndə biz dedik: “Ey Allahın Elçisi, biz səndən bundan əvvəl eşitmədiyimizi eşitdik”. O dedi: “Cəbrail ﷺ yanıma gələrək dedi: “Ramazan ayına çatıb bağışlanma qazanmayan məhv olsun!” Mən dedim: “Amin!” İkinci pilləni qalxdıqda dedi: “Yanında sənənin adın çəkildikdə, sənə salavat deməyən məhv olsun!” Mən dedim: “Amin!” Üçüncü pilləyə qalxdıqda, Cəbrail dedi: “Valideynləri və ya valideynlərindən biri ahıl yaşına çatdıqda, (onlara qayğı göstərməyərək) Cənnətə girməyən məhv olsun!” Mən dedim: “Amin!”¹ Digər rəvayətdə Peyğəmbər ﷺ buyurur: “Yanında adım çəkildiyi zaman mənə salavat deməyənin burnu yerə sürtülsün! Ramazan ayına yetişib bu ay çıxanda günahları bağışlanmayanın burnu yerə sürtülsün! Yanında yaşlı valideynlərinin olmasına rəğmən onları razı salmadığına görə Cənnətə girməyənin burnu yerə sürtülsün!”²

۲۶۹ - عَنْ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «الْبَحِيلُ الَّذِي مَنْ ذَكَرَتْ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ».

269. Rəvayət edilir ki, Əli ibn Əbu Talib ؑ demişdir: “Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Xəsis - yanında xatırlandığım zaman mənə salavat gətirməyəndir”.³

¹ əl-Hakim, 7256. Hədis səhih li-ğeyrihidir. Bax: Səhih ət-Tərgib vat-Tərhib, 995.

² ət-Tirmizi, 3545, 3890. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 3510.

³ ət-Tirmizi, 3546, 3891. Hədis səhihdir. Bax: Mişkətul-Məsabih, 933.

133. Salamın fəziləti haqda

۲۷۰ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَجُلًا مَرَّ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي مَجْلِسٍ فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ، فَقَالَ: عَشْرُ حَسَنَاتٍ، فَمَرَّ رَجُلٌ آخَرَ فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ، فَقَالَ: عِشْرُونَ حَسَنَةً، فَمَرَّ رَجُلٌ آخَرَ فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، فَقَالَ: ثَلَاثُونَ حَسَنَةً، فَقَامَ رَجُلٌ مِنَ الْمَجْلِسِ وَلَمْ يُسَلِّمْ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَا أَوْشَكَ مَا نَسِيَ صَاحِبِكُمْ، إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمْ الْمَجْلِسَ فَلْيُسَلِّمْ، فَإِنْ بَدَأَ لَهُ أَنْ يَجْلِسَ فَلْيَجْلِسْ، وَإِذَا قَامَ فَلْيُسَلِّمْ، مَا الْأُولَى بِأَحَقَّ مِنَ الْآخِرَةِ.

270. Əbu Hureyra ﷺ rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ bir məclisdə olarkən bir kişi gəlib: “əs-Sələ:mu aleykum”- (sizə salam olsun!) - dedi. Allah Elçisi ﷺ buyurdu: “(Buna) on savab var”. Başqa bir kişi gəlib: “əs-Sələ:mu aleykum və rahmətullah”- (sizə salam olsun və Allahın rəhməti yetişsin!) - dedi. Allah Elçisi ﷺ buyurdu: “(Buna) iyirmi savab var”. Başqa bir kişi gəlib: “əs-Sələ:mu aleykum və rahmətulla:hi və bərəkə:tuhu”- (sizə salam olsun, Allahın rəhməti və bərəkəti yetişsin!) - dedi. Allah Elçisi ﷺ buyurdu: “(Buna) otuz savab var”. Bir kişi məclisdən qalxıb getdi və salam vermədi. Allah Elçisi ﷺ buyurdu: “Dostunuz (salamını) nə tez unutdu. Sizdən biriniz məclisə gəldiyə zaman salam versin. Əgər (orada) oturmağı məsləhət bilsə otursun. Məclisdən durub getdikdə də salam versin. Əvvəlki salam sonuncu salamdan daha üstün deyil”¹

۲۷۱ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: «إِنَّ السَّلَامَ اسْمٌ مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ وَضَعَهُ فِي الْأَرْضِ فَأَقْسَمُوا بَيْنَكُمْ، فَإِنَّ الرَّجُلَ الْمُسْلِمَ إِذَا مَرَّ بِقَوْمٍ فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ فَرَدُّوا عَلَيْهِ، كَانَ لَهُ عَلَيْهِم

¹ əl-Buxari “Ədəbul-Mufrad” 986. Hədis səhihdir. Bax: əl-Buxari “Səhih Ədəbul-Mufrad” 761.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

فَضْلُ دَرَجَةٍ بِتَذَكُّرِهِ إِيَّاهُمْ السَّلَامَ، فَإِنْ لَمْ يَرُدُّوا عَلَيْهِ، رَدَّ عَلَيْهِ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنْهُمْ وَأَطِيبَ»

271. Abdullah ibn Məsud ﷺ rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ belə buyurdu: “Həqiqətən, “əs-Səlam” Allahın adlarından biridir. O, bunu yerdə (bir-birinizlə salamlaşsınız deyə) təyin etmişdir. Elə isə salamı aranızda yayın! Həqiqətən, müsəlman kişi bir qövmin yanında keçərək salam verər, onlar da salamı alarlarsa, o, həmin qövmdən bir dərəcə üstün olar. Çünki, o adam salamı onların yadına saldı. Əgər onun salamını almasalar, onlardan daha xeyirli və pak olan (mələklər) onun salamını alarlar”.¹

۲۷۲ - عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِاللَّهِ مَنْ بَدَأَهُمُ بِالسَّلَامِ»

272. Əbu Umamə ﷺ rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “İnsanların Allaha ən yaxın olanı ilk salam verəndir”.²

۲۷۳ - عَنْ الْمُقَدَّمِ بْنِ شُرَيْحٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ذُنَيْبِي عَلَى عَجَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ قَالَ: إِنَّ مِنْ مُوَجِّبَاتِ الْمَغْفِرَةِ بَدْلُ السَّلَامِ وَحُسْنُ الْكَلَامِ.

273. Sufyan əl-Miqdam ibn Şureyh babasından ﷺ rəvayət edir ki, o, Allah Elçisindən ﷺ soruşdu: “Ey Allahın Elçisi, mənə elə bir əməl bildir ki, məni Cənnətə daxil etsin”. O buyurdu: “Həqiqətən, salamı yaymaq və xoş söz söyləmək bağışlanmanı vacib edən səbəblərdəndir”.³

¹ əl-Bəzzər, 1771; Hədis səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 184, 1607.

² Əbu Davud, 5197, 5199. Hədis səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 3382.

³ ət-Tabərani “Mucəmul-Kəbir” 469, 17920. Hədis səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 1035.

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

۲۷۴ - عَنْ أَبِي أُمَامَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: إِذَا تَصَافَحَ الْمُسْلِمَانِ لَمْ تَفْرُقْ أَكْفُهُمَا حَتَّى يُعْفَرَ لَهُمَا.

274. Əbu Umamə رضي الله عنه rəvayət edir ki, Allah Elçisi صلى الله عليه وسلم belə buyurdu: “İki müsəlman əl verib görüşdükdə, əlləri bir-birindən ayrılmadan bağışlanırlar”.¹

۲۷۵ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَامٍ قَالَ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ انْجَفَلَ النَّاسُ إِلَيْهِ وَقِيلَ قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجِئْتُ فِي النَّاسِ لِأَنْظُرَ إِلَيْهِ فَلَمَّا اسْتَبْنْتُ وَجْهَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَرَفْتُ أَنَّ وَجْهَهُ لَيْسَ بِوَجْهِ كَذَّابٍ وَكَانَ أَوَّلَ شَيْءٍ تَكَلَّمُ بِهِ أَنْ قَالَ «أَيُّهَا النَّاسُ أَفْشُوا السَّلَامَ وَأَطْعِمُوا الطَّعَامَ وَصَلُّوا وَالنَّاسُ نِيَامٌ تَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ بِسَلَامٍ»

275. Rəvayət edilir ki, Abdullah ibn Səlam رضي الله عنه demişdir: “Allah Elçisi صلى الله عليه وسلم Mədinəyə gələndə insanlar onun yanına getdilər və belə deyilirdi: “Allah Elçisi gəldi, Allah Elçisi gəldi, Allah Elçisi gəldi!” Mən ona baxmaq üçün insanların arasına gəlib girdim. Mən Allah Elçisinin صلى الله عليه وسلم üzünə baxanda, onun üzünün yalançı üz olmadığını bildim. Onun ilk söylədiyi sözlər bunlar idi: “Ey insanlar, salamu yayın, yemək yedirdin və insanlar gecə yatarkən namaz qılın, salamatlıqla Cənnətə girərsiniz”.²

۲۷۶ - عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لِيُسَلِّمَ الرَّكَّابُ عَلَى الْمَاشِي، وَالْمَاشِي عَلَى الْقَاعِدِ، وَالْمَاشِيَانِ أَيُّهُمَا بَدَأَ فَهُوَ أَفْضَلُ».

¹ Ət-Tabərani “Mucəmul-Kəbir” 8002. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 433.

² Ət-Tirmizi, 2485, 2673. Hədis səhihdir. Bax: İrvaul-Ğalil, 3/239, № 777.

276. Rəvayət edilir ki, Cabir ﷺ demişdir: “Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Minikdə olan piyadaya, piyada isə oturana salam versin. İki piyada qarşılaşdıqda birinci hansı salam verirsə, o daha fəzilətli olur”.¹

٢٧٧ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تَدْخُلُونَ الْحَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا، وَلَا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا، أَوْ لَا أَذْلكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَبْتُمْ؟ أَفَشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ».

277. Rəvayət edilir ki, Əbu Hureyra ﷺ demişdir: “Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “İman gətirməyincə Cənnətə girə bilməzsiniz. Biri-birinizi sevməyincə (tam şəkildə) iman gətirmiş olmazsınız. Sizə elə bir şey öyrədimmi ki, onu etdikdə biri-birinizi sevəsiniz? Aranızda salanı yayın”.²

٢٧٨ - عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ثَلَاثَةٌ كُلُّهُمُ ضَامِنٌ عَلَى اللَّهِ، إِنْ عَاشَ كُفِيَ، وَإِنْ مَاتَ دَخَلَ الْحَنَّةَ: مَنْ دَخَلَ بَيْتَهُ بِسَلَامٍ فَهُوَ ضَامِنٌ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَمَنْ خَرَجَ إِلَى الْمَسْجِدِ فَهُوَ ضَامِنٌ عَلَى اللَّهِ، وَمَنْ خَرَجَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَهُوَ ضَامِنٌ عَلَى اللَّهِ.

278. Rəvayət edilir ki, Əbu Umamə ﷺ demişdir: “Peyğəmbər ﷺ belə buyurdu: “Üç nəfər var ki, onlar Allahın öhdəsindədir; (onlardan hər biri) yaşasa ehtiyacı ödənilər, ölsə Cənnətə girər; Kim öz evinə salamla girsə, Allahın ﷻ öhdəsində olar; Kim (ibadət etmək üçün) məscidə getsə, Allahın öhdəsində olar; Kim Allah yolunda cihada çıxsə, Allahın öhdəsində olar”.³

¹ İbn Hibban, 498. Hədis səhihdir. Bax: Səhih ət-Tərgib vat-Tərhib, 2704.

² Muslim, 81, 194, 203.

³ əl-Buxari “Ədəbul-Mufrad” 1094. Hədis səhihdir. Bax: Səhih ət-Tərgib vat-Tərhib, 321.

۲۷۹ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّ الْإِسْلَامِ خَيْرٌ؟ قَالَ: «تُطْعِمُ الطَّعَامَ وَتَقْرَأُ السَّلَامَ عَلَيَّ مَنْ عَرَفْتَهُ وَمَنْ لَمْ يَعْرِفْ».

279. Abdullah ibn Amr رضي الله عنه rəvayət edir ki, bir nəfər Allah Elçisindən ﷺ soruşdu: “İslam xislətlərindən ən xeyirlisi hansıdır?” Peyğəmbər ﷺ dedi: “Sənin, (ehtiyacı olana) yemək yedirtməyin, tanıdığına və tanımadığına salam verməyindir”.¹

134. Salam verən kafirin salamı necə alınmalıdır?

280. Şeyx İbn əl-Useymin رحمته الله buyurur: “...Uca Allah buyurur: **“Biri sizinlə salamladığı zaman siz onun salamını daha böyük ehtiramla alın və ya verilən salamı olduğu kimi qaytarın!”** (ən-Nisa, 86). Bu möhtəşəm ayədən o da aydın olur ki, əgər kafirlərdən biri səni salamlayıb, aydın ifadə ilə “əs-Sələ:mu aleyk!” desə, ona “Va aleykəs-sələm!” deyə bilərsən, çünki bunu deməklə onun salamını olduğu kimi qaytarmış hesab edilərsən. Qaldı ki Peyğəmbərin ﷺ: “Kitab əhli sizə salam verdiyi zaman siz onlara: “Va aleykum!”- deyin”, yəni onlara: “Va aleykumus-sələ:m!”- deməyin!” sözüənə gəlincə, Peyğəmbər ﷺ bunun səbəbini həmin hədisdə açıqlayıb demişdir: “Yəhudilər salam verdikdə: “əs-Sə:mu aleykum”, yəni “Sizə ölüm olsun!” – deyə sizə bəddua edirlər. Siz də on-

¹ Muslim, 160. Yəni qarşına çıxan hər kəsə salam verməlisən. Yalnız tanıdığın adama salam vermək İslam əlaqına zidd olan bir xasiyyətdir və Qiyamətin əlamətlərindəndir. Peyğəmbər ﷺ demişdir: “Birisinin ancaq tanıdığına salam verməsi Qiyamətin əlamətlərindəndir”. (Əhməd, 1/387. Hədis səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 648).

lara: “Va aleykum (sizin üzərinizə olsun)!”– deyin”. Bu hədisdən aydın olur ki, əgər onlar: “əs-Sələ:mu aleykum”– desələr, biz onlara: “Va aleykumus-sələ:m”– deyə cavab veririk, çünki Uca Allah buyurur: **“Biri sizinlə salamladığı zaman siz onun salamını daha böyük ehtiramla alın və ya verilən salamı olduğu kimi qaytarın!”** (ən-Nisa, 86)”¹

135. Gecə heyvanların səslərini eşidərkən edilən dua

۲۸۱ - عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ « إِذَا سَمِعْتُمْ نُبَاحَ الْكِلَابِ وَنَهْيَ الْحُمْرِ بِاللَّيْلِ فَتَعَوَّدُوا بِاللَّهِ فَإِنَّهُنَّ يَرَيْنَ مَا لَا تَرَوْنَ » .

281. Rəvayət edilir ki, Cabir ibn Abdullah رضي الله عنه demişdir: “Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Gecə itlərin hürməsini və uzunqulaqların anqırmasını eşitsəniz, onlardan Allaha sığının, çünki onlar sizin görmədiklərinizi görürlər!”²

136. Duaların daha tez qəbul olan məqamları

137. Səcdə vəziyyətində

۲۸۲ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَهُوَ سَاجِدٌ فَأَكْثِرُوا الدُّعَاءَ... أَلَا وَإِنِّي نَهَيْتُ أَنْ أَقْرَأَ الْقُرْآنَ رَاكِعًا أَوْ سَاجِدًا، فَأَمَّا الرُّكُوعُ، فَعَظَّمُوا فِيهِ الرَّبَّ عَزَّ وَجَلَّ وَأَمَّا السُّجُودُ فَاجْتَنِبُوا فِي الدُّعَاءِ، فَعَمِنَ أَنْ يُسْتَجَابَ لَكُمْ.

282. Əbu Hureyra رضي الله عنه rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Bəndənin Rəbbinə ən yaxın olduğu halı onun

¹ İbn əl-Useymin “Şərh Riyadus-Salihin” 1/956.

² Əbu Davud, 5102, 5104. Hədis səhihdir. Bax: Mişkətul-Məsabih, 2419.

səcdə vəziyyətidir. Odur ki, (səcdədə) duaları çoxaldın!”¹ Digər rəvayətdə deyilir: “Mənə rukuda və səcdədə Quran oxumaq qadağan edildi. Rukuda siz Rəbbi ﷻ təzim edin, səcdədə isə çoxlu dua edin. Belə etsəniz, dualarınız daha tez qəbul olar”.²

138. Gecənin sonu və fərz namazlarının axırı

۲۸۳ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «لَوْلَا أَنْ أَشَقُّ عَلَى أُمَّتِي لِأَمْرِهِمْ بِالسَّوَاكِ مَعَ الْوُضُوءِ وَلَا خَرْتُ الْعِشَاءَ إِلَى ثُلُثِ اللَّيْلِ أَوْ نِصْفِ اللَّيْلِ فَإِذَا مَضَى ثُلُثُ اللَّيْلِ أَوْ نِصْفُ اللَّيْلِ نَزَلَ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا عَزَّ وَجَلَّ فَقَالَ هَلْ مِنْ سَائِلٍ فَأَعْطِيَهُ هَلْ مِنْ مُسْتَعْفِرٍ فَأَعْفِرُ لَهُ هَلْ مِنْ تَائِبٍ فَأَتُوبَ عَلَيْهِ هَلْ مِنْ دَاعٍ فَأُجِيبُهُ...» «أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الرَّبُّ مِنَ الْعَبْدِ فِي حَوْفِ اللَّيْلِ الْآخِرِ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَكُونَ مِمَّنْ يَذْكُرُ اللَّهَ فِي تِلْكَ السَّاعَةِ فَكُنْ».

283. Əbu Hureyra ﷺ rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ belə buyurdu: “Əgər ümmətim üçün çətin olmasaydı, mən onlara dəstamazla yanaşı misvakdan istifadə etməyi əmr edərdim və İşa namazını gecənin üçdə birinə və ya yarısına qədər gecikdirərdim. Gecənin üçdə biri və ya yarısı keçdikdə Allah ﷻ dünyə səmasına enir və belə deyir: “İstəyən varmı ona verim! Bağışlanma diləyən varmı onu bağışlayım! Tövbə edən varmı onun tövbəsini qəbul edim! Dua edən varmı onun duasını qəbul edim!”³ Digər rəvayətdə Peyğəmbər ﷺ

¹ Muslim, 482, 744, 1111.

² Muslim, 479, 1102; Əbu Davud, 876.

³ Əhməd 9589, 9591, 9220, 9841. Şueyb əl-Arnaut əl-Buxari və Muslimin şərtlərinə görə isnadının səhih olduğunu bildirmişdir.

buyurur: “Rəbbin qula ən yaxın olan vaxtı gecənin axırındır. Əgər o vaxt Allahı zikr edənlərdən olmağı bacarırsansa, ol!”¹

۲۸۴ - عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الدُّعَاءِ أَسْمَعُ قَالَ «حَوْفُ اللَّيْلِ الْآخِرِ وَدُبْرَ الصَّلَوَاتِ الْمَكْتُوباتِ». عَنْ أَبِي ذَرٍّ وَأَبْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ «حَوْفُ اللَّيْلِ الْآخِرِ الدُّعَاءُ فِيهِ أَفْضَلُ أَوْ أَرْجَى».

284. Rəvayət edilir ki, Əbu Umamə ؓ demişdir: “Allah Elçisindən ؐ soruşuldu: “Hansı dua ən tez qəbul olunur?” Allah Elçisi ؐ buyurdu: “Gecənin axırında və fərz namazının sonunda² edilən dua”. Əbu Zərr və İbn Ömər ؓ rəvayət edirlər ki, Peyğəmbər ؐ buyurdu: “Gecənin axırı edilən dua daha fəzilətlidir və (qəbul olunması) daha çox ümüdvericidir”.³

139. Azan və iqamə arasında

۲۸۵ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الْمُؤَذِّنِينَ يَفْضُلُونَنَا. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «قُلْ كَمَا يَقُولُونَ فَإِذَا انْتَهَيْتَ فَسَلِّ تُعْطَهُ»... «إِذَا نُودِيَ بِالصَّلَاةِ فَتَحَتِ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَاسْتَجِيبَ الدُّعَاءُ».

285. Abdullah ibn Amr ؓ rəvayət edir ki, bir kişi: “Ey Allahın Elçisi, müəzzinlər bizdən üstün oldular”- dedi. Allah Elçisi ؐ buyurdu: “Onların söylədikləri kimi de, bitirdikdən sonra istədiyini dilə, sənə veriləcək”.⁴ Digər rəvayətdə deyir-

¹ Ət-Tirmizi, 3579, 3928. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 1173.

² Yəni təşəhhüddən sonra salam verməmişdən qabaq.

³ Ət-Tirmizi, 3499, 3838. Hədis həsəndir. Bax: əl-Kəlimut-Tayyib, 70/113.

⁴ Əbu Davud 524, 526. Hədis həsən səhihdir. Bax: Səhih ət-Tərgib vat-Tərhib, 256.

lir: “Namaza azan verildikdə, səma qapıları açılır və dua qəbul olunur”.¹

۲۸۶ - عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الدُّعَاءُ لَا يُرَدُّ بَيْنَ الْأَذَانِ وَالْإِقَامَةِ».

286. Rəvayət edilir ki, Ənəs ibn Malik رضي الله عنه demişdir: “Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Azan ilə iqamə arası edilən dua rədd olunmaz”.²

140. Yağış yağarkən və döyüş meydanında

۲۸۷ - عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «تَنْتَانِ لَا تُرَدَّانِ أَوْ قَلَمَا تُرَدَّانِ الدُّعَاءُ عِنْدَ النَّدَاءِ وَعِنْدَ الْبَأْسِ حِينَ يُلْحِمُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا». عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «وَوَقْتُ الْمَطَرِ».

287. Rəvayət edilir ki, Səhl ibn Səd رضي الله عنه demişdir: “Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “İki dua rədd edilməz və ya nadir halda rədd edilər; azan verildikdə və döyüş meydanında düşmənlə qarşılaşdıqda edilən dua”. Həmçinin Peyğəmbər ﷺ dedi: “Və yağış vaxtı!”³

141. Çox zikr edənin, ədalətli rəhbərin və məzlumun duası

۲۸۸ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «ثَلَاثَةٌ لَا يَرُدُّ اللَّهُ دُعَاءَهُمْ: الذَّاكِرُ اللَّهَ كَثِيرًا، وَدَعْوَةُ الْمَظْلُومِ، وَالْإِمَامُ الْمُقْسِطُ».

288. Əbu Hureyra رضي الله عنه rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ belə

¹ Əbu Yalə, 4072. Hədis səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 1413.

² Əhməd, 12200, 12221. Hədis səhihdir. Bax: İrvaul-Ğalil, 244.

³ Əbu Davud, 2540, 2542. Hədis səhihdir. Bax: Mişkətül-Məsəbih, 672.

buyurdu: “Üç nəfərin duası rədd edilməz; Allahı çox xatırlayanın, məzlumun və ədalətli rəhbərin duası”.¹

142. Zikr etdikdən sonra

۲۸۹ - عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ : جَاءَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، فَقَالَتْ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، عَلَّمَنِي كَلِمَاتٍ أَدْعُو بِهِنَّ قَالَ : تُسَبِّحِينَ اللَّهَ عَشْرًا ، وَتُحَمِّدِينَهُ عَشْرًا ، وَتُكَبِّرِينَهُ عَشْرًا ، ثُمَّ سَلِّي حَاجَتَكَ ، فَإِنَّهُ يَقُولُ : قَدْ فَعَلْتُ ، قَدْ فَعَلْتُ .

289. Rəvayət edilir ki, Ənəs ibn Malik ﷺ demişdir: “Ummu Suleym Peyğəmbərin ﷺ yanına gələrək dedi: “Ey Allahın Elçisi, mənə elə sözlər öyrət ki, onlarla dua edim”. Peyğəmbər ﷺ belə buyurdu: “Allahı on dəfə təsbih et (“subhə:n-Allah” de), on dəfə həmd et (“əlhəmdulillah” de), on dəfə təkbir et (“Alla:hu Əkbər” de), sonra isə diləyini istə. Allah dərhal deyər: “Artıq (istədiyini) etdim! Artıq (istədiyini) etdim!”²

143. Valideynin, oruc tutanın və müsafirin duası

۲۹۰ - عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «ثَلَاثُ دَعَوَاتٍ لَا تُرَدُّ دَعْوَةُ الْوَالِدِ، وَدَعْوَةُ الصَّائِمِ وَدَعْوَةُ الْمُسَافِرِ».

290. Ənəs ibn Malik ﷺ rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ belə buyurdu: “Üç dua rədd olunmur; valideynin övladı üçün

¹ əl-Beyhəqi “Şuabul-İman” 7358. Hədis həsəndir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 1211.

² Əhməd, 12207, 12228. Hədisin isnadı səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 3336.

etdiyi dua, oruc tutanın duası və müsafirin duası”.¹

144. Xoruz banlayarkən

۲۹۱ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ « إِذَا سَمِعْتُمْ صِيْحَ الدِّيَكَةِ فَسَلُّوا اللَّهَ تَعَالَى مِنْ فَضْلِهِ فَإِنَّهَا رَأَتْ مَلَكًا وَإِذَا سَمِعْتُمْ نَهْيَ الْجَمَارِ فَتَعَوَّدُوا بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهَا رَأَتْ شَيْطَانًا ».

291. Əbu Hureyra ﷺ rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ belə buyurmuşdur: “Xoruzun banlamasını eşitsəniz, Allahdan Onun lütfünü diləyin,² çünki o, mələk görmüşdür. Uzunqulağın anqırmasını eşitsəniz, şeytandan Allaha sığının, çünki o, şeytan görmüşdür”.³

145. Cümə günü

۲۹۲ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَقَالَ « فِيهِ سَاعَةٌ لَا يُوَافِقُهَا عَبْدٌ مُسْلِمٌ وَهُوَ يُصَلِّيُ يَسْأَلُ اللَّهَ شَيْئًا إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهُ زَادَ قُتْبِيَّةً فِي رِوَايَتِهِ وَأَشَارَ بِيَدِهِ يُعَلِّلُهَا... » «الْتَمَسُوا السَّاعَةَ الَّتِي تُرْحَى فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ بَعْدَ الْعَصْرِ إِلَى غَيْبِوَةِ الشَّمْسِ».

292. Əbu Hureyra ﷺ rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ Cümə günü haqqında danışdı və belə buyurdu: “Cümə günündə elə bir saat var ki, hər hansı müsəlman bəndə namazda ikən həmin saatda⁴ Allahdan bir şey istəyərsə, şübhəsiz Allah ona

¹ əl-Beyhəqi “Sunənul-Kubra” 6619; əd-Diya “Əhədisul-Muxtəra” 2057. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Cami, 3032.

² Yəni dua edin.

³ Əbu Davud, 5103, 5105. Hədis səhihdir. Bax: Səhih əl-Kəlimut-Tayyib, 220.

⁴ Digər rəvayətdə buna izah gətirilir: Əbu Hureyra ﷺ rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ buyurdu: “Günəşin üzərinə doğduğu ən xeyirli gün Cümə günüdür. O gün Adəm yaradılmış, o gün yer üzünə endirilmiş, o gün tövbəsi qəbul edilmiş və o

istədiyini verər". Əli ilə işarə edərək saatın qısa bir vaxt olduğunu göstərdi".¹ Digər rəvayətdə deyilir: "(Duaların qəbul olunacağı) vaxtı axtarın! Ümid edilir ki, bu, Cümə günü Əsrdən sonra günəş batana qədər olan vaxtdadır".²

146. Allahın bu adları ilə davamlı dua edin

۲۹۳ - عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيدَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ «اسْمُ اللَّهِ الْأَعْظَمُ فِي هَاتَيْنِ الْآيَتَيْنِ {وَاللَّهُمَّ إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ} وَفَاتِحَةِ سُورَةِ آلِ عِمْرَانَ {إِلَهًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ}

293. Əsmə bint Yəzid رضي الله عنها rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ belə buyurdu: "Allahın ən əzəmətli adı bu iki ayədədir: **"Sizin məbudunuz Tək olan İlahdır. Ondan başqa məbud yoxdur, Mərhəmətlidir, Rəhmlidir** (ər-Rahmən, ər-Rahim)" (əl-

gün vəfat etmişdir. Qiyamət günü də o gün qopacaq. Cin və insanlardan başqa elə bir canlı yoxdur ki, Cümə günü dan yeri ağarandan günəş çıxana qədər Qiyamətin qopmasına görə qorxu içində gözləməsinlər. Bu gündə elə bir saat var ki, müsəlman bir qul həmin saatda namaz qılarkən Allahdan dilədiyini Allah ona verər". Kəb dedi: "Bu hər ildə bir gündür". Mən dedim: "Xeyr, hər Cümədir". Kəb Tövratı oxudu və dedi: "Peyğəmbər ﷺ doğru soyləyib". Əbu Hureyra dedi: "Bundan sonra mən Abdullah ibn Səlamla rastlaşdım. Ona Kəblə رضي الله عنها olan söhbəti dedim. Abdullah ibn Səlam dedi: "Mən o saatın hansı saat olduğunu bilirəm". Əbu Hureyra dedi: "Mən dedim: "Elə isə mənə də söylə!" O dedi: "Cümə gününün ən son saatıdır". Mən dedim: "Bu necə ola bilər?! Axı Allah Elçisi ﷺ: "Müsəlman bir qul həmin saatda namaz qılarkən..."- deyib. Bu ən son saatda isə namaz qılınmaz". Abdullah ibn Səlam dedi: "Allah Elçisi ﷺ: "Namaz qılmaq üçün bir yerdə oturub gözləyən şəxs namaz qılincaya qədər namazdadır"- deyə buyurmayıbmı?!" Mən: "Bəli"- dedim. O da buyurdu: "Bu da belədir". (Əbu Davud, 1048. Hədis səhihdir. Bax: Mişkətul-Məsəbih, 1359).

¹ Muslim, 852, 1406.

² ət-Tirmizi, 489, 491. Hədis həsəndir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 2583.

Bəqərə, 163). Ali-İmran surəsinin əvvəli: “**Əlif. Ləm. Mim. Allah, Ondan başqa ibadətə layiq olan məbud yoxdur, əbədi Yaşayandır, bütün yaradılanların Qəyyumudur (əl-Həyy, əl-Qəyyum)**”. (Ali-İmran, 1-2)”.¹

۲۹۴ - عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ « أَلِظُوا بِيَاذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ».

294. Ənəs رضي الله عنه rəvayət edir ki, Peyğəmbər صلى الله عليه وسلم belə buyurdu:

يَاذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

“Ey əzəmət və ehtiram Sahibi! – (Yə: Zəl-Cələ:li vəl-İkram)”- (adı ilə) dua etməyi davamlı edin”.²

Son söz əvəzi

۲۹۵ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَسْتَجِيبَ اللَّهُ لَهُ عِنْدَ الشَّدَائِدِ وَالْكَرْبِ فَلْيُكْثِرِ الدُّعَاءَ فِي الرَّخَاءِ».

295. Rəvayət edilir ki, Əbu Hureyra رضي الله عنه demişdir: “Allah Elçisi صلى الله عليه وسلم belə buyurdu: “Kimi sıxıntı və kədər anında duasının qəbul olunması sevindirirsə, qoy xoş günündə duasını çoxaltsın”.³

**Əlhəmdü lillə:hi Rəbbil a:ləmi:n!
Həmd olsun aləmlərin Rəbbi Allaha!**

¹ Əbu Davud, 1496, 149^h; İbn Məcə, 3855. Hədis həsəndir. Bax: Səhih əl-Cami, ۹۸۰.

² ət-Tirmizi, 3525, 3868. Hədis səhihdir. Bax: Silsilə əs-Səhihə, 1536.

³ ət-Tirmizi, 3382, 3710. Hədis həsəndir. Silsilə əs-Səhihə, 593.

İstifadə olunan ədəbiyyat

Qurani-Kərimin mənaca tərcüməsi;

Müsəlmanın qalası;

Fəzilətli əməllər;

Səhih qüdsi hədislər;

Silsilə əs-Səhihə;

Səhih əl-Cami;

Səhih ət-Tərgib vət-Tərhib;

Mişkətul-Məsabih;

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

Mündəricat

-	Zikrin üstünlüyü	4
1.	Yuxudan oyanarkən edilən zikrlər	7
2.	Paltar geyinarkən edilən dua	13
3.	Təzə paltar geyinarkən edilən dua	14
4.	Təzə paltar geyinən üçün edilən dua	15
5.	Paltarı soyunarkən nə deyilir?	16
6.	Ayaqyoluna girərkən edilən dua	17
7.	Ayaqyolundan çıxarkən edilən dua	18
8.	Dəstəməzdən əvvəl edilən zikr	18
9.	Dəstəməzdən sonra edilən zikr	19
10.	Evdən çıxanda və evə girəndə qılınan namaz	21
11.	Evdən çıxarkən edilən zikr	21
12.	Evə girərkən edilən zikr	23
13.	Məscidə gedərkən edilən dua	23
14.	Məscidə girərkən edilən dua	25
15.	Məsciddən çıxarkən edilən dua	27
16.	Azan zikrləri	28
17.	Namaza başlayarkən birinci təkbirdən - sonra edilən açılış duası	32
18.	Rukuda edilən dua	41
19.	Rukudan qalxarkən edilən dua	44
20.	Səcdədə edilən dua	47
21.	İki səcdə arasında oturduqda edilən dua	50
22.	Tilavət səcdəsində edilən dua	51
23.	Təşəhhüd	54
24.	Təşəhhüddən sonra Peyğəmbərə ﷺ oxunan salavat	57
25.	Axırıncı təşəhhüddən sonra, salamdan qabaq edilən dua	59
26.	Salam verib namazı bitirdikdən sonra edilən zikrlər	70
	• əl-İxlas surəsi	75

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

	• əl-Fələq surəsi	75
	• ən-Nəs surəsi	76
	• Ayətul-Kursi (əl-Bəqərə, 255)	76
27.	Duha namazından sonra edilən zikr	79
28.	İstixarə namazının duası	80
29.	Səhər və axşam zikrləri	81
30.	Yatağa girərkən oxunan zikrlər	104
	• əl-Bəqərə, 285-286	108
	• əs-Səcdə surəsi	118
	• əl-Mulk surəsi	124
31.	Gecə yatarkən bir tərəfdən digər tərəfə çevrildikdə edilən dua	130
32.	Yuxuda həyəcan və qorxu keçirən, dəhşətə gələn və başqa bu kimi hallarda oxunan dua	131
33.	Pis yuxu görən nə etməlidir	132
34.	Vitr namazında edilən qunut duası	132
35.	Vitr namazının salamından sonra edilən zikr	136
36.	Üzüntü və kədər anında oxunan dua	137
37.	Sıxıntı anında oxunan dua	139
38.	Düşmən və ixtiyar sahibi ilə rastlaşarkən edilən dua	142
39.	Rəhbərin zülmündən qorxan kimsənin etdiyi dua	144
40.	Düşməyə qarşı edilən dua	147
41.	Hər hansı bir camaatdan qorxan kimsənin etdiyi dua	148
42.	İmanda şəkkə düşənin duası	148
43.	Borcdan qurtarmaq üçün edilən dua	150
44.	Namaz qılarkən yaxud Quran oxuyarkən gələn vəsvəsəyə qarşı edilən dua	151
45.	Bir iş ağır gəldikdə edilən dua	153
46.	Xoşa gəlməyən bir hadisə baş verdikdə yaxud istədiyi bir iş baş tutmadıqda edilən dua	153
47.	Övladı olanı təbrik etmək	154

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

48.	Uşaqları qorumaq üçün oxunan dua	154
49.	Bədəninə ağrı hiss edən nə deməlidir	155
50.	Xəstəni ziyarət edərkən onun üçün edilən dua	156
51.	Xəstələnin sağlması üçün edilən dualar	157
52.	Həyatından əlini üzmüş xəstənin duası	160
53.	Can verənə təlqin edilən dua	162
54.	Başına müsibət gələnin duası	163
55.	Meyitin gözlərini qapayarkən edilən dua	164
56.	Cənazə namazında meyt üçün oxunan dua	165
57.	Həddi-bülüğa çatmamış uşağın cənazə namazında oxunulan dua	169
58.	Təziyə (ölənin yaxınlarına təsəlli vermək) duası	170
59.	Cənazəni qəbrə qoyarkən edilən dua	171
60.	Cənazəni dəfn etdikdən sonra edilən dua	172
61.	Qəbirləri ziyarət edərkən oxunan dua	172
62.	Külək əsərkən edilən dua	173
63.	Göy guruldayarkən edilən dua	175
64.	Yağışın yağması üçün edilən bəzi dualar	176
65.	Yağış yağanda edilən dua	177
66.	Yağış yağandan sonra edilən zikr	178
67.	Havanın açılması üçün edilən dua	179
68.	Təzə ay görünərkən edilən dua	180
69.	Oruc tutan iftarını açarkən etdiyi dua	181
70.	Yeməyə başlayarkən edilən dua	182
71.	Yeməkdən sonra edilən dua	184
72.	Qonağın ona yemək verən üçün etdiyi dua	185
73.	Su verən yaxud vermək istəyən şəxs üçün edilən dua	186
74.	Başqa bir evdə orucunu açan şəxsin ev əhli üçün etdiyi dua	187
75.	Oruc tutan onu söyən adama nə deməlidir	187
76.	Mövsümün yeni meyvəsini gördükdə edilən dua	188
77.	Asqırdıqda edilən dua	189

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

78.	Kafir asqırıb “əlhəmdulilləh” desə, ona nə deyilir	190
79.	Evlənən üçün edilən dua	190
80.	Evlənən şəxsın özü üçün etdiyi dua və minik heyvanı alanın edəcəyi dua	191
81.	Həyat yoldaşı ilə cinsi əlaqəyə girməmişdən əvvəl edilən dua	192
82.	Qəzəblənərkən edilən dua	193
83.	Müsbətə düçar olmuş kimsəni görərkən edilən dua	194
84.	Məclisdə deyilən dua	195
85.	Məclisin kəffarəsi	196
86.	Sənə yaxşılıq edən şəxs üçün edəcəyin dua	196
87.	Dəccaldan qorunmaq üçün olan zikr (əl-Kəhf, 1-10)	197
	• əl-Kəhf surəsi, 1-10	197
88.	“Səni Allah xatirinə sevirəm”- deyən üçün edilən dua	199
89.	Malını sənə təklif edən kimsə üçün edilən dua	200
90.	“Allah səni bağışlasın!” deyən üçün edilən dua	201
91.	Borcu qaytararkən onu verən şəxs üçün edilən dua	202
92.	Allaha şərik qoşmaqdan qorxanın edəcəyi dua	203
93.	Bəd əlamətə qarşı edilən dua	204
94.	Minik vasitəsinə minərkən edilən dua	205
95.	Səfər duası	207
96.	Kəndə yaxud şəhərə daxil olarkən edilən dua	209
97.	Bazara girərkən edilən dua	210
98.	Minik vasitəsi büdrədikdə və ya ilişib qaldıqda edilən dua	211
99.	Vidalaşdıqda müsafirin sakinlər üçün etdiyi dua	211
100.	Vidalaşdıqda sakinlərin müsafir üçün etdiyi dua	212
101.	Səfərdə yol gedərkən təkbir və təsbih	213
102.	Müsafirin səhərə yaxın belə dua etməsi	214
103.	Səfərdə və ya başqa vaxtlarda mənzil başına	214

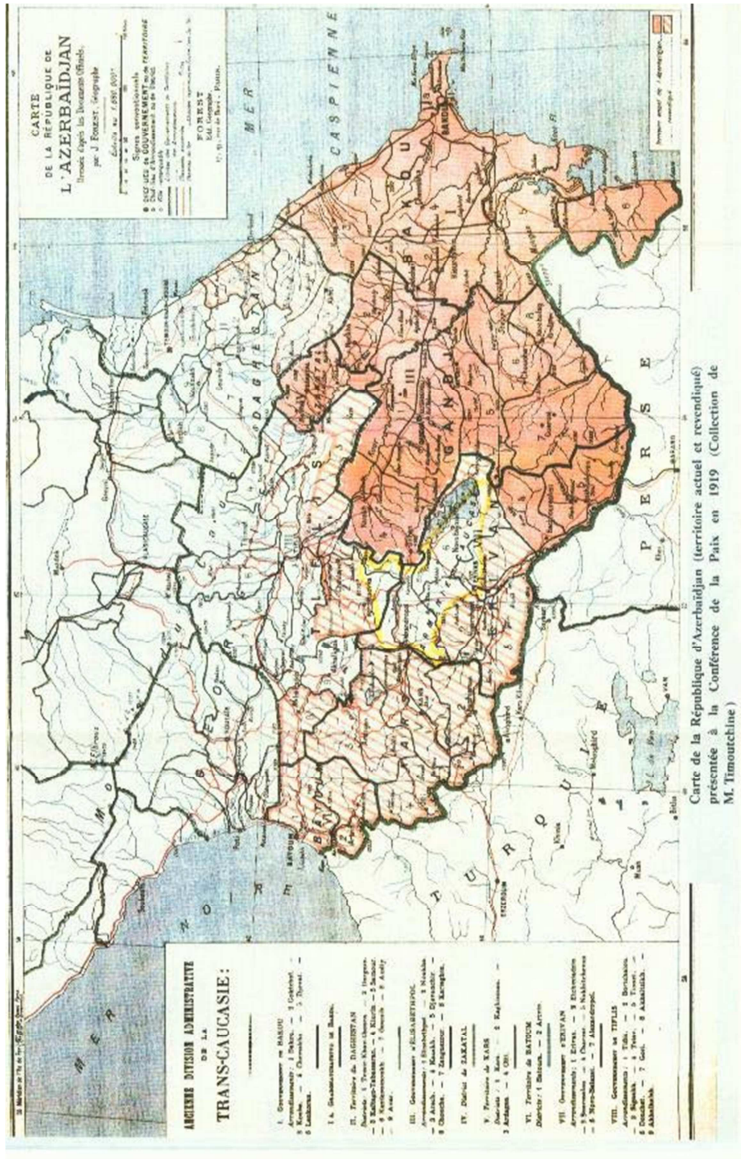
HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

	çatdıqda edilən dua	
104.	Səfərdən qayıdarkən edilən zikr	215
105.	Sevindirici yaxud xoşagəlməyən hadisə ilə rastlaşan adam nə deməlidir	216
106.	Söydiyün adam üçün edəcəyiniz dua	217
107.	Müsəlman müsəlmanı tərifləyəndə nə deməlidir	218
108.	Təriflənən müsəlman nə deməlidir	219
109.	Təəccüblənərkən və ya sevinərkən edilən dua	220
110.	Bir şeyi gözə gətirəcəyindən qorxan adamın etdiyi dua	220
111.	Qorxduqda nə deyilir	221
112.	Üsyankar şeytanların hiyləsini dəf etmək üçün edilən zikr	221
113.	Qurban kəsərkən nə deyilir	223
114.	Arafa günü edilən dua	224
115.	Döyüş meydanından qaçan da bağışlana bilər	225
116.	Kəffarələr haqda	225
117.	Peyğəmbər ﷺ necə zikr edərdi	228
118.	Ümrə ziyarət əsnasında ihramda olan şəxs necə təlbivə etməlidir	228
119.	Qara daş yerləşən küncə gəlib çatdıqdatəkbir gətirmək	229
120.	Kəbəni təvaf edərkən Yəmən küncü ilə qara daş arasında edilən dua	230
121.	Səva və Mərva dağları üzərində dayandıqda edilən dua	230
122.	Qədr gecəsində hansı duanı etmək yaxşıdır?	231
123.	Bu zikrləri deyəndə Cənnətdə ağac əkilir	232
124.	Bu zikri deyəndə Cənnətdə xurma ağacı əkilir	233
125.	Rahməyə sevimli olan kəlmələr	233
126.	Düşməndən qorxan, xəsis və tənbel bu zikri çoxaltsın	234
127.	Savabı bol olan zikr	234
128.	Bəzi zikrlərin fəziləti haqda	236

HƏDİSLƏRLƏ MÜSƏLMANIN QALASI

129.	Hava qaraldıqda icra ediləcək məsləhətlər	245
130.	Şeytanı və onun vəsvəələrini nə uzaqlaşdırır?	246
131.	Xəstəni ziyarət etməyin fəziləti	246
132.	Peyğəmbərə ﷺ salavat deməyin fəziləti	247
133.	Salamın fəziləti haqda	250
134.	Salam verən kafirin salamı necə alınmalıdır?	254
135.	Gecə heyvanların səsinə eşidərkən edilən dua	255
136.	Duaların daha tez qəbul olan məqamları	255
137.	Səcdə vəziyyətində	255
138.	Gecənin sonu və fərz namazlarının axırı	256
139.	Azan və iqamə arasında	257
140.	Yağış yağarkən və döyüş meydanında	258
141.	Çox zikr edənin, ədalətli rəhbərin və məzlumun duası	258
142.	Zikr etdikdən sonra	259
143.	Valideynin, oruc tutanın və müsafirin duası	259
144.	Xoruz banlayarkən	260
145.	Cümə günü	260
146.	Allahın bu adları ilə davamlı dua edin	261
147.	Son söz əvəzi	262

Azərbaycan Demokratik Respublikasının 1919-cu ildə Paris Sülh Konfransında
Beynəlxalq cəmiyyət tərəfindən qəbul edilmiş xəritəsi

Mətbəənin direktoru: *Elman Qasimov*

Çapa imzalanmışdır: 01.06.2021.

Formatı 60x84 1/16.

Həcmi 17 ç.v. Sifariş № 27. Tiraj 1000

“Zərdabi Nəşr” MMC Nəşriyyat Poliqrafiya müəssisəsi

Tel.: (012) 514 73 73, (050; 055; 070) 344 76 01

e-mail: zerdabi_em@mail.ru